1202. **ኅባ** (ዶር) ኀበዜ ማለት ነው።

1203. **ኀይቶም** (ትግ)
ጌታቸው ማለት ነው። ኀይታ - ኀየታ

1204. **ጎዳናው - ጎዳና**
መንገዱ፣ ቀጥ ያለው ረዥሙ መንገድ።
ያባት ስም ታደሰ ቢል ይገጥማል።

1205. **ጉረፌ - ጉርፍነህ - ጉርፋ**
በዝቶ መጣ ፣ ተሰብስቦ ደረሰ ...።
ያባት ስም ገበያው ቢል ይገጥማል።

1206. **ጉሥዓ** (ግእ)
አገሣ፣ ተናገረ ጉሥዓ ልብየ ቃለ ሰናየ።
ትርጉም ፤ ልቤ መልካም ነገርን አወጣ
(መዝ. 44(45)፥1)ቅዳ. ማር.)።

1207. **ጉሳ**
ነገድ ...።
ያባት ስም ተዋሐደ ቢል ይገጥማል።
ጉሳኹን - ጉሳዬ - ጉሳወርፌቅ
ጉሳዬነህ

1208. **ጉሽሜ**
ነካ አደረገ ፤ በክንድ ፣ በነገር ...።
ያባት ስም ክንዴ ቢል ይገጥማል።
ጉሽመ - ጉሽመ

1209. **ጉሹ - ጉሸየ**
የበሬ ዝርያ ፣ በሬ የሚመስል ተዋጊ እን
ስሳ ፤ በዱር የሚኖር ተወዳጅ፣ ኃይለኛ
የኾነ ነው።
በዚህ ስም አራት ዐይና ጉሹ የቤተ ክርስ
ቲያን ሊቅ ይጠሩበታል ።

1210. **ጉበዜ**
የኔ ጉበዝ ማለት ነው፤ ጠንካራ ኾነ ...።
ዐጼ ተክለ ጊዮርጊስ ዳግማዊ (1860 -1864
ዓ.ም) ከዐፄ ቴዎድሮስ ቀጥሎ ከዐፄ
ዮሐንስ በፊት የነገሡ ናቸው ። ከንግሥና
ቸው በፊት ዋግ ሥዩም ኀበዜ ተብለው
ይጠሩ ነበር።
ጉበዘ - ጉበዛየኹ - ገበዝእ
ጉበዘይ - ጉበዝ - ጉበዝ

1211. **ዓንጉል** (ኦሮ)
ጌጤነህ እንደ ማለት ነው።
በዚህ ስም የሚታወቁት የዋግ ሹም የነበ
ሩት ዓንጉል ብሩ ናቸው። በዐደዋ ጦርነት
በዐፄ ምኒልክ ትእዛዝ ከጣሊያን ጋር ጦር
ነት ላይ ተሳትፈዋል ። ዋግ ሹም የሚባለ
ው ሥልጣን ከዛጔ መንግሥት ሲወርድ
ሲዋረድ የመጣ ሥልጣን ነው።

- ጠ -

1212. **ጠበቃው**
አጋጅ እረኛ ኾነው፤ አዳነው፤ ቆየው።
ፈጣሪ፣ ንጉሥ፣ አባት፣ እረኛ ...።
(ኤር. 23፥1 ፤ ሕዝ. 34፥2 ፤ ዳን. 4፥17)።
ያባት ስም ያገርሰው ቢል ይገጥማል።
ጠብቃቸው - ጠብቄ

1213. **ጠና**
ጠነከረ፣ በረታ ፤ ወይም ቆየ፣ ደጅ ጠና።
ያባት ስም ምንይከሰው ቢል ይገጥማል።
ጠናጋሻው - ጠናወርቅ

1214. **ጠንክር**
በርታ፣ ጉብዝ፣ ብርታት አግኝ (ኢዮ.6፥12)
ያባት ስም ጎብረት ቢል ይገጥማል።

1215. **ጠየቁ - ጠይቅ**
ተረዱ ፣ ዕወቁ ...።
ያባት ስም ዝና ቢል ይገጥማል።

1216. **ጢሞቴዎስ** (ግሪ)
እግዚአብሔርን አክባሪ፤ እንዲሁም ደግ
ሞ ዘአልቦቱ ጥሪት (ሀብት ያላከበተ)
ማለት ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ በልስጥራን
ያገኘው ወጣት ነው።
(የሐ. ሥራ 16፥1–3) ብዙ ሰው በዚህ ሲ
ጠራበት አይታይም። ሊቃነ ጳጳሳትግን ይ
ጠሩበታል።

1217. **ጢኖ** (ኦሮ)
ትንሽ ወይም ጥቂት ማለት ነው።
በዚህ ስም በዐፄ ሱስንዮስ ዘመን የኦሮ
ሞን ነገድ፣ የዐፄ ሱስንዮስን ታሪክ የጻፉ
አዛዥ ጢኖ ይታወቁበታል።

1218. **ጣፋ** (ኦሮ.)
በዚህ ስም የሚታወቀው የረዥም የሩጫ
ውድድር ተወዳዳሪው ጣፋ ባይሳ ነው ።
በዚህም ኢትዮጵያ አገሩን በዓለም አሳው
ቋል።

1219. **ጣሰው - ጣሳቸው - ጣሴ**
ገፋ ፣ ከፈለው፣ በንጥቆ ገባ ማለት ነው።
በዚህ ስም ከሚታወቁት አንዱ የማይጨ
ው ዐርበኛ ደጃዝማች ጣሰው ዋለሉ
ናቸው (1894 - 1947 ዓ.ም.)።

1220. **ጣዕሙ** (ግእ)
መጣፈጡ...። ምግቡ ሽቶው ...።
ጠዐሙ ወታእምሩ ከመኄር እግዚአብ
ሔር። ትርጉም፤ እግዚአብሔር ቸር እን
ደ ኾነ ቅመሱ እዩም (መዝ. 33(34)፥7)።
ያባት ስም በዛብህ ቢል ይገጥማል።
ጣዕምያለው - ጣዕሞ - ጣዕመ

1221. **ጣፈጠ**
ጣምን ሰጠ ማለት ነው።
ጣም ተገኘ፣ ስኳር፣ ጨው፣ ቅመም፤
የሚሸት ሽቶ፣ ዕጣን (ሉቃ. 8፥14)።
ያባት ስም ሸንኩሩ ቢል ይገጥማል።

1222. **ጤንነት**
ደኅንነት ማለት ነው።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ጤናነህ - ጤናው - ጤናኹን

1223. **ጥላዬ**
የኔ ጥላ ማለት ነው።
የሰው፣ የዛፍ የፀሐይ ከለላ ።
ጥላኹን - በዚህ ስም ከሚታወቁት
አንዱ ድምፃዊው ጥላኹን ገሰሰ ነው።
ጥላዬነህ - ጥላ - ጥላነህ

1224. **ጥምቀቱ**
የጥምቀት አይነት ልዩ ልዩ ነው። በውሃ
እና በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ፤ በስቃይ
መጠመቅ፣ መንጻት፣ መለወጥ (ማር. 1፥4)
ያባት ስም ዮርዳኖስ ቢል ይገጥማል።
ጥምቀቴ - ጥምቀተ

1225. **ጥሩነህ**
መልከ መልካም ነህ፣ ደግ ሰው ነህ ...።
ያባት ስም ምግባሩ ቢል ይገጥማል።
ጥሩሰው - ጥሩማዕድ - ጥሩምንጭ
ጥሩቀለም - ጥሩብርሃን - ጥሩ
ጥሩዓለሜ - ጥሩአየሁ - ጥሩአየ
ጥሩዐይኔ - ጥሩወርቄ - ጥሩዘር
ጥሩገበያ - ጥሩፀሐይ

1226. **ጥሪት**
ሀብት፣ ቀሪ ገንዘብ የሚቀመጥ ...።
ያባት ስም አለነ ቢል ይገጥማል።

1227. **ጥቅሜ - ጥቅማቸው**
አገልጋዬ፣ የሚረዳኝ ...።
ጥቅማቸው ፤ አገልጋያቸው ...።
ያባት ስም ብዙነኽ ቢል ይገጥማል።

1228. **ጥበበ**
ጠቢብ ፣ ብልህ፣ ዐዋቂ፣ ፈላስፋ፣ አስተ
ዋይ ማለት ነው (ኢር. 9፥23 ፤ ምሳ. 1፥7)።
ያባት ስም ሲራክ ቢል ይገጥማል።
ጥበቡ - ጥበብ - ጥበብነኽ
ጥበበ ሥላሴ ክርስትና ስምን ተመልከት።

1229. **ጥንቅሼ - ጥንቅሹ- ጥንቅሽ**
የኔ ማር፣ የኔ ጣፋጭ ማለት ነው።
ማር ማር የሚል ጣፋጭ የዘንጋዳ ፣ የማ
ሽላ አገዳ። ሸንኮራ ማለት ነው።
ያባት ስም ጣዕሙ ቢል ይገጥማል።

1230. **ጥዑመልሳን**
ደስ የሚያሰኝ ድምጽ፤ ጥዑም ዜማ ።
ያባት ስም ያሬድ ቢል ይገጥማል።
ጥዑማይ - ጥዑሜ - ጥዑም

1231. **ጥጋቡ**
በመብል በመጠጥ የሆድ መሙላት ...።
ሀብት ፣ ኃያልነትን ፣ እልበማ ባይነትን
ያመለክታል ። እንዲሁ ዘመነ ጥጋብን
ያመለክታል (መክ. 5፥12)።
ያባት ስም ተሰማ ቢል ይገጥማል።
ጥጋቤ - ጥጋብ - ጥጋቦ

1232. **ጦብያ - ጦብያው**
ማስፈያ፣ መልክ መልካም ማለት ነው።
እናንተ የኢየሩሳሌም ቆነጃጅት ሆይ እኔ
ጥቁር ነኝ፤ ነገር ግን ውብ ነኝ።
(ማኃ. 1፥5)።

ከእስራኤል ወገን የተወለደ የገባኤል ልጅ
የጦቢት ልጅ ጦቢያ ይባል ነበር ጻድቅ
እና ቸር የነበረ ሰው ነው (ጦቢ.1፥1 ፤ 14
፥4 ፤ ንሀ. 2፥10)።
ጦቢት =ደግ፣ ጻድቅ የሚያምር ማለት ነው።

1233. **ጦና** (ዶር)
አሸናፊ ማለት ነው።
በዚህ ስም የሚታወቁት ጦና ጋጋ ናቸው።
ካዎ ጦና 21ኛው የወላይታ ንጉሥ ነበሩ።

1234. **ጥግነህ - ጥጉ**
ቦታን ያመለክታል ...። ታቹን፣ በሥር፣
ወደ ሰው መጠጋት፣ ጥግ ማድረግ ።
ያባት ስም ይቁም ቢል ይገጥማል።

ጨ

1235. **ጨመረ - ጨምር - ጨምሩ**
አከለ፣ ደባለቀ፣ ቀላቀለ ...።
ያባት ስም በረከት ቢል ይገጥማል
ጨምረው - ጨመደ - ጨመዲ
ጨመዳ - ጨመድባ - ጨሙ

1236. **ጨቡዴ**
ጨባጭ ማለት ነው።
ኀይለኛ ጠንካራ ጉልበተኛ ማለት ነው።

1237. **ጨነቀው - ጨነቀ**
ከችግር የተነሳ የሚሰየም ስም ነው።
ጠበበው ቸገረው፣ አወከው (ኢሳ.63፥9)።
ያባት ስም በፍርዱ ቢል ይገጥማል።

1238. **ጫላ** (ኦሮ.) – **ጫልቺሳ**
በለጠ ማለት ነው። **ጫሌ - ጫሊሳ**

1239. **ጫንያለው – ጫኔ - ጫንዬ**
ያባት ስም ኀበዜ ቢል ይገጥማል።

- ጴ -

1240. **ጴጥሮስ** (ግሪ)
መሠረት ወይም አለት ማለት ነው። ከዐ
ሥራ ኹለቱ ሐዋርያት አንዱ በመጀመ
ሪያ ስምዖን ተብሎ ይጠራ የነበረው ነው።
ጌታም የቅጽል ስም ጴጥሮስ ነኸ ብሎ
ጠራው (ማር. 3፥16 ፤ ዮሐ.1፥43) ።

1241. **ጳውሎስ** (ግሪ)
ታናሽ ዐጭር እና ምርጥ ማለት ነው የዕብ
ራይስጥ ስሙ ሳውል ነበር፤ በሮማዊ ስሙ
ጳውሎስ ተብሎ ተጠራ (የሐ. ሥራ 13፥9)

- ጸ -

1242. **ጸበሉ** (ጠበሉ)
ያባት ስም መድኃኒት ቢል ይገጥማል።
ጠበለማርያም - ጠበሌ

1243. **ጸደቀ** (ጠደቀ)- **ጻድቅ**
አንዱ ጻድቅነትን፤ ኹለተኛው ትርጉም
በቀለ ማለት ነው። **ጻዲቄ - ጻድቃን**
የክርስትና ስም ወልደ ጻድቅ የኾናል።
ያባት ስም እትክልቴ ቢል ይገጥማል።

1244. **ጸዳሉ - ጸዳል - ጸዳለ**
ብርሃን ወይም የብርሃን ፍንጣቂ ጮራ
ወጸዳሉኒ ከመ ብርሃን ውእቱ። ትርጉም፤
ጸዳሉም እንደ ብርሃን ነው።
(ዕን. 3፥4 ፤ ኢሳ. 59፥9 ፤ አሞ. 5፥20)።

1245. **ጸገየ** (ግእ) - **ጽጌ**
አበበ ፣ አፈራ ማለት ነው።
በለስ ወአውፅአ ሠርጸ፤ አውያን ጸግዩ ፤
ወወሀቡ መዐዛ። ትርጉም፤ በለሱ ጐመራ
ወይኖችም አበቡ መዓዛቸውንም ሰጡ
(ማኃ. 2፥6(13))።

1246. **ጸጋዬ** (ግእ) **ጸጋ**
ጸግወ ሰጠ ለገሰ መጸወተ ካለው የግእዝ
ግስ የወጣ ነው። የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ
(ጸጋ) ይባላል። ለኹሉም የሚሰጥ የመን
ፈስ ቅዱስ ስጦታ አለ። ወይም ጸጋ መን
ፈስ ቅዱስ (የሐ. ሥራ 2፥8)።
በዚህ ስም ከሚታወቁት አንዱ ደራሲ ጸጋ
ዬ ገብረ-መድኅን ናቸው። አባታቸው ሮባ
ቃቤባ እናታቸው ወይዘሮ ፈለቀች ዳኜ
ይባሉ ነበር ። **ጸጋቸው - ጸጋነኽ**
ጸጋኹኔ - ጸጋኹን - ጸጋሕይወት
ጸጋዓለም - ጸጋለበሰ - ጸጋውብዙ
ጸጋመስቀል- ጸጋመላይ- ጸጋማርያም
ጸጋሰጠኝ - ጸጋሥላሴ - ጸጋብርሃን
ጸጋእምላክ - ጸጋኪሮስ - ጸጋው

1247. **ጸጥታ**
እርጋታ፣ ዝምታ፣ ሰላም ...።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

1248. **ጽዱነኽ** (ጥዱነህ)
የጸዳ ፣ ንጹሕ ማለት ነው።
ያባት ስም የሉልወርቅ ቢል ይገጥማል።

1249. **ጽጌ**
ሽታው ደስ የሚል አበባ ።
ወከመ ጽጌ ገዳም ከማሁ ይፈሪ ። ትር
ጉም፤ እንደ ዱር አበባ እንዲሁ ያብባል
(መዝ. 92፥15፤ መኃ.2፥12 ፤ ኢሳ. 35፥1)።

- ፀ -

1250. **ፀሐይ - ፀሐዩ - ፀሐዬ**
ቀንና ሌሊት ጊዜያትና አቅጣጫዎች የሚ
ታወቁትና የሚለዩት በፀሐይ ነው
(ዘፍ. 1፥14–16)።

1251. **ፀምሩ - ፀምረ** (ግእ)
ፀምር፤ ለምድ የበግ ጸጉር፤ የሐር ባዘቶ።
መሰክ ማለትም ይኾናል (መሳ. 6፥36)።

ወ

ያባት ስም ጌዴዎን ቢል ይገጥማል።
ፀምረ ድንግል ክርስትና ስምን ተመልከት።

- ፌ -

1252. **ፌለቀ**
መነጨ፣ ወጣ፣ በራ፣ አንጸባረቀ...።
ያባት ስም ቢላይ ቢል ይገጥማል።

1253. **ፌለገ** (ግእ)
የወንዝ የምንጭ ውሃ ማለት ነው።
ፌለገ ጢሮስ ፤ ፌለገ ዮርዳኖስ ይላል።
ፌለገ እግዚአብሔር ምሉእ ማያተ። ትር
ጉም፤ የእግዚአብሔር ወንዝ ውሃን የተ
ሞላ ነው (መዝ. 64(65)፥4)።
ያባት ስም ዮርዳኖስ ቢል ይገጥማል
ፌለገሰላም - ፌለጉ ፌለገጥበብ (ስም)
ፌለገብርሃን ፌለገሕይወት ክርስትና ስም

1254. **ፌረደ – ፌረደኝ - ፌረጀ**
ዳኝነት አየ፣ በየነ ...።
ያባት ስም በፈቃዱ ቢል ይገጥማል።
ፌረጂ - ፌረጂው - ፌረጅ - ፌረጆ

1255. **ፌቀደ - ፍቃደ**
አሰበ፣ ከጀለ፣ ወደደ፣ አየ፣ ተመለከተ፣
አስተዋለ፣ ጎበኘ ማለት ነው።
ያባት ስም በለጠ ቢል ይገጥማል።
ፌቀደልኝ - ፌቃዱ - ፌቃደ
ፌቃዱነኽ - ፌቃዴ - ፍቃደ ሥላሴ
ፌቃደ እምላክ ክርስትና ስም።

1256. **ፌይሳ** (ኦሮ . ጉራ)
ፌወሰ ፤ አዳነ ማለት ነው።
ፌየራ (ጉራ)**- ፌያ - ፌየዱ**

1257. **ፌጠነ - ፌጠኑ - ፌጣን**
በመኼድ ፤ በመናገር ፤ በማንኛውም
ጉዳይ ቸኰለ። ቀለጠፈ፣ ከዝግታ ከቀስታ
ተለየ። ታላቁን ተከትሎ ቶሎ ተወለደ።
ያባት ስም ንጋቱ ቢል ይገጥማል።

1258. **ፊልጶስ**
ፈረሶችን የሚወድ ጋላቢ ማለት ነው ወንድ
ሞችን የሚወድ ሊኾን ይችላል ከዐሥራ
ኹለቱ ሐዋርያት አንዱ ነው (ማቴ. 10፥3
፤ የሐ. ሥራ 6፥3) ። በቅዱስ መጽሐፍ
ወደ አምስት ሰዎች ተጠርተውበታል።

1259. **ፊደሉ - ፊደል**
የእሱ ፊደል ማለት ነው።
ያባት ስም ጀመረ ቢል ይገጥማል።

1260. **ፊጣ** (ኦሮ)
ጨረሰ ማለት ነው። **ፊጤ**

1261. **ፋሲል** (ግሪ)
ፋሲል ማለት የንጉሥ ልጅ ማለት ነው።
በዚህ ስም ዐፄ ፋሲል ስመ መንግሥታ
ቸው ሥልጣን ሰገድ የተባሉት ተጠርተው
በታል። 36 ዓመት ኢትዮጵያን አስተዳድ
ረዋል። በግራኝ አሕመድ የፈረሰውን የአ
ክሱም ቤተክርስቲያን ሕንፃን አሰርተዋል።

1262. **ፋሲለደስ**
በሰንክሳር ከታወቁት አንዱ ሰማዕት ነው።
የዐፄ ኢያሱ (አድያም ሰገድ) ልጅ። የዐፄ
ባካፋ (መሲሕ ሰገድ) ወንድም ፋሲለደስ
ይባላል።

1263. **ፋሲካ - ፋሲካው - ፋሲኬ**
ከትንሣኤ በዓል እስከ ዳግም ትንሣኤ
ያለው ጊዜ በዕብራይስጥ ፓሲካ ይባላል።
የደስታ ጊዜ፤ ደስታ ነው ለማለት ፋሲካ
ነው ይባላል። ፋሲካ ማለት ዐለፈ ማለት
ነው (ዘጸ. 12፥1)።

1264. **ፋንታዬ**
የኔ ድርሻ ፤ ለኔ የሚሰጠኝ ...።
ድርሻ፣ ዕድል፣ ተራ፣ ምትክ፣ ለውጥ
ማለት ነው (ዘጸ. 35፥5፤ ኢሳ. 57፥6)።
ፈንታኹን(ፋንታሁን) - ፋንታው
ፋንታዬ - ፈንታይ - ፋንቴ

1265. **ፋኖሴ - ፋኖስ - ፋኑስ**
ብርሃኔ፣ ጭለማን የሚገልጥልኝ ...።
ከብርጭቆ እና ከመስታወት የተሰራ ፓኖስ
ወይም ወፍራም ጧዋፍ (ኢሳ. 62፥1 ፤
ዮሐ. 18፥3)።

1266. **ፋኑኤል** (ዕብ)
ከነገደ አሴር የኾነችው ነቢይት ሐና አባ
ቷ ፋኑኤል ይባላል (ሉቃ. 2፥10)።
ከሊቃነ መላእክት አንዱ ፋኑኤል በመ
ባል ይታወቃል (ሄኖ. 10፥15)።

1267. **ፍሬ - ፍሬሰላም**
አበባ ካበበ በኋላ የሚገኝ ...።
ፍሬሰው - ፍሬዘር - ፍሬሠናይ
ፍሬኹን - ፍሬወርቅ - ፍሬው
የክርስትና ስሞች ተመልከት።
ፍሬ ኢየሱስ - ፍሬ ድንግል
ፍሬ ስብሐት - ፍሬ ማርያም
ፍሬ ሰንበት - ፍሬ እግዚአ

1268. **ፍሬምናጦስ** (ግሪ)
በቅዱስ አትናቴዎስ የተሾሙ የመጀመሪ
ያው የኢትዮጵያ ሊቀጳጳስ ናቸው ። ከጵ
ጵስና በፊት በግሪክ ስማቸው ፍሬምናጦስ
በመባል ይታወቁ ነበር። **ከሣቴ ብርሃን -**
ሰላማ የሚለውን ተመልከት።

1269. **ፍላጎቴ - ፍላጎት**
የኔ ፍላጎት ማለት ነው።
ያባት ስም አለነ ቢል ይገጥማል።

1270. **ፍርዳወቅ (ፍርድዐወቅ)**
ዳኝነት፣ መዳኘት ዐወቀ ማለት ነው።
ያባት ስም በየነ ቢል ይገጥማል።

1271. **ፍሥሓ** (ግእ)
ደስታ ፤ ሰላም ማለት ነው።
ያባት ስም ለይኩን ቢል ይገጥማል።
ፍሥሓዬ - ፍሥሓይ- ፍሥሓ ጽዮን

1272. **ፍቅሬ - ፍቅረ ማርያም**
የማፈቅረው፣ የምወደው ...።
ያባት ስም ዐየለ ቢል ይገጥማል።
ፍቅረዓለም - ፍቅሩ - ፍቅር
ፍቅረሕይወት - ፍቅራይ - ፍቅረ
ፍቅረሰላም - ፍቅርዐዲስ - ፍቅርዬ

1273. **ፍትሐነገሥት** (ግእ)
የቤተ ክርስቲያን እና የመንግሥት መተዳ
ደሪያ ሕግ ነው።
ያባት ስም ሕጉ ቢል ይገጥማል።
ፍትሕዓለም - ፍትሕ እምላክ
ፍቱንወርቅ - ፍትሕ - ፍትሕና

1274. **ፍኖተጽዮን** (ግእ) **- ፍኖተ**
የጽዮን መንገድ ማለት ነው።
ፍኖተሰላም

1275. **ፍጹም – ፍጹምወርቅ**
ምሉእ የኾነ ጉድለት የሌለበት
(ዘዳ. 25፥15፤ ዕብ. 5፥14፤ ያዕ. 1፥24)።
ያባት ስም ክብረት ቢል ይገጥማል።
ፍጹምብርሃን - ፍጹማዊ

ወ

(፪) የሴቶች የመጠሪያ ስሞች

ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ስሞች ወላጆች ለሴት ልጆች የሚሰይሙት የመጠሪያ ስም ነው ።

በዚህ ውስጥም ለመጀመሪያ ጊዜ የምታገባ ሴት ልዩም ክብር አላትና በወንድ ቤተሰብ የምራት ስም የሚኾኑ ስሞች አሉበት ። ይህ የምራት ስም ወይም የዳቦ ስም የወንድ እናት (አማት) ለልጇ ሚስት የኾነችውን ሙሽሪት (ምራት) የምትጠራበት ነው። ይህም ስም ዕጣ ተጥሎ ዳቦ ተቆርሶ ይሰየማል። ይህንም ስም የወንድ ወገን ቤተሰቡ ኹሉ ይጠራዋል ። ምራት ወደ ልጃቸው ስለሚያደሉ ልጅቷን እንዲህ እየያሉ ይጠሯታል (ዮሐ.3፥29 ፤ ኤር.2፥32 ፤ ራእ. 21፥2)።

ለምሳሌ፦
መንበርሽ ወርቅ
ርካብሽ ወርቅ
መጨጊያሽ ወርቅ

የምራት ስም በአብዛኛው የሚሰየመው እንደ ክርስትና ስም ቅጽልን በመጨመር ነው ። ወርቅ የከበረና ውድ የኾነ ማዕድን ስለኾነ ብዙ ጊዜ ይህን የከበረ መዐድን ቅጽል በማድረግ ይሰየማል ።
ያለ ቅጽል ደግሞ በነጠላው አበባዬ፣ ጽጌ፣ ሔዋኔ ሌላም ምራት የወደደችውን ትሰይማለች ማለት ነው ። ኹሉም እንደ ባህሉ ይሰይማል። ምራት የምትሰይመው የዳቦ ስም የሚኾንም ከዚህ የመጠሪያ ስም ውስጥ ይገኛል ማለት ነው። ይህን አኩቶ ኢትዮጵያውያን ሲጠሩበት የኖሩትን የሴት ልጅ የመጠሪያ ስም ተመርጦ ቀርቧል ።

- ሀ -

1. **ሀብታሟ**
ሀብት የሚለው ወሀበ ከሚለው ግስ ሰጠ የሚል ትርጉም ይወጣል። ልጅ ሲወለድ ሀብት በመገኘቱ የተሰየመ ስም፤ ወይም ልጅ መገኘቱ ብቻ ሀብት ነው ለማለት ፤ ሀብት ሰጠኝ ይባላል።
ሀብታም - ሀብትይ - ሀብቴዋ
ሀብቴነሽ - ሀብታለም - ሀብትሽ
ሀበትአገኘሁ - ሀብትሽይመር
ሀብትሽደግ - ሀብትሽወርቅ

2. **ሀገሪቱ** (ግእ) **አገሪቱ**
አገርን መታሰቢያ ለማድረግ፤
ያባት ስም ይልማ ቢል ይገጥማል።
ሀገርነሽ - ሀገር- ሀገሬ - ሀገርአቀኑ
ኹሉ ገጽ 173 ቁ. 684 ይመልከቱ::

3. **ሃይማኖት** (ግእ) - **ሃይማኖቴ**
ሀይመነ ከሚለው አመነ ታመነ ይወጣል። እምነት ማለቷ ነው። የነገረ መለኮት ትምህርት፤ ሥርዐትን ያጠቃልላል (2ኛጢሞ. 4፥7፤ ይሁ.3፥20፤ ዕብ.11)።
ያባት ስም ተዋሕዶ ቢል ይገጥማል

4. **ሄርሜላ**
የመቤታችን ቅድመ አያቶቿ ቴክታና በጥሪቃ ይባሉ ነበር ። ከዘር በድስተኛ የኾነችው የቅድስት ሃና እናት የቅድስት ድንግል ማርያም አያት ሄርሜላ ነች (ትር.ቅዳ.ማር.)።

5. **ሃና** (ዕብ.)
ጸጋ ወይም እግዚአብሔር መርጦኛል ማለት ነው። የእመቤታችን የቅድስት ድንግል ማርያም እናት።
የነቢዩ ሳሙኤል እናት በዚህ ስም ይታወቃሉ (1ኛ ሳሙ. 1፥1–2፤21)። ሃና ነቢይት (ሉቃ.2፥37) ሌሎችም ተጠርተውበታል።

6. **ህልውና** (ግእ)
መኖር ማለት ነው።
ያባት ስም ለይኩን ቢል ይገጥማል።

7. **ሆሳዕና** (ግሪ)
አኹን አድን ማለት ነው ። ወይም መድኀኒት ማለት ይኾናል (ማቴ. 21፥9)።
ያባት ስም ወልደ ዳዊት ቢል ይገጥማል።

8. **ሆድዬ**
የኔ ሆድ ማለት ነው።
ከፍቅር የተነሣ ወላጅ የሚሰይም ስም።

- ለ -

9. **ለምለም**
ሐመልማል ቡቃያ ሣር፣ ቅጠል፣ ተክል፣ ዛፍ (ዘፍ. 1፥11 ፤2፥5) ልብን ደስ የሚያሰኝ መስክ ።
ያባት ስም ዘላለም ቢል ይገጥማል።
ለምለሚቱ - ለምነሽ - ለምወርቅ

10. **ለባሲተ** (ግእ) **ለበሰች**
ያባት ስም ሞገስ ቢል ይገጥማል።
የሞገስን ልብስ የለበሽ የተላበሽ ።
(መልክ. ማር)

ሴ

11. **ለባዊት** (ግእ)
ልብ ያደረገች፤ ያስተዋለች፤ የማስታወስ ችሎታ ያላት ማለት ነው።

12. **ለቤዛ - (ለቤዛዓለም)**
ምሳሌ፣ በይሥሐቅ ምትክ የተሠዋ በግ። (ዘፍ. 22፥13 ፤ ማቴ. 26፥28)
ያባት ስም መድኅኒት ቢል ይገጥማል።

13. **ለታሪክ**
ይህ ኹሉ ያልፍና ለታሪክ እናውጋው።
ያባት ስም ተመቸ ቢል ይገጥማል።

14. **ለኹሉም - ለኹሉ**
ለብዙዎች መኾን ።
ያባት ስም ታደለ ቢል ይገጥማል።

15. **ለወግነሽ**
አለኝ ብዬ ለመናገር ፤ ለማውጋት
ያባት ስም ጌጤ ቢል ይገጥማል።
ለወግ - ለወግሰጠኝ - ለወጌ

16. **ለወጠችኝ**
ከወጣትነት ዘመን ልጅ ሲወለድ መለወጥ፤
ያባት ስም በፍቅሩ ቢል ይገጥማል።

17. **ለውዘገነት**
የገነት ፍሬነሽ ለማለት ነው።
(ለውዝ ጣፋጭ ፍሬ ፤ ቀይና ነጭ አበባ ያለው ። የኮክ ዛፍን የሚመስል ተክል። (ዘፍ. 43፥11 ፤ መክ. 12፥5፤ ኤር 1፥11)
ያባት ስም ታከለ ቢል ይገጥማል።

18. **ለዓለም**
እንትሙ ለዓለም ብርሃኑ። ትርጉም ፤ የዓለም ብርሃን ናችሁ (ማቴ. 5፥14)።
ያባት ስም ብርሃኑ ቢል ይገጥማል።

19. **ለዕለት**
ማምሻም ዕድሜ ነው እንደሚባለው።
ያባት ስም አገኘኹ ቢል ይገጥማል።

20. **ለገሠች**
ሰጠች ፤ ቸርነት አደረገች
ያባት ስም ዕንቍብርሃን ቢል ይገጥማል።
ለገሡኝ - ለጋሥ - ለጋሥነሽ

21. **ለጋነሽ**
ለምለም ያልጎመራ (ያልበሰለ)።
ያባት ስም እሸቴ ቢል ይገጥማል።
ለጋወርቅ - ለጋዓለም

22. **ሉሲት (ሉል)**
የከበረ ድንጋይ ዕንቍ ማለት ነው።
(ዘፍ. 2፥12)
ያባት ስም ድንቅነህ ቢል ይገጥማል።
ሉልወርቅ - ሉልሸት - ሉልዬ
ሉልዓየኹ (ሉላየኹ) - ሉሉ

23. **ሊሊ** (ግሪ)
ከግሪክ የተወሰደ ቃል ነው። ከምድር የተ ጣበቀች ትንሽ አበባ፤ እቴጌ ጣይቱ ፀዲስ አበባ አገኘኹ ያሏት አይነት፤ ሜዳ ላይ የምትበቅል ደስ የምታሰኝ (ማቴ. 6፥28)።
ሊሊት - ሊሊያና

24. **ላንቺይደሩ**
ይገዙልሽ ፣ ይታዘዙልሽ
ያባት ስም በእምነት ቢል ይገጥማል።

25. **ላመስግን — ላመስግናት**
በተሰጠኝ ስጦታ ፣ በረከት ላመስግን።
ያባት ስም ይበቃል ቢል ይገጥማል።

26. **ላቀች**
ከኹሉም በለጠች ፣ ተሻለች ...።
ያባት ስም በሐርወርቅ ቢል ይገጥማል።
ላቁ - ላቁብሽ

27. **ላንቻደላኹ — ላንቺበል**
ኹሉን በመተው፤ አንድ ወገን ኾንኩ ...።
ያባት ስም በፍርዱ ቢል ይገጥማል።

28. **ላዋይሽ — ላዋይ**
ላጫውትሽ፤ የሚነገር ምስጢር አለኝ...።
ያባት ስም መስከረም ቢል ይገጥማል።

29. **ላዩሽ - ላየሽ**
የሚመለከትሽ ኹሉ፤ ውበትሽን፣ ሞያሽን ሀብትሽን... ።
ያባት ስም እማረ ቢል ይገጥማል።

30. **ልመንሽ**
ማመን ፣ መታመንን ያመለክታል።
ያባት ስም በሐርወርቅ ቢል ይገጥማል።

31. **ልበብርሃን**
አእምሮዋ ብሩህ የኾነ። ንቁ የነቃች።
ያባት ስም ቢጠኝ ቢል ይገጥማል።

32. **ልባሟ**
አስታዋሽ ፣ የተነገረውን ፣ የተሠራውን የማትረሳ። **ልባዊት — ልቤነሽ**
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።

33. **ልብሰወርቅ**
የወርቅ ልብስን የተላበሰች።
ያባት ስም ፀዲሉ ቢል ይገጥማል።
ልብሰቃል - ለብሰተ - ልብሰፀሐይ
ልብስነሽ - ልብሴ
ልብሰ ማርያም ክርስትና ስም።

34. **ልንገርሽ**
ምስጢር ወይም ያየኹትን ?
ያባት ስም ቡዙአየሁ ቢል ይገጥማል።

35. **ልከየለሽ**
የሚወዳደርሽ ፣ የሚተካከልሽ የለም።
ያባት ስም አጥናፍዓለም ቢል ይገጥማል።
ልክምየለሽ - ልኬ - ልክዬ
ልኬወርቅ - ልኪቱ - ልኬነሽ
ልክአለሽ - ልክነሽ

36. **ልዕልተወይን**
ባሕረ ሐሳብን ወይም የዘመናትን አቆጣ ጠር ያዘጋጀ ዲሜጥሮ ከእንቀ ልጅ ጋር 48 ዓመት በንጽሕና በአንድ አልጋ ላይ ኖረዋል። የንጽሕና የድንግልና ምሳሌ ነች።
ልዕሊባ - ልዕልተ - ልዕልተወርቅ
ልዕልቷ - ልዕልቲ - ልዕልና - ላዕላይ

37. **ልያ** (ዕብ.)
የላባ ታላቅ ልጅ የራሔል እኅት ለያዕቆብ የተዳረች ነች ። የመጀመሪያዋ የያዕቆብ ሚስት ነች (ዘፍ. 29፥16 - 30)።

38. **ልይሽ - ልያት**
ናፍቆትን ፣ መጓጓትን ያመለክታል።
ያባት ስም ወዳጄ ቢል ይገጥማል።

39. **ልዩወርቅ**
ከማንም የማትተካከል ተወዳዳሪ የሌላት።
(ዘፍ. 2፥12)
ያባት ስም በትዛዙ ቢል ይገጥማል።
ልዩሥራ - ልዩነሽ - ልዩ - ልዩፋንታ
ልዩጌጥ - ልዩዜና - ልዩዝና

ሌ

40. **ልድያ** (ግሪ)
ልድያ በተባለች አገር ያለች ሴት ልጅ ማለት ነው። ልድያ የሚባለው ቦታ የሚገኘው በፊልጲስዩስ በእስያ ክፍል ነው። በመጀመሪያ በቅዱስ ጳውሎስ ስብከት ክርስትናን ተቀብላ የተጠመቀች ሀብታም የትያጥሮን ተወላጅ ነች (ሐዋ.ሥራ 16፥14-15፥40)።

41. **ልጃለም (ልጅዓለም) – ለጃምር**
ደስታን የምትሰጥ ።
ያባት ስም ሰጠኝ ቢል ይገጥማል።

42. **ሎሚ – ሎሚናት - ሎሚቱ**
መዓዛው ጥፍጥ ፤ የሚመጠጥ ኮምጣጥ የሚል ተወዳጅ ፍሬ ነው።
ያባት ስም ፍሬሰላም ቢል ይገጥማል።

43. **ሎዛ (ዕብ.)**
የለውዝ ቦታ (የረድኤት ቦታ) ማለት ነው። ስመ ሀገር ፤ በኤፍሬም ድርሻ ውስጥ ያለች (ዘፍ. 28፥10)፤ ያዕቆብ በመንገድ ሲጓዝ አደረባት ፤ በዚህች ቦታ ሕልም አለመ። ሲነጋም ቦታዋን ቤተል ብሎ ሰየማት ።

- ሐ -

44. **ሐመር** (ግእ) - **ሐመረ**
መርከብ ፤ ሐመረ ኖኅ ትርጉም የኖኅ መርከብ ማለት ነው ። (ዘፍ 6፥14)
የቤተ ክርስቲያን ምሳሌ። ሐመረ ሥላሴ ሐመረ ድንግል ተብሎ ክርስትና ስም ይሰየማል ።

45. **ሐመልማል** (ግእ)
ለምለም ቡቃያ ሣር፤ ቅጠል፤ ተክል፤ ዛፍ ወሐመልማለ ለቅኔ አኻለ እመሕያው ። ትርጉም ለምለሙን ለሰው ልጆች ጥቅም (ዘፍ.1፥11፤ 2፥5 ፤ መዝ.103 (104) ፥13)
በዚህ ስም ብዙ ኢትዮጵያውያን የጠሩበታል። **ሐመልማለ ወርቅ**
ክርስትና ስም **ሐመልማለ ድንግል** ይባላል።

46. **ሐረገወይን** (ግእ)
ይህ ስም ቅድስት ድንግል ማርያምን ያመለክታል። እሷ በሐረግ ስትመሰል ወይን የጌታ ምሳሌ ነው ።
ሐረግነሽ - ሐረጊቱ - ሐረጊት
ሐረጌ - ሐረግ - ሐረግሽወርቅ
ሐረጓ - ሐረገወይኒ (ትግ)

47. **ሐሤት** (ግእ)
ታላቅ ደስታ፤ ደስ መሰኘት ማለት ነው። በትፍሥሕት ወበሐሴት ። ትርጉም፤ በደስታና በሐሴት (ሉቃ. 10፥21 ፤ ዮሐ. 8፥56)።

48. **ሐሳብነሽ**
ከመወለድ በፊት በሐሳብ የነበረች።
ያባት ስም **መልካሙ** ቢል ይገጥማል።
ሐሳቤ - ሐሳበወርቅ - ሐሳቧ

49. **ሐብለወርቅ**
በአንገት ላይ የሚደረግ ። ወዳጅነትን ያመለክታል። (ያንገት ወርቅ)
ያባት ስም **ማተቤ** ቢል ይገጥማል።

50. **ሐኪምነሽ - (ዐኪምነሽ)**
የምትፈውስ ፣ ያዳነች ማለት ነው።
(ኤር. 8፥28)
ያባት ስም **መድኅኔት** ቢል ይገጥማል።

51. **ኅዋ** (ዐረ. ኦሮ) ንፋስ ማለት ነው።
ኅዋ (ግእ) ጠፈር ማለት ነው።

52. **ሐዊ** (ኦሮ) ምኞት ማለት ነው።

53. **ሐውልቴ**
መታሰቢያ ፤ ምስክር ማለት ነው።
(ዘፍ. 28፥18 ፤ 31፥45-54 ፤ ኢያ. 4፥1-9 ፤ 24፥27)።
ያባት ስም **መታሰቢያ** ቢል ይገጥማል።
ሐውልት - ሐውልቲ (ትግ)

54. **ሐይቀብርሃን** (ግእ)
ብርሃን የኾነ ሐይቅ ማለት ነው።

55. **ሐይነሽ** (ጉራ)
አዋቂ (ብልህ) ነሽ ማለት ነው።

56. **ሐዲስ** (ግእ) **ሐዲሴ**
ዐዲስ ማለት ነው። (ኤር. 31፥31)
ሐዳሱ- ሐድሽ (ትግ)
የሸቱ ቅጠል ስም ። ሴቶች ከቅቤ ጋር የሚቀቡት፣ የዳቦ ማጣፈጫ በዐማርኛ ዐደስ የሚባለው ማለት ነው።

57. **ሔለን**
የንጉሥ የቆስጠንጢኖስ እናት ንግሥት እሌኒ በምዕራባውያን ሔለን በመባል ትታወቃለች (255-330 ዓ.ም)። ገጽ 196 ቁ. 625

58. **ሔዋን** (ዕብ.) - **ሔዋኔ**
የሕያዋን ኹሉ እናት ማለት ነው ፤ (ዘፍ. 3፥15 ፤ 1ኛጢሞ. 2፥14) ። በዚህ ስም ብዙዎች ይጠራሉ።

59. **ሕልመ**
በሕልም የታየች ሊኾን ይችላል።
(ዘፍ. 20፥3 ፤ 28፥12 ፤ 37፥5-11 ፤ 40፥5 ፤ ዳን. 2፥25 ፤ ማቴ. 1፥20 ፤)
ያባት ስም **ዮሴፍ** ቢል ይገጥማል።
ሕልምነሽ - ሕልሙነሽ- ሕልሜ

60. **ሕንደኬ** (ግሪ) (**ኄርሳሞት**)
በ35 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ንግሥት ስሟ **ሕንደኬ** ወይም **ኄርሳሞት** ይባል ነበር ። ጃንደረባው ወደ ኢየሩሳሌም ተልኮ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ትዛዝ ፊልጶስ አጠመቀው። የክርስትናንም ሃይማኖት ለቤተ መንግሥቱ አስተዋወቀ (የሐ.ሥራ 8፥27)።

61. **ሕዝባለም**
ያባት ስም **ተዋሕዶ** ቢል ይገጥማል።
ሕዝባየኹ - ሕዝባዊት - ሕዝባንቺ

62፡ **ሕይወት**
ተሐድሶ፤ መዳን፤ ጤና ያመለክታል ፤ ሕይወት ኹሉ ከእግዚአብሔር የሚገኝ ነው። የነፍስ ሕይወት ፤ የሥጋ ሕይወት አለ (ዘፍ.2፥7 ፤ ዘፍ. 6፥17 ፤ ሮሜ.8፥6)።
ሕይወተ - ሕይወትነሽ - ሕይወቴ

63. **ሕገሥላሴ - ሕግነሽ**
ለማድረግ የሚያዝ ፤ ከማድረግ የሚከለክል ውሳኔና ሥርዓት (ዘጸ. 20፥1)።
ያባት ስም **በእምነት** ቢል ይገጥማል።
ሕጋችን - ሕገእግዚአብሔር

- መ -

64. **መለሰች**
አዳነች፤ አተረፈች ማለት ይኾናል። እንዳይኼድ ወደቀድሞው ቦታው እንዲመለስ አደረገች። **መለሱ - መልሺው**

65. **መሎ - መለኪያ**
በዛን፣ ደርዘን ሞላን፤ ሙሉ ኾነን፤ አበቃን ማለት ይኾናል።

66. **መላ**
ዘዴ ፣ ብልሃት ማለት ይኾናል።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

67. **መልከአ ማርያም** (ግእ)
የማርያም መልኳ።
ቅድስት ድንግል ማርያምን ክብሯን ልዕልናዋን የሚገልጽ ። **መልኪቱ**

68. **መልካሟ - መልካም**
ጥሩዋ ፣ ማለፊያዋ ማለት ነው።
ደግነትን ፣ ጥሩ ባሕርይን ያመለክታል።
(ዘፍ. 3፥8 ፤ ዘዳ. 4፥22)።
ያባት ስም ቀናው ቢል ይገጥማል ።
መልካምሰው - መልካሜ
መልካምነሽ - መልካምዘር

69. **መልክርስት**
ውበትን ፣ ቁንጅናን ለማድነቅ ።
መልኬ በቃኝ እንደማለት ያለ ነው።

70. **መሐሪ** (ግእ)
መሐሪ ርሑቀ መዓት ወብዙኀ ሣህል።
ትርጉም ፤ ይቅር ባይ ከቊጣ የራቅኽ ይቅርታኽ የበዛ (ጸሎ. ምና. 2ዜና. መዋ. 33፥5)። **መሐሪት - መሐሪነሽ**

71. **ምሕረት**
ምሕረትከ ወጽድቅከ ዘልፈ ይርከባኒ።
ትርጉም፤ ቸርነትህና እውነትህ ዘወትር ይጠብቁኝ (መዝ. 39፥11)።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል

72. **መሠረት**
ከሥር የሚጀምር ወይም የሕንጻ ግድግዳ መሠረት (1ቆሮ. 3፥10–15)።
በዚህ ስም በሩጫ ውድድር አገሯን ኢትዮጵያን ለዓለም ያሳወቀችው **መሠረት** ደፋር ነች። አንዱን የወርቅ ሜዳልያ በቅድስት ሥላሴ ካቴድራል ቤተ መዘክር በመስጠቷ ቱሪስት እየጐበኘው ነው።
መሠረቱ - መሠረቷ

73. **መሥራት**
በድካምህ ወጥተህ ወርደህ ብላ (ዘፍ.3፥17)
ብልጽግና የሚመጣውም በሥራ ነው።
ያባት ስም **መኩሪያ** ቢል ይገጥማል።

74. **መረጡሽ – መረጠች**
በቂ ኾኖ በመገኘት ነው።
ያባት ስም **ምስክር** ቢል ይገጥማል።

75. **መሪኮከብ - መሪመቤት**
ቀድማ የምትወጣ፣ ንጋት ላይ የምትታይ ። የንጋት ኮከብ ።
ያባት ስም **ታየ** ቢል ይገጥማል።

76. **መርሻ**
ያለፈውን፣ የተደረገውን ፣ ላለማስታወስ የምታስረሳ ማለት ነው።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ማስረስ - መርሻዬነሽ - መርሻዓለም

77. **መረተ**
እህሉ ከእብቅ ከገለባ ተለየ። ፍሬ ብቻ ኾነ ፤ ጠራ፣ ጥሩነትን አገኘ ...።

78. **መርከቤ**
ካንዱ ወደ አንዱ መሸጋገሪያ (ኢሳ.18፥2)።
ያባት ስም አሻጋሪ ቢል ይገጥማል።
መርከብ - መርከቧ

79. **መርኬዛ** (ግሪ)
የቅዱስ ገብረ ክርስቶስ እናት የንጉሥ ቴዎዶስዮስ ባለቤት ንግሥት መርኬዛ ትባ ላለች (ስክ. ጥቅ.14 ፥ገጽ 196) **የንጉሥ ነአኩቶ ለአብ እናት መርኬዛ ትባላለች።**

80. **መርዓት** (ግእ)
ሙሽሪት ማለት ነው።
ነአ እርኢክሃ ለመርዓት ለብእሲት በግዑ።
ትርጉም ፤ ና ሙሽራዪቱን በጉ የተዋሐዳትን ላሳይህ ። ሙሽራዪት የቤተክርስቲያን ምሳሌ ነች (ራእ. 21፥9 ፤ 22፥17፤ ኤር. 2፥32)።
የክርስትና ስም **መርዓተ መድኅን** ይባላል።

81. **መርጊያዬ - መርጊያነሽ**
ማቆሚያ፣ ማረፊያ፣ አረጋሸኝ ...።
መረጋጋትን ፣ መጽናትን ያመለክታል።
ያባት ስም **ይጥና** ቢል ይገጥማል።

82. **መሰለች - መሳይነሽ - መሳይት**
አባትን ወይም እናትን መስላ ተገኘች።
መልክ መልካም ኾነች።
መሳየወርቅ - መሰሉ - መሳይቱ

83. **መሰንበት**
በመቆየት፣ በመታገሥ፣ ዐዲስ ነገር ታየ።
ያባት ስም **ደጉ** ቢል ይገጥማል።

84. **መስቀሌ**
ጌጥ፤ እምነትን፣ መከራን ያመለክታል።
ያባት ስም **መታሰቢያ** ቢል ይገጥማል።

85. **መስተዋት**
መልክን የሚያሳይ (ዘጸ. 38፥8 ፤ ቆሮ. 13 ፥12 ፤ ያዕ.1፥23)።
በዚህ ከሚታወቁት አንዷ የወረሁ-ይመኑ ገዢ የነበሩ **ወይዘሮ መስታዋት** ናቸው።
በዐፄ ቴዎድሮስ፣ በዐፄ ተክለጊዮርጊስ፣ በዐፄ ዮሐንስና በዐፄ ምኒልክ ዘመነ መንግ ሥት ገናና ጀግና፣ ጦረኛ ኾነው ኖረዋል።
መስታወት - መስታወቴ

86. **መስከረም**
ክረምት አልፎ ዐዲስ ዘመን፤ ዐዲስ ወር ላይ የተገኘች ።
ያባት ስም **ቢራቱ** ቢል ይገጥማል።

87. **መሶበወርቅ**
በወርቅ ቅጠል የተለበጠ ፤ ከክር የተሰፋ የተጠለፈ ፤ በቤተ መንግሥት እና በቤተ ክርስቲያን የሚገኝ። በአለላ የተሸለመለመች ፤ ኅብስት ያሚቀርብባት የክብር ዕቃ (ዕብ. 9፥4)።
እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በመሶበወርቅ ትመሰላለች (ውዳ. ማር.)።
ያባት ስም **ክብሩ** ቢል ይገጥማል።

88. **መሸሻዬ - መሸሻ**
መሰወሪያዬ፣ መደበቂያዬ ...።
ያባት ስም **ንብረቴ** ቢል ይገጥማል።

89. **መቅደላዊት** (ዕብ)
የቦታ ስም ሲኾን፤ መቅደሎ ከፍ ብላ በገሊላ ባሕር አጠገብ የምትገኝ ከተማ ነች፤ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ይከተሉት ከነበሩት የገሊላ ሴቶች ከሠላባ ሰድስቱ ቅዱሳን አንስት አንዲቷ የመቅደሎ ሰው ማርያም ነች። የጌታን ትንሣኤ ያየች ምስክር ከኾኑት አንዲቷ ነች (ሉቃ. 8፥2)።

90. **መቅደሰወርቅ - መቅደሰ**
ሰዎች ከአምላካቸው ጋር የሚገናኙበት የተቀደሰ ቦታ (ዘጸ. 25፡8፤ መዝ. 113፡2 ፤ አሞ. 7፡9)።

91. **መቅድም**
የመጀመሪያ ማለት ነው።
ያባት ስም ታምሩ ቢል ይገጥማል።

92. **መቈያ**
ዋናው እስከሚደርስ ድረስ መጠበቂያ።
ያባት ስም ሥፍራዬ ቢል ይገጥማል።
መቈያሽ - መቈያነሽ

93. **መባ**
ለአምላክ የሚቀርብ ስጦታ (ዘሌዋ. 1፡3፤ ዘኍል 7፡12 - 17 ማቴ. 5፡24)።
ያባት ስም ሰጠኝ ቢል ይገጥማል።

94. **መብራሂት** (ትግ)
ያባት ስም ፋኖሴ ቢል ይገጥማል።

95. **መተኪያ - መተኪያነሽ**
በጠፋው፣ በጎደለው፣ በተሰወረው ...።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

96. **መታሰቢያ**
ሐውልት፣ ምልክት ምስክር ማለት ነው። (ዘፍ. 28፡18 ፤ 31፡45-54 ፤ ኢያ. 4፡1-9 ፤ 24፡27)።
ያባት ስም ቢተው ቢል ይገጥማል።

97. **መታደል**
ድንገት በመገኘቷ ፤
ያባት ስም በእምነት ቢል ይገጥማል።

98. **መነን**
ባለሙያ፣ መልክ መልካም፣ ትክክል፣ ፍጽምት፣ ሕጸጽ የሌለባት ማለት ነው። በሙያቸው የቤት ራስ በመባል የሚታወቁት የጃንጥራር አስፋውና የወይዘሮ ሰጊን ሚካኤል ልጅ የበጌ ጎይለ ሥላሴ ባለ ቤት እቴጌ መነን ተብለው ይጠሩበታል።

99. **መና** (ዕብ.)
እስራኤላውያን 40 ዓመት በበረሐ ሲጓዙ ከሰማይ የወረደላቸው ምግብ ነው (ዘጸ. 16፡35)።
ያባት ስም ወረደ ቢል ይገጥማል።

100. **መንበረ** (ግእ)
ቡሩክ አንተ በዲበ መንበረ መንግሥትከ፤ ትርጉም ፤ በጌትነትኽ ዙፋን ላይ አንተ የተመሰገንኽ ነህ ፤ የሠለስቱ ደቂቅ ጸሎት (ዳን.3፡55)።
ያባት ስም ዳዊት ፤ ክብሩ ቢል ይገጥማል።
መንበረወርቅ - መንበሩነሽ
መንበርሽወርቅ = የምራት ስም።

101. **መንግሥቴ - መንግሥት**
ግዛትን ያመለክታል ።
ያባት ስም ዘላለም ቢል ይገጥማል።

102. **መአድም** (ግእ)
የምታምር ማለት ነው (ስን. ጎዳ 27)።
ያባት ስም ብርሃኑ ቢል ይገጥማል።

103. **መከለያ - መካለያ**
መጋረጃ መኾንን፤ ማዳንን ያመለክታል።
ያባት ስም ድንበሩ ቢል ይገጥማል።

104. **መክደኛ**
ትራስ ድጋፍ በውስጡ የሚደለደል ጠጉሩ የሚደላ ጥጥ፤ በላዩ በግምጃ፣ በሐር የተ ሰፋ የሐረግና የአበባ ጥልፍ ያለበት፤ በክፋይ ልብስ የተጠቀለለ እንደ ትራስ ያለ መደገፊያ (ሕዝ. 13፡18 ፤ አስ. 1፡6)።

105. **መኩሪያነሽ**
አንቺን በማግኘታችን ተኩራራን ...።
ያባት ስም ዓለማየሁ ቢል ይገጥማል።
መኩሪያ - መኩሪት

106. **መካሻዬ**
መታረቂያዬ፣ ተጎድቼ...። ተካሰኩ ማለት ነው።

107. **መከሊት** (ግሪ)
የጥንት የከብደት መለኪያ፤ እንደዚሁም በጥንት ዘመን ገንዘብ ነበር (2ኛ ነገሥ. 18፡14 ፤ ማቴ. 25፡15)።

108. **መውደድ**
ወዳጅነትን ያመለክታል ።
ያባት ስም በልካቸው ቢል ይገጥማል።

109. **መዐዛ-፡ መዐዛገነት - መዐዛሽ**
ግሩም ሽታ (ዘፍ.8፡21 ፤ ኤፌ.5፡2)።
ያባት ስም ጽጌ ቢል ይገጥማል ።
መዐዛወርቅ - መዐዛነሽ - መዐዙ
ክርስትና ስምን ተመልከች።
መዐዛ ሕይወት - መዐዛ ቅዱሳን

110. **መዝለቂያ**
አልፎ መኼጃ ፣ መንገድ ተራራ፣ ብቅ ማያ መታያ ማለት ነው።
መዝለቂያሸወርቅ
የልዑል ራስ እምሩ ኀይለ ሥላሴ እናት ወይዘሮ መዝለቂያሸወርቅ ተብለው ይጠሩ ነበር ።

111. **መዝገቤ - መዝገብነሽ**
ማስታወሻዬ ማለት ነው።
ብዙ ማስታወሻ የያዘች።
ያባት ስም ታየ ቢል ይገጥማል።

112. **መደምደሚያ**
ማስተካከያ ፣ መጨረሻ፣ ማጠቃለያ ፤ መፈጸሚያ ... ። (ማኅ. 5፡2)
የመውለድና የውበት ፍጻሜ ማለት ነው።
ያባት ስም ይኹነው ቢል ይገጥማል።

113. **መድኀኒት (መዳኒት) መድኀኒት**
በሥጋም በነፍስም ከማናቸውም ጒዳት የምታድን ማለት ነው (ኢሳ. 38፡21፤ ኤር ፤ 8፡22 ፤ ሕዝ. 47፡12)። **መድኀኒቴ**

114. **መገርቱ** (ኦሮ)
በቀለች ፤ ለመለመች ማለት ነው።

115. **መጨጊያሸወርቅ - መጨጊያሽ**
መጨጊያ ትራስ ማለት ነው።

116. **መጽሔት - መጽሔተ**
ሥዕሌ ነሽ፣ ንባቤ ነሽ ...።
ያባት ስም እንየው ቢል ይገጥማል።

117. **ሙሉ** ቁጥሩ የሞላ ።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ሙሉፀሐይ - ሙሉነሽ - ሙሉዬ
ሙሉወርቅ - ሙላቷ - ሙሉሀብታም
ሙሉሀብት - ሙሉመቤት
ሙሉመብራት - ሙሉሙብት
ሙሉመንዝ - ሙሉሚዛን - ሙሉሸዋ

ሙሉቀን - ሙሉብርሃን - ሙሉብር
ሙሏለም - ሙሉሰው - ሙሉዋጋው
ሙሉዘውድ - ሙሉገበያ - ሙሉጸጋ
ሙሉጋት - ሙሉፈለግ

118. **ሙሽሪት**
ብርቅ የኾነች አምራ ደምቃ የምትታይ።
ሙሽራ የቤተ ክርስቲያን ምሳሌ ነች
(ራእ. 21፥9 ፤ 22፥17 ፤ ኤር. 2፥32)።
ያባት ስም **አበባው** ቢል ይገጥማል።

119. **ሙኒራ** (ዕብ. ዐረ)
መቅረዝ (ሻማ መብራት ማብሪያ)

120. **ሙና** (ዐረ. ዐማ)
ይመኙሻል ማለት ነው ። **ምንሟናዬ**
ሴት ልጅ ምንሟና ቆንዞ፣ የተሞናሞነች
ማለት ነው። **ሙናዬ - ሙኒት**

121. **ሚሚ**
በዚህ ብዙ ኢትዮጵያውያን ይጠራሉ።
ማሚቱ - ማሚ - ማሚት - ማሚቴ

122. **ሚዛን**
ክብደትን ፣ ፍርድን፣ ዳኝነትን ...።
የክብደት መለኪያ ፤ መሰፈሪያ (ዘሌ. 19፥
36 ፤ ሕዝ. 45፥10)።
ያባት ስም **በፍርዱ** ቢል ይገጥማል።

123. **ማለፊያ**
ጥሩ፣ በጎ የኾነች ማለት ነው ...።
ያባት ስም **ከፈለኝ** ቢል ይገጥማል።

124. **ማለዳ**
ጠዋት ሌሊት ከ11 ሰዓት እስከ 12 ሰዓት
ያለው ጊዜ ፤ ወፎች ሲንጫጩ ፣ ጎሕ
ሲቀድ ማለት ነው። (ማቴ. 28)

125. **ማሕሌት** (ግእ) - **ማኅሌታይ**
ሐለየ አለዘበ፤ ዘፈነ ከሚለው ግስ የወጣ
ነው። በከበሮ፣ በጽናጽል፣ የሚደረግ መን
ፈሳዊ የዜማ የጸሎት ምስጋና ። ሐለየት
ማሕሌተ፤ እኅተ ሙሴ በከበሮ።ትርጉም፤
የሙሴ እኅት በከበሮ መዝሙር ዘመረች፣
ዘፈነች (መዝ. 91፥3 ፤ 1ኛ ነገ. 4፥32)።
በተጨማሪ ከመቅደስ፣ ከቅድስት፣ ቀጥሎ
ያለው ክፍል ቅኔ ማሕሌት ይባላል (መክ.
7፥5፤ 12፥4፤ ራእ. 14፥3፤ መዝ.137፥)።
ማሕሌት ሲቆም ደወል ሲደወል የተወለ
ደች ልጅ **ማሕሌት ብርሃኑ** ተብላለች።

(ሐ ፤ ኀ ደስታ ተክለወልድ ፤ ከሣቴ ብርሃን
መዝገበ ቃላት የተለያየ አስተያየት አላቸው)

126. **ማሕፀንተ** (ግእ)
ሐፀነ ካለው ግስ ፦ አሳደገ፣ ተንከባከበ
ይወጣል ። አደራ ማለት ነው።

127. **ማማነሽ – ማማዬ**
አዝመራውን ወፎች እንዳይበሉ የሚከላከ
ሉበት ከፍተኛ ቦታ ላይ የተሠራ ሰገነት
ወይም **ማማ** ። ደስ የምታሰኝ ቦታ።

128. **ማሚቴ - ማሚት**
ሴት ልጅ ስትወለድ የሚሰጥ የቁልምጫ
ስም ትርጓሜውም ደስ የምታሰኝ ልጅ
ማለት ነው።

129. **ማረልኝ – ማረን - ማራት**
ራርቶ ይቅር አለልኝ (ማር. 10፥47)።
ያባት ስም **በጸጋው** ቢል ይገጥማል።

130. **ማረግነሽ (ማዕረግነሽ) - ማዕረጓ**
ከፍ ከፍ ያደረግሽኝ፤ ሥልጣን አገኘኹ።
ያባት ስም **ክብሩ** ቢል ይገጥማል።

131. **ማራኪ**
ደስ የምታሰኝ፣ የምታዝናና፣ የምታጓጊ።
ኹለተኛ ድል የምታደርጊ ፣ የምታሸንፊ
ያባት ስም **ተገኘ** ቢል ይገጥማል።

132. **ማር** (መዓር) - **ማርሸት**
የማትጠገቢ ጣፋጭ ነሽ ...። መዓዛሽ ...።
ከተጠበሰ ዓሣ አንድ ቁራጭ፥ ከማር ወለ
ላም ሰጡት ተቀብሎም በፊታቸው በላ።
(ሉቃ. 24፥42) **ማርትኹን - ማርዬ**
ያባት ስም **ደረሰ** ቢል ይገጥማል።
ማርወለላ - ማሪቱ - ማሪት - ማሪዋ
ማርነሽ - ማርቤት - ማሬ - ማርነት
ማርናት - ማርዓለም

133. **ማርታ** (ሮማ.)
ማርታ ማለት ቤት ወይዘሮ ማለት ነው።
የአልአዛር እና የማርያም እኅት ነች
(ሉቃ.10፥38፤ ዮሐ.11፥20)

134. **ማርያ** (ዕብ)
በዕብራይስጥ ሟሪሃም የሙሴ እኅት ማር
ያ ትባል ነበር ።
በእስክንድርያ ከታላላቆች ወገን የኾነች
የከበረች ሰማዕት ማርያ በመባል የምት
ታወቅ ነበረች (ስንክ. ጥር 24 ገጽ 676)።
**ማርያም ቢል ግን ቅድስት ድንግል ማር
ያም** የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት
ነች። ይህም የባሕርይ ስም ስለኾነ ቅጽል
በመጨመር ካልኾነ ሊወረስና ሊጠሩበት
አይገባም። **የማርያም ወርቅ - ዘማርያም**
ሊባል ግን ያቻላል።

135. **ማርያማዊት**
የማሪያም ወገን የኾነች ማለት ነው።
የዐፄ ፋሲል ሴት ልጅ ማርያማዊት
በመባል ትጠራ ነበር ። የማርያም ነች
ለማለት ነው። ኢትዮጵያዊት እንደሚለው

136. **ማርያምሥና** (ግእ)
ሠነየ አማረ፤ ተዋበ፤ ካለው ይወጣል፡፡
መልካምነት፣ ደግነት በጎነት ፤ መልኳ እ
ንደ ማርያም፤ የማርያም የመልክ ውበት።
**የዐፄ ሠርጸ ድንግል ባለቤት እቴጌ ማርያ
ም-ሥና** ይባሉ ነበር።

137. **ማሰረሻ**
ያለፈውን እንዳላስታውስ፤ እንድረሳ።
ያባት ስም **ሰጠኝ** ቢል ይገጥማል።

138. **ማስተዋል**
በጥልቀት አርቆ ማሰብ ።
ያባት ስም **ገንዘቤ** ቢል ይገጥማል።

139. **ማስታወሻ**
ላለመርሳት ፤ መታሰቢያ ።
ያባት ስም **እንተኹን** ቢል ይገጥማል።

140. **ማተቤ - ማዕተብ** (ግእ)
ዐተበ ከሚለው ግስ አማተበ አመሳቀለ
የሚለው ይወጣል።
ወከመ ማዕተብ በመዝራዕትከ ።
ትርጉም ፤ እንደ ማኅተብ ምልክትህ
በክንድኽ አኑረኝ (መሕ.. 5፥2(6))።
ሐር ከጥቁር ክር የተሠራ ድሪ ለጌጥ
የሚታሰር ነው። እንዲሁም የክርስትና
ምልክት፤ የእምነት ጥንካሬን ያሳያል።
ያባት ስም **አይደፈር** ቢል ይገጥማል።
ማተቤነሽ - መተቧ - ማተብነሽ

141. **ማኅተመ**
ምልክት አደረገ ማለት ነው።
የውል የማንኛውም ነገር መተማመኛ ፤ ስም የተቀረጸበት ሊኾን ይችላል። ፈርኦን ለዮሴፍም በአንገቱ የወርቅ ዝርግፍ (ማኅተብ) አደረገለት (ዘፍ. 41፥42 ፤ ኤር. 32፥10–14)። **ማኅተበ** - (**ማኅተቤ**) **ማኅተመ ስላሴ** ክርስትና ስም።

142. **ማኅቶተ** (ግእ) **ማኅቶት**
ብርሃን ማለት ነው ።
ያባት ስም **ዓለም ቢል** ይገጥማል።

143. **ማኅደረ** (ግእ)
ማደሪያ ማለት ነው ። ማኅደረ ለመንፈስ ቅዱስ ። ለመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ።
ማኅደረ ማርያም ክርስትና ስም።

144. **ማኅፈድ** (ግእ)
ግንብ፣ መከለያ፣ አንባ ማለት ነው።
አነ ቅጽር፤ ወአጥባትየ ከመ ማኅፈድ።
እኔ ቅጥር ነኝ ጡቶቼም እንደ ግንብ ናቸው (መሐ. ዘሰሎ. 5፥6(10)።
ያባት ስም **ነበልባሉ ቢል** ይገጥማል።

145. **ማናኸሉሽ** (**ማንአህሉሽ**)
በሙያ፣ በሥራ፣ በውበት ማለት ነው።
ማንም አይደርስብሽም ለማለት ነው።
ያባት ስም **በዕውቀት ቢል** ይገጥማል።
ማናልምሽ - ማናለብሽ - ማናየሽ
ማንተጋፍቶሽ - ማንተዳፍሮሽ
ማንያኸልሻል - ማንይሉሻል
ማንያዝሻል - ማንይንካት
ማንደፍሯት - ማንጠግቦሽ

146. **ማንቤት**
የሚተካከልሽ ፣ የሚደርስብሽ ...።

147. **ማእዜ** (ግእ)
ምንጊዜ፤ በምን ሰዓት ማለት ነው።
ማእዜ እበጽሕ ወእሬኢ ገጸ ለአምላኪየ። ትርጉም፤ መቼ እደርሳለኹ ? የአምላክንስ ፊት መቼ አያለኹ?
(መዝ. 41፥2)።

148. **ማክዳ**
የኢትዮጵያ ንግሥት ወይም የሳባ ንግሥት ነች ። ዘሯ ከኩሽ ልጅ የወረደ ነው ይባላል። አዜብን - ሳባን ይመልከቱ።

149. **ማዕረጓ - ማዕረጌ**
ክብሯ፤ ክብሬ። ከፍ ከፍ ያደረገችኝ።
ያባት ስም **አንተነህ ቢል** ይገጥማል።

150. **ማዕዶት** (ግእ)
ማዶ ፣ መሻገሪያ፤ ከሞት ወደ ሕይወት መሻገርያ ማለት ነው ። የትንሣኤ ሰኞ ቀን ማዕዶት ይባላል።

151. **ማዘንጊያ - ማዘንጊያሽ**
ማስረሻ ማለት ነው።
በዚህ ስም የሚታወቁት የአለታ ገብረሃና ባለቤት ወ.ሮ ማዘንጊያ የሚባሉት ናቸው፤
ያባት ስም **ፀየስ ቢል** ይገጥማል።

152. **ሜላተ** (ግእ) – **ሜላተወርቅ**
ነጭ የሐር ግምጃ ማለት ነው።
መንበሩ ዘሜላት። ትርጉም፤ ዙፋኑ የቀይ የነጭ ሐር (መሐ. ዘሰሎ. 3፥5)። **ሜላት ሜላተ ሥላሴ፤ ሜላተ ድንግል** (ክር)

153. **ሜሮን** (ግሪ)
ቅባ ቅዱስ ከበለሳ እና ከዕጣን ከልዩ ልዩ እንጨቶች የተቀመመ ሽቱ። ተነጥሮ የሚወጣ ዘይት ማለት ነው። የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው። በክርስትና ጊዜ ጳጳስ ፣

ንጉሥ፣ ቄስ ሲሾም የመቀባ ማለት ነው (ዘጸ. 30፥22 ፤ 1ኛ ዮሐ. 2፥20)።

154. **ሜቲ** (ኦሮ)
አንባሬ፣ ኈጤነሽ፣ ወርቄነሽ ማለት ነው።

155. **ምልዕተ** (ግእ) **ምልዕተ ክብር**
ክብርን የተሞላች ማለት ነው ።
ያባት ስም **ጸጋ ቢል** ይገጥማል።

156. **ምሕረት** (ግእ) **ምሕረተ - ምሕረቴ**
ይቅር መባል ፤ ርኅራኄ ፣ ቸርነት ቅጣት ለሚገባው ምሕረት ማድረግ እንዲሁም ለደካሞች ለበሽተኞች ርዳታ ማድረግ (መዝ. 50 ፤ 129፥7 ፤ ምሳ. 14፥21)። የኪዳን ምሕረት በዐል ዕለት የምትወለድ ወይም የክርስትና ቅጽል ይኾናል።

በዚህ ስም ከተጠሩት አንዷ የመጀመሪያዋ ኢትዮጵያዊት ነርስ ሲስተር **ምሕረት ጳውሎስ** ይባሉ የነበሩ በጣሊያን ጊዜ በስደት ዘመን በዒ ኃይለ ሥላሴን በአስተርጓሚነት ያገለገሉ ናቸው ።
ምሕረተ ኪዳን ክርስትና ስምን ተመልከት።

157. **ምሥራቅ – ምሥራቄ**
እምሥራቀ ፀሐይ እስከነ ዐረብ። ትርጉም ፤ ከፀሐይ መውጫ እስከ መግቢያ ድረስ (መዝ. 112፥3)።
ያባት ስም **በረኸን ቢል** ይገጥማል።

158. **ምሥራች**
የደስታ ወሬ፣ ነገር፣ ልጅ በተወለደና ድል በተገኘ ጊዜ፤ ሌላም ይህንን የመሰለ የሚያስደስት ጉዳይ በተገኘ ጊዜ ፤ የሚነገር ቃል በግእዝ ብሥራት ይባላል።
አብሣሪ ዐዲስ ነገርን የሚናገር ማለት ነው (ሉቃ. 1፥26 ፤ ግብ. ሐዋ. 12፥14)።

159. **ምርትነሽ**
በእጥፍ ትርፍ ማግኘት ።
ያባት ስም **በሽይበሉ ቢል** ይገጥማል።

160. **ምርቃት**
በረከት ፣ ጸጋ (ዘዳ. 20፥5)።
ባለው ላይ ተጨማሪ ስጦታ።
ያባት ስም **አገኘኹ ቢል** ይገጥማል።

161. **ምርጥነሽ - ምርጫዬ**
የተመረጠች ፤ የተለየች ፣ የተወደደች
ምልምል (ሮሜ. 8፥33)።
ያባት ስም **ወርቁ ቢል** ይገጥማል።

162. **ምሳሌ**
አንድን ነገር ግልጥ ለማድረግ ሲፈለግ የሚቀርብ ማስረጃ ማብራሪያ እና መግለጫ ማቅረብ ማለት ነው። ሰሎሞን ብዙ ምሳሌዎች ተናግሯል (1ኛ ነገሥ. 4፥32)።

163. **ምሳዬ**
ሆድ ባዶ ኾኖ በእኩለ ቀን የሚገኝ ...።
ያባት ስም **ደረሰ ቢል** ይገጥማል።

164. **ምስለአበባ** (ግእ) - **ምስሌ**
የአበባ ምስል ፣ አበባ የመሰለች ፤
ያባት ስም **ተውህቦ ቢል** ይገጥማል።

165. **ምስክርነሽ – ምስክር**
ስሕተት የሌለበት ማስረጃ ነሽ ፤ እንዲሁም ቃል ኪዳን ማለት ነው (ዘፍ. 31፥44 ፤ ዘዳ. 31፥19–20) ።
ያባት ስም **ዘላለም ቢል** ይገጥማል።

166. **ምስጢረ** (ግእ)
ረቂቅ ስውርና ድብቅ ሽሽግ ማለት ነው።

መግለጽ ያልተቻለ ሐሳብና ምክር ። ምስ
ጢሬ ነሽ ማለት ነው።
ምስጢረ ሥላሴ ክርስትና ስም።

167. **ምስጋና**
እግዚአብሔርን ሌሎችንም ፍጡራን ከፍ
የሚያደርግና የሚያከብር ቃል። ሃሌ ሉያ
ማለት ምስጋና ነው (መዝ. 111 – 117)።

168. **ምትኬ**
ቦታዬን ተክታ የምትይዝ ...።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ምትክነሽ - ምትኬነሽ - ምትኪ

169. **ምቹዓለም**
የሚመች ፣ የተሳካ ፣ የተቃና ።
ያባት ስም ቢኾነኝ ቢል ይገጥማል።

170. **ምንትዋብ**
በዚህ ስም ይጠሩ ከነበሩት ኢትዮጵያዊ
የዐፄ ባካፋ ባለቤትና የዐፄ ኢያሱ
ዳግማዊ (ቋረኛው ኢያሱ) እናት
እቴጌ ምንትዋብ መንበሩ ነበሩ ። እቴጌ
ምንትዋብ ካሠሯቸው ቤተክርስቲያን የጎን
ደር ቍስቋም አንዱ ነው።

171. **ምንይሉሽ**
ያባት ስም ወርቅበዛ ቢል ይገጥማል።
ምን የሚለው ቅጽል ተጨምሮለት
**ምናለች - ምናለሽዋ - ምናሉ
ምንይሉ**

172. **ምንታምር**
እንዴት ታምር ...።
ያባት ስም ወገኔ ቢል ይገጥማል።
**ምንትችል - ምንተስኗት - ምንውዬ
ምንውዬልሽ**

173. **ምኞቴነሽ – ምኞት - ምኞቴ**
ከፍ ባለ ስሜት አንድን ነገር መሻት ፤
ሴት ልጅ ለማግኘት ሲመኙ የነበሩ ቤተሰ
ቦች ምኞታቸው ሲፈጸም የሚሰይሙት
ሊኾን ይችላል ። (1ኛ ጴጥ. 2፥2 ፤ ማቴ
13፥17)።

174. **ምክር – ምክሬ**
መከረ ከሚለው ግስ አወጣ አወረደ አሰተ
ዋለ መሰት ይኾናል ። ምክር ወሠናይት
ለኵሉ ዘይገብራ ። ትርጉም፤ (ምክር)
ለሚያደርጉት ኹሉ ደኅና ማስተዋል
አላቸው (መዝ. 110፥10)።
ያባት ስም በትዛዙ ቢል ይገጥማል።

175. **ምዕራፌ - ምዕራፍ**
ማረፊያዬ ማለት ነው።
ማረፊያ ቦታ ማለት ነው (ሉቃ. 24፥13)።

176. **ሞጣሕተ ብርሃን - ሞጣሕተ**
የብርሃን ልብስ ማለት ነው ...።
ሞጣሕት ማለት ታቦት ተሸካሚ የሚያጠ
ልቀው ልብስ ነው ። የወርቅ መርገፍ ያለ
በት፤ ዘርፍ ያለበት ቀይ ከፋይ ጎኑ ከበን
ዝር የማይበልጥ መሰቀለኛ ነው። (ቅ.ገብ)

- ሠ -

177. **ሠላስ** (ትግ)
ሦስት ዐሥር ማለት ነው። ሦስተኛ።
የዐፄ ዮሐንስ አራተኛ የእናታቸው ስም
ሥላስ ድምፁ ይባል ነበር።

178. **ሠረገላ – ሠረገላዬ**
በኹለት ፈረስ የሚሳብ ንግሥት እና ነገ
ሥታት፤ በክብር የሚጓዙበት ። ኤልያስ
በእሳት ሠረገላ ዐረገ ይህም የእግዚአብሔ
ርን ክብር የሚያመለክት ነው።

(2ኛ ነገሥ. 2፥11) ቤትን የሚሸከም
ወራጅ ሠረገላ ይባላል (1ኛ ነገሥ. 7፥2)።
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።
ሠረገላኤልያስ - ሠረገላፀሐይ

179. **ሠራሽ**
ፈጠረሽ ወይም እንደ ገና አበጃጀሽ
ማለት ነው። **ሠራዓለም - ሠራወርቅ
ሠራሽድንቅ - ሠራሽብዙ - ሠራት
ሠራሕይወት - ሠራሽ - ሠራንሽ**

180. **ሠርክለም** - (**ሠርክዓለም**)
ኹል ጊዜ ዐዲስ ፤ ኹል ጊዜ ደስታ
ማለት ነው። ማታ ለቀን ቀን ለማታ የማ
ትጠገብ ። **ሠርክሽት
ሠርካበባ - ሠርካዲስ - ሠርኬ**

181. **ሠናይት** (ግእ) **ሠናይ - ሠናያት**
መልካም ፣ ውብ ፣ ደግ ፣ በጎ ፣ ቅን
ደስ የሚያሰኝ የመልክ የጠባይ ተሰጥዎ ።
ሠናይ ዜና መልካም ዜና ማለት ነው።
ሠናይተ ምክረ ወጥበበ ምህረኒ፤ ትርጉም
መልካምን ምክርና ዕውቀትን አስተምረኝ
(መዝ. 118፥65)።

182. **ሠዊተ** (ዕብ. ግእ) **ሸዊት**(ትግ)
የደረሰ እሸት (ጎምር) ዛላ ዕንቡጥ ታሽቶ
ተፈልፍሎ የሚበላ የእህልና የተክል ዘር
(ዘፍ.41፥5)።
ወአርዳኢሁሰ ርኅቡ ወአኀዙ ይምሐዉ
ሰዊተ ወይብልዑ። ትርጉም፤ ደቀመዛሙ
ርቱ ተርበው ነበረና እሸት እያሹ ይበሉ
ነበር (ማቴ. 12፥1)።

183. **ሣህሏ** (ግእ) (**ሣህለ ማርያም**)
ቸርነቷ ፣ ይቅርታዋ ማለት ነው።
ሣህሌ- ሣህለ - ሣህል - ሣህለወርቅ

184. **ሣራ**
**ልዕልት ማለት ሲኾን ሦራ ደግሞ ልዕልቴ
ማለት ነው። በብሉይ ኪዳን የአብርሃም
ባለቤት ነች፤ ባሏን አክባሪ ስለነበረች የጋ
ብቻ የፍቅር ምልክት ኾና ስትጠራ ትኖ
ራለች (ዘፍ.11፥29)።**
በዚህ ስም ከሚጠሩ ኢትዮጵያን አንዷ
**የዐፄ ኀይለ ሥላሴ ልጅ ልዑል መኰንን
ባለቤት ልዕልት ሣራ ግዛው ናቸው።**

185. **ሣሮን** (ዕብ)
ደስ የሚል የባሕር የወንዝ ዳር ሜዳ።
ረባዳ ቦታ ከኢዮጴ እስከ ቀርሜሎስ ያለ
ቦታ (ኢሳ. 33፥9፤ 1ኛ ዜና. 5፥15)።

186. **ሥሌናት** (**ሥዕሌናት**)
መልኬ፣ የምትመስለኝ፣ ውበቴ ናት ...።
ያባት ስም ውበቴ ቢል ይገጥማል።
ሥዕሌ - ሥዕልሽ - ሥዕሉነሽ

187. **ሥምረት** (ግእ) ሥምረተ ኪዳን
የተወደደች ማለት ነው ።
ያባት ስም ሰጠኝ ቢል ይገጥማል።

188. **ሥራዬ - ሥራነሽ**
እግዚአብሔር ሰውን ለሥራ ፈጠረ።
እግዚአብሔር አምላክ ሰውን ወስዶ ያበጃ
ትም ይጠብቃትም ዘንድ (ይሠራ ዘንድ)
በኤደን ገነት አኖረው። (ዘፍ. 2፥15)
ያባት ስም ደባለኝ ቢል ይገጥማል።

189. **ሥነምግባሯ** (ግእ) - **ሥነ**
ሠነየ ከሚለው አማረ፣ ተዋበ ይወጣል።
ያባት ስም አማረ ቢል ይገጥማል
መልካምነት ደግነት በጎነት ማለት ነው
(መዝ. 44፥49 ፤ ሲራ. 9፥8፤ 11፥4)።
**ሥነሕይወት - ሥነፀሐይ
ሥነ ማርያም**

190. **ሥንቄ** (ግእ)
ሠነቀ ከሚለው ግስ የወጣ ነው ይህም ማለት ፣ ያዘ ማለት ነው። ምግቤ ...። በጉዞ አብሮ የሚጓዝ የመንገደኛ ምግብ። ስሟ ስንቅ ነው የእመቤተ እንዳለ ዘማሪ ያባት ስም እሸቴ ቢል ይገጥማል።
ሥንቅነሽ - ሥንቃቸው - ሥንቅሽ

191. **ሦራ** (ሶራ)
የታቦት ልብስ መጎናጸፊያ መለት ነው። ሦራ ሦራ ልበሺ የታቦት ዘፈን ።

192. **ሥፍራዬ -ሥፍራሽ - ሥፍራነሽ**
ቦታዬ፣ መቀመጫዬ፣ አገሬ ....። መኖሪያን ያመለክታል። ያባት ስም ደስአለኝ ቢል ይገጥማል።

- ረ -

193. **ረድኤት** (ግእ.)
የእግዚአብሔር ርዳታ ተጨምሮበት የተበ ረከተች ማለት ነው (መጽ. ነገ. 17፡12)።
ረዳኢት - ረዳኤ

194. **ረቂቅ**
ምስጢር ፤ በዓይን ፣ በዳሰሳ ሊደረስበት የማይቻል። ያባት ስም ወርቅነኽ ቢል ይገጥማል።

195. **ረበበ** (ግእ) – **ረበቡ**
ዘረጋ ማለት ነው። ያባት ስም ጸጋዬ ቢል ይገጥማል።

196. **ረታች – ረታሽ**
ረትዓ ከሚለው ግስ ቀና ረታ ማለት ነው ያባት ስም በፍርዱ ቢል ይገጥማል።

197. **ረከብኪ** (ግእ)
አገኘሽ፣ ማለት ነው። ረከበ ካለው ግስ፦ አገኘ ተገናኘ ይወጣል ያባት ስም ጸጋ ቢል ይገጥማል።

198. **ረጋች**
ረግዓ ከሚለው ግስ የወጣ ነው ። ረጋች ቆመች ፤ ርጋታን ያመለክታል ። ያባት ስም ፍቅሬ ቢል ይገጥማል።
ረጋሽዋ - ረጊአት (ትግ) - ረገቡ

199. **ሩቅነሽ**
ርቀትን ያመለክታል። ያባት ስም ዘረብሩ ቢል ይገጥማል።

200. **ሩት** (ዕብ)
ቦኤዝን ያገባች ፤ የቅዱስ ዳዊት ቅደመ አያት ስትኾን የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የዘር ሐረግ ውስጥ ተቆጠረች (መጽ.ሩት 1፡1 ፤ ማቴ. 1)።

201. **ራሔል** (ዕብ)
እንስተ አባግዕ ማለት ነው ወይም የቤት በግ) የተመረጠችው የያዕቆብ ሚስት ነች ፤ ቆንጆ ሞገስና ግርማ ያላት፤ ያዕቆ ብም እሷን ለማግኘት በጎችን በመጠበቅ ብዙ ለፍቷል (ዘፍ.29፡16) ስሟም ከዚህ ጋር የተያያዘ ነው።

202. **ራኬብ** (ዕብ)
በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የዘር ሐረግ የተቆጠሩ ከአራቱ ሴቶች አንዷ ራኬብ ነች ። ራኬብ የቦኤዝ እናት ነች (ማቴ. 1፡5)።

203. **ርስቴ - ርስቴነሽ**
ቦታን ፣ ይዞታን እንዲሁም የትውልድ ቦታን ያመለክታል። ያባት ስም ደሴ፤ አገሬ ቢል ይገጥማል።

204. **ርብቃ** (ዕብ.)
የአብርሃም ወንድም የናኮር ልጅ የላባ እኅት ፤ የተመረጠች የይሥሐቅ ሚስት ነች ፤ በመጀመሪያ መኻን ነበረች፤ ባሏ ከጸለየላት በኋላ መንቶች ልጆችን ወለ ደች (ዘፍ. 22፡ 23)።

205. **ርካቢ**
ያባት ስም ወርቁ ቢል ይገጥማል። በፈረስና በበቅሎ ኮርቻ ግራና ቀኝ የሚ ንጠለጠል ለመወጣጫ ፣ ሚዛን ለመጠበ ቂያ የሚያገለግል ።
ርካብሽ - ርካብ - ርካብነሽ
ርካብሽወርቅ - የምራት ስም።

206. **ርግበ** (ርግብ) (ግእ)
ያባት ስም ሠናይ ቢል ይገጥማል። ኖኅ የጥፋት ውሃን መጕደል ያረጋገጠባት የውበት፤ የሐዘን፤ የሰላም፣ የየዋኅነት ምሳሌ ናት። መንፈስ ቅዱስም በርግብ አምሳል ተገልጿል (ዘፍ.8፡8 ፤ መኀ.1፡15 ፤ ኢሳ.59፡11 ፤ ማቴ 3፡6)።
ርግቤ - ርግብነሽ - ርግበሰላም

207. **ርኅነሽ - ርኅዬ - ርኅ**
የኔ ርኅ ሚለት ነው። ተወዳጅነሽ ለማለት የረጋ ወተት፣ ወፍራም፣ ዝብጥብጥ ያለች ቆንገር ያማረች ። የረጋ ወተት ቅቤ ይወ ጣዋል (ዘፍ. 18፡8)። ያባት ስም በረከት ቢል ይገጥማል።

208. **ሮማን**
አበባውና የፍሬው ቅርፊት ቀይ፤ በውስጡ ፍሬው ብዙ የኾነ። ከመ ቅርፍተ ሮማን መላትሕኪ። ትርጕም፤ ጉንጭና ጉንጭሽ እንደ ተከፈለ ሮማን ናቸው (ዘጸ. 28፡33 ፤ ሐጌ. 2፡19 ፤ መኀ. 6፡11)። ያባት ስም ፍሬው ቢል ይገጥማል።

209. **ሮማነወርቅ**
በዚህ ስም የፀኄ ኀይለ ሥላሴ ልጅ ልዕ ልት ሮማነወርቅ ተጠርተውበታል ። ከባላ ቸው ከደጃዝማች በየነ መርዕድ ጋር በ19 28 ዓ.ም. ጦርነት ከጣሊያን ጋር ገጥመው ባላቸው ሲሞቱ እሳቸው ከሦስት ልጆቻ ቸው ጋር ተማርከው ነበር።

210. **ሮዛ**
ጽጌረዳ አበባ ማለት ነው። ይህ የጽጌ-ረዳ አበባ በእመቤታችን ምሳሌ ነት ይመሰላል ። ከአበቦች ኹሉ የሚበ ልጥ መዐዛ ያላት አበባ ነች ። ሮዛ የሚ ለው ስም ሮዳ ከሚለው የግሪክ ቃል የመጣ ነው።

211. **ሮዳ** (ግሪ)
ሮዳ ወይም ሮዛ (ጽጌ ረዳ) አበባ ማለት ነው (የሐ. ሥራ 10፡11–13)።

- ሰ -

212. **ሰላም**
በስምምነትና በአንድነት አብሮ በመኖ እና የኃሊና ዕረፍትን ማግኘት ሰላም ይሰጣል ማለት ነው (ዘፍ. 43፡27፤ ዘጸ. 4፡18 ፤ መጽ.መሳ 19፡20)። የክርስትና ስም ሰላመ ድንግል ሊኾን ይችላል ።
ሰላማዊት - ሰላምይኹን

213.**ሰሌፏ**
በመከተል ፤ በተራ የመጣች።
ያባት ስም አማረ ቢል ይገጥማል።

214.**ሰሎሜ** (ሮማ.)
ሰላማዊት ማለት ነው።
የዘብዴዎስ ሚስት፤ የእመቤታችን ድንግል ማርያም ዘመድ ነች። ከአረጋዊ ዮሴፍና ከእመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ጋራ ጌታን ታቅፋ አብራ ተሰደደች ። በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ መቃብር በት ንሣኤው ዕለት ተገኝታ ነበር (ማር. 15፥40 ፤ 16፥1 ፤ ማቴ. 27፥56)።

215.**ሰመመን**
እንቅልፍ ያልኾነ ሸለብታ ፣ በመተኛትና በመንቃት መካከል ያለ። የምትወደድ እና ጣዕም ያላት ።
ያባት ስም ያዛቸው ቢል ይገጥማል።
ሰመመንሽ - ሰመመኔ

216.**ሰማዕቷ - ሰማዕተ** (ግእ)
ምስክር ኾነ ማለት ነው ። መሥዋዕትነ ትን፣ ምስክርነትን መስጠት (የሐዋ. ሥራ. 22፥20) ።
ያባት ስም እስጢፋኖስ ቢል ይገጥማል።

217.**ሰማያዊት**
ቀለምን ፤ እንዲሁ የሰማይ መኾንን ፤ ከምድር በላይ ያለ። የእግዚአብሔር ቦታ ፤ ኩኑ ፍጹማነ ከመ አቡክሙ ሰማያዊ ፍጹም ውእቱ ። ትርጉም ፤ ሰማያዊ አባ ታችሁ ፍጹም እንደኾነ ፍጹማን ኹኑ ። (ማቴ. 5፥48 ፤ ዘዳግ . 26፥15)
የምእመናን ቦታ (1ኛ ጴጥ 1፥4)
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።
ሰማይነሽ - ሰማዩነሽ - ሰማይቱ
ሰማይነሽ - ሰማያት

218.**ሰሙ**
አዳመጡ፣ ተነገራቸው ...።
ያባት ስም በዝና ቢል ይገጥማል
ሰሙንጉሥ - ሰሙወርቅ - ሰማሸኝ
ሰማኝእግዜር - ሰማኢት - ሰማንሽ
ሰማችኝማርያም - ሰማዒነሽ
ሰማኝኢየሱስ - ሰማልኝ

219.**ሰራዊት**
ብዙ የሰማይ ሰራዊተ መላእክትን ያመለክ ታል ። በቅዳሴ ሰራዊተ መላእክቲሁ ለመድኃኔ ዓለም እንደማለት ነው። ብዙ የጦር ሰዎች ወይም ማለት ነው።

220.**ሰርዲኖስ** (ግእ)
ሰርዲኖስ ምስለ ተርሴስ
(መኀ. ዘሰሎ.3፥5) የሸቱ ዓይነት ነው።

221.**ሰርጌ**
ሰርግ = ጌጥ፤ ሸልማት ማለት ነው።
ያባት ስም አማረ ቢል ይገጥማል።
ሰርጋዊ - ሰርጓ - ሰርጓዓለም
ሰርጉትን ተመልከች።

222.**ሰበሰብሻቸው – ሰበሰብሽ**
ምክንያት ኾነሽ አገናኘሻቸው።
ያባት ስም በሐርወርቅ ቢል ይገጥማል።

223.**ሰብለወንጌል**
የወንጌል ሰብል ማለት ቢኾን ይህም ኢት ዮጵያ መኾኗን የሚያመለክት ነው።
በዚህ ስም የነገሥታት ኹሉ እናት እየ ተባሉ የሚጠሩት የጐጃም እመቤት ተብ ለው የሚታወቁት ፤ የዐፄ ልብነ ድንግል ባለቤት የዐፄ ገላውዴዎስ፣ የዐፄ ሚናስ እናት የዐፄ ሠርፀ ድንግል አያት ያቤቶ ያዕቆብ የሌሎቹም አያት ቅድመ አያት

እቴጌ ሰብለወንጌል ናቸው።
ሰብለ - ሰብለወርቅ - ሰብለገነት
ሰብለ ማርያም ክርስትና ስም

224.**ሰንደቅ**
ክብር ያለው ዓላማ የባንዲራ መሰቀያው።
ያባት ስም ዓላማው ቢል ይገጥማል።
ሰንደቄ - ሰንደቅነሽ

225.**ሰካወርቅ**
ወርቅ አጠለቀ ፤ አገኘ ።
ያባት ስም በልኹ ቢል ይገጥማል።

226.**ሰውነት**
አካልን ያመለክታል። ሥጋና ነፍስ ተዋሕ ደው የሚታዩበት (ማቴ. 5፥29 ፤ 6፥22)።
ያባት ስም መብራቱ ቢል ይገጥማል።
ሰውዓለም (ሰዋለም) - ሰውሐረግ

227.**ሰዋሰው** (ግእ) **ሰዋስወ ምሕረት**
መወጣጫ መሰላል፤ መወጣጫ መውረጃ ማለት ነው። ያዕቆብ በሕልሙ ያያት መወጣጫን ወይም መሰላል የሚለውን ያመለክታል (ዘፍ. 28፥12)።
ያባት ስም ያዕቆብ ቢል ይገጥማል።

228.**ሰገነት – ሰገኒት** (ጉራ)
በቤት ጣራ ላይ የሚሠራ መናፈሻ ቦታ ወይም ማደሪያ ክፍል (2ኛ.ሳሙ. 11፥2 ፤ ዳን. 4፥29 ፤ 1ኛ ነሥ. 17፥19)።
ያባት ስም ደርበው ቢል ይገጥማል።

229.**ሰጠችኝ – ሰጠሸኝወርቅ**
ስጦታን፣ ገጸ በረከትን፤ ያመለክታል።
ያባት ስም በረከት ቢል ይገጥማል።

230.**ሰፈረወርቅ - ሰፈረ**
የተሰፈረች፣ የተመዘነች ወርቅ ነች ...።
ወርቅን ሰፍሮ ሰጠኝ ...። መስፈሪያ የሚ ኾን፤ ቁና .. መስኪያ
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

231.**ሰፈፍ – ሰፈፈች - ሳፈች**
የማር ምጣጭ ፤
ያባት ስም ማሩ ቢል ይገጥማል።

232.**ሰፋኒት** (ግእ) **ሰፈነች**
ሰፈነ ማለት ሞላ፣ ገዛ፣ በግዛቱ የሞላ።
ያባት ስም መንግሥቱ ቢል ይገጥማል።

233.**ሲሳይ**
ሲሳየነ ዘለለ ዕለትነ ሲል ። የዕለት ምግ ብን እንጀራን ያመለክታል። ከእርሻ ከአን ሰሳት ይገኛል ።
በድሆች እርሻ ላይ ብዙ ሲሳይ አለ።
ከፍርድ መጕደል የተነሳ ግን ይጠፋል።
(ምሳ. 13፥23 ፤ 14፥4 ፤ 27፥27)።
ያባት ስም ሰይኩን ቢል ይገጥማል።
ሲሳዬ - ሲሳይነሽ - ሲሳዬነሽ

234.**ሲፓራ** (ዕብ)
የሙሴ ሚስት የምድያም ካህን የዮቶር (የራጉኤል) ልጅ። ጌርሰን እና አልአዛር የሚባሉ ልጆችን ለሙሴ ወለደች ።
(ዘጸአ. 2፥16–22 ፤ 18፥1–5)።

235.**ሳለችማርያም**
ቅድስት ድንግል ማርያምን በመማጸን።
ያባት ስም ረታ ቢል ይገጥማል።
ሳላትእግዜር - ሳለአምላክ

236.**ሳላሰብ - ሳላሰብሽ**
ድንገተኛ መኾንን ያመለክታል።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

237. ሳሊይሽ - ሳላያት
በርቀት መኖርን ያመለክታል ...። ሳልልሽ

238. ሳምራዊት
የሳምራዊት ሴት ማለት ነው። ኢትዮጵያ ዊት እንደሚለው ። ሰለዚህች ሴት በዮሐንስ ወንጌል ተገልጿል (ዮሐ. 4፥7)።

239. ሳሮን
በእስራኤል በታላቁ ባሕር አጠገብ ከኢዮጴ እስከ ቀርሜሎስ ያለው ፍሬያማ ቦታ (1ዜና.27፥29 ፤ ኢሳ.35፥2 የሐ.ሥ 9፥35)።

240. ሳባኹልሽ
መጓጓትን ፣ መስሰትን ያመለክታል።
ያባት ስም ወዳጄ ቢል ይገጥማል።

241. ሳበች
ከዚያም ከዚህም ወሰደች አገናኘች።
ያባት ስም በለው ቢል ይገጥማል።
ሳበችሽዋ - ሳበችይፋት

242. ሳባ - ሳባነሽ - ሳባወርቅ
በመጽሐፈ ነገሥት ሳባ፤ በክብረ ነገሥት ስሟ ማክዳ ፤ በወንጌል ስመ መንግሥቷ (ያገሯ ስም) አዜብ በመባል የምትታወቀው የመጀመሪያዋ የኢትዮጵያ ንግሥት የቀዳማዊ ምኒልክ እናት ነች።
እናንተ የኢየሩሳሌም ቆነጃጅት ሆይ እኔ ጥቁር ነኝ ፤ ነገር ግን ውብ ነኝ። እንደ ቄዳር ድንኳኖች እንደ ሰሎሞንም መጋረጃዎች (መኃ. መኃ. 1፥5)።

243. ሰለናት
የወላጅ እናት ምትክነሽ ለማለት የሚሰየም ስም ነው። ሰለዓይኗ - ሰለወገን
ያባት ስም አላምረው ቢል ይገጥማል።

244. ሰመኝ
በምዕራብ ሸዋ በቡራዩ የተመሠረተው ገዳም ጴጼንያ ሰመኝ ማርያም ቤተ ክርስቲያን ይባላል። መሥራቿ ስማቸው ወይዘሮ ሰመኝ በኋላ እማሆይ በክርስትና ስማቸው ወለተ ጊዮርጊስ ይባላሉ።
ያባት ስም ዐዲስ ቢል ይገጥማል።
ሰንመኝ - ሰመኙት - ሰመኝሽ - ሲመኙሽ

245. ሰሚሽዋ - ሰሚአቸው
ሰሙልኝ ፤ ተረዱልኝ ለማለት ።
ያባት ስም በላቸው ቢል ይገጥማል።

246. ሰሜነሽ
ምትክ መኾንን ያመለክታል።
ያባት ስም ክፍሌ ቢል ይገጥማል።
ሰመጥሩ - ሰሜነሽ - ሰሜወርቅ

247. ሰርጉተ (ግእ) ሰርጉት
የተጌጠች ማለት ነው።
ሰርጉተ ሥላሴ ክርስትና ስምን ተመልከች።

248. ሰብሐት
ሰብሐ አመሰገነ ከሚለው የመጣ ነው።
ያባት ስም ምስጋናው ቢል ይገጥማል።
ሰብሐት ለእግዚአብሔር በሰማይት (ሉቃ. 2፥14)።
ሰብሐተ ሥላሴ ክርስትና ስም ይኾናል።
ሰብሐቲ (ትግ) - ሰብሐትለአብ

249. ሰታረገው - ሰታረግ
ድርጊትን ይገልጻል።
ያባት ስም አየነው ቢል ይገጥማል።

250. ሰናፍቅሽ
ሰፈልግሽ ፣ አገኘሁሽ ...።

በጉጉት የምትጠበቅ መኾንን ይገልጻል።
ያባት ስም አገኘሁ ቢል ይገጥማል።

251. ሰንሻት
ሰንፈልጋት፣ ሰንመኘሽ፤ ሰሻሽ፣ ሰፈልግሽ ለማለት ነው።
ያባት ስም በጸሎት ቢል ይገጥማል።

252. ሰንታየሁ
በጎ የኾነን እና መጥፎንም ማየትን ያመለክታል። ሰንቁ - ሰንታዬ - ሰንታዩ
ያባት ስም ቸርነት ቢል ይገጥማል።

253. ሰንዱ
የተሰናዳች፣ የተዘጋጀች ፣ ዝግጁ ማለት ነው። መዘገጃጀትን ያመለክታል።
ያባት ስም ለይኩን ቢል ይገጥማል።
ሰንዲ - ሰንዳዬ (ትግ) - ሰንዳይ

254. ሰጊን (ግእ) ሰጊን ምዑዝ
ልብን ልባንጃ ፤ ነጭ ዕጣን ሽታው የሚጣፍጥ ማለት ነው።
አሐውር ለልየ ኀበ ደብረ ከርቤ ወውስተ አውግረ ሰጊን ምዑዝ። ትርጉም፤
ወደ ከርቤው ተራራ ወደ ዕጣኑም ኮረብታ እኼዳለሁ.(መኃ. ዘሰ.3፥12)።

በዚህ ስም ብዙዎች ይጠሩበታል ።
የልጅ ኢያሱ ታላቅ እኅት፤ የአቴጌ መነን እናት ሰጊን ሚካኤል ይባላሉ። (ሰሀን)
ያባት ስም መዓዛ ቢል ይገጥማል።
ሰጊነ ማርያም ክርስትና ስምን ተመልከች።

255. ሰጦታ
ልግስናን ያመለክታል።
ያባት ስም ግሩም ቢል ይገጥማል።
ሰጦታሽ - ሰጦታዋ - ሰጦታነሽ

256. ሰፈልግሽ
ጠፍቶ ፣ ታጥቶ የነበረን ያመለክታል።
ያባት ስም ፋኖሴ ቢል ይገጥማል።

257. ሰኳሬ – ሰኳሬነሽ
ጥፍጥ መኾንን፣ መወደድን ያመለክታል።
ያባት ስም ግፈጠ ቢል ይገጥማል።

258. ሰብሕት (ግእ)
የተመሰገነች ማለት ነው። ለወንድ ሰብሐት ይኾናል ።

259. ሶልያና (ግሪ) ጨረቃ ማለት ነው።
ድንግል ማርያም ጊዜ ዕረፍታ ሶልያና ተብላ በየሬድ ድጓ ተጠርታለች።

260. ሶስና (ዕብ.)
ሳባኹልሽ ማለት ነው ።
ሶስና እጅግ መልከ መልካም ነበረች ፤ ፈጣሪዋን እግዚአብሔርን ትፈራ ነበር። ባሏም ኢዮአቄም ይባል ነበር በሐሰት ተከሳ ንጹሕ መኾኗን ዳንኤል ፈረደላት (መጽ. ሶሰ. 1፥1)።

261. ሶፍያ (ግሪ)
ጥበብ ማለት ነው ። የቤት እመቤት ማለት ይኾናል።
በ6ኛው መቶ ክፍለ ዘመን በቁስጥንጥንያ በኢስታንቡል የተሠራ ቤተክርስቲያን ሀግያ ሶፍያ ተብሎ ይጠራል ፤ ምስጢራዊ ጥበብ ማለት ነው ።
ከቅድስት ሥላሴ አንዱ አካል ወልድ ጥበብ ተብሎ ይጠራል። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዚህ ስም የሚታወቁ ብዙ ቤቶች አሉ (ተአ.ማር.)።

ሴ

- ሸ -

262. **ሸለለች**
አማረች፣ ተዋበች፣ ፎከረች፣ አቅራራች ማለት ነው።

263. **ሸቱ — ሸታወርቅ**
ከልዩ ልዩ ተክሎች የሚቀመም ጣፋጭ መዓዛ ያለው ሽታ።
ሸታኹኝ - ሸታለም - ሺቷ
ሺታየ - ሸታዬ - ሸታይ - ሸቶ
ሺታ - ሸታኹኝ - ሸታነሽ - ሸታዋ

264. **ሸዋረጋ (ሸዋ)**
በዚህ ስም ይጠሩ የነበሩት የዐፄ ምኒልክ የመጀመሪያ ልጅ የንጉሥ ሚካኤል ባለ ቤትና የልጅ ኢያሱ እናት ናቸው። ይህ ስም ዐፄ ምኒልክ የመንግሥታቸውና የሕዝቡ መረጋጋትን የሚገልጽ ነው።
ሸዋለማ - ሸዋለም - ሸዋለፋ
ሸዋሉል - ሸዋላይ - ሸዋሐረግ
ሸዋመብራት - ሸዋመና - ሸዋማማሽ
ሸዋማረ - ሸዋማናለ - ሸዋምኒል
ሸዋረታ - ሸዋረዳሽ - ሸዋደግ
ሸዋረዳት - ሸዋረገድ - ሸዋረጋሽ
ሸዋረጋ - ሸዋረግ - ሸዋርካብሽ
ሸዋበዛ - ሸዋብሬ - ሸዋብርሃን
ሸዋብዛ - ሸዋነጋ- ሸዋነሽ- ሸዋናፈቁ
ሸዋንላንቺ - ሸዋንግገርው - ሸዋዳኝ
ሸዋአመነ - ሸዋዓለም - ሸዋነሰሽ
ሸዋወርቅ - ሸዋዘመድ - ሸዋዘራሽ
ሸዋዘርፍ - ሸዋዘርፍሽ - ሸዋዘውዱ
ሸዋዬነሽ - ሸዋጸጋ - ሸዋየ - ሸዋዬ
ሸዋይልፋ - ሸዋይርጋ - ሸዋይስማ
ሸዋደም - ሸዋጌጥ - ሸዋጫማሽ
ሸዋፈራ - ሸዋፈራሽ

በጥንት ዘመን የወሎ ባላባት ሴት ልጇን ለግሼው ባላባት ወንድ ልጅ አጋብቷት ስትኖር ከብዙ ዘመን በኋላ ልጆቿን ይዛ አባቷን ለማየት ወሎ ኼደች ፤ አባቷም በልጆቿ ብዛት ተደንቆ እነዚህ ኹሉ ምና ችስ ናቸው ቢላት እኩሉ ልጆቼ፣ እኩሉ የልጅ ልጆቼ ናቸው አለችው። ልጅ ሺዋ ልጅ ሺዋ ቀድሞም ስድርሽ ሺ ኹኝ ሺ ያድርግሽ ብዬ መርቄሽ ነበር አኹንም እንደ ምርቃቴ ሺ ስለኾንሽ ከእንግዲህ ወዲህ ስምሽ ሺዋ ይኹን ብዬሻለሁ አላት (ኪዳ. ክፍ. ገጽ 861)።።

ምናልባት ለአብርሃም እንደ ተደረገው ምርቃት ይኾን? ዘርኽን እንደ ሰማይ ከዋ ክብትና በባሕር እንዳለ አሸዋ አበዛዋለሁ (ዘፍ. 22፥17)።
ስመ ሀገር፤ ስመ ብእሲት ነው፤ ምስጢሩ ብዙ ነው አሸዋ ከሚለው ይስማማል።

ይህ የማይመስል ተረት ነው የሚሉም አሉ ። ምክንያቱም ወሎ ዐዲስ ስም ነው ። ሸዋ ግን እጅግ ይቀድማል "ሴዋ" "ሠዋ" ከለው ግስ የወጣ ነው ብዙዎች የሚያምኑት ማስረጃው የጥንት የግእዝ መጻሕፍት ሠዋ ይላል ። መሥዋዕትነት ማለት ነው። በዕብራይስጥ "ኾአህ" ነው። የሚሉ አሉ።

265. **ሸጊቱ (ኦሮ)**
ቆንጆ ፣ ዐዲስ የምታስደስት ማለት ነው ። ሸጋነሽ
ሸጋወርቅ - ሸጉ - ሸጌ - ሸጋ

266. **ሸፈናት — ሸፈነችወርቅ**
መደበቅን ወይም ክብርን ያመለክታል።
ያባት ስም ሰንሻው ቢል ይገጥማል።

267. **ሹመት**
ለክብር ለትልቅ መመረጥ ማለት ነው።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ሹሜ - ሹምየ - ሹመቴነሽ

268. **ሺረጋ**
በሺ ቁጥር ታላቅነትን መግለጽ ።
ሺማጫሽ - ሺሰማ - ሺትኹን
ሺምልጃሽ - ሺኩሪ - ሺወርቄ
ሺመብራት - ሺሸልማት

269. **ሺብሬ (ጉራ.) ሺብሬት - ሺብር**
የኔ ገንዘብ፣ ከገንዘብ የበለጠች።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ሸብሬ ካኾነ አሸባሪ ማለት ነው።

270. **ሻሺ (ኦሮ) ሻሺቴ - ሻሼ**
ነጭ በፍታ፣ ሥሥ ራስ ማሠሪያ ፣ ነጭ ሻሽ፤ መሸፈኛ ማለት ነው (ዘጸ. 34፥4)።

271. **ሸልማት - ሸልማቴ**
የልፋትን የክብር ዋጋ ማግኘት።
ያባት ስም አገኘሁ ቢል ይገጥማል።

272. **ሸምብር (ጉራ)** ጀግና ማለት ነው።

273. **ሸሸጌ**
ሸሸገ ከሚለው የወጣ ነው ። የብቻዬ ማለት ነው። ሸሸግ

- ቀ -

274. **ቀለሚ**
የወርቅ ቀለም ማለት ይኾናል (ኤር. 36፥18 ፤ 2ኛ ቆሮ. 3፥3 ፤ ዮሐ. 13)።
ቀለመወርቅ - ቀለምዋ - ቀለሚ (ኦሮ)
ቀለሜነሽ - ቀለሜ - ቀለም

275. **ቀለበት**
የቃል ኪዳን ምልክት ነው ። በግራ እጅ አራተኛ የቀለበት ጣት ላይ ይጠልቃል።
የጌጥ ቀለበት ወርቅ (ዘፍ. 24፥22)።

276. **ቀለብ - ቀለቤ**
የላቤ ዋጋ። በየጊዜው የማገኘው ...።
ያባት ስም ታደለ ቢል ይገጥማል።

277. **ቀረብሽ - ቀረዓለም**
ኑሮ ፣ አኗኗር ተለወጠ ለማለት።
ያባት ስም ገዳሙ ቢል ይገጥማል።

278. **ቀነኒ (ኦሮ)** ማዕረግ ማለት ነው።

279. **ቀኑ - ቀኒቱ (ኦሮ)**
ድሉተኛ የተቃናላት ማለት ነው።
ቀን (ዐማ) ከሚለው የተገኘ ነው።

280. **ቀኑብሽ**
ተመኙ ፣ ተመቀኙ ።
ያባት ስም ደግሰው ቢል ይገጥማል

281. **ቀኜነሽ**
ረዳቴ ነሽ ፣ ተገኔ ነሽ ...።
በቀኝ ያለ የሚያገለግል እጅ።
ያባት ስም ኃይሉ ቢል ይገጥማል።

282. **ቀዳሚጥበብ**
ጥበብ ይቅደም ፣
ቀዳሚሃ ለጥበብ ፈሪሀ እግዚአብሔር፤ ትርጉም፤ የጥበብ መጀመሪያ እግዚአብ ሔርን መፍራት ነው (መዝ. 110(111)፥10)

ሴ

283. **ቀጸላ – ቀጸላወርቅ**
የራስና የፊት መሸፈኛ ዘውድ፣ አክሊል ቆብ የራስ ቁር ማለት ነው ። የሐር የፈትል ሽልማት (1ኛ ነገሥ 21፥38 ፤ 41)።
ያባት ስም መንግሥቱ ቢል ይገጥማል።
ቀጸላ ጊዮርጊስ ፣ ቀጸላ ማርያም ከር

284. **ቁምነገር**
ዋዛ ፈዛዛ ያይደለ ፤ ቁም-ነገር።
ያባት ስም ወረሰ ቢል ይገጥማል።

285. **ቁጥሬ** (ኦሮ)
በዚህ ስም የምትታወቀው በሩጫ በዓለም አቋራጭ ውድድር በመሳተፍ አገሯን ያሳወቀች ቁጥሬ ዱለቻ ነች።

286. **ቃልኪዳን - ቃሌነሽ**
ኹለት ሰዎች ወይም ከኹለት በላይ የኾኑ ሰዎች ሲስማሙ ነገሩን ለማጽናት በእግዚአብሔር ፊት ቃል ይገባሉ (1ኛ ሳሙ. 18፥3)።
ያባት ስም ዘለቀ ቢል ይገጥማል።

287. **ቅመም**
ማጣፈጫ ማለት ነው።
ያባት ስም ማናዬ ቢል ይገጥማል።
ቅመሚት - ቅመምነሽ

288. **ቅርቤ**
ታሪክን የያዘ ቀሪ ሀብት።
ያባት ስም ዘላለም ቢል ይገጥማል።

289. **ቅብዓት - ቅባቷ**
ከልዩ ልዩ እጸዋት የተቀመመ ዘይት።
ያባት ስም መድኃኒት ቢል ይገጥማል።

290. **ቅድስት** (ግእ)
የተለየች ክፍል ፣ ከማሕሌት መቆሚያ ቀጥሎ ከመቅደስ መግቢያ በፊት መኻል ላይ ያለ ክፍል (ዘጸ. 26፥33 –35)።
ቅድስቲ - ቅድስቴ

291. **ቅጅነሽ**
የተቀዳች ፣ የተወሰደች ማለት ነው።
ያባት ስም ደሜ ቢል ይገጥማል።

292. **ቆንጂት (ቆንዢት) - ቁንዥና**
ውበትን ይገልጣል፣ የደስ ደስ ያላት።
ማእከለ ደናግል ዘባጥያተ ከበሮ።
ትርጉም፤ ከበሮን በሚመቱት በቆነጃጅት መካከል ፤ እግዚአብሔርን በጉባኤ አመሰግኑት (ዘፍ. 24፥43 ፤ መዝ. 67፥25)።
በማይጨው ጦርነት ለነጻነት ፣ ለሀገር ክብር ጣሊያንን ድል ያደረጉ ዐርበኛው ራስ አበበ አረጋይ ባለቤታቸው ወይዘሮ ቆንዥት በመባል ይታወቁ ነበር።

293. **ቄጼልኝ**
ኑረልኝ ፣ ሰንብቺልኝ ማለት ነው።
ያባት ስም ዘመንበላም ቢል ይገጥማል።

- በ -

294. **በሀብቷ – በሀብትሽ**
ያባት ስም ሚሊዮን ቢል ይገጥማል።

295. **በለጥሻቸው**
በውበት፣ በዕውቀት በለጠች ፣ ላቀች ፣ ረዘመች ፣ በዛች ፣ ገነነች፣ ከበረች …።
ማለት ነው። ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ የዐፄ ምኒልክ አያትከወለዷቸው ልጆች አንዷ በለጥሻቸው በመባል ይታወቁ ነበር።
በለጠቻቸው - በለጤ - በለጡ
በለጠሽ - በለጠች

296. **በለሴ - በለሳን**
በበለሳ አገር ይሠራ የነበረ ወፍራም የተፈተለ ከርዳዳ ሸማ፣ የሚሞቅ። የበለሰ ትርጉም፦ ዕድል ቀናው ፤ ሀብት አገኘ ማለት ነው። አደን የሚያድኑ ሰዎች ወደ በለሳ በርሃ እየወረዱ በአደን ሀብት ሲገጥማቸው ከበለሰ በረሃ አገኘኹ ቀናኝ ለማለት በለሴ ይላሉ (ወሎ)።

297. **በለሰ - በለሶ**
ቅጠሉ ሰፋፊ ነጭ ደም ያለው ፤ ፍሬው የሚበላ ዛፍ (ዘፍ. 3፥7 ፤ ሚኪ. 4፥4)
ጥሩ ሽቱ ያለው ቁጥቋጦ (ዘፍ.37፥25)።

298. **በላይነሽ - በላይቱ**
በመጀመሪያ ፣ ከእናት የኾነች።
ያባት ስም ይፍሩ ቢል ይገጥማል።

299. **በልዩ – በልዬ**
በተለየ ኹኔታ ።
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።

300. **በልጌነሽ**
በለገ ከሚለው ግስ የወጣ ነው።
አቆጠቆጠ፣ ለመለመ ለማለት ነው።
ከአራቱ ወቅቶች አንዱ ከረምት፣ ጸደይ፣ ሀጋይ ፣ በልግ (መጸው) ። በደጋ ቦታ ኹለተኛ የምርት ዘመን ነው።
ያባት ስም እሸቱ ቢል ይገጥማል።
በልግ - በልግነሽ - በለጓ

301. **በሐርወርቅ**
ሐር፤ ከትል የሚገኝ ድር በጣም የከበረ፤ ለጌጥና ለክብር ልብስ ያገለግላል (ሕዝ. 16፥10፥13 ፤ ራእ. 18፥12)።
ያባት ስም ጌጡ ቢል ይገጥማል።
በሐሩ - በሐርነሽ

302. **በሕይወት**
ሕይወት እያለ …።
ያባት ስም አንለይ ቢል ይገጥማል።

303. **በረከት**
እግዚአብሔር ይባርካል ፤ ሰዎችም ይባርካሉ። ማንኛውም ነገር እንዲባረክ፤ ጠቃሚና መልካም ነገር ተገኘ ማለት ነው። (ዘፍ. 1፥22 ፤ 2፥3 ፤ ኤፌ. 1፥3 ፤ ዘኍ 6፥22 ፤ 2ኛ ቆሮ.13፥14)።

304. **በሩ** (ኦሮ) **ቦሩ**
ምልክት ማለት ነው ። ቦሩ ከሚለው የመጣ ነው። አባቦሩ

305. **በርነሽ – በሪቱ - በርያምኹ**
መግቢያ ፣ ደጃፍ ።
ያባት ስም ድርሻዬ ቢል ይገጥማል።

306. **በሰልፏ – በሰልፍዋይ**
በተራዋ ፤
ያባት ስም ይከበር ቢል ይገጥማል።

307. **በሥራ**
ወጥቶ ወርዶ ሥራ በመሥራት ።
ያባት ስም ተወረሰ ቢል ይገጥማል።

308. **በሸዋምየለሽ – በሸዋምየለች**
በማወዳደር የሚገለጽ። (ሰመ ሀገር)
ያባት ስም ወርቃለም ቢል ይገጥማል።

309. **በሺወርቅ**
ዋጋን በማወዳደር።
ያባት ስም ይግዛው ቢል ይገጥማል።

310. **በሻዱ** (ኦሮ) አማረች ማለት ነው።

311. በቀለች – በቀሉ
ብቅ አለች ። አትክልት ፣ ችግኝ ምሳሌ ነው። ተገኘች ፣ ወጣች።

312. በቃሽቢል
በፈጸምልኝ ፤ ምኞትን ይገልጻል።
ያባት ስም መላኩ ቢል ይገጥማል።

313. በቃልዋ
ቃሏ በተናገረው፤ በተናገረችው መሠረት።
ያባት ስም ታመነ ቢል ይገጥማል።

314. በቅባቷ
በግርማዋ ፣ በጸጋዋ ።
ያባት ስም ውብነሽ ቢል ይገጥማል።

315. በተስፋነሽ – በተስፋ
በጉጉት የተጠበቅሽ ።
ያባት ስም ፋንታዬ ቢል ይገጥማል።

316. በተውልኝ - በተወሽ -
ያባት ስም ጸጋ ቢል ይገጥማል።

317. ቢታደግልኝ (ግእ)
በተለመነኝ ፣ ብታድግልኝ
ያባት ስም በጸሎት ቢል ይገጥማል።

318. በትረወርቅ - በትረሃይማኖት
ከወርቅ የተሠራ ዘንግ ፣ መቋሚያ።
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።

319. በትዛዟ
በፍቃደ ፤ በኃይልዋ
ያባት ስም ደመቀ ቢል ይገጥማል።

320. በትግሏ
በራስዋ ኃይል ፤ በጥረቷ።
ያባት ስም አሸናፊ ቢል ይገጥማል።

321. በቸኒ (ጉራ)
መጣችልኝ ማለት ነው ።

322. በኀይሏ – በኀይልሽ
በችሎታዋ ፣ በጉልበቷ ...።
ያባት ስም ይዳኙ ቢል ይገጥማል።

323. በነበርሽ – በነበረች
ቀደም ብሎ ባየሽ ፤ በተረዳሽ
ያባት ስም ዳኛቸው ቢል ይገጥማል።

324. በእምላከሽ - በእምላኪ
ፈቃድ፣ ትእዛዝ ...።
ያባት ስም ፈቃዱ ቢል ይገጥማል።

325. በእምነት (በምነት)
በማመን ኆኖልኛል ፤ ተደርጎልኛል።
ያባት ስም አርጋቸው ቢል ይገጥማል።

326. በእደብርሃን
እድ ማለት እጅ ማለት ነው። በብርሃን እጅ። **በእደወርቅ - በእደማርያም**

327. በዐለማርያም – በዐሉነሽ
በእምርት ዕለት በዓልነ ። ትርጉም፤ በከፍተኛ በዐላችን ቀን። (መዝ. 80(81)፥3)።
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።

328. በዓለም (ባለም)
በሕይወት የመኖሪያ ቦ፤ ጉደለት የሌለበት በሀብት ፤ በድምቀት።
ያባት ስም ሸታዬ ቢል ይገጥማል።

329. በዕውቀት (በውቀት)
በጥበብ፣ በብልሀት (1ቆሮ. 8፥1)።
ያባት ስም ወርቃገኘሁ ቢል ይገጥማል።

330. በዛብሽ
የንጉሥ ኀይለ መለኮት እናት የዐፄ ምኒልክ አያት እቴጌ በዛብሽ ደጀን በመባል ይጠሩ ነበር ። **በዛጌጥ - በዙብሽ በዛወርቅ - በዛረድኤት - በዙ በዛወርቄ - በዛዬነሽ - በዛጉልትሽ**

331. በዝና - በዝናሽ - በዝናዋ
በገናናነትሽ ...።
ያባት ስም ሰሙ ቢል ይገጥማል።

332. በየነች
ፍርድ ሰጠች፣ ፈረደች፣ ዐወቀች፣ ለየች፣ ወሰነች ማለት ነው ።
ያባት ስም በፍርዱ ቢል ይገጥማል።

333. በድሏ
በተሰጣት፤ ከእግዚአብሔር በታዘዘው።
ያባት ስም ታረቅን ቢል ይገጥማል።

334. በጸሎቴ
ከብዙ ጸሎትና ልመና በኋላ ተገኘች ማለት ነው። **በጸሎትሽ - በጸሎቷ**

335. በጸጋሽ - ብጸጋዋ
በተሰጠሽ ዕድል ፣ ስጦታ ፣ ክብር።
ያባት ስም ታደለ ቢል ይገጥማል።

336. በፈቃዷ
እሷ ባለችው መሠረት።
ያባት ስም ነገሠ ቢል ይገጥማል።

337. ቡርትካን (ብርቱካን)
በኩረ ሎሚ ይባላል።
ፖርቹጋን ከሚለው ቡርቱካን ተፈጠረ ።
ጣፋጭ የኾነ ፍሬ ማለት ነው ።
የመልክ ደምግባትን፤ ውበትን ያመለክታል
ያባት ስም ፋንታዬ ቢል ይገጥማል።
ብርቱካን - ብርቱካኔ

338. ቡርክት
የተባረከች፤ የተመሰገነች፤ ክብርት ማለት ነው (ሲራ. 45፥1 ፤ ሉቃ.1፥42 ፤ ዘጸ. 29፥21) ። **ቡርክቲ (ትግ) - ቡሩኬነሽ ቡርክተ - ቡርክቴ - ቡርክት ቡርክነሽ - ቡርክት - ብርክታዊት**

339. ቢሩታዊት - ቤሩታዊት
ቅዱስ ጊዮርጊስ ከዘንዶው ያዳናት ወጣት ሴት ልጅ (ገድ. ጊዮ) የቤሩት ተወላጅ።

340. ቢተውሽ – ቢተዋት
ቢለቅሽ ፣ ባይዝሽ ።
ያባት ስም በገሰው ቢል ይገጥማል።

341. ቢነጋፀሓይ
ውበትን፣ ደምግባትን ይገልጻል ።
ንጋት ላይ ፀሓይ ሲወጣ ተገኘች።
ያባት ስም ታዬ ቢል ይገጥማል።

342. ቢፍቱ (ኦሮ) ፀሓይ ማለት ነው።

343. ባሕረጥበብ - ባሕርነሽ
የባሕር፤ ከባሕር ማዶ የመጣች ጥበብ።
ያባት ስም ታከለ ቢል ይገጥማል።

344. ባለሟል - (በዓለ - ሙዓል)
ብልሀ፣ ዐዋቂ፣ ባለብዙ ዕውቀት፤ ሙያዋ ያማረ ፤ የቤት ቁንጮ ማለት ነው።
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።

345. ባላገር (በዓለ ሀገር) - ባለወርቅ
ያገር ተወላጅ፤ አገርና እርስት ያላት። (ዘሌ. 17፥15) ተወዳጅ ...።

እንግዲህስ ወዲያ ከቅዱሳን ጋር ባላገሮች እና የእግዚአብሔር ቤተሰቦች ናችሁ (ኤፌ. 2፥19)። ምእመናን በእግዚአብሔር መንግሥት እንደ ባለርስት ናቸው።
ያባት ስም ታደለ ቢል ይገጥማል።

346. **ባምላኪ** (በአምላኪ)
በፈጣሪዋ ...።
ያባት ስም **ችርነት** ቢል ይገጥማል።

347. **ባራኪ**
የመጀመሪያዋ፤ የምትባርክ ማለት ነው።
ያባት ስም **መልከጼዴቅ** ቢል ይገጥማል።

348. **ባንቺአምላክ**
በፈጣሪሽ ፈቃድ ...።
ያባት ስም ታፈሰ ቢል ይገጥማል።
ባንቺይዋሉ - ባንቺ - ባንቻየሁ
ባንቺይርጉ - ባንቺጊዜ - ባንቺይዳኝ
ባንቺአየሁ - ባንቻለም - ባንቺይርጋ
ባንቺይወሰን - ባንቺይደር

349. **ባንቺይለኩ**
ሌሎች ሴቶች ባንቺ ይመጠኑ ማለት ነው።
ባንቺዬ - ከፊሉ ስም የኔ አንቺ ማለት ነው።

350. **ባንቁዕ** (ጉራ) የኔነሽ ማለት ነው።

351. **ባዩሽ – ባዩሽዓለሜ - ባዩሼ**
ምነው እነዚያ ዘመዶችሽ ባዩሽ፤ ቁንጅናሽን ባዩ ማለት ወይም ደግሞ መሳይ መኾንሽን ባዩ ማለት ይኾናል።
ባየች - ባየንሽ - ባየናት

352. **ባይኔ** (በዓይኔ)
ያባት ስም **እንግዳየኹ** ቢል ይገጥማል።

353. **ባደገች** (በአደገች)
ያባት ስም **ችሮታው** ቢል ይገጥማል።

354. **ባፌና**
በማፌን ፣ በከበባ ማለት ነው።
በዚህ ስም የዐፄ ምኒልክ ኹለተኛ ባለቤት ወይዘሮ ባፌና ይታወቃሉ ። ዐፄ ምኒልክ የመጀመሪያ ባለቤታቸው ፤ የዐፄ ቴዎድሮስ ልጅ ወይዘሮ አልጣሽ ነበሩ ፤ ሦስተኛዋ ጣይቱ ናቸው።

355. **ቤርሳቤህ** (ዕብ.)
ሰባተኛ ልጅ ወይም ታላቅ ደስታ ኾነ ማለት ነው ። መልከ መልካም የነበረች ነች። ባሏ ኦርዮ በተንኮል እንዲሞት ተደረገ ። ንጉሥ ዳዊት አግብቷት ሰሎሞንን ወለደች። የንጉሥ ሰሎሞን እናት ነች።
(ማቴ. 1፥6) ።

356. **ቤተልሔም**
የእንጀራ ቤት ። ጌታ የተወለደበት ቦታ የቀድሞ ስሟ ኤፍራታ ትባል ነበር (ዘፍ. 35፥19 ፤ ማቴ.2፥1)።

357. **ቤቴል** (ዕብ) (ቤቴ - ኤል)
የእግዚአብሔር ቤት ማለት ነው ። ከኢየሩሳሌም በስተ ሰሜን የነበረ ከተማ (ዘፍ. 12፥8)።

358. **ቤዛ**
ስለ ፋንታ (መድኃኒት ዋጋ) ጥላ ከለላ አዳኝ ማለት ነው ። የጠፋን ነገር ለመመለስ የሚከፈል ዋጋ፣ ካሣ፣ ለውጥ ማለት ነው (ማር. 10፥45፤ ኤፌ. 1፥7፤ ጢሞ.2፥5 ፤ ዕብ. 9፥12)። **ቤዛዊት - ቤዛለም**
ቤዛነሽ - ቤዛወርቅ - ቤዛኩሉ

359. **ብሌን**
የሚሳሳላት፣ በጥንቃቄ የምትጠበቅ ...።
ከዐይን ውስጥ ጥቍሩ ክፍል ። በምሳሌነት እግዚአብሔር ለሚጠብቃቸው ኹሉ ይነገራል (ዘዳ. 32፥10፤ መዝ. 16፥8 ፤ ምሳ. 7፥2 ፤ ዘካ. 2፥8)።

360. **ብልጫነሽ – ብልጫዬ**
ከሁሉ የተሻልሽ ...።
ያባት ስም ኪነጥበብ ቢል ይገጥማል።

361. **ብሥራት** (ግእ)
የምሥራች ዐዲስ ወሬ ማለት ነው።
በሠረ ፤ አብሠረ ካለው ግስ የወጣ።
(ሉቃ. 1፥31)። **ብሥራተ - ብሥራቴ**
ያባት ስም ተሰማ ቢል ይገጥማል።

362. **ብሬነሽ**
በኹለት ይተረጐማል። አንዱ ገንዘብን። አንዱ ማዕድንን ከወርቅ ቀጥሎ ለክበረ ዕቃ መሥርያ ይጠቅማል (ዘፍ. 23፥15 ፤ ኤር. 32፥9)።
ያባት ስም ደምዜ ቢል ይገጥማል።
ብርጣሉ - ብርሸት - ብሬ - ብሬቱ
ብርይከቡ - ብርዛፌ - ብርነሽ

363. **ብርሃነሕይወት – ብርሃን**
እግዚአብሔር ብርሃን ነው (1ኛ ዮሐ. 1፥5 ፤ 1ኛ ጢሞ. 6፥16) እግዚአብሔር በመጀመሪያው ቀን ብርሃን ይኹን (ለይኩን ብርሃን) ብሎ ብርሃንን ፈጠረ፤ (ዘፍ. 1፥3–18) ይህ ስም ለሴት ለወንድ ይኾናል ።
ብርሃነፀሓይ - ብርሃንሽ - ብርሃኒ
ብርሃነዓለም - ብርሃናት - ብርሃናዊት

364. **ብርሃኔ**
በዚህ ስም ታዋቂ የኾነችው በሩጫ ውድድር የዓለምን ክብር ወሰን በመያዝ አገሯን ያስከበረች ብርሃኔ አደሬ ነች። ፓሪስ ላይ ያገኘችውን የወርቅ ሜዳልያ ሽልማት እንዲሁም በዱባይ የተገኘውን ሜዳልያ ለእንጦጦ ማርያም ቤተ ክርስቲያን በመስጠት በመዘከር ተቀምጦ ጉብኝ ይጎበኘዋል።

365. **ብርቃየኹ** (ብርቅአየኹ)
የመጀመሪያ ልጅ ... ።
ያባት ስም ከተማ ቢል ይገጥማል።
ብርቄ - ብርቅሽ - ብርቅነሽ
ብርቁነሽ - ብርቃየሁ - ብርአገኘሁ
ብርቋ - ብርቅነች - ብርቅዓለም
ብርቂ - ብርቂቱ (ኦሮ)

366. **ብርዝዬ**
የኔ ጣፋጭ ብርዝ ...።
ብርዝ ከማር ጋር የተቀላቀለ ማለት ነው።
ብርዟ - ብርዜ - ብርዝነሽ

367. **ብርጕዴ ብርጕዴነሽ - ብርጕድ**
እንደ ዕጣን ያለ ሽታው ቤትን የሚያውድ። ከሩቅ የሚሸት ስር። ሴቶች የሚሞቁት እንደ ወገርት ግሩም ሽታ ያለው ማለት ነው (ዘጸ. 30፥24 ፤ ሕዝ. 27፥19)።

368. **ብስኩት – ብስኩቴ**
ጣፋጭ ምግብ ማለት ነው ።
ያባት ስም ተረፈልኝ ቢል ይገጥማል።

369. **ብትወጣ**
የራስ ዐሉላ እንግዳ ቁቢ (አባ ነጋ)፣ የመጀመሪያ ባለቤት ወይዘሮ ብትወጣ ይባሉ ነበር።

370. **ብዙነሽ - ብዙዬ**
ያባት ስም ሀብቴ፣ ማንደፍሮ፣ ሞላ፣ ትርፌ፣ እሸቴ ቢል ይገጥማል።

ብዙወርቅ - ብዙአየን - ቡዙ
ብኂኙ - ብዙወርቅ - ብዙ
ብዙሰው - ብዙነሽ - ብዙዓለም
ብዙዐይኔ (ብዙ ዐይኔ) - **ብዙዐይኔ**

371. **ብፅዕት - ብፅዐቴ - ብፅዐት**
የተባረከች ደስተኛ ማለት ነው (የሐ. ሥራ. 20፥35 ፤ ሉቃ.1፥48 ፤ ማቴ.5፥3)።
ያባት ስም ሰጦታው ቢል ይገጥማል።

372. **ቦሰና** (ኦሮ) ጫካ ማለት ነው።

373. **ቦንቱ** (ኦሮ)
የቤት እንበሳ ኩራተኛ ማለት ነው።

374. **ቦጋለች**
በኀይል በራች፣ ታየች፤ ዓይናማ መኾኗን ያሳይል።
ያባት ስም ፀሓይ ቢል ይገጥማል።

- ተ -

375. **ተመስገንች - ተመስገን**
ምስጋናን ማግኘትን ያመለክታል ።
ያባት ስም አገኘሁ ቢል ይገጥማል።

376. **ተመቸሽ**
መደላደልን፣ መረጋጋትን ያመለክታል
ያባት ስም ሰንቄ ቢል ይገጥማል።
ተመቸ - ተመቼ - ተመቸሻቸው

377. **ተመኙ**
አሰቡ፣ ከጀሉ፣ ፈለጉ (1ዜና. 11፥17)።
ምኞት፣ መጓጓትን ያመለክታል።
ያባት ስም ሙሉሸዋ ቢል ይገጥማል።
ተመኙ - ተመኙሽ - ተመኘሽ

378. **ተሙኒ** (ጉራ) **ተሙኔ**
ተሙኑ ሰንት ነው። ዋጋው ሰንት ነው።
ያባት ስም ዋጋው ቢል ይገጥማል።

379. **ተማረች - ትምህርተ**
ልጆችን ማስተማር ይገባል (ዘጸ. 12፥25)።
ያባት ስም ጥበብ ቢል ይገጥማል።

380. **ተምኔት** (ግእ)
ሐሳብ፣ ምኞት ማለት ነው።
ረከብኩ ስእለትየ ረከብኩ ተምኔትየ ።
ትርጉም፤ ልመናየን ፣ ምኞቴን አገኘሁ ማለት ነው። **ተምኒት**
ያባት ስም ደረሰ ቢል ይገጥማል።

381. **ተረጬች**
እንደ ጠበል መዳረስ፤ ለኹሉ ተዳረሰች።
ያባት ስም ንጥርወርቅ ቢል ይገጥማል።

382. **ተረዳች**
መረዳት መገንዘብ ይኾናል። መታገዝ ታገዘች ይኾናል።
ያባት ስም ሃይማኖት ቢል ይገጥማል።

383. **ተረፈችልኝ - ተረፈች**
ከመከራ ወጣች ፣ ቀረች ።
ያባት ስም ለዓለም ቢል ይገጥማል።

384. **ተስማሽ - ተሰሙ**
ሰሜትን ያመለክታል ። በጆሮ መስማትን ያመለክታል።
ያባት ስም ነጻነት ቢል ይገጥማል።

385. **ተስፋ - ተስፋዓለም**
ናፍቆት (መጓጓት)፣ ምኞት፣ አለኝታ እና መተማመን የሚገኝበት። ተስፋ በዚህ ዓለም አይወሰንም (ሮሜ.15፥13 ዕብ.11፥1)።
ተስፋይ - ተስፋዬነሽ - ተስፋነሽ

386. **ተሻለች - ተሻይ**
በማወዳደር ከሌላው በለጠች።
ያባት ስም በምነት ቢል ይገጥማል።

387. **ተሻወርቅ** - የተፈለገች ወርቅ።

388. **ተሾመች**
ማዕርግ አገኘች ፤ ከፍ ከፍ አለች።
ያባት ስም ላውጋለት ቢል ይገጥማል።

389. **ተቀባሽ**
ቅባት ፣ ግርማ ሞገስ ፣
ያባት ስም ጸጋ ቢል ይገጥማል።

390. **ተቋመ - ተቋም**
የብርሃን መቋሚያ መቅረዝ (ዘጸ. 40፥4)።
ያባት ስም ወርቅነኽ ቢል ይገጥማል።
ተቋመ ወርቅ - ተቋመ ማሕቶት (ግእ)

391. **ተናኘች - (ተናኜ) ተናኘወርቅ**
ተሰጠች ፣ ታደለች፣ ተሰራጨች፣ ተነዛች ተበተነች፣ ተዘራች፣ ተበረከተች ማለት ነው። በዚህ ስም የራስ መኰንን እናት **የዐፄ ኃይለ ሥላሴ አያት ልዕልት ተናኘወርቅ** ይባሉ ነበር። እንዲሁም **የቀዳማዊ ኀይለ ሥላሴ የመጀመሪያ ልጅ ልዕልት ተናኘወርቅ** ይባሉ ነበር።

392. **ተንከተም** (ግእ)
መወጣጫ (መሰላል) ማለት ነው።

393. **ተአምር (ታምር)**
አስደናቂ ድርጊት ። የማይኾነው ሲኾን። ድንቅ ነገር ከእግዚአብሔርና ከቅዱሳኑ የሰዎችን ችግር የሚያቃልል ማለት ነው። (የሐዋ. 9፥36 - 41 ፤ 20፥9 - 12)።
ተአምርነሽ - ተአምራቴ - ተአምራትነች
ተአምረ ማርያም ክርስትና ስም።

394. **ተክለች**
አታክልትን ሊኾን ይችላል።
ያባት ስም **መሠረት** ቢል ይገጥማል።

395. **ተካበች**
ተደራረበች ፤ ካብ ካብ ተደረገች ፤ ከፍ ከፍ አለች። **ተካበወርቅ - ተካቡ**
ያባት ስም **እሸቴ** ቢል ይገጥማል።

396. **ተክሊል**
ሌላ ሰው የማይደርስበት የተከለለ ። በመከለሉ ተጠበቀ ማለት ነው።
ያባት ስም **ክብሩ፣ ጸጋው** ቢል ይገጥማል

397. **ተኳላሽ**
ደመቅሽ፣ ተቀባሽ፣ ጠራሽ፣ ተወለወልሽ፣ ተዋብሽ...። **ኵል** የተኳለች ማለት ነው። ዓይንን ለማሳመር የሚቀቡት ቅባት። ሸፋሽፍት በኵል መኳኳል (2ነገሥ. 9፥30፤ ኤር. 4፥30 ፤ ራእ. 3፥18)።
ያባት ስም **ውበቴ** ቢልይገጥማል።

398. **ተወዳጅ – ተወዳድ**
በሾክ መካከል እንዳለ የሱፍ አበባ እንዲሁ ወዳጄ (ተወዳጅ) በቆንጆጅት መካከል ናት (መኃ. መኃ. 2፥2)።
ያባት ስም **አገሬ** ቢል ይገጥማል።

399. **ተዋበች – ተዋቡ**
አማረች፣ ቆነጀች ማለት ነው ።
(1ሳሙ. 17፥42) አንቺ በሴቶች ዘንድ የተዋብሽ ሆይ (መኃ. መኃ. 1፥8)።

400. **ተዘራሽወርቅ**
ተባዛች ፣ ተዳረሰች ።
ተዘራወርቅ - ተዘሩ - ተዘራ

401. **ተድባበ** (ግእ) - **ተድባብ**
ጫፍ ፣ ድጋፍ ጥላ ማለት ነው።

402. **ተገንሸ - ተገንነሸ**
ከለላ ፣ መከላከያ ፣ አለኝታ ...።
ያባት ስም ይርዳው ቢል ይገጥማል።
ተገኔ - ተገንወርቅ

403. **ተገኘች - ተገኘችወርቅ**
የታሰበችው፤ የተፈለገችው ።
ያባት ስም ሲሳይ ቢል ይገጥማል።

404. **ተጌጠች**
በከበረ ዕንቍ ፤ በወርቅ ።
ያባት ስም በእምነት ቢል ይገጥማል።

405. **ቱሪ** (ኦሮ)
ዘገየች ቈየች ማለት ነው።

406. **ታሪኳ - ታሪክእየሁ (ታሪካየሁ)**
ያለፈ የሚወሳ ነገር ያላት ።
ያባት ስም ተሰማ ቢል ይገጥማል።
ታሪኬ - ታሪክ - ታሪካዊ

407. **ታለጌታ – ታለጌታሽ**
የምመካበት ፣ የምጽናናበት ።
ያባት ስም ተመስገን ቢል ይገጥማል።

408. **ታመነች - ታማኝ**
ቃሏን የምትፈጽም፤ ጠባይዋ ጨዋ የኾነ፤ ክርስቲያን (ሉቃ. 12፥41 ፤ 16፥10 ፤ 2ቆሮ. 1፥18 ፤ 2ኛ ጢሞ. 2፥11)።
ያባት ስም በቃሉ ቢል ይገጥማል።

409. **ታምራለች - ታምሪያለሽ**
ውበት፣ ቁንጅና፣ ታይታ የማትጠገብ።
ያባት ስም ከተማ ቢል ይገጥማል።

410. **ታረቀች – ታረቀችኝ - ታረቁ**
ጠብ ባለባቸው መካከል ሰላም ወረደ ።
የሚያስታርቁም ብፁዐን ተብለዋል (ማቴ. 5፥9 ፤ ፊል. 4፥2)።
ያባት ስም በፈቃዱ ቢል ይገጥማል።

411. **ታከለች**
ተጨመረች ፤ ተደረበች ...።
ያባት ስም አዱኛ ቢል ይገጥማል።
ታከሉ - ታከል - ታኪያ - ታኪላ

412. **ታየች – ታዩ**
ዐዲስ ብቅ አለች፤ በአይን መታየት ...።
ያባት ስም ፀሐዩ ቢል ይገጥማል።

413. **ታደለች - ታዱሴ - ታደሱ**
በዕድሜና በጊዜ እንደ ገና መታደስ ...።
ያባት ስም የኹሉወርቅ ቢል ይገጥማል።

414. **ታደገችኝ**
ተቤዠችኝ፣ አዳነችኝ፣ አስጣለችኝ፣ አስለቀቀችኝ ማለት ነው።
ያባት ስም የእኔሰው ቢል ይገጥማል።

415. **ታደለች**
በተራ ተሰጠች፣ ተቸረች (አስ. 1፥7)።
ኹለተኛው በጎ ነገር ተደረገላት ታደለች።
ያባት ስም አገሬ ቢል ይገጥማል።
ታደሉ - ታደልሽ

416. **ታገሠች**
ቻለች ተስፋ በማድረግ ጸናች፤ ዝምአለች (ሮሜ. 2፥4 ፤ 15፥5 ፤ 1ኛ ጴጥ. 3፥20 ፤ ገላ. 5፥22)።
ያባት ስም በሱፈቃድ ቢል ይገጥማል።

417. **ታጎቴ** (ዶር) ባለቤቴ ማለት ነው።

418. **ታጠረች - ታጠረችበወርቅ**
ተከበበች ፣ ተጠበቀች ...።
ያባት ስም በጸጋው ቢል ይገጥማል።

419. **ታፈሠች - ታፈሠወርቅ- ታፈሡ**
ተሰብስባ ተወሰደች ።
ያባት ስም ሚሊዮን ቢል ይገጥማል።

420. **ታዖድራ**
እለእስክንድሮስና እትናቴዎስ ያስተማሯት ሰማዕት ቅድስት ታዖድራ ትባል ነበር (ስንክ. ሚያ. 11 ገጽ. 173)።

421. **ቴክላ** (ግሪ)
የመለኮት ክብር ማለት ነው (ተአ.)።
በሰማዕታት ዘመን ንጉሡ ዲዮቅልጥያኖስ የቅዱስ አባ ኤቢ እኅት ቴክላ አባታቸው ኤልያስ እናታቸው ማርያ ይባሉ ነበር ። እነርሱም ለጣዖት ባለመስገዳቸው በሰማዕትነት ተሰየፉ (ስን. ታሕሣ 8 ገጽ. 432 ቁ. 37)።

422. **ቴዎብስታ**
በግሪክ ቋንቋ አቅሌስያ ማለት ነው። በግእዝ ቤተ ክርስቲያን ማለት ነው። የቅዱስ ጊዮርጊስ እናት ስም ነው (ገድ. ጊዮ.)።

423. **ቴዎድራ** (ግሪ)
የእግዚአብሔር ስጦታ ማለት ነው ። በቤተክርስቲያን ታሪክ በስንክሳር በብዙ ቦታ ተጠቅሷል። የፀሤ ልብነ ድንግል ቤት ልጅ ቴዎድራ ትባል ነበር ።

424. **ቴዎዶስያ** (ግሪ)
በዘመነ ሰማዕታት ሰማዕትነትን የተቀበለች ቅድስት ሴት (ስን. ሐም.6 ገጽ 522)።
የገብረ ክርስቶስ እናት ።

425. **ትሕትና - ትሕትናሽ**
እግዚአብሔር ትሕትናን ይወዳል። ራስን ዝቅ ማድረግ፤ ሌላው ሰው እንዲጠቀም መፈለግ (2ኛ ዜና. 7፥14 ፤ ያዕ. 4፥6) ።
ሙሴ እጅግ ትሑት ሰው ነበር (ዘኁል. 12፥3)።

426. **ትመስገን**
ምስጋናን መስጠትን ያመለክታል ።
ያባት ስም ገንዘቤ ቢል ይገጥማል።

427. **ትመስል** (ግእ)
ትመስላለች ማለት ነው።

428. **ትምህርት**
ዐዲስ ነገርን ማወቅ ማስረዳት፣ መንገር (ዘጸ. 12፥25)።
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።
ትምህርታቸው - ትምህርተ

429. **ትሩፋት** (ግእ)
ተረፈ ቀረ ተትረፈረፈ ። በጎ ሥራን መሥራት ፤ ስድስቱ ቃላተ ወንጌል (ሕገ ወንጌል) የፍጹምነት ሕግ ነው።
(ማቴ. 5፥21 ፤ 6፥1 ፤ ማቴ. 25፥42)።
ያባት ስም ምግባሩ ቢል ይገጥማል።

430. **ትርሐስ** (ግእ)
ትራስ ፤ መጨጊያ ማለት ነው።
በትግሪኛ ጥሩ ዕድል የመጀመሪያ ልጅ ማለት ይኾናል።
ርሕስ ከሚለው ግስ ከወጣ ከኾነ ራሰ ፥ ረጠበ የሚል ትርጒም አለው።

431. **ትርሢት** (ግእ)
ጌጥ ሽልማት የክብር ልብስ ማለት ነው።
አባት ለልጁ የሚሰጠው ሀብት
(ሮሜ 8፥15፤ 9፥4፤ ኤፌ.1፥5፤ ገላ. 4፥5)
ትርሢተ ወልድ ክርስትና ስም።

432. **ትርንጎ**
ጣዕም እና መዐዛ ያለው ደስ የሚል፤
በደጋማ ቦታ ላይ የሚበቅል ፍሬ ነው።
ያባት ስም **ፍሬሠናይ** ቢል ይገጥማል።

433. **ትርዳማርያም**
ማርያም ትደግፈኝ ፣ ትቅረበኝ ...።
ያባት ስም **ጤናነህ** ቢል ይገጥማል።

434. **ትርጋዓለም** (**ትርጋለም**)
መረጋጋትን ያመለክታል ...።
ያባት ስም **በፍቅሩ** ቢል ይገጥማል።

435. **ትርፌ - ትርፏ**
ያተረፍኩት ዋጋዬ ...።
አምስት የተቀበለው ሌላ አምስት አተረፈ
ኹለት የተቀበለው ሌላ ኹለት አተረፈ፤
(ማቴ. 25፥15)። **ትርፍዓለም -**
ያባት ስም **በለጠ** ቢል ይገጥማል።
ትርፍነሽ - ትርፈሳ - ትርፉ

436. **ትሰሜ**
የንጉሥ ሣህለ ሥላሴ የልጅ ልጅ የራስ
ዳርጌ ልጅ ትሰሜ ትባል ነበር።

437. **ትሻል**
ምርጫን፣ ማወዳደርን ያመለክታል።
ያባት ስም **በነበረ** ቢል ይገጥማል።

438. **ትሻገር - ተሻገሬ**
ወንዝን ፣ መከራን ማለፍ።
ያባት ስም **አድማስ** ቢል ይገጥማል።

439. **ትቀድሰነ ማርያም**
አባ ቶማስ የሚባሉ የገዳም አበምኔት
(አስተዳዳሪ) **እናታቸው ትቀድሰነ ማርያም**
ይባሉ ነበር (1290 ዓ. ም.)።

440. **ትቅደም**
ወደፊት ትኺድ፣ ትራመድ፣ መጀመሪያ
ትኹን። ያባት ስም **አገሬ** ቢል ይገጥማል።

441. **ትበርህ** (ትግ)
ትብራ ፤ ትበራ ዘንድ ።
ያባት ስም **ጸጋው** ቢል ይገጥማል።

442. **ትበይን**
ፍርድ ትስጥ፣ ትተች፣ ትለይ፣ ትወስን...።
ያባት ስም **ኀሊና** ቢል ይገጥማል።

443. **ትቤ ጽዮን** (ግእ)
የደብ በግዕን ገዳም የመሠረቱ አባ ሕፃን
ሞዐ እናታቸው ትቤ ጽዮን ይባሉ ነበር።
ትርጉሙ ጽዮን እንዳለች ማለት ነው።

444. **ትብቃስ - ትብቃ**
ከዚህች ሌላ ተጨማሪ አያሻኝም አለ።
ያባት ስም **ትዛዙ** ቢል ይገጥማል።

445. **ትብዛለም** (**ትብዛዓለም**)
ደስታ ትብዛ፤ ዓለም ታየ ለማለት ...።
ያባት ስም **ፍሥሓ** ቢል ይገጥማል።

446. **ትብለጥ** (**ትብለጽ**)
ማወዳደርን ያመለክታል።
ያባት ስም **ነጸነት** ቢል ይገጥማል።
ትበልጪ- ትበልጪያለሽ

447. **ትንብብ** (ግእ) **ትነብብ**
ትናገር ማለት ማለት ነው ።

448. **ትኑር**
ትቆይ፣ ትሰንብት ...።
ያባት ስም **ዘላለም** ቢል ይገጥማል።

449. **ትንሣኤ**
ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የተነሣበት ዕለተ
እሑድ (ከሞት መነሣት) ማለት ነው።
ያባት ስም **ታዬ** ቢል ይገጥማል።
ትንሣኤ ክርስቶስ ክርስትና ስም ተመልከች።

450. **ትንቢተ - ትንቢት**
በነቢይ የተባለው ኹሉ ይፈጸም ዘንድ
ይህ ኹሉ ኾነ። የሚመጣውን የሚገልጽ
(ማቴ. 1፥21፤ ዕብ. 1፥1፤ 1ጴጥ. 1፥10)።
ያባት ስም **ሚልኪያስ** ቢል ይገጥማል።

451. **ትንቧለል**
እንዳሻት ትኹን ፣ ትዝናና ...።
ያባት ስም **ከተማ** ቢል ይገጥማል ።

452. **ትንታጓ**
ሽንፈት የማይታይባት ። እንደ ልቧ በሠ
ፊው ትኑር፣ ትዝናና ማለት ነው።
ያባት ስም **በለጠ** ቢል ይገጥማል።

453. **ትንግርቷ** - ትንግርቱነሽ
የተነገረልሽ ፣ የተተነበየልሽ ነሽ ማለት
ነው። ወደፊት የሚጠበቅ ...።
ያባት ስም **አልታዬ** ቢል ይገጥማል።

454. **ትከበር**
ከፍተኛነትን ፤ በንጽሕናዋ ክብር ታግኝ
(ሮሜ. 13፥7)።
ያባት ስም **ቆምነገር** ቢል ይገጥማል።

455. **ትኩን** (ግእ) ትኹን ማለት ነው።

456. **ትካቦ** (ትግ)
እንደ ምጽዋት የተሰጠች ልጅ ማለት ነው

457. **ትካብ**
ከፀበ ከሚለው ግስ ካበ፣ ደረደረ ፥ አነባ
በረ ማለት ነው። ትካቤ
ያባት ስም **በሐርወርቅ** ቢል ይገጥማል።

458. **ትክልነሽ**
አንድ ቦታ የተወሰንሽ፤ የጠበቀች ።
ያባት ስም **መታሰቢያ** ቢል ይገጥማል።
ትክሌ - ትክልወርቅ

459. **ትክክሏ**
ያልተዛባች ፤ ያልተጓደለች፤ መሳይ።
ያባት ስም **ደሞዜ** ቢል ይገጥማል
ትክክልነሽ - ትክክል

460. **ትኹንዘር - ትኹንሽ**
ትበርክት ፣ ተስፋ ትኹን።
ያባት ስም **መርጊያ** ቢል ይገጥማል።
ትኹኔ - ትኹን

461. **ትውስታ**
ያለፈን ማስታወሻነትን ያመለክታል።
ያባት ስም **ተገኘ** ቢል ይገጥማል።

462. **ትዕግሥት** (ግእ) (**ትግሥት**)
በመከራ መጽናት ፤ ተስፋ ማድረግ። ትዕ
ግሥት የመንፈስ ፍሬ ነው ፤ እግዚአብ
ሔር ለሰዎች ብዙ ትዕግሥት አሳይቷል
(ሮሜ. 2፥4 ፤ 15፥5 ፤ 1ኛ ጴጥ. 3፥20 ፤
ገላ. 5፥22)። **ትዕግሥቴ** (ትግ)
ትዕግሥቴ - ትዕግሥትዓለም

ሴ

463. **ትዕግር**
የዘንባባ ቅጠል ማለት ነው።
ኹለት ሰዎች በዚህ ተጠርተዋል ። የን ጉሡ የዳዊት ልጅ ተጠርታበታለች (ዘፍ. 38፥6- ፤ 2ኛ ሳሙ. 13፥1–)። ከ12ቱ የያዕ ቆብ ልጆች አንዱ የሁዳ ከትዕግር ዛራን እና ፋሬስን ወልዷል ። በዚህ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የትውልድ ሐረግ ወስጥ ከተቆጠሩት አንዷ ሴት ነች።

464. **ትዛዟ**
አድርጊ ፣ አታድርጊ የሚል ።
ትዛዛት ለአዳም ፣ ለኖኅ ፣ ለአብርሃም ለሙሴ ፣ እንዲሁም ለሐዋርያት ተሰጥተ ዋል (ዘፍ. 2፥16፤ ዘጸ.3፥15፤ ማቴ. 28፥19)።
ትዘዘው ፡ ትዛዝ - ትዛዛቸው

465. **ትዝታ**
ትውስታ ፤ ያለፈን ነገር ማስታወስ።
ያባት ስም **አስቻለው** ቢል ይገጥማል።
ትዝታነሽ - ትዝታወርቅ - ትዝታቸው

466. **ትደነቂያለሽ**
መወደስን፣ መገረምን አስገራሚ መኾንን ያመለክታል ።
ያባት ስም **እልባቤ** ቢል ይገጥማል።
ትደነቁ - ትደነቅ - ትደንቅ

467. **ትደግ - ትደግልኝ**
በዕድሜ፣ በሥጋ ግዝፈት፣ በቁመት፣ በዕውቀት፣ በጥበብ።
ያባት ስም **ተስፋዬ** ቢል ይገጥማል።

468. **ትግዛ**
ትቆጣጠር፣ ሀብቷ ታድርግ ...።
ያባት ስም **እንዳርጋቸው** ቢል ይገጥማል
ትትግዛት - ትግዛው - ግዛቸው

469. **ትጓደድ**
ዞር ዞር ፥ ጎደድ ጎደድ ትበል ...።
እንደ ልቧ ትኹንበት።
ያባት ስም **ነጻነት** ቢል ይገጥማል።

470. **ትፍሥሕት** (ግእ)
ተድላ ደስታ፤ ዕረፍት ማለት ነው።
ያባት ስም **ሞላ** ቢል ይገጥማል።

- ቸ -

471. **ቸርነቷ – ቸርዬ**
ለጦታዋ፣ ነባ ማካፈልን ያመለክታል።
ያባት ስም **አያልቅበት** ቢል ይገጥማል።

472. **ቸኩለች**
ቶሎ አለች ፤ ፈጠነች ።
ያባት ስም **ፍቅሬ** ቢል ይገጥማል።

- ኀ -

473. **ኀረያ** (ግእ)
መረጣት ማለት ነው ።
እስመ ኀረያ እግዚአብሔር ለጽዮን።
ትርጉም፤ እግዚአብሔር ጽዮንን መርጧታ ልና። (መዝ. 131(132)፥13
እግዚእ ኀረያ ክርስትና ስም።

474. **ኂሩት** (ግእ)**ኂሩተ - ኄር**
ቸርነት፣ ደግነት፣ በጎነት ማለት ነው።
(መዝ. 118፥68 ፤ ምሳ. 11፤ ሢራ. 42፥14)
ወበኂሩትከ ምህረኒ ኲነኔከ። ትርጉም፤ በቸርነትህ ሥርዓትን አስተምረኝ።
ኂሩተ ሥላሴ ክርስትና ስም።

475. **ኄራን** (ግእ)
ኄረ ቸር፣ ለጋስ ከሚለው የመጣ ነው።
እስመ ውእቱ ያሠርቅ ፀሐየ ላዕለ ኄራን ወእኩያን። ትርጉም ፤ እርሱ ለደጎችም ለክፉዎችም ፀሓይን ያወጣል (ማቴ. 5፥45)።

476. **ኀለተ ወርቅ** (ግእ)
የወርቅ ዘንግ ልምጭ ማለት ነው።

477. **ኀሉፍ** (ትግ) **ኀልፍቲ**
ያለፈች ማለት ነው።

478. **ኀሊና** (ግእ) **ኀሊናዬ**
ከፉና ደግን የሚለይ መመዘኛ፤ ሐሳብ ምኞት ማለት ነው (ሲራ. 38፥26 ፤ ምሳ.6፥18፤ ይሁ. 10 ፤ ሮሜ. 2፥14 ፤ 15)።
ያባት ስም **ፈቃዱ** ቢል ይገጥማል።

479. **ኀሪት** (ግእ) (**ኀሩይ ለወንድ**)
የተመረጠች (ለሹመት) ማለት ነው።
ወይእቲ እብን እንተ በኀበ ሰብእ ምንንት ወበኀበ እግዚአብሔርሰ ኀሪት ወክብርት። ትርጉም፤ ይህቺ ድንጋይ በሰው ዘንድ የተ ናቀች ናት በእግዚአብሔር ዘንድ ግን የከበ ረች የተመረጠች ናት (1ጴጥ. 2፥4)።
እምነ ቀቢስ ልኀሪት። ትርጉም ፤ ከቄሱ ለተመረጠች (2ዮሐ. 1፥1)።

480. **ኀብረት - ኀብረወርቅ - ኀብር**
ዐበረ፣ ተባበረ፤ የተባበረ የተቀላቀለ።
ያባት ስም **ታከለ** ቢል ይገጥማል ።
ኀብረተወርቅ - ኀብሬቱ - ኀብሬ

481. **ኀብስት**
ከሰማይ የወረደ ኀብስት እኔ ነኝ።
(ዮሐ. 6፥59)።
ያባት ስም **ወረደ** ቢል ይገጥማል።
ኀብስተመና - ኀብስቴ

482. **ኀዳግ** (ግእ)
የመጽሐፍ ጠርዝ ግርጌ ማለት ነው።
ያባት ስም **ለይኩን** ቢል ይገጥማል።

483. **ኃያልነሽ** (**ዐያልነሽ** ተመልከች)
ያባት ስም **ባለሟል** ቢል ይገጥማል።

484. **ኀራኒ** (ግሪ)
የስሟ ትርጉም ሰላም ፍቅር ኹነ ማለት ነው ። በንጉሥ ሉክያኖስ ዘመን ሰማዕት የኾነች ቅድስት (ስን. ነሐ. 21 ገጽ 712)።

485. **ኖኅተ** (ግእ)
ደጅ ወይም በር ማለት ነው።
ርኢኩ ኖኅተ በምሥራቅ። ትርጉም ፤ በምሥራቅ በር አየሁ (ሕዝ. 44፥1)።
በክርስትና ስም ኖኅተ ብርሃን ቢል
ያባት ስም **ምሥራቅ ፣ ሕዝቅኤል** ቢል ይገጥማል።

486. **ኖየረች** (ጉራ)
ጥሩ ልጅ ማለት ነው።

- ነ -

487. **ነቃሕይወት - ነቅዐገነት**
የሕይወት ምንጭ ማለት ነው ።
ያባት ስም **ፈለቀ** ቢል ይገጥማል።

488. **ነቢይት**
ትንቢት የምትናገር (ሉቃ. 2፥36)።

489. **ነገደፀሐይ** (ግእ)
የፀሓይ፣ የወርቅ ወገን ማለት ነው።
ነገደወርቅ - ነገደ

490. **ነጸርት** (ግእ)
አየች ማለት ነው። ነጸረአብ
ያባት ስም ፍሬሰላም ቢል ይገጥማል።

491. **ነጻነት**
ነጻ መኾን ፣ ካገልጋይነት ፣ ከመጨቆን
ነጻ መውጣት (ገላ. 5፥1)።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

492. **ኑሪልኝ**
ቁሚልኝ ፣ ቆይልኝ፣ ማለት ነው።

493. **ኑኑሸት**
የሙገሳ ስም ፤ ከዋና ስም ቀድም ብሎ
የሚሰየም። **ኑንሽ - ኒኒ - ኒና - ናኑ**
ያባት ስም በቀለ ቢል ይገጥማል።
ኑኑ - ኑኑሼ - ኑኑሽ - ኑኑዬ

494. **ኒሻን (ሊሻን) — ኒሻነወርቅ**
በክብር፣ በሥራ ውጤት የሚሸለም።
ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።

495. **ናርዶስ**
የናርዶስ ቅጠል ፤ ደስ የሚያሰኝ ሽቱ ናር
ዶስ ወሀበ መዐዛሁ ። የኔ ናርዶስ መዐዛ
ውን ሰጠ (ማኅ. ዘሰሎ 1፥12 ፤ 3፥20 ፤
4፥13) ። ናርዶስ ዘምስለ መጽርይ ቀጺመ
ታት ወቀናንሞስ። ትርጉም ፤ ናርዶስና
ከቀጋ ጋራ ሽቶ ሣርና ቀረፋ ማለት ነው።

496. **ናፍቆት**
ጽኑ ምኞት፤ የሚወዱትን በፍቅር ማሰብ።
(2ኛ ቆሮ. 7፥7፥11፤ 1ኛ ተሰ. 2፥17፤ 3፥6)

497. **ንባበ — ነበበች - ነበቡ** (ግእ)
ነበበ ከሚለው የወጣ፦ ተናገረች ፣ ተረጎ
መች ማለት ነው።
ከውርድ ንባብ በኋላ ተማሪ እየጮኸ በፍ
ጥነት የሚናገረው የሚያነበው።
ያባት ስም ነቢያት ቢል ይገጥማል።

498. **ንብረቴ - ንብረት**
ሀብቴ፣ ገንዘቤ፣ ቅርሴ፣ ኻብት ...።
ቅርስ ሊኾን ይችላል ።
ያባት ስም ታያቸው ቢል ይገጥማል።

499. **ንቧ - ንብወርቅ - ንብነሽ**
ተወዳጅ ማርን የምትሰጥ ነች ። በኃይለኝ
ነት ትመሰላለች (መዝ. 117 (118)፥12)።
ንቦ ንቦ አትናደፊ ንቦ አትናደፊ እንዳለ
ዘፋኝ ።

500. **ንዋይነሽ** (ንዋይነሽ) - **ንዋዬ**
ሀብት ሲመጣ የምትወለድ ልጅ ወይም
ራሷ ሀብት ኾና በመምጣትዋ ንዋይነሽ
ትባላለች።

501. **ንጋቷ - ንጋት - ንጋቴ**
ማለዳ ፣ ጠዋት ...።
ገነኛዋ ባለቅኔ አቀንቃኝ ንጋቷ ከልካይ
በዚህ ስም ከሚታወቁት አንዷ ናቸው።

502. **ንግርቱነሽ**
ትንቢቱ ፣ ተስፋው ፍጻሜ ያገኘሽ ...።
ያባት ስም ተስፋዬ ቢል ይገጥማል።

503. **ንግሥት**
በቅዱስ መጽሐፍ የኢትዮጵያ ንግሥቶችን
ያመለክታል፤ ማክዳ (1ኛ ነገ. 10፥1 ማቴ.
12፥ 42 ፤ ሉቃስ 11፥31) እንደሁም ሕን
ደኬን (ሐዋ. ሥራ 8፥27)።
ንግሥቲ ንግሥቴ - ንግሥትባባ -

504. **ንጥረወርቅ**
የነጠረች ንጹሕ ወርቅ እንከን የሌለባት።

ያባት ስም ተገኘ ቢል ይገጥማል።
ንጹወርቅ - ነጠረወርቅ - ነጠረች

505. **ንጽሕተ - ንጽሕት**
የነጻች፣ የጸዳች ፤ ሰውነትን፣ ልብስን፣
ማጽዳት፤ ከረከሰ ነገር መንጻት። ንጹሕ
መሥዋት ማቅረብ፤ ከኀጢአት መንጻት
(ዘሌ.15፥8–11፤ መዝ.50፥7፤ ሕዝ. 36፥25)
ንጹሐን - ንጹሕ - ንጹሰው - ንጽሕና
ንጹፍሬ - ንጹሕብር (ንጹብር)

506. **ኖላዊት** (ግእ)
የበግ ፣ የሕዝብ ጠባቂ (ዮሐ.10)።
ያባት ስም ቸሩ ቢል ይገጥማል።

507. **ኖኃሚን (ዕብ.)**
ደስታዬ ማለት ነው ፤
የቤተልሔም ተወላጅ የነበረች በሞአብ
የኖረች የሩትና የእርፋ አማት ነበረች
(መጽ. ሩት 1፥20)።

- አ -

508. **አሁጂ** (ጉራ)
እግዚአብሔር ይመልከትሽ ማለት ነው።

509. **አለሙሽ**
በሕልም ፣ በራእይ።
ያባት ስም ፍቅሬ ቢል ይገጥማል።

510. **አለማኹ**
አለመለምኳት፣ አበጀኋት፣ አሳመርኳት፤
እንድታድግ ተንከባከብኩ ...።
ያባት ስም መኩያ ቢል ይገጥማል።
አለማች - አለማሽ - አለማት

511. **አለችኝ**
ወርቅ፣ ዐልማዝ፣ እንቁ ...።
ያባት ስም የማታወርቅ ቢል ይገጥማል።

512. **አለኝታ**
የወደፊት ተስፋን ያመለክታል።
ያባት ስም መከተ ቢል ይገጥማል።

513. **አለፈች - አለፉ**
ኼደች ...።
ያባት ስም ታሪኩ ቢል ይገጥማል።

514. **አሉሽ**
ውብ፣ ባለሟያ ...።
ያባት ስም ማስረሻ ቢል ይገጥማል።

515. **አላዩ**
አልተመለከቱም ...።
ያባት ስም ዕንቁባሕርይ ቢል ይገጥማል።
አላዩሽ - አላይ - አላየንሽ

516. **አላውጋ**
አልናገር ዝም ልበል ...።
ያባት ስም ዝና ቢል ይገጥማል።

517. **አልማዝ**
ከማዕድናት ኹሉ ዋጋው የከበረ ጠንካራ
ዕንቁ ድንጋይ (ዘጸ.28፥18፤ ሕዝ.3፥9፤ ዘካ
.7፥12)። **አልማዙ - አልማዜ**
አልማዝወርቅ

518. **አልባሰወርቅ** (ግእ)
የወርቅ ልበስ ማለት ነው።
በአልባሰ ወርቅ ዑጽፍት ወሕብርት። ትር
ጉም ፤ በወርቅ ልብስ ተጎናጽፋና ተሸፋ
ፍና (መዝ. 44፥9)

519. **አልታየች**
ማንም ያያት የለም ...።
ያባት ስም ያለምሸት ቢል ይገጥማል።
አልታየወርቅ - አልታየ
አልታሸወርቅ - አልታዩ

520. **አልጣሽ**
በዚህ ስም የዐፄ ቴዎድሮስ ልጅ የዐፄ ምኒልክ የመጀመሪያ ባለቤት **አልጣሽ** ይባሉ ነበር።

521. **አመቴ - አመተ**
ልጄ አገልጋዬ ማለት ነው ።
በክርስትና **አመተ ማርያም** ቢል ይኾናል።

522. **አመነች**
መጠራጠርን አስወገደች ።
ያባት ስም **በላቸው** ቢል ይገጥማል።

523. **አመዘነች – አመዘን**
ወደ አንደኛው ወገን አደላች።
ያባት ስም **በትዛዙ** ቢል ይገጥማል።

524. **አማለደች**
ተጣልተው የነበሩትን አስታረቀች ፤ አስ ማማች ማለት ነው ።
የጐደለውን ሞልታ ፤ ከእዳ፣ ከመከራ፣ ከጣጣ፣ አዳነችኝ።
ያባት ስም ታረቀኝ ቢል ይገጥማል።

525. **አማረች - አማርን - አማሩ**
ውብ መልከ መልካም ኾነች ።
ያባት ስም ውብሸት ቢል ይገጥማል።

526. **አማን** (ግእ)
እውነት ማለት ነው ።
አማን አማን እብለከ ! ከመ ዘነአምር ንነ ግር። ትርጉም ፤ እውነት እውነት እልሀ ለሁ የምናውቀውን እንድንናገር (ዮሐ. 3፥11)።
አማኒቱ - አማኔ - አማንነሽ

527. **አማከለች**
ከአባቷ እና ከእናቷ መልክን በትክክል ወሰደች። ወይም ኹለተኛ ልጅ መካከል የገባች ማለት ነው ።

528. **አምለሱ**
የራስ ዐሉላ እንግዳ ቁቢ ኹለተኛ ባለቤት **አምለሱ** አርአያ ይባሉ ነበር።

529. **አምሮቴ - አምሮት**
ጓጒቼ አንቺን አገኘኹ ማለት ነው።
ውልታዬ፣ ፈቃዴ፣ (ኤር. 12፥10)።
ያባት ስም **ይብቃለ** ቢል ይገጥማል።

530. **አምሳል** (ግእ) **አምሳያ**
በምሳሌ፣ በታሪክ፣ በተረት፣ ውስጠ ወይራ ንግግር ። **አምሳለወርቅ**
አምሳለ ወርቅ ይገብሩ ለኪ ኰስኰሰ ዘብ ሩር። ትርጉም፤ ባለ ብር ጉብጉብ የኾነ **የወርቅ ጠልሰም** እና ደርግልሻለን (መሐ. ዘሰ. 1፥11)። **አምሳለ - አምሳለች**
አምሳሉ - አምሳልነሽ - አምሳሏ

531. **አምባነሽ**
ከፍታ ቦታ በርቀት የሚታይ (ጊሸን አምባ)
ያባት ስም እሸቴ ቢል ይገጥማል።
አምባወርቅ - አምባሸት

532. **አሞኘኹሽ**
አታለልኩሽ ...።
ያባት ስም **ፍቅሬ** ቢል ይገጥማል።
አሞኜሼ - አሞኘኝ

533. **አሠጋሽኝ - አሠጊ - አሠጋሽ**
አባሰብሽኝ ...።
ያባት ስም ባይከዳኝ ቢል ይገጥማል።

534. **አረገደች**
አስጨፈረች ...። **አረገዱ - አረጉ**
ያባት ስም ተዋነይ ቢል ይገጥማል።

535. **አረጋሽ - አረግሽወርቅ**
መረጋጋት፣ የልብ መርጋትን ያመለክታል
ያባት ስም **በሐርወርቅ** ቢል ይገጥማል።

536. **አርሴማ** (ግሪ)
በዲዮቅልጥያኖስ ዘመን ከደናግላን ገዳም አስወጥቶ ጋብቻ ቢሻት እንቢ በማለቷ፤ በእምነቷ ስለጸናች በሰይፍ እንድትሰየፍ የተደረገች ። ሰማዕትና ቅድስት ነች (ስንክ. መስከ. 29)።

537. **አሰለፈች**
ከበስተኋላዋ በተራ አስከተለች ፤ ሥርዓ ትን አስያዘች።
ያባት ስም ሚሊዮን ቢል ይገጥማል።
አሰለፉ - አሰለፍ - አሰለፌ

538. **አሰማሽ - አሰማች**
ድምጽን ፣ የምሥራችን ፣
ያባት ስም ብሥራት ቢል ይገጥማል።
አሰማሽው - አሰሜ - አሰም

539. **አሰገደች**
ታዘዙላት ፣ አከበሯት፣ እጅመንሻ አቀረ ቡላት ።
ያባት ስም በኀይሉ ቢል ይገጥማል።
አሰገዱ - አሰገድሻቸው

540. **አሰፋሽ**
ቦታን ፣ ግዛትን ፣ ዝምድናን።
ያባት ስም ኀብረት ቢል ይገጥማል።
አሰፉ - አሰፍዬ

541. **አሳመነች**
አስረዳች፣ አወን አሰኘች፤ ስሕተትን፤ እውነትን እንዲቀበሉ አደረገች ።
ያባት ስም **መርዓዊ** ቢል ይገጥማል።
አሳመነሽ - አሳመነችው - አሳምና

542. **አሳበች**
አገናኘች፣ አያያዘች፣ አመጣች ማለት ነው።

543. **አሳየች - አሳየሽው - አሳዬ**
በርቀት ያለውን ፤ አስተዋወቀች።
ያባት ስም ሲሳይ ቢል ይገጥማል።

544. **አስማረች**
ይቅር አሰባለች ፤ አማለደች።
ያባት ስም በጸሎቱ ቢል ይገጥማል።
አስማሩ - አስምሪ - አስመረት
አስማረወርቅ - አስምራት

545. **አስናት** (ግብ)
የኔ ሀብት ወይም በአባቷ ወገን የኾነች ማለት ነው ። በቅዱስ መጽሐፍ ዮሴፍ የፈርኦንን ሕልም ከተረጐመ በኋላ የጶጥፋራ ልጅ አስናት ተሰጠችው ። ከሷም ምናሴንና ኤፍሬምን ወለደ (ዘፍ.41)።

546. **አስረሳሽ**
ያለፈን ነገር እንዳይታወስ አደረግሽ።
ያባት ስም ያይኔንብርሃን ቢል ይገጥማል።
አስረሳሽኝ - አስረሳች - አስረስሽ

547. **አስራደች**
ርዕደ ከሚለው ግስ የወጣ ነው ። ተንቀ
ጠቀጠ ፈራ ። አስራደች አንቀጠቀጠች
አስፈራች ። ግርማ ያላት ማለት ነው።
ያባት ስም ይርጋወሰን ቢል ይገጥማል።

548. **አስተካከለኝ – አስተካከለሽ**
እኩል አረገኝ ። **አስተካከለችኝ**
ያባት ስም የሺጥላ ቢል ይገጥማል።

549. **አስታረቀችኝ**
በጠብ መካከል ሰላም አወረደች። የሚያ
ስታርቁም ብፁዐን ተብለዋል (ማቴ. 5፥9፤
ፊል. 4፥2)።

550. **አስታወሰችኝ – አስታወሳት**
የተዘነጋውን ፣ የተረሳውን።
ያባት ስም ወሮታው ቢል ይገጥማል።

551. **አስቴር**
በፋርስ ቋንቋ ኮከብ ማለት ነው ። ቆንጆ
ነበረች ወላጆቿ በልጅነቷ ዐርፈውባት የአ
ጎቷ ልጅ አሳደጋት ። የመጀመሪያ ስሟ
ሐደሳ ይባል ነበር (መጽ. አስ. 2፥7)።

552. **አስቻለች**
አስታገሠች ፤
ያባት ስም **እንዳይከፋኝ** ቢል ይገጥማል።
አስቻሉ - አስቻሌ- አስችላ

553. **አስናቀች – አስናቁ**
የበለጠ ኾነች። የሚተካከላት የለም።
ያባት ስም **ለዓለም** ቢል ይገጥማል።

554. **አስካል** (ግእ) **አስካለ - አስካሉ**
የወይን ፍሬ ዘለላ ማለት ነው። ደመ
አስካል እንደ ማሽላ ራስ ያለው ።
(ዘፍ. 40፥10 ፤ ኢሳ. 5፥2) **አስካለ ወይን**
የወይን ዘለላ ማለት ነው።
አስካለ ማርያም ክርስትና ስም።

555. **አስደሳች**
የምታምር ፤ የምትማርክ ።
ያባት ስም ፍሬገነት ቢል ይገጥማል።

556. **አስደነቀች – አስደነቅ**
በችሎታዋ ፣ ተአምር በማድረጓ።
ያባት ስም ዓለም ቢል ይገጥማል።

557. **አስጋረደች** አስጋረዱ -አስጋርጂው
ከመከራ፣ ከፈተና፤ እንዳይታይ አረገች።
ያባት ስም ሕይወት ቢል ይገጥማል።

558. **አሸነፈች**
ረታች ፤ ታግላ ፣ ተከራክራ ...።
ያባት ስም ኀብረት ቢል ይገጥማል።

559. **አሻገረች - አሻጋሪነሽ -አሻግሪው**
አሳለፈች ፤ መከራውን፣ ፈተናውን ...።
ያባት ስም ባሕሩ ቢል ይገጥማል።

560. **አቅሌስያ** (ግሪ) (**አቅሌሳ**)
የጻድቁ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ እናት
አቅሌስያ ይባላሉ። ቤተ ክርስቲያን ስላሳ
ደገቻቸው እናቴ አቅሌስያ ናት ፤ አባቴ
ስምዖን (ጴጥሮስ) ነው አሉ። ገድላቸው።

561. **አበረደች**
የሚያቃጥለውን ፤ በኃይል የመጣውን
አቀዘቀዘች።
ያባት ስም ተመስገን ቢል ይገጥማል።

562. **አበራሽ**
ጨለማን አራቅሽ፣ አሳየሽ ...።
ያባት ስም ኮከቡ ቢል ይገጥማል።
አበሩ - አበራች - አበር - አበርዬ

563. **አበበች**
በዚህ ስም በኢትዮጵያ ውስጥ እጓለማው
ታን በማቋቋም የዕርዳታ ድርጅት የመ
ሠረቱ ወይዘሮ አበበች ጎበና በመባል ይታወ
ቃሉ። **አበብዬ - አበቤ - አበብ**
አበባነሽ - አበባሽ - አበቡ - አበባ
አበባወርቅ - አበባየኹ - አበባዬ
አበባዬነሽ - አበባይ - አበባይቱ

564. **አበዛሽ**
ብዙ አደረግሽ ...።
ያባት ስም ተድላ ቢል ይገጥማል።
አበዜ - አበዝ - አበዙ

565. **አበጀሽ - አበጁ**
ደግ አደረግሽ ፤ ኹለተኛው ሠራሽ ...።
ያባት ስም ጉልላት ቢል ይገጥማል።

566. **አብሠራ** (ግእ)
እንደ አበሠራት፤ የምሥራች አላት፤
ያባት ስም መላኩ ቢል ይገጥማል።

567. **አቦነሽ - አቦወርቅ - አቦዬነሽ**
የአቡየ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ነሽ ፤
ወይም አባት ነሽ ...።
ያባት ስም ተካበ ቢል ይገጥማል።

568. **አቦገረድ** (ጉራ)
በጣም ጎበዝ ማለት ነው።

569. **አቢጋኤል**
ትርጉሙ አባት ደስ አለው ማለት ነው።
የንጉሥ ዳዊት ታናሽ እኅት ። እንዲ
ሁም ሌላዋ ሚስቱ የነበረች ነች።
(1ኛሳሙ. 16፥10 ፤ 1ኛሳሙ. 25፥24)።

570. **አብረኸት** (ትግ.)
አበራች ማለት ነው።

571. **አተረፈች - አተረፉ**
ከዋናዋ ሌላ አገኘች ማለት ነው።
ያባት ስም በላቸው ቢል ይገጥማል።

572. **አታክልት**
ያባት ስም በቀለ ቢል ይገጥማል።
አታክልቴ - አታክልቲ (ትግ)
አታክልትይ

573. **አትናስያ** (ግሪ)
ከቁስጥንጥንያ ቤተ መንግሥት ልጅ
የእግዚአብሔር አገልጋይ ቅድስት አት
ናስያ ትባል ነበር። የመታሰቢያ ቀኗ የሚ
ከበርላት መስከረም 10 ነው (ስን. ገጽ51
ቁ.24 ፤ ጥር 26 ገጽ684 ቁ. 26)።

574. **አትጠገብ**
በዚህ ስም የሚታወቁት የዐፄ ቴዎድሮስ
እናት እሜይቴ አትጠገብ ወንድበወሰን
ይባሉ ነበር።

575. **አትደፈር**
ማንም የማይነካት ፣ የማይጠጋት።
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።

576. **አቻምየለሽ - አቻሜ**
የሚተካከልሽ የለም ማለት ነው።
ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ከወይዘሮ ማረፊያ
የወለዷቸው አቻምየለሽ ይባሉ ነበር ።

577. **አነስተስያ** (ግሪ)
ትንሣኤ ማለት ነው፤

ሴ

በትንሣኤ ጊዜ የሚወለዱ ይህ ስም ይሰየ
ምላቸው ነበር ። በመጀመሪያው በሰማዕ
ታት ዘመን በጣም ይታወቅ ነው።

578. **አንቀጸ** (ግእ)
መውጫ ማለት ነው።
ያባት ስም ብርሃን ቢል ይገጥማል።
አንቀጸሰላም - አንቀጸአድኅኖ
አንቀጸ ብርሃን

579. **አንቺነሽ**
ተስፋ፣ አለኝታ። በሆድ አንቺ ነበርሽ?
ያባት ስም ሰይፉ ቢል ይገጥማል።
አንቻለም - አንቺዬ - አንችናየሁ
አንቺእናኔ - አንቺኹኝ

580. **አንዳርጊያቸው**
አስማሚያቸው፣ አስታርቂያቸው ...።
ያባት ስም ይርጉ ቢል ይገጥማል።

581. **አንቺናሉ (አንቺንአሉ)**
አንቺን ፈለጉ ...።
ያባት ስም ደሳለኝ ቢል ይገጥማል።

582. **አንቺንሰጠኝ**
ልዩ ውብ ሰጠኝ ጌታ ...።
ያባት ስም ታሪክ ቢል ይገጥማል።

583. **አንጓችነሽ — አንጓች**
ወዳጄነሽ ለማለት ። እንጎቻ የምታነጉቺ ...።
ያባት ስም ጥጋቤ ቢል ይገጥማል።

584. **አካሌ**
የኔ አካል ማለት ነው።
ያባት ስም ብርሃን ቢል ይገጥማል።
አካልነሽ - አካል - አካለ
አካለ ሥላሴ ክርስትና ስምን ተመልከቱ።

585. **አክሊለ**
ዘውድ የራስ ጌጥ ሽልማት፤ የክብር ምል
ክትና ትልቅ ማዕረግ ያላቸው ሰዎች የሚ
ቀዳጁት። (2ጢሞ. 4፥8 ፤ ራእ. 2፥10 ፤
ማር. 15፥17 ፤ ሰቆ. 5፥16)።
ያባት ስም ጽጌ ቢል ይገጥማል።
አክሊለወርቅ - አክሊል - አክሊሏ
አክሊልሰጠኝ
አክሊለ ጊዮርጊስ ክርስትና ስም ተመልከች።

586. **አወጣሽ - አወጡ**
ከችግር ፣ ከመከራ ፤ አሻገርሽ ።
ያባት ስም መልአኩ ቢል ይገጥማል።

587. **አዋየኹሽ**
ያባት ስም ተስፋ ቢል ይገጥማል።

588. **አዘነጋሽ — አዘነጋች**
ዘንግዐ ከሚለው ይወጣል፤ አስረሳሽ ...።
ያባት ስም ተድላ ቢል ይገጥማል።

589. **አዛለች - አዛሉ**
አደከመች ፣
ያባት ስም ዘማቹ ቢል ይገጥማል።

590. **አዜብ**
የደቡብ ምዕራብ ያለ አቅጣጫ ፤ ንገ
ሥት ሳባ (ማክዳ) የነገሠችበት ያገር ስም
ስመ መንግሥቷ ነው።
(ማቴ. 12፥42 ፤ ዘፍ. 12፥9 ፤ 13፥1)።

591. **አዝመራዬ**
እርሻዬ፣ አጨዳዬ፣ ቁፋሮዬ ፣ የመከር
ፍሬዬ ...። ወንጌልም አዝመራ ነው።
ያባት ስም በዛብህ ቢል ይገጥማል።
አዝመራይቱ - አዝመራ - አዝመረት

592. **አዝማች - አዝማችነሽ**
ፊት መሪ ፣ ፊታውራሪ ነሽ።
ያባት ስም አሉባለው ቢል ይገጥማል።

593. **አዝፋረወርቅ** (ግእ)
የወርቅ መጐናጸፊያ ማለት ነው።
(መዝ. 44(45) ፥ 13)

594. **አየኹ**
ተመለከትኩ ፣ አረጋገጥኩ ...።
ያባት ስም ጸጋ ቢል ይገጥማል።
አየኹብርሃን - አየኹሽ - አየኹብዙ
አየኹዓለም - አየኹጸጋ - አየኹልሽ
አይቼሽ - አየልዩ - አየሽ - አየኋት

595. **አየናቸው - አየናት**
ተመለከትናቸው ...።
ያባት ስም ተዋሕዶ ቢል ይገጥማል።

596. **አያኽሉሽም**
አይተካከሉሽም በውበት በቁንጅና ...።
ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ከወይዘሮ ማለፊያ
ከወለዷቸው ልጆች አንዷ ልዕልት አያ
ህሉሽም ይባሉ ነበር ።
አያኽሉሺ - አያከሉሽ - አይችሉሽም

597. **አያልነሽ**
ኃያልነሽ ቢል ግእዝ ነው። ኀይልን ያመ
ለክታል ።
ያባት ስም መድኀኒት ቢል ይገጥማል።

598. **አያንቱ** (ኦሮ)
በድሏ ፣ ዕድለኛ ማለት ነው።

599. **አይድዐ** (ግእ)
አስተማረች፣ አመለከተች፣ ተናገረች አሳ
ወቀች ማለት ነው።
ወአነ አየድዕ ግብርየ ለንጉሥ።
ትርጉም ፤ እኔ ሥራዬን ለንጉሥ እናገራ
ለሁ (መዝ. 44 ፤ ምሳ. 8፥6 ፤ አስቴ. 2፥2
0)። ዓይድአ ተመልከች።

600. **አደላሽ**
ወደ አንድ ወገን ኾንሽ።
ያባት ስም በኀይሉ ቢል ይገጥማል።

601. **አደመች** (ግእ)
አማረች ቆነጀች ማለት ነው።
ያባት ስም ፍቅሬ ቢል ይገጥማል።

602. **አደራዬ**
አደራ በሰማይ አደራ በምድር እንደሚባ
ለው ...። አለብኝ አደራ ...።
ያባት ስም ደረሰ ቢል ይገጥማል።

603. **አደነቁ — አደነቅሽ - አደነቀች**
ደምግባቷን ፣ ውበቷን አይተው ...።
ያባት ስም ደሳለኝ ቢል ይገጥማል።

604. **አደይ — አደይ አበባ**
በመስከረም የሚወጣ የመጸው አበባ
ቀለሙ ቢጫ የኾነ ደስ የምትል ማለት
ነው።

605. **አዱኛሽ** (ኦሮ. ግእ)
አደነ ከሚለው የወጣ ነው።
ሀብትሽ ማለት ነው።
ያባት ስም በዛ ቢል ይገጥማል።

606. **አዳምነሽ**
የሰው ዘር ለማለት የሚሰየም ነው።
ያባት ስም ዘሩ ቢል ይገጥማል።
አዳምወርቅ - አዳሚ

ሴ

607. **አዳነችኝ**
ከህልፈት ፣ ከመጥፎ ነገር ሰወረች ...።
ያባት ስም በእምላኩ ቢል ይገጥማል።
አዳነች - አድኒ - አዳኜ - አድኅነ

608. **አድማሰወርቅ – አድማስ**
አጥናፈ ወርቅ ማለት ነው።
ሰማይና ምድር የተገናኙ የሚመስልበት ቦታ ወይም የምሥራቅ ጫፍ በትፈነጥቅ የሚታየው ወጋገን ማለት ነው።

609. **አጂየት** (ጉራ)
እመቤት ማለት ነው።

610. **አገሬ - አገርነሽ**
የትውልድ ቦታ፤ እርስት ።
ያባት ስም አማረ ቢል ይገጥማል።
አገርዓለም - አገር - አገሬነሽ

611. **አገኘኹሽ – አገኘኹ**
ሴት ልጅ ወለድኩ ማለት ነው።
ያባት ስም ፍቅሬስም ቢል ይገጥማል።

612. **አጊኔ** (ዶር) ደመቀች ማለት ነው።

613. **አጋረደች**
ከመከራ ከችግር ከለለች ሰወረች ማለት ነው።

614. **አጎዜ** (ዶር) ገንፎ ማለት ነው።

615. **አጓጓሽ – አጓጓሽኝ**
የደስ ደስ ያለሽ ...።
ያባት ስም ውብእሸት ቢል ይገጥማል።

616. **አጥሊ – አጥሌ**
መከራን አሳልፊ፣ ጋርጂ ፤ ጥላሽን፣ ድባብሽን አጥሊባቸው ...።
ያባት ስም የራስወርቅ ቢል ይገጥማል።

617. **አጥናፍ (አጽናፍ ግእ)**
ከአጥናፍ እስከ አጥናፍ ፍጻሜ የሌለው ማለት ነው፤ ለግዛትም ይኾናል።
አጥናፏ (አጽናፋዊ) - አጥናፈዓለም አጥናፈወርቅ

618. **አፀደ - አፀዱ** (ግእ)
የአትክልት የመዝናኛ ቦታ ጓሮ ፤ አጨደ ማለት ነው።

619. **ኢትዮጵያ**
ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሐ ሐበ እግዚአብሔር፤ ትርጉም፤ ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ተዘረጋለች (መዝ. 67 (68)፥31)። በሴት አንቀጽ መጠራቷ ፍቅርን ያመለክታል።

620. **ኢየሩሳሌም**
ቅድስት አገር ...።
ያባት ስም ገዳሙ ቢል ይገጥማል።

621. **ኤልሳቤጥ (ዕብ) – ኤልሳ**
በቅዱስ መጽሐፍ በመጀመሪያ የካህኑ የአሮን ሚስት (ዘጸ. 6፥23) ፤ በአዲስ ኪዳን የካህኑ የዘካርያስ ሚስት እና የዮሐንስን መጥመቁ እናት ። ፀንሳ ሳለች ቅድስት ድንግል ማርያም በጎበኘቻት ጊዜ ፅንሱ በማሕፀኗ ዘለለ (ሉቃ. 1፥39)። በዚህ ስም ብዙ ኢትዮጵያውያን ይጠሩበታል።

622. **ኤደና (ዕብ)**
ደስታ ማለት ነው። የአቡነ አረጋዊ እናት በዚህ ስም ይታወቃሉ ።

623. **ኤዶም** (ዕብ)
ቀይ ማለት ነው ።
ኤሳው የተሰየመበት ስም ነው ። እንዲሁ የአገር ስም ነው (ማር. 3፥8) በዚህ ስም ወንዶችም ሴቶችም ይጠሩበታል።

624. **ኤፍራታ** (ዕብ)
ፍሬያማ ቦታ ማለት ነው።
ራሔል የተቀበረችበት ቦታ። በኋላ ዘመን የዳዊት ከተማ የኾነችው ጌታ የተወለደባት ቦታ ቤተልሔም ነች። ናሁ ሰማዕናሁ በኤፍራታ ። ትርጉም፤ እነሆ በኤፍራታ ሰማነው (መዝ. 131(132)፥6)።

625. **እሌኒ** (ግሪ)
የምታበራዋ ብርሃን ማለት ነው ።
የንጉሥ ቆስጠንጢኖስ እናት ፤ ኢየሩሳሌም ኼዳ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን መስቀል አስቆፍራ ያስወጣች ፤ አብያተ ክርስቲያንን ያሳነጸች ነች። በኢትዮጵያውያን ዘንድ የተለመደ ስም ነው። የዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ (ቆስጠንጢኖስ) ሦስተኛና የመጨረሻ ባለቤት እሌኒ ይባላሉ።
ገጽ 127 : 57 ይመልከቱ

626. **እልፍነሽ** (ግእ)
ብዙነሽ ለማለት ነው (ዐሥር ሺህ)።
በዚህ ስም በማራቶን ሩጫ ወርቅ በማስገኘት አገሯን ያስጠራች ኢትዮጵያዊት እልፍነሽ ዓለሙ ነች። **እልፍያምጡ**
እልፍዓለም - እልፌ - እልፍኝ
እልፍአደግ - እልፍዋጋሽ - እልፏ

627. **እመቤት**
ባለቤት፣ የተከበረች የደስ ደስ ያላት።
በቤተሰብ መካከል አስተዳዳሪ፣
ኀላፊና ተወዳጅ የኾነች ማለት ነው።
(2ኛ ዮሐ. 1፥2)። **እሙሼ - እማዬነሽ**
እመቡ - እሙሰላም - እመናት

628. **እማዋይሽ**
የምነግርሽ አለኝ ማለት ነው ።
ያባት ስም ዘገየ ቢል ይገጥማል።

629. **እምሯ**
አሻራዋ፣ ምልክቷ፣ ቁንጮዋ፣ ጫፏ ፣ አሻራዋ፣ ዓይኗ ... ማለት ነው።

630. **እምቅድመ-ዓለም** (ግእ)
ከዓለም በፊት።
ያባት ስም ታምሩ ቢል ይገጥማል።

631. **እምዩ**
እናት ነሽ ለማለት በእናትነት ቦታ የሚሰጥ ስም ነው።
እምየነሽ - እምዬ - እመይቱ እማዩ

632. **እምነት – እምነቴ**
በአምላክ ወይም በሰው ፍጹም ተስፋ ማድረግ። ሰው በእምነት ሲኖር በእግዚአብሔር ቃል ይመራል። በተስፋ ይኖራል (ሮሜ. 4፥16 – 22 ፤ ዕብ. 11)።
ያባት ስም ይልቃል ቢል ይገጥማል።

633. **እምወድሽ (ምወድሽ)**
መውደድን ያመለክታል።
ያባት ስም ፍሬሰላም ቢል ይገጥማል።

634. **እሰይነሽ – እሰዬ**
ልጅ አገኘሁ ደስታ ነሽ፤ ይኹንልኝ።
ያባት ስም ፍቅሬ ቢል ይገጥማል።

635. **እስከላለም - እስካለም**
እስከ መጨረሻው ...።
ያባት ስም ፍጹም ቢል ይገጥማል።

ሴ

636. **እስከዳር - እስካጥናፍ**
እስከ መጨረሻው ...።
ያባት ስም ያንተይኹን ቢል ይገጥማል።

637. **እሸት — እሸታየሁ**
የበሰለና የጎመራ የእህል ፍሬ። ተቀጥፎ የሚበላ (ዘዳ. 23፥25 ፤ ማቴ. 12፥1)።
እሸቷነሽ - እሸቴነሽ - እሸትዬ

638. **እኅት አለማሁ** (ግእዝ ነው)
የቤተሰብ፣ ወይም ስመ ተዘምዶ ነው።
እታፈራሁ (ዐማርኛ ነው)
እታበባ - እታበዛው - እታቸው
እታዋ - እታየዘሩ - እታየሁ
እታገኘሁ - እታገኘ - እታፈር
እታቱ - እቱነሽ - እታለም

639. **እቴማርነሽ (እቴማር)**
ስመ ተዘምዶ ነው። **እቴናት - እቴ**
እቴማንች - እቴሜቴ - እቴቱ
እቴአንቺ - እቴቴ - እቴነሽ

640. **እትኹኝ -**
ስመ ተዘምዶ ነው።
እትሞላሽ - እትሞላኝ - እኅትትኹን
እትይብዛ - እታበባ - እተወርቅ
እኅትነሽ (ግእዝ)

641. **እቴጌ (ቴጌ)**
የንጉሥ ሚስት ፤ የንጉሥ እናት ማለት ነው ። (1ኛ ነገ. 2፥19 ፤ 15፥13 ፤ ኤር. 13፥18) ። ለምሳሌ የዐፄ ኀይለ ሥላሴ ባለቤት እቴጌ መነን በ1923 ዓ.ም. የእቴጌ ነት ዘውድ ጭነው እቴጌ ተባሉ ።

642. **እኅተ - እኅትአፈራሁ (ግእ)**
በስጋና በመንፈስ ወይም በሥራ የወዳጅነትና የመረዳዳት አንድነት ያላት። በአባት እና በእናት በኩል ፤ በሚስትነት ፤ በክርስቶስ ፤ በአገር እኅት ይባላል (ዘፍ. 20፥12 ፤ መሐ. 4፥9 ፤ ዘኍ. 25፥18 ፤ ኤር. 3፥7 ፤ ሮሜ. 16፥1) **እኅትነሽ (ግእዝ)**
እትነሽ (ዐማርኛ)
እኅተ ማርያም ክርስትና ስም።

643. **እናት - እኑ - እናንዬ**
ለእናት ወይም በናት ቦታ ለሚታይ የሚሰጥ የቁልምጫ ስም ። መጠሪያ ስም ይኾናል ። የወለደች አንከባክባና መግባ ያሳደገች በሥጋ በመንፈስ ይእናትነትን ሥራ የፈጸመች ። ወላጅ ፤ የክርስትና እናት ፤ ምእመናንን የምትረዳ (ሮሜ. 16፥13)።
እኑነሽ - እኒዓየሁ - እኑዬ - እናና
እናታገኘ - እናኒት - እናት - እናኑ
እናትዬ - እናታፈራሁ - እናቴ
እናቴነሽ - እናትኹኝ - እናትነሽ
እናታለም - እናትፋንታ

644. **እኔማየሁ (እኔምአየሁ)**
ዘመን እና ጊዜ አልፎ።
ያባት ስም ብርሃን ቢል ይገጥማል።

645. **እንጕዳዬ** - እንጕዳይ
በውሃ ዳር ወይም በክረምት የሚበቅል የምትበቅል ድባብ የምትመስል የምትበላ ተክል ነች ። የማይበላም አለ።
እንጕዳዬ ነሽ የኔ እንጕዳይ እንዳለ ዘፋኝ።

646. **እከንየለሽ**
ምንም የሚወጣልሽ እቃቂር የለም።
ያባት ስም ወርቁ ቢል ይገጥማል።

647. **እንይሽ**
ብቅ በይ ካለሽበት ለማለት ነው።
ያባት ስም ተበፋዬ ቢል ይገጥማል።
እንያት - እንያቸው - እንዬ

648. **እንኮይ**
ጣፋጭ የጫካ ውስጥ ፍሬ ነች።
ያባት ስም ፍሬው ቢል ይገጥማል።
ወዳጄ በቆነጃጅት መካከል ናት፤ በዱር እንዳለ እንኮይ (መኃ. መኃ. 2፥3)።
እንኮይነሽ - እንኮዬ

649. **እንዳሻሽ**
እንደ ተመቸሽ ፣ እንደ ፈለግሽ።
ያባት ስም በሸይበሉ ቢል ይገጥማል።
እንዳለልሽ - እንዳለሽ - እንዳለች -
እንዳለማው - እንዳለማሁ

650. **እንዳየሁ**
ሌላን በይኔ እንዳየ ።
ያባት ስም ደባለኝ ቢል ይገጥማል።
እዳንቺየለም - እንዳንቺ - እንዳወርቅ

651. **እንጉዳይ**
በበረሀ የሚበቅል ፤ ተወዳጅ ነጭ ተክል።
ያባት ስም በቀለ ቢል ይገጥማል።

652. **እንግዳሸት — እንግዳጌጥ**
"ለአገሩ ባዳ ለሰው እንግዳ" ይባላል።
ከሌላ ወገን የመጣ (ዕብ. 11፥13–11)።
ያባት ስም ባዩ ቢል ይገጥማል ።
እንግድ - እግዳነሽ - እግዳዘር
እንግዳየሁ - እንግዳዬ - እንግዳይ

653. **እንጎቻ**
ታናሽ የምታበደስት ፣ የምታጓጓ።
ትንሽ እንጀራ። ማብቂያ ።
(ዘጸ. 29፥2 ፤ 1ነገሥ. 17፥13)
ያባት ስም ጥጋቤ ቢል ይገጥማል።

654. **እንጎታት** (ግእ)
እንኮይ ማለት ነው።
እንጎታት ወሀቡ መዐዛ። ትርጉም
እንኮይ መዐዛውን ሰጠ (መኃ. ዘሰ. 7)።

655. **እጅጋየሁ (እጅግአየሁ)**
በዚህ ስም የሚታወቁት የዳግማዊ ዐፄ **ምኒልክ** እናት **እመት እጅጋየሁ ናቸው**።
ትልቅ ንጉሥ በመውለዳቸው
መኳንንት በዙ በሮም በሶርያ፤
ወላድ **እጅጋየሁ** በኢትዮጵያ፤
ተብሎ የውደሳ ግጥም ተገጥሞላቸዋል።
እጅጓ - እጅግሰማሁ - እጅግነሽ

656. **እግዚእ ኃረያ**
ጌታ የመረጣት። ክርስትና ስምን ተመልከት።

657. **እጥፍወርቅ**
ከአንድ በላይ የኾነ ። የተደራረበ።
ያባት ስም ተወረሰ ቢል ይገጥማል።

658. **ኦራሴ** (ዶር) ዐዲስ ማለት ነው።

659. **ኦርፋ (ዕብ.)**
የሞአብ ተወላጅ የኖኃሚን ምራት ነች (መጽ.ሩት 1፥4)።

- ከ -

660. **ከለላሽ**
ከለለቻት፣ ጋረደችሽ፣ መጋረጃሽ።
ያባት ስም ብዙሰው ቢል ይገጥማል።
ከለሉሽ - ከለለች - ከለላዬ
ከልካይ - ከልይ

ሴ

661. **ከበቡሽ - ከበበች - ከበበሽ**
ብዙዎች ፤ ዙሪያውን ከበቡ።
ያባት ስም ዓለሙ ቢል ይገጥማል።
ከበበፀሐይ - ከበቡ - ከበቧት

662. **ከበደች**
ከበረች ማለት ነው በቁጥር በሚዛን
በዚህ ስም ከሚታወቁት አንዷ የራስ
ሥዩም መንገሻ ሴት ልጅ የደጃዝማች
አበራ ካሣ ባለቤት በማይጨው ጦር ሜዳ
ዐርበኛ የነበሩት ከበደች ሥዩም ይጠሩበ
ታል (1904 - 1976 ዓ.ም.)። **ከበድሻቸው**

663. **ኩብኩብ** (ግእ)
ሰርግ ማለት ነው።
ከብከበ ኮነ በቃና ዘገሊላ ። ትርጉም ፤
በገሊላ ክፍል በቃና ሰርግ ኾነ (ዮሐ. 2፥1)
ያባት ስም መርዓዊ ቢል ይገጥማል።

664. **ከተማነሽ - ከተማ - ከተማሽ**
የደመቀች የሰለጠነች ...።
ያባት ስም ይድነቃቸው ቢል ይገጥማል።

665. **ከፍያለች – ከፍአለች**
ወደላይ የታየች ። በቁመት ፣ በሙያ ፣
በውበት፣ **ከፍነሽ - ከፍከፍ**
ያባት ስም ጉልላቴ ቢል ይገጥማል።

666. **ኰሉብርሃን** (ግእ)
ኹሉብርሃን ማለት ነው ።
ያባት ስም ታየ ቢል ይገጥማል።

667. **ኮሊቱ - ኮሊ** (ኦሮ)
ኩል የተኳለች ማለት ነው። ዓይንን ለማ
ሳመር የሚቀቡት ቅባት ።የጥንት ሰዎችም
ዘመናዊዎችም የዓይናቸውን ሽፋሽፍት
በኩል ይኳዋሉ ነበር (2ነገ. 9 ፥ 30 ፤
ኤር. 4 ፥ 30 ፤ ራእ. 3፥18)።

668. **ኰሬ – ኰሬባቸው**
ተንቀባረረባቸው ...።
ያባት ስም ሙሉዓለም ቢል ይገጥማል።

669. **ኪሮስ** (ግሪ)
በዚህ ስም እመቤታችን ቅድስት ድንግል
ማርያም በሥዕሏ ተገልጸ ያነጋገረችው
ጸሎተኛ መነኩስ አባ ኪሮስ በመባል የሚ
ታወቁ ጻድቅ ናቸው (ስን. ሐም.8 ገጽ.535-
-541) ። ወለተ ኪሮስ ከሚለው የክርስትና
ስም ተወስዶ ኪሮስ በማለት ይጠራሉ።

670. **ኪያ** (ኦሮ) የእኔ ማለት ነው።

671. **ኪያኪ** (ግእ) **ኪያኪሠናይቶ**
አንቺ በጎ መልካም ማለት ነው።

672. **ኪዳኗ** (ግእ)
የተዋዋለችው ቃሏ ...።
ተካየደ ካለው የወጣ ነው። ተዋዋለ፣ ቃል
ኪዳን ተጋባ፣ ተማማለ ማለት ነው።
(ዘዳ. 29፥1 ፤ ኤር. 31፥31 ፤ 32፥33)።

673. **ካሰች**
ዋጋ ከፈለች ፤ ከፈለችኝ።
ያባት ስም ሰሙኝ ቢል ይገጥማል።
**ካሳነሽ - ካሰችኝ - ካሰኝ - ካሱ
ካሕሢት - ካሕሣይ - ካሣይቱ
ካሣይነሽ** (ትግ)

674. **ካንቺወዲያ**
ሌላ አያስፈልገኝም ፤ ፍጹምነትን ያመለ
ከታል።
ያባት ስም መዐርጉ ቢል ይገጥማል።

675. **ኬና** (ኦሮ) ስጦታ ማለት ነው።

676. **ክልልተወርቅ – ክልነሽ**
ከለለ ከሚለው ግስ ፤ ጋረደ አከበረ ይመ
ጣለ ። የተከበረች ወርቅ።
ያባት ስም መንግሥቴ ቢል ይገጥማል።

677. **ክብር**
ከፍተኛነትን፣ ብርሃንነትን ፣ ሰው በንጽሕ
ናው ክብር ያገኛል (ሮሜ. 13፥7)።
ያባት ስም ማኅተቤ ቢል ይገጥማል።
**ክብሬነሽ - ክብረወርቅ - ክብሯ
ክብረመንግሥት - ክብርነሽ - ክብሩ
ክብረዓለም - ክብርዬ - ክብረማርያም
ክብረ ቅዱሳን** ክርስትና ስም።

678. **ክበበ**
ዙሪያዋ የተከበበ ፤ የተሾመች።
ያባት ስም ጌራወርቅ ቢል ይገጥማል።
**ክበቢያቸው - ክበቧ - ክበበፀሐይ
ክበብነሽ - ክብነሽ - ክቢቱ
ክበበወርቅ - ክብዬ - ክቤ**

679. **ክባሰወርቅ**
ከበሰ ከሚለው ግስ ፤ ጠመጠመ ጠጉር
ጠቀለለ ማለት ነው።

680. **ክትነሽ**
የተከተተች ፤ በዐዲስነት ያለች።
ያባት ስም ደባለኝ ቢል ይገጥማል።

681. **ክፈይ**
እንደ ድርሻቸው አዳርሽ፤ እኩል እኩል
አካፍይ ፤ ሚዛን ኹኝ ...።
በዚህ ስም የሚታወቁት የቴጌ ጣይቱ
ታናሽ ወንድም የራስ ወሌ ብጡል ሴት
ልጅ ወይዘሮ ክፈይ ወሌ ይባላሉ። የዐፄ
ዮሐንስ ልጅ የራስ መንገሻ ባለቤት።

682. **ኰራሽ - ኰራን - ኰሬ**
ኩራት ማለት መቆነን፣ መኮፈስ ነው።
ኩራት ልጅ በመገኘቱ።
ያባት ስም በቃሉ ቢል ይገጥማል።

683. **ኮከቤ - ኮከብ - ኮከብነሽ**
ኮከቦች የአምላክን ክብርና ታላቅነት
ያበታውቃሉ (ዘፍ.1፥16 ፤ አሞ. 5፥8)።

- ኸ -

684. **ኹለመናሽ - ኩለመናሽ** (ግእ)
ፍጹም አካል እና ሙሉ አካል
(ሉቃ. 11፥34)።
ውበትን ለመግለጽ ይሰየማል።
ያባት ስም አሸናፊ ቢል ይገጥማል።
**ኹሉዬ - ኹሉምታየ - ኹሉምይፈር
ኹሉምሰው - ኹሉባንቺ - ኹሉታዬ
ኹሉንቻይ - ኹሉንዓየሁ -ኹሉዓለም
ኹሉዐዲስ - ኹሉአገሬ - ኹሉአገር
ኹሉአገርሽ - ኹሉወርቅ -ኹሉይማር
ኹሉግርጌሽ - ኹሉዋ - ኹልጊዜ
ኹሉሰፍራሽ**

685. **ኻብታም** (አማ)
ከበተ፣ ተካበተ ካለው ካብታም (ግእ)
**ኻብታሟ - ኻብትይ - ኻብቴዋ
ኻብቴነሽ - ኻብታለም - ኻብትሽ
ኻበትአገኘሁ - ኻብትሽይመር
ኻብትሽደግ - ኻብትሽወርቅ**
ሀብት የሚለውን ተመልከች።

686. **ኾነችልኝ**
ኮነ ከሚለው ግስ ፤ ኾነ ይወጣል ። ያሰ
ብኩት ኾነ ።
ያባት ስም ዐልማዝ ቢል ይገጥማል።

- ወ -

687. **ወለላ**
ከማር የሚፈስ የማር ውሃ ወይም ከዳ የሌለው ንፁሕ ማር ። ወለላ የመልካም ቃል የጥበብም ምሳሌ ነው።
(መዝ. 18፥9 ፤ ምሳ. 16፥24 ፤ 24፥13)።

688. **ወለቴ** (ግእ) **ወለተ - ወለቱ**
ወለትየ ከሚለው የወጣ ። ልጄ የኔ ልጅ ማለት ነው። ለክርስትና ስም ወለተ ጊዮርጊስ ፤ የጊዮርጊስ ልጅ ይባላል ።

689. **ወላንሳ**
ቀይ ከፋይ ወይም አርንጓዴ ባለወርቅ ዘርፍ በዙፋንና በመከዳ ላይ የሚጠጋ።

690. **ወረሰች**
ጠባይን ፣ መልክን ፣ ሥራን ።
ያባት ስም የናትፋንታ ቢል ይገጥማል።

691. **ወረደች**
ዱብ አለች። አቆለቆለች።
ያባት ስም ሊባኖስ ፣ ዬርዳኖስ ቢል ይገጥማል።

692. **ወርቀዘቦ**
ወርቅ ያለበት በወርቅ የተዘመዘመ የክብር ልብስ፣ ግምጃ፣ ካባ (ሕዝ. 16፥10፤ 27፥7)።

693. **ወርቂ**
የከበረና ውድ የኾነ ማዕድን የክብር እና የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌ ነው (ዘፍ. 2፥11 ፤ 13፥2 ፤ 24፥53 ፤ ማቴ. 25፥11 ማቴ 10፥9 ፤ መዝ. 119፥72)።
ያባት ስም በዛብህ ቢል ይገጥማል።
ወርቅነሽ - ወርቃለማሁ
ወርቅይጠሩ - ወርቂቱ - ወርቅይግሉ
ወርቃየሁ - ወርቃፈራሁ - ወርቃፈስ
ወርቃለም - ወርቂያ - ወርቅዬ
ወርቅብዙ - ወርቃበዛሁ - ወርቅዋዛ
ወርቅሰው - ወርቅሸት - ወርቅሸዋ
ወርቅነሽ - ወርቅነች - ወርቃበባ
ወርቃንጥፉ - ወርቋ - ወርቅይላኩ

694. **ወርቅውሃ**
የወርቅ ውሃ በእሳት የቀለጠ ፤
እንደ ወርቅ የተወደደ የጣመ ውሃ።
ያባት ስም ፈለቀ ቢል ይገጥማል።

695. **ወሰንየለሽ**
እንቺን የመሰለ በየትም የለም ለመወደድ ድንበር የሚከለክል የለሽም ። ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ከወይዘሮ በዛብሽ ከወለዷቸው ሴት ልጆች አንዷ ወሰንየለሽ ይባሉ ነበር። **ወሰኔ - ወሰን - ወሰናቸው**

696. **ወይናበባ - ወይንሸት**
ከጥንት ጀምሮ የታወቀ ተክል ነው።
(ዘፍ. 14፥18 ፤ ሕዝ. 17፥6)።
ያባት ስም አበበ ቢል ይገጥማል።
ወይኗ - ወይኒቱ - ወይንየ - ወይኒ
ወይናረግ -(ወይንሐረግ) - ወይናለም
ወይነአብ - ወይንአፈራሁ
ወይነማርያም (መሐ. ዘሰ.7)።

697. **ወደርየለሽ — ወደሬ**
የሚተካከልሽ ፤ የሚመስልሽ የለም።
ያባት ስም ሕብስተማና ቢል ይገጥማል።

698. **ወዳጄነሽ - ወዳጄ**
የምትወጂኝ ነሽ ማለት ነው።

የወደዱትን ስሙን እየጠሩ መማል ...።
ወዳጄ ሆይ ተነሽ ፤ ውበቴ ሆይ ነዪ፤
(መኃ. መኃ. 2፥10)።
ያባት ስም መላኩ ቢል ይገጥማል።

699. **ወገን**
ያገር ልጅ፣ ዘመድ፣ ነገድ፣ ቤተሰብ።
ያባት ስም ደረሰ ቢል ይገጥማል።
ወገኔ - ወገንነሽ - ወገንበዛ

700. **ወግበዛ - ወግነሽ — ወጌ**
ለኹሉ የሚወሳ ፤ የሚነገር።
ያባት ስም ጌጡ ቢል ይገጥማል።

701. **ውልታ**
እምሮት፣ ትዝታ፣ ማግር ...።

702. **ውባንቺ**
በዚህ ስም የሚታወቁት የኰሎኔል መንግሥቱ ኃይለማርያም ባለቤት ውባንቺ ቢሻው ናቸው ።
ውብቢሻው - ውቢቱ - ውብሐረግ
(ውብአረግ) - ውብርስት - ውበት
ውባለም - ውብጅግ - ውቢት
ውባለሸዋ - ውባለሰው - ውባለች
ውብአለን - ውብአላት - ውብአምላክ
ውባየሁ - ውባዩ - ውብዐዲስ
ውብባገኝ - ውብርስት - ውብሥራ
ውብነሽ - ውብናት - ውብይሻው
ውበቴ - ውብታየ - ውብዕድል

703. **ውዳሴ**
ለእግዚአብሔር ክብር እና ምስጋና ማቅረብ (ራእ. 4፥9)።

704. **ውዴ**
ወዳጄ ሆይ እነሆ ውብ ነሽ ።
(መኃ. መኃ. 1፥15)። ውድዬ
ያባት ስም ታከለ ቢል ይገጥማል ።
ውዴነሽ - ውዴዓለም - ውድነሽ

705. **ዊንታ** (ትግ) ደስታ ማለት ነው።

706. **ዋለሉ - ዋለለች**
ወዲያ ወዲህ ። ጠላቶች ዛበሩ
(ሉቃ. 12፥29) ።
ያባት ስም በቃሉ ቢል ይገጥማል።

707. **ዋርካነሽ**
ትልቅ ዛፍ ፤ ታላቅ ነሽ ፤ ብዙ ቅርንጫፎች ፤ ሰፋፊ ቅጠሎች ያለው የእድባር ዛፍ። ያባት ስም ከለላ ቢል ይገጥማል።

708. **ዋሴነሽ — ዋሰዓለም - ዋሴ**
ተሼዘሸኝ ፣ ካሳ ኾንሽኝ ...።
ያባት ስም ምስክር ቢል ይገጥማል።

709. **ዋጋዬ - ዋጋነሽ - ዋጋሽ**
የላብ የድካም ።
ያባት ስም በዛ ቢል ይገጥማል።

- ዐ -

710. **ዐልጋነሽ**
የክብር ማረፊያ ቦታ።
ያባት ስም ማዐርጉ ቢል ይገጥማል።
ዐልጋብርሃን - ዐልጋወርቅ

711. **ዐመለወርቅ(ቂ) - ዐመልሸት**
ደግ ሰው፣ አይቁረቁሬ፣ አያስቀይሜ ጠባዩዋ ያማረ ። የረጋች የተረጋጋች።
ያባት ስም ታየ ቢል ይገጥማል።
ዐሟ - ዐመለ - ዐመለዘውድ

712. **ዐሥራት - ዐሥራቴ - ዐሥራተ**
ከማንኛውም ገቢ ከአሥር አንድ ፤

ለሃይማኖት መሪዎችና ለመንግሥት የሚ ሰጥ (ዘፍ. 14፥20)።
ያባት ስም ሰጠኝ ቢል ይገጥማል።
ዐሥራተ ሥላሴ ክርስትና ስም።

713.**ዐረፋዐይኔ**
ከመጓጓት ፤ የዓይን ማረፊያ ።
ያባት ስም ተመስገን ቢል ይገጥማል።
ዐረፈሽዋ - ዐረፋች

714.**ዐሰበልኝ** (ሐሰበ (ግእ))
ተቆረቆረልኝ፣ ተጨነቀልኝ ...።
ያባት ስም ወዳጁ ቢል ይገጥማል።
ዐሰበች - ዐሰበችወርቅ

715.**ዐሳቤ** (ሐሳቤ (ግእ))
ተፈጸመ፣ ተቃና፣ ኾነልኝ ...።
ያባት ስም ፍጹም ቢል ይገጥማል።
ዐሳቢ - ዐሳብ - ዐሳብነሽ

716.**ዐበረች**
ተባበረች፣ ዐብራ ኾነች ...።
ያባት ስም በኀብረት ቢል ይገጥማል።

717.**ዐወቀች**
ተረዳች ...።
ያባት ስም መሸሻ ቢል ይገጥማል።

718.**ዐዘነች**
ያባት ስም ዘማርያም ቢል ይገጥማል።
ዐዛኜ - ዐዛኝቱ - ዐዘነች - ዐዘነችልኝ

719.**ዐየለች** (ኀየለች (ግእ))
በዚህ ስም የምትጠራው በሩጫ ውድ ድር አገሯን ለዓለም ያሳወቀች ዐየ ለች ወርቁ ነች። **ዐየሉ - ዐያልነሽ**

720.**ዐይናለም** (ዐይንዓለም)
ማስተዋልን፣ ብርሃንን ማየትን እንዲሁም የሰውን ጠባይንና ስሜት ይገልጣል (ዘዳ. 7፥16 ፤ ኢሳ. 5፥15 ፤ ሕዝ. 14፥16)።
ያባት ስም ብርሃኔ ቢል ይገጥማል።
ዐይናበባ - ዐይናቸው - ዐይናዲስ
ዐይንሽት - ዐይኔነሽ - ዐይኔ
ዐይነፀሐይ - ዐይኒዬ - ዐይንዋጋ
ዐይናማ - ዐይኔ

721.**ዐደሰች** (ሐደሰች (ግእ))
ዐዲስ አደረገች ...።
ያባት ስም ሕይወት ቢል ይገጥማል።
ዐዲሴ - ዐዲስ - ዐዲሷ - ዐደሱ
ዐደሰወርቅ

722.**ዐዲስዘመን** (ሐዲስ (ግእ))
ዐውደ ዓመት ፤ ክረምት አለፈ።
ዐፄ ኃይለ ሥላሴ የጣሊያን ጦርነት እንዳ በቃ ከድል በኋላ ጋዜጣዋን ዐዲስ ዘመን አሏት ። **ዐዲስ ምራፍ**
ያባት ስም ዮሐንስ ቢል ይገጥማል
ዐዲስ - ዐዲሳለም - ዐዲስ ሕይወት

723.**ዐጀቡሽ — ዐጀብነሽ**
ያባት ስም ሙሉዓለም ቢል ይገጥማል።

724.**ዐጤነሽ** (አጤነሽ (ግእ))
ያባት ስም መንግሥቴ ቢል ይገጥማል።

725.**ዐጸደ ወይን** (ግእ) (**አጠደ ወይን**)
ስፍራ ቦታ፣ የቤተ ክርስቲያን ዛፍ፣ አድባር ። የወይን አታክልት ።
ዐጸደ ወይን አፍለስከ እምግብጽ።
ትርጉም፤ ከግብጽ የወይን ግንድ አመጣኽ (መዝ. 79(80)፥8)። አጠደ ዐማርኛ ነው።
ዐጸደ - ዐጸዱ = አፀደ ተመልከት።

726.**ዓለም - ዓለምዘውድ**
ዓለም ያለነበረበት ጊዜ ነበር በኋላ ግን እግዚአብሔር አስገኘው ። ጠቅላላ ፍጥረ ትን የዓለምን ሕዝብ ማለት ይኾናል ። (ዮሐ.1፥10 ፤ 16፥21)
ዓለመወርቅ - ዓለመብርሃን
ዓለምሽዋ - ዓለሚ - ዓለሜ - ዓለም
ዓለምሰፉ - ዓለምሸት - ዓለሚቱ
ዓለምቀናሽ - ዓለምኛ - ዓለምቀረ
ዓለምባንቺ - ዓለምብርሃኔ
ዓለምብርሃን - ዓለምተሰፉ
ዓለምታሪክ - ዓለምታየ - ዓለምላንቺ
ዓለምሰላም - ዓለምትኹን - ዓለምነሽ
ዓለምይርጋ - ዓለምናት - ዓለምዬ
ዓለምይሰፉ - ዓለምገላ - ዓለምገነት
ዓለምፀሐይ - ዓለምጸጋ - ዓለምፍሬ

727.**ዓላማዬ**
ለዘመቻ ለሌላም የሚይዙት ምልክት ወይም የሚያቆሙት ምልክት (ዘኍ. 2፥2 መሐ. 6፥4 ፤ የሐዋ. 28፥11)።

728.**ዓባይ**
ትልቅ ማለት ነው። በዚህ የሚጠራው ትልቁ ወንዝ ጊዮን ነው (ዘፍ. 2፥13)።
ዓባይሽ - ዓባይነሽ - ዓባይነች

729.**ዓያና** (ኦሮ.)
በዓል፣ ሰንበት እንዲሁም ቀናኝ፣ ቆንጆ ማለት ነው። **ዓያንቱ - ዓዬቱ**

730.**ዓይዳ** (ዐረ) **ዓይድዐ**
ምኞት ማለት ነው።

731.**ዔደን** (ዕብ) **ዔዶም** (ግእ)
ምቹ ሥፍራ፣ ገነት ተድላ የግእዝ መጽ ሐፍ ዔዶም ይላል። የሰላም የደስታ ቦታ እግዚአብሔር አዳምና ሔዋን ፈጥሮ ያስ ቀመጠበት ቦታ ከስሕተት በፊት የነበሩበት ምድረ ገነት (ዘፍ. 2፥10፤ 3፥24፤ ዘፍ.1፥8)

732.**ዕርቀሰላም** (**ርቀሰላም**)
ጠብ ባለባቸው ኹለት ሰዎች መካከል ሰላም ሲኾን ዕርቅ ይባላል። ከፈጣሪ ጋር መታረቅ ፤ የሚያስታርቁም ብፁዐን ተብለ ዋል። (ማቴ. 5፥9 ፤ ፊል. 4፥2)።
ያባት ስም ወረደ ቢል ይገጥማል።
ዕርቀኢየሱስ - ዕርቅነሽ - ዕርቁ
ዕርቃለም

733.**ዕሴተ** (ግእ)
ዋጋ ማለት ነው።
ዕሴተ ፍሬሀ ለከርሥ ። ትርጉም ፤ የሆድም ፍሬ የሱ ዋጋ ነው (መዝ.126፥3)።

734.**ዕንቍ**
ሉል ፤ እልማዝ የከበረ ድንጋይ ፤ ከባ ሕር ውስጥ የሚገኝ ሰዳፍ የምትወልደው (ማቴ. 13፥45 ፤ ራእ. 21፥21)።
ዕንቊባሕርይ - ዕንቊአየኹ
ዕንቊአየሽ - ዕንቊዬ - ዕንቊአለች
ዕንቊዬነሽ - ዕንቊብርሃን
ዕንቊ ሥላሴ ክርስትና ስም ተመልከት።

735.**ዕድሜዓለም**
ዕድሜ ለሰጠው ማየት ደግ ነው።
ያባት ስም ለገሠ ቢል ይገጥማል።

736.**ዕፀገነት — ዕፀሕይወት**
በገነት ያለች ፍሬ ፤ የሕይወት ፍሬ።
ያባት ስም መድኃኒት ቢል ይገጥማል።

737.**ዕፁብነሽ – ዕፁብ**
ያባት ስም ፍጹም ቢል ይገጥማል።

- ዘ -

738.**ዘለቃሽ**
መጨረሻሽ ፤ ፍጻሜሽ።
ያባት ስም ይመር ቢል ይገጥማል።
ዘለቃወርቅ - ዘለቀች - ዘለቁ - ዘለቃ

739.**ዘላለም**
ፍጻሜና ወሰን የሌለው ፤ ጊዜ የማይወሰ
ነው ፤ ያልተወሰነ (መዝ. 89፥2 ፤ 2ጴጥ.
3፥8 ፤ ዳን. 12፥2 ፤ 1ሳሙ. 1፥22)።
ያባት ስም መንግሥቱ ቢል ይገጥማል።

740.**ዘመረት - ዘመረወርቅ**
ያባት ስም ያሬድ ቢል ይገጥማል።

741.**ዘመነሰላም - ዘመን**
የሰላም ዘመን። - **ዘመነወርቅ**
ያባት ስም ደረሰ ቢል ይገጥማል

742.**ዘመናይ (ዘበናይ)**
ጊዜን ተከትሎ የሰለጠነ ማለት ነው።
ዘመናዊ - ዘመኒት - ዘመነች

743.**ዘመደወርቅ**
ያባት ስም ታደሰ ቢል ይገጥማል።
ዘመዲቱ - ዘመድ - ዘመዳ
ዘመዳለም - ዘመዳንቺ - ዘመዷ
ዘመዳየኹ - ዘመዳገኘ - ዘመዱ

744.**ዘመአድም** (ግእ)
አደመ አማረ ከሚለው የወጣ ነው።
ዘመአድም ያማረች ማለት ነው።
ያባት ስም ብርሃኑ ቢል ይገጥማል።

745.**ዘማርያም**
የማርያም ነሽ ማለት ነው።

746.**ዘረብዙ - ዘርትኹን**
የሰፋ የተሰፋፋ ፤ በአገር የሞላ።
ያባት ስም ታከለ ቢል ይገጥማል።
ዘሪቱ - ዘረወርቅ - ዘርዓ ጽዮን

747.**ዘርጊልኝ - ዘርጊ**
እጅሽን ፣ ተሰፋ ሰጭኝ ...።
ያባት ስም ሙሉዋጋ ቢል ይገጥማል።

748.**ዘርፈሽዋል**
ውበቱን፣ ሀብቱን ወስደሽዋል ማለት ነው ።
በዚህ ስም ይታወቁ የነበሩት የንጉሥ
ሣህለ ሥላሴ የልጅ ልጅ ወይዘሮ ዘርፈ
ሽዋል ሲሆኑ ናቸው ። ከዐፄ ምኒልክ
እስከ ንግሥት ዘውዲቱ በቤተ መንግሥት
አማካሪ ነበሩ ። **ዘርፌቱ - ዘርፍነሽ**
ዘርፌ - ዘርፍሽ - ዘርፈወርቅ

749.**ዘበነች – ዘበኑ - ዘበናይ**
ዘመነች ከሚለው ጋር ይዛመዳል።

750.**ዘበአማን** (ግእ)
እውነተኛ የኾነች ።
ያባት ስም ፍጹም ቢል ይገጥማል።

751.**ዘቢብ - ዘቢብነሽ**
የደረቀ የወይን ጣፋጭ ፍሬ ማለት ነው
(1ኛ ሳሙ. 25፥18) ።
ያባት ስም ፍሬሠናይ ቢል ይገጥማል።

752.**ዘብርሃን** (ግእ) **የብርሃን**
የብርሃን ...።
ያባት ስም ኮከቡ ቢል ይገጥማል።

753.**ዘብይደሩ (ዘቢደሩ) ዘቢደር**
ያባት ስም ተገኜ ቢል ይገጥማል።

754.**ዘነበወርቅ**
በዚህ ስም የሚታወቁ የዐፄ ኀይለ ሥላሴ
አራተኛ ልጅ ናቸው ። በስማቸው ሆስፒ
ታል ተሰይሞ ነበር ።
በዚህ ስም የንጉሥ ሣህለ ሥላሴ እናት
ይጠሩበት ነበር።
ዘነብሽ - ዘኑ - ዘነበች - ዘነቡ

755.**ዘወርቅ** (ግእ) **የወርቅ**
የወርቅ ማለት ነው ...።
ያባት ስም ጌጡ ቢል ይገጥማል።

756.**ዘወትር**
ኹል ጊዜ ...።
ያባት ስም ዐዲስ ቢል ይገጥማል።

757.**ዘውዲቱ**
በዚህ ስም የሚታወቁት የዐፄ ምኒልክ
ልጅ፤ የራስ ጉግሳ ባለቤት፤ የልጅ ኢያሱ
ሚካኤል አክስት ፤ የዐፄ ኀይለ ሥላሴ
የቅርብ ዘመድ ንግሥተ ነገሥታት ዘው
ዲቱ ምኒልክ ናቸው። 13 ዓመት ኢትዮጵ
ያን አስተዳድረዋል ። **ዘውዲት**
ዘውዳለም - ዘውዴ - ዘውድነሽ
ዘውዳይ - ዘውዳገኘሁ - ዘውዱ

758.**ዘየደች**
ብልሀ ኾነች ...።
ያባት ስም በፍርዱ ቢል ይገጥማል።

759.**ዘይቴ - ዘይቱን**
ለእግዚአብሔር አገልግሎት የሚጠቀም፤
ከወይራ ፍሬ የሚጨመቅ፤ ለምግብ የሚያ
ገለግል። (1ሳሙ 10፥1 ፤ 1ነገሥ፥ 17፥2
፤ ሉቃ. 10፥34 ፤ ያዕ. 5፥14)።
ያባት ስም ንጹሕ ቢል ይገጥማል።

760.**ዘገነች - ዘገነወርቅ - ዘገኑ**
አፈሰች ...።
ያባት ስም ወርቁ ቢል ይገጥማል።

761.**ዘገየሽ - ዘገየች - ዘገዩ**
በቶሎ አልመጣሽም ...።
ያባት ስም በፈቃዱ ቢል ይገጥማል።

762.**ዙሪያሽ - ዙሪያሽወርቅ**
የከበበሽ በሙሉ።
ያባት ስም ሕብስተመና ቢል ይገጥማል።

763.**ዙፋን**
ክብር ያለው የንጉሥ ወንበር ። ወይም
የክብር ሰው መቀመጫ (ዘፍ. 41፥40) ።
ዙፋንሽ - ዙፋኔ - ዙፋንሽወርቅ

764.**ዛብሽ - ዛብሽወርቅ**
ምትይገርው፤ የምትጨብጭው
(የመጥረቢያ እጀታ) ማለት ነው
ያባት ስም ታዬ ቢል ይገጥማል።

765.**ዜና - ዜናዊ - ዜናዊት**
ዐዲስ ነገር፤ የምሥራች ወሬ።
ያባት ስም ትንሣኤ ቢል ይገጥማል።

766.**ዝማም**
ሰናግ የጥጃን አፍ መያዣ ዝም የሚያሰኝ
ነው። ዝምታ እርምሞ ፤ ልጓም ማለት
ነው (ኢዮ. 40፥20 ፤ ኢሳ. 37፥29) ።
ዘማሚ - ዝማምነሽ
ዝማምወርቅ - ተመልሶ የተነጠረ ወርቅ።
የወርቅ ዝማም በሴቶች አፍና አፍንጫ በጆሮ
መካከል የሚንጠለጠል ቀለበት (ዘጸ. 37፥17)።

767. **ዝማሬ**
መዝሙር ማለት ነው ። ከቅዱስ ቁርባን በኋላ የሚዘመረው ከ5ቱ ጽዋትወ ዜማ አንዱ የቅዳሴ ወንድም የሚባለው መዝሙር ምስጋና (ዘጸ. 25፥2.)።
ያባት ስም ዳዊት ቢል ይገጥማል።

768. **ዝምታ - ዝምታወርቅ - ዝምነሽ**
ዝም ማለት (ኢዮ. 4፥16 ፤ መክ. 3፥7)።
ያባት ስም ታደለ ቢል ይገጥማል።

769. **ዝናሽ**
ገናናነት ፣ ታላቅነት ።
ያባት ስም ተሰማ ቢል ይገጥማል።
ዝናወርቅ - ዝናአየሁ - ዝናዬ
ዝናሽብዙ - ዝናሽወረቅ - ዝናነሽ

770. **ዝናቧ**
ዝናብ የእግዚአብሔር በረከት ነው።
(ዘዳ. 28፥ 9 -12 -15)። **ዝናብወርቅ**
ያባት ስም ወረደ ቢል ይገጥማል።
ዝናብነሽ - ዝናቤ - ዝናብ

771. **ዞማዬ - ዞማ - ዞማነሽ**
ጠጉረ ልስልስ ፤ የተንዠረገገ።
ያባት ስም ውብቱ ቢል ይገጥማል።

- ዠ -

772. **ዠማነሽ - ጀማነሽ**
በሰሜን ሸዋ እና በወሎ መካከል የሚገኝ ታላቅ ወንዝ።
ያባት ስም ሙላቱ ቢል ይገጥማል።

- የ -

773. **የሀገር** (ግእ) የትውልድ ቦታ።
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።

774. **የሉልወርቅ**
የከበረ ድንጋይ ዕንቍ ማለት ነው።
(ዘፍ. 2፥12)
ያባት ስም ታፈሰ ቢል ይገጥማል።

775. **የልፍኝ**
ልዩ የክብር ቦታ ፤ አዳራሽ ።
ያባት ስም ተሾመ ቢል ይገጥማል።
የልፍኙለም - የልፍኟጋ - የልፍኟጋሽ

776. **የሐሳብ** (የዐሳቤ (ዐማ))
የምኞቴ ፤
ያባት ስም ሞላ ቢል ይገጥማል።

777. **የማርያም ወርቅ**
የቅድስት ድንግል ማርያም ወርቅ።
ያባት ስም ክብሩ ቢል ይገጥማል።

778. **የማርውሃ**
የሚጣፍጥ ብርዝ ...።
ያባት ስም ፈለቀ ቢል ይገጥማል።

779. **የማታ - የማታፀሐይ**
በኋላ የተገኘች ... ።
ያባት ስም ሀብት ቢል ይገጥማል።
የማታወርቅ - የማታሸት - የማታነሽ

780. **የማነሽ** ? (የማንነሽ)
ጥያቄን ሥልስን ። የማነሽ ቀንጆ።
ያባት ስም አዱኛ ቢል ይገጥማል።

781. **የምሥራች**
አብሣሪ፣ ዐዲስ ነገርን የሚናገር ፤ ተናጋሪ ማለት ነው (ሉቃ. 1፥26)።
ያባት ስም ተሰማ ቢል ይገጥማል።

782. **የምኞሽ**
የምፈልግሽ ፤ የምናፍቅሽ።
ያባት ስም ከተማ ቢል ይገጥማል።

783. **የምወድሽ**
ታላቅ እኅት የምትጠራበት ...።
ያባት ስም መታሰቢያ ቢል ይገጥማል።

784. **የሩቅነሽ**
ማንም አይደርስብሽም በሙያሽ ...።
ያባት ስም ምሥራቅ ቢል ይገጥማል።

785. **የራስወርቅ**
አክሊል፣ ዘውድ፣ የምታምር ...።
ያባት ስም አክሊሉ ቢል ይገጥማል።

786. **የሸዋፀሐይ**
የምታምር ቆንጆ የሚወዳደራት የሌለ።
ያባት ስም ደረሰ፤ ድረሴ ቢል ይገጥማል።

787. **የሺ**
እመቤት፣ ዳኛ ...።
ያባት ስም በላይ ቢል ይገጥማል።
የሺወርቅ - የሺዓለም - የሺሐረግ
(የሻረግ) - የሺነሽ - የሺጥላ

788. **የሺመቤት**
የራስ መኰንን ባለቤት የዐፄ ኀይለ ሥላሴ እናት ወይዘሮ የሺመቤት ይባሉ ነበር። በምሥራቅ ሐረርጌ የጥምቀተ ባሕር ሚካኤልን ያስተከሉ ናቸው።

789. **የሻሸ ወርቅ**
በዚህ የሚታወቁት የዐፄ ኃይለ ሥላሴ ታላቅ ወንድም የደጃዝማች ይልማ መኰንን ባለቤት የወይዘሮ አሰለፈች ወንዱ ልጅ ልዕልት የሻሸ ወርቅ ይልማ ። እንደዚሁ የዐርበኛው የበላይ ዘለቀ ሴት ልጅ ዐርበኛ የሻሸወርቅ ዘለቀ ናቸው።

790. **የቃልነሽ - የቃልኪዳን**
ምልክት፣ መታሰቢያ...።
ያባት ስም መዝገቡ ቢል ይገጥማል።

791. **የባሕርነሽ - የባሕርወርቅ**
የባህር ውስጥ ወርቅ...።
ያባት ስም ሉልዬ ቢል ይገጥማል።

792. **የባሌወርቅ**
ባሌ አገር ነው ...። ሌላው ባልዋ ነው።
ያባት ስም ንጉሕ ቢል ይገጥማል።

793. **የብርኋል**
ከወርቅ ቀጥሎ ከሌሎች ማዕድናት በልጦ በኹለተኛነት የተመረጠ ማዕድን ብር ነው (ዘፍ. 44፥2 ፤ ዘጸ. 12፥35)።
ያባት ስም ላቀው ቢል ይገጥማል።
የብሬ - የብርውሃ

794. **የብቻወርቅ - የብቻዬ**
የግሌ ፣ የብቻዬ የኾንሽ ...።
ያባት ስም ሀብቴ ቢል ይገጥማል።

795. **የብዙወርቅ**
ብዙዎች ለማግኘት የሚጓጉት ...።
ያባት ስም ተገኝ ቢል ይገጥማል።

796. **የትምወርቅ**
በየቦታው ወርቅ።
እንዳንቺ ያለ የትም ወርቅ የለም ...።
ያባት ስም ተረጨ ቢል ይገጥማል።

797. **የትነበርሽ**
ከጊዜ በኋላ ተገኘሽ ።
ከብዙ ወንዶች በኋላ።
ያባት ስም ማዕረጉ ቢል ይገጥማል።

798. **የትናየት**
ማንም አይደርስብሽም ...። በሙያ፣ በው
በት፣ በቀንዥርና ...። ርቀትን ያመለክታል።
ያባት ስም አጥናፉ ቢል ይገጥማል።

799. **የናትነሽ**
የእናት ምትክ ነሽ ...።
ያባት ስም ማስረሻ ቢል ይገጥማል።
የናትፈንታ - የናትፈንታነሽ

800. **የኔነሽ**
የኔ የብቻዬ ነሽ ፤ እኔን መሰለሻል ...።
ያባት ስም ፋንታዬ ቢል ይገጥማል።

801. **የኔዓለም - የኔፈንታ**
የኔ ደስታ፣ በሕይወቴ ደስታ አየሁ ...።
ያባት ስም ገላው ቢል ይገጥማል።
የኔመብት - የኔማር - የኔመንግሥት
የኔአባል - የኔናት - የኔአዛኝ
የኔአበባ - የኔውብ - የኔገዳም

802. **የንጉሥነሽ - የንጉሥ**
ታላቅነትን፣ ክብርን መመኘት ...።
ያባት ስም ዘውዱ ቢል ይገጥማል።

803. **የንጋት - የንጋትኮከብ**
ጠዋት ላይ ብቅ ያለች፤ የማትጠገብ ...።
ያባት ስም ፀሐይ ቢል ይገጥማል።

804. **የኛዓለም (የኛለም) — የኛነሽ**
የእኛ ደስታ፣ ሀብት፣ ክብር ...።
ያባት ስም ጌጤ ቢል ይገጥማል።

805. **የኢትዮጵያ ወርቅ**
ብዙ ጊዜ በአገር እና በሠፈር በቅጽልነት
ወርቅ እየተጨመረበት የሚጠራ ስም አለ
ለዳቦ ስም ሊኾን ይችላል።
የመንዝወርቅ - የይፋትወርቅ
የየጁወርቅ - የጎጃምወርቅ
የሐረርወርቅ - ያድኣወርቅ
የበላሴወርቅ - የቍበቋምወርቅ
የሾላወርቅ - የየጁወርቅ - የዲላወርቅ
የጅማወርቅ - የጆቲወርቅ
የጉናወርቅ - የጎላወርቅ
የጎንደርወርቅ - የጎጃምወርቅ
ሌላም.. ብዙ ሊባል ይቻላል።

806. **የኢትዮጵያ ጌጥ**
የሸዋጌጥ - የጎንደርጌጥ - የሐረርጌጥ
ሌላም መጠሪያ እንደሚኾን ይታወቃል።

807. **የከቴ - የከትነሽ**
የኔ የከት ነሽ፤ በተከበረ ቀን የምትታዪ
ያባት ስም ኒሻን ቢል ይገጥማል።

808. **የኹሉ**
በውበትሽ የኹሉ በላይ ...።
ያባት ስም በላይ፣ ክብሩ ቢል ይገጥማል

809. **የወርቅውሃ**
ውበትን ያመለክታል ።
ያባት ስም ዘነበ ቢል ይገጥማል።

810. **የወይንሐረግ (አረግ)**
ያባት ስም አበበ ቢል ይገጥማል።
የወይንሸት- የወይንውሃ- የወይንዐዲስ

811. **የወዲያሴት**
ያባት ስም ተገኝ ቢል ይገጥማል።

812. **የውብነሽ**
ውብ ቆንጆ ነሽ ...።
ያባት ስም ወጋየኹ ቢል ይገጥማል።
የውብዛፍ - የውቤ - የውብርስት

813. **የውብዳር**
የቆንጆዎች መጨረሻ ነሽ ...።
የእቴጌ ጣይቱ እናት ወይዘሮ የውብዳር
ይባሉ ነበር።

814. **የኋላሸት**
በሰተ መጨረሻ የተገኘሽ ...።
ያባት ስም አማረ ቢል ይገጥማል።
የኋላወርቅ - የኋላ - የኋላዬ

815. **የዘወትር**
ደስታ፣ ሀብት፣ ...።
ያባት ስም ፍሬው ቢል ይገጥማል።

816. **የዝናዬ - የዝናሽ - የዝናሽወርቅ**
የኔ ዝና ነሽ ...።
ያባት ስም ኒሻን ቢል ይገጥማል።

817. **የግሌነሽ**
የኔብቻ ነሽ ...።
ያባት ስም በለው ቢል ይገጥማል።

818. **የገነትፍሬ — የገነትሸታ**
ጠፋጭ፣ ሕይወት ሰጪ ...።
ያባት ስም አበበ ቢል ይገጥማል።

819. **የጣትወርቅ**
ብርቅ የሆንሽ የማትለይ የቃል ኪዳን
ምልክት ...።
ያባት ስም ኪዳኔ ቢል ይገጥማል።

820. **ያሆቼት** (ጉራ)
አረጋሽ ማለት ነው።

821. **ያለምሸት (የዓለምሸት)**
ያባት ስም ታፈሰ ቢል ይገጥማል።

822. **ያለምፀሐይ**
ያለም ብርሃን፣ መብራት ...።
ያባት ስም ታዬ ቢል ይገጥማል።
ያለምሰው - ያለምነሽ- ያለምዘውድ
ያለምወርቅ - ያለምጌጥ - ያለም
ያለምፍቅር - ያለምብርሃን

823. **ያልታሸወርቅ**
ገና ዐዲስ ...።
ያባት ስም ገዙ ቢል ይገጥማል።

824. **ያልታየሽ - ያልታየች - ያልታዩ**
የተደበቅሽ ...።
ያባት ስም ፍስሐ ቢል ይገጥማል።

825. **ያምሮት (የአምሮት)**
የፈቃድ፣ እንዳይቀረብኝ ...።
ያባት ስም ሰጦታው ቢል ይገጥማል።
ያምሮቴ - ያምሮትነሽ

826. **ያምባሸት (የአምባሸት)**
የምትወደጅ የማደው፣ የሰምለሙ ቦታ...።
ያባት ስም ታከለ ቢል ይገጥማል።

827. **ያሳብነሽ - ያሳብ - ያሳቤ**
በሐሳብ የነበርሽ ...።
ያባት ስም ሰጠኝ ቢል ይገጥማል።

828. **ያቦነሽ**
የጻድቁ ነሽ ...።
ያባት ስም ያንጥፉ ቢል ይገጥማል።

829. **ያቦወርቅ** (የአቦወርቅ)
የገብረ መንፈስ ቅዱስ ልጅ ...።
ያባት ስም ተካበ ቢል ይገጥማል።

830. **ያንቺአምላክ**
ፈጣሪሽ ጎበኘን ...።
ያባት ስም ታምሩ ቢል ይገጥማል።

831. **ያንገትሐብል**
የምትወደድ ማለት ነው...።
ያባት ስም አበራ ቢል ይገጥማል።
ያንገትጌጥ - ያንገትድሪ- ያንገትወርቅ

832. **ያዩሽ - ያየሽ**
ያዩሽ ኹሉ ያደንቁሻል ...።
ያባት ስም በዙ ቢል ይገጥማል።

833. **ያይኔብርሃን**
ተበፋዩ መሪዬ ነሽ ...።
ያባት ስም አበራ ቢል ይገጥማል።
ያይንዐዲስ - ያይንዋጋ - ያይንዋጋሽ

834. **ያይንአበባ**
ውበትን ይገልጻል፤ ይኔ አበባ ነሽ።
ያባት ስም በዛብህ ቢል ይገጥማል።
ያይንሽት - ያይኔአበባ

835. **ያደግድጉ - ያደግድጉልሽ**
ይታጠቁ፣ ሽር ጉድ ይበሉ ...።
አደገደገ፣ ተሳበሰ፣ ታጠቀ፣ አሸረጠ፣ አገ
ለመደ፣ ሽርጉድ አለ፣
በዚህ ስም ከሚታወቁት አንዱ ጠቅላይ
ምኒስትር የነበሩት ጸሐፊ ትእዛዝ አክሊሉ
ሀብተወልድ እናት ወይዘሮ ያደግድጉ ፍል
ፍሉ ይባሉ ነበር ።

836. **ያድንቁሽ**
ያባት ስም ገንዘቤ ቢል ይገጥማል።
ያዳንቁሽ - ያዳንቁ

837. **ያጅቡሽ - ያጀብነሽ - ያጅቡሻል**
እፍን እፍን ያድርጉሽ ፤ መወደድን ያመ
ለክታል።
ያባት ስም ዘላለም ቢል ይገጥማል።

838. **ያጥቢያነሽ – ያጥቢያ**
የቅርብ የምታበሪ ፣ የምታምሪ ...።
ያባት ስም ኮከቡ ቢል ይገጥማል።

839. **ይሉሻል**
ውብ ነሽ፣ ቆንጆ ነሽ ...።
ያባት ስም አረጋዊ ቢል ይገጥማል።

840. **ይልፋሽዋ**
አንቺን ለማግኘት ይንከራተቱ ...።
ያባት ስም ቢነጋ ቢል ይገጥማል።

841. **ይመችሻል**
ይደላሻል፣ አይከፋሽም ...።
ያባት ስም አገሬ ቢል ይገጥማል።

842. **ይመኑ - ይመኑሽ - ይመንሽ**
በሃይማኖት ፤ እውነቱን ይወቁ ...።
ያባት ስም በዝና ቢል ይገጥማል።

843. **ይመናሹ**
ወንዶች ባንቺ ላይ ይዋጉ ...።
መመናሻ = ጉልማሶች የሚዋጉበት የምታ
ምር ቤት፤
ያባት ስም ውቤ ቢል ይገጥማል።

844. **ይመኙሻል - ይመኙሽ - ይመኝሽ**
በውበትሽ፣ በሙያሽ፣ ይሙሻል ...።
ያባት ስም ዳኛው ቢል ይገጥማል።

845. **ይመኩብሽ - ይመካብሽ**
ተስፋ አለኝታ ያርጉሽ ...።
ያባት ስም ዓለሙ ቢል ይገጥማል።

846. **ይማልዱሽ - ይማልዱ**
እጅመንሻ ይዘው ይለምኑሽ ...።
ያባት ስም የዕልፍዋጋ ቢል ይገጥማል።

847. **ይምጡብዝናሽ - ይምጡብዝና**
በታላቅነትሽ፣ በውበትሽ ...።
ያባት ስም ተመስገን ቢል ይገጥማል።

848. **ይርበቡ** (ግእ)
እጃቸውን ይዘረጉልሽ ...።
ያባት ስም በለው ቢል ይገጥማል።

849. **ይርገዱ - ይርገዱልሽ**
ሰዎች ይፍሩ፣ ይንቀጥቀጡ ማለት ነው።
ያባት ስም በጋሻው ቢል ይገጥማል።

850. **ይርጋዓለም - ይርጋሽዋ - ይርጉ**
ጸጥ ይበል፣ ይረፍ ...።
ያባት ስም ቢልልኝ ቢል ይገጥማል።

851. **ይሳለሙሽ - ይሳለሙ**
ይስገዱልሽ፣ ለክብርሽ፣ ለዝናሽ ...።
ያባት ስም ዘላለም ቢል ይገጥማል።

852. **ይስማ - ይስማሽዋ**
ወደ ዐዲስ ዓለም መምጣትሽን ...።
ያባት ስም ደነገጡ ቢል ይገጥማል።

853. **ይናዱ**
ጠላቶች ይሽሹ ማለት ነው።

854. **ይኹንልሽ - ይኹንጸጋ**
ሀብት፣ ጸጋ ፣ በረከት ...።
ያባት ስም ዐምደወርቅ ቢል ይገጥማል።

855. **ይዘሽዋል** (**ይዘሺዋል**)
ውበቱን፣ ሙያውን፣ ኹሉንም ...።
ያባት ስም ይመኑ ቢል ይገጥማል።

856. **ይጋረዱ - ይጋርዱሽ**
መጋረጃውን ፣ መከለያውን ይሸፍኑ ...።
ያባት ስም የሻሽወርቅ ቢል ይገጥማል።

857. **ይደነቁ**
በውበትሽ ፣ በቁንጅናሽ ...።
ያባት ስም ዘመድ ቢል ይገጥማል።

858. **ይገባሻል**
ለበጐ ሥራሽ ፣ ለውበትሽ ...።
ያባት ስም ወርቁ ማዕረጉ ቢል ይገጥማል
ይገባልወርቅ - ይገቡሻል

859. **ይፍቱሥራ**
አንቺን እያዩ፣ ውበትሽን እያደነቁ ...።
ያባት ስም ውብነኽ ቢል ይገጥማል።

860. **ይፏከሩሽ**
አንቺን እያዩ ወድድር ይያዙ ...።
ያባት ስም ዘመድ ቢል ይገጥማል።

861. **ዮርዳኖስ** (ግሪ. ግእ)
ዮር ማለት ወራጅ ውሃ ፤ ዳን ደየነ
ፈረደ ማለት ዳኜ ማለት ነው።
ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የተጠመቀበት ከኹ
ለት ቃል ተወስዶ ዮርዳኖስ ይባላል ።

ሴ

በዚህ ስም ሴቶችም ወንዶችም ይጠሩበታል (ማቴ. 3)።

862. **ዮካብድ** (ዕብ.)
እግዚአብሔር ክብር ነው ማለት ነው።
የሙሴና የአሮን እናት (ዘጸ. 2፥1፤ 6፥20፤ ዕብ. 11፥23)።

863. **ዮዲት** (ዕብ.)
የሜራሪ ልጅ ነች ። ናቡከደነጾር እስራኤልን ሊወጋ ሲል እንዴት እንደተከላከለች የሚገልጽ ታሪክ በመጽሐፈ ዮዲት ውስጥ ተጽፏል (መጽ. ዮዲ 8፥1)።

- ደ -

864. **ደመቀች - ደመቅሽ**
አበራች፣ ፈካች፣ አማረች ...።
ያባት ስም **ምትኩ** ቢል ይገጥማል።
ደመቁ - ደመቅሽኝ - ደምቀሻል

865. **ደመረወርቅ - ደመራሽ**
ወርቅ ጨመረ ማለት ነው።
ያባት ስም ታደለ ቢል ይገጥማል።

866. **ደሚቱ** (አሮ) - **ደሚ -**
ማሬ ፣ ማር ማለት ነው ።
ደሜ - ደማሜ - ደመወርቅ (ዐ.ማ)
በቀጥታ ዐማርኛ ትርጉም።

867. **ደሞዜ** (ደመወዜ)
የላቤ ዋጋ፣ ገንዘቤ (ዘሌ. 22፥10)።
ያባት ስም ደረሰ ቢል ይገጥማል።
ደመወዝ - ደሞዜነሽ - ደሞዝ

868. **ደራርቱ** (አሮ) - **ደረሬ**
ዘረዘረ (ለአህል) አበበች ፣ ደረሰች ከአዝመራ ጋር የተያያዘ ።
በዚህ ስም የምትታወቀው በ10 ሺ ሜትር የኦሎምፒክ ውድድር ኢትዮጵያን ወክላ በስፔን ፣ ባርሴሎና ከተማ ፣ በአውስትራልያ ሲድኒ ተወዳድራ የወርቅ ሜዳልይ ተሸላሚ የኾነች ኰለኔል ደራርቱ ቱሉ ናት።

869. **ደራሼ**
ድንገቴ ማለት ነው ...።
ያባት ስም ታዬ ቢል ይገጥማል።

870. **ደስታ - ደሱዬ**
ፍሥሓ ፣ ድርብ እጥፍ የኾነ።
ያባት ስም ታዬ ቢል ይገጥማል።
ደስታኹን - ደስታዓለም - ደሳለች

871. **ደብሬ - ደብሪቱ**
ታላቅ ነሽ፣ የክብር ሰው ነሽ ...።
ከፍታ ቦታ ፤ ደብረ ሊባኖስ። ትርጉም፤ የሊባኖስ ተራራ ። ደብረ ጽዮን ዘአፍቀረ ። ትርጉም ፤ የወደደውን የጽዮንን ተራራ (መዝ. 77(78)፥68)።
ያባት ስም ከፍያለው ቢል ይገጥማል።
ደብረወርቅ - ደብርነሽ - ደብርሽ
ደብርዓለም - ደብሯ
ደብርሸወርቅ - የምራት ስም።

872. **ደጅይጥኑ - ደጁነሽ - ደጂቱ**
በደጅ ይቆዩ፣ ይቀመጡ፣ ጊዜ ይሰጥ ...።
ያባት ስም በላቸው ቢል ይገጥማል።

873. **ደግነሽ — ደጊ - ደጊቱ**
ጥሩነሽ፣ ቸርነሽ፣ ርኅሩኅ ነሽ ...።
ያባት ስም ስጦታው ቢል ይገጥማል።

874. **ደግዓለም**
ጥሩ የኾነ ጊዜ፣ ዘመን፤ ዓለም ...።
ያባት ስም ተገኝ ቢል ይገጥማል።

875. **ዱባለች**
ሳትታሰብ መጣች፣ ወረደች ...።
ያባት ስም ፋንታዬ ቢል ይገጥማል።

876. **ዲቦራ** (ዕብ.)
ንብ ማለት ነው ።
የእስራኤል ነቢይትና ዳኛ ነበረች ፤ በጦርነት ጊዜ የጦር አዝማች ፤ በሰላም ጊዜ በፈራጅነት እስራኤልንና እግዚአብሔርን ያገለግሉ ከነበሩት አንዲቷ ነች (መሳ.4)።

877. **ዲና** (ዕብ.)
ፈረደ ማለት ነው።
ልያ የወለደችለት የያዕቆብ ሴት ልጅ (ዘፍ. 30፥21 ፤ 46፥15)።

878. **ዳመነች — ዳመኑ**
ጥሩ ዝናብ ልታመጪ ነው።
ክረምትን ያመለክታል ...።
ያባት ስም በጊዜው ቢል ይገጥማል።

879. **ዳርምየለሽ**
ለቁንጅናሽ ወሰንም፣ ድንበርም የለሽ።
ያባት ስም ዓለሜ ቢል ይገጥማል።
ዳርእስከዳር - ደሩነሽ - ዳሬነሽ

880. **ዳባሽ**
ኹሉን የምትፈልጊ ...።
ያባት ስም ሰውነት ቢል ይገጥማል።

881. **ዳኝልኝ**
ፍረጂልኝ ማለት ነው።
ያባት ስም ሞላልኝ ቢል ይገጥማል።
ዳኛነሽ - ዳኝነት - ዳኝአቸው።

882. **ዳቶ** (አፋር)
ዐፄ ዮሐንስ ባለቤት ናቸው። የአፋር ልጅ ክርስትና አስጠምቀው ጥበበ ሥላሴ በማሰኘት አግብተው አርአያ ሥላሴን ወለዱ። ለኢየሩሳሌም ገዳም ደብረ ገነት ኪዳነ ምሕረትን ለማሠራት ብዙ ገንዘብ ረድተዋል።

883. **ዳግማዊት**
ኹለተኛ ማለት ነው።
ያባት ስም ምስክር ቢል ይገጥማል።
ዳግምብርሃን - ዳግም - ዳግማዊ

884. **ድልባንቺ**
ባንቺ የተነሳ ድል ተደረገ፣ ተገኘ ...።
ያባት ስም ይበቃል ቢል ይገጥማል።
ድላረገኝ - ድል-ወንበሯ

885. **ድርብ**
እጥፍ የኾነች (ሩት. 3፥4)።
ያባት ስም ሀብቴ ቢል ይገጥማል።
ድርቧ - ድርቤነሽ - ድርብወርቅ

886. **ድምብላል**
ማጣፈጫ ቅመም ...።
ድንብልብል ያለች የምታምር ...።
ያባት ስም ቅመሙ ቢል ይገጥማል

887. **ድርሻዬነሽ — ድርሻነሽ**
ፋንታዬ ነሽ ...።
ያባት ስም እንዳይከፋኝ ቢል ይገጥማል።

888. **ድባቤ - ድባብነሽ - ድባብሽ**
ከሐር እና ከወርቅ የተሠራ የታቦት ጥላ የወርቅ ዘርፍ ያለው።
ያባት ስም ይመር ቢል ይገጥማል።

889. **ድብቅነሽ — ድብቅ**
ምስጢር፣ ረቂቅ ....።
ያባት ስም ይርጋዓለም ቢል ይገጥማል።

ሴ

890. **ድንበሬ (ኦሮ) ድንበር**
የደስ ደስ ያላት ቆንጆ ማለት ነው።

891. **ድንቅነሽ**
የምታስገርሚ ነሽ ...።
በአፋር በቁፋሮ የተገኘችውን የቤት አጽም ድንቅነሽ ወይም ሉሲ ብለው ሰይመዋታል። **ድንቅዬ**
ያባት ስም ያገርፍሬ ቢል ይገጥማል።
ደነቅሻቸው - ድንቂቱ - ድንቂ
ድንቃለም - ድንቃየኹ - ድንቄ

892. **ድንበሯ - ድንበርነሽ**
ቀጥታ ሲተረጎም ወሰኗ፣ ክልሏ ...።
ያባት ስም እጥናፉ ቢል ይገጥማል።
ድንበርየለሽ - ድንበሬቱ - ድንበሬ -

893. **ድንብል (ድምብል)**
አንገት ላይ የሚደረግ ጌጥ ...።
ያባት ስም ጌጡ ቢል ይገጥማል።

- ጀ -

894. **ጀማነሽ (ዠማነሽ)**
ታላቅነሽ፣ በቂ ነሽ፣ የደስ ደስ ያለሽ ነሽ በወሎ እና በሸዋ፤ በተጉለት እና በመንዝ የሚያዋስን ታላቅ ወንዝ ነው።
ያባት ስም ይበቃል ቢል ይገጥማል።
ጀማወርቅ - ጀማዬ - ጀማየነሽ

895. **ጀምበር - ጀምበሬ**
የፀሐይ ስም፤ ትልቅ ብርሃን ማለት ነው። (ዘፍ. 1፥16) የማታ ጀንበሬ ይባላል።
ያባት ስም ዘገየ ቢል ይገጥማል።
ጀምበሬነሽ - ጀምበርነሽ - ጀምበሬቱ

896. ጀመሬ (ኦሮ) ጀምሬያለሁ ማለት ነው።

897. ጂፋሬ (ኦሮ) ጀፍጀፌ ማለት ነው።

898. ጃለሲ (ኦሮ) የምወድሽ፣ የማፈቅርሽ።

- ገ -

899. **ገሊላ**
ከእስራኤል ክፍለ ሀገሮች አንዷ ነች። ወደዚህች ክፍለ ሀገር መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያምን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን እንደ ምትፀንስ ሊያበሥራት በናዝሬት ከተማ ተገኘ (ዮሐ. 7፥15)።

900. **ገላነሽ**
በዚህ ስም ይታወቁ የነበሩት የደብረ ጽላሎ የቅኔ ሊቅ እማሆይ ገላነሽ ሐዲስ ናቸው። በቅጽል ስማቸው ዳግማዊ ሆሜር ተብለዋል ። **ገላይቱ**
ገገላዬነሽ - ላዬ - ገላወርቅ - ገላሽ

901. **ገላኔ (ኦሮ)**
የሞላ ወንዝ፤ ሰንቅ ነሽ ማለት ነው።

902. **ገላጋይ - ገላጋዬነሽ**
አስታራቂ፣ አስታራቂዬ፤ ሰላምን አመጣሽ ማለት ነው ።
ያባት ስም ቢኾነኝ ቢል ይገጥማል።

903. **ገርሳሞት**
ወይም ንግሥት ሕንደኬ ከልደተ ክርስቶስ ቧላ የኢትዮጵያ ንግሥት ነበረች። በዘመኗም ጃንደረባዋ (በጅሮንዷ) ወደ ኢየሩሳሌም ተልኮ ፤ ጥምቀተ ክርስትናን ይዞ ወደ ኢትዮጵያ ተመልሷል።
(የሐ. ሥራ. 8፥26 -40)

904. **ገሰሰች**
ፍርድን ሻረች ...።
ያባት ስም ሹሙ ቢል ይገጥማል።

905. **ገበያነሽ - ገበያ - ገበያዬ**
ኹሉ ነገር የሞላበት፤ ዋጋ አወጣሁብሽ።
ያባት ስም ይግዛው ቢል ይገጥማል።

906. **ገብሬሏ**
የገብርኤል ነሽ ለማለት ነው። ዘገብርኤል የክርስትና ስም ...።

907. **ገነት - ገነተወርቅ**
በያይነቱ ተክል ያለበት ምቹ ስፍራ። የደስታ ቦታ ። እግዚአብሔር አዳምን በዔደን አትክልት በተተከለበት ገነት አኖረው (ዘፍ. 2፥8 ፤ 3፥7)።

908. **ገነነች**
ዝነኛ ኾነች፣ ባገር ታወቀች ...።
ያባት ስም አገሬ ቢል ይገጥማል።

909. **ገናዬ - ገናነሽ - ገናሽት**
የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የልደት በዓል።
ያባት ስም ልደቱ ቢል ይገጥማል።

910. **ገንዘቤ - ገንዘብነሽ**
የላቢ ዋጋ፣ ደሞዜ ነሽ ።
ያባት ስም ተናኘ ቢል ይገጥማል።

911. **ገዛሽኝ - ገዛችን - ገዛሽወርቅ**
በኃይልሽ፣ በውበትሽ፣ በሥራሽ ፤ በቁጥጥርሽ አደረግሽኝ ...።
ያባት ስም በጊዜው ቢል ይገጥማል።

912. **ገዳምነሽ - ገዳም - ገዳሜ**
የመመነኛ ቦታ ፤ የብቃት ቦታ ...።

913. **ጕልላትነሽ**
ለዘመድ ለወዳጅ የምትታዪ ...።
ያባት ስም ታዬ ቢል ይገጥማል።
ጕልላቴ - ጕልላት

914. **ጉልትነሽ**
ደመወዝ ፤ ርስት ፤ የላብ ዋጋ ነሽ።
(ዘዳ. 13፥14)።
ያባት ስም ደሞዜ ቢል ይገጥማል።

915. **ጉዳዬ - ጉዳየነሽ - ጉዳይ**
ተፈላጊዬ ነሽ።
ያባት ስም ቀናው ቢል ይገጥማል።

916. **ጉደቱ** (ኦሮ) የምታድግ ማለት ነው።

917. **ጉዲቱ** (ኦሮ) አዳጊ ማለት ነው።

918. **ጊቤነሽ** (ጉራ) አሰፋሽ ማለት ነው።

919. **ጊዜወርቅ - ጊዜዋ**
ዘመን፣ ዓመት፣ ወር፣ ሰዓት፣ አፍታ፣ የደግ ጊዜ፣ የሰላም ጊዜ፣ የጤና ዘመን፣ የጦርነት ፤ የረሀብ፣ የእልቂት ዘመን ኹሉ። ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ ጊዜ ይታሰባል (ዘፍ. 1፥1) ።
ጊዜሽወርቅ - ጊዜነሽ - ጊዜዓለም

920. **ጊፍቲ (ኦሮ)**
እመቤት ማለት ነው። ጎላፊና ተወዳጅ የኾነች ማለት ነው (2ኛ ዮሐ. 1፥2)።

921. **ጋረደች**
አዳነች፣ ሸፈነች ...።
ያባት ስም ፀሐይ ቢል ይገጥማል።

ሴ

922. **ጋቢነሽ – ጋቢ**
ተወዳጅ፣ ሙቀት የምትሰጭ ...።
ያባት ስም ሰንሻው ቢል ይገጥማል።

923. **ጋዲሴ** (ኦሮ) ጥላዬ ማለት ነው።

924. **ጌራወርቅ - ጌራ**
በክበረ ዕንቁ ያሸበረቀ ዘውድ የራስ ወርቅ ማለት ነው ። እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በራሷ ላይ የሚታየው ዘውድ (ኢሳ. 59፥17 ፤ ሕዝ. 26፥16)።

925. **ጌጤ**
የኔ ጌጥ ነሽ ለማለት ...።
በዚህ ስም የምትታወቀው ብዙ ሜዳልያ ያገኘች ሩዋጭ ጌጤ ዋሚ አንዷ ነች።
ጌጤበዛ - ጌጤነሽ - ጌጤናት - ጌጥዬ

926. **ግርማለሽ - ግርማነሽ**
ድንቅ የኾነ ደስ የሚያሰኝ የሚያስፈራ።
ያባት ስም ሺፈራው ቢል ይገጥማል።
ግርማሽ - ግርማዬነሽ - ግርማዊት

927. **ግምጃ - ግምጃወርቅ**
ከጥጥ ከሐር ተፈትሎ የተሠራ በቀለም የተዋበ ልብስ (ዘጸ. 26፥1)።
የንዋየ ቅድሳት ማስቀመጫ ፤ ወይም የመንግሥት ንብረት ማስቀመጫ የተከበረ ቦታ ግምጃ ቤት ይባላል ፤ ሹሙም የግምጃ ቤት ሹም ይባላል ።

928. **ግሩምነሽ - ግሩምወርቅ**
የምትወደጅ፣ የምታምሪ፣ የምታስደንቂ
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።

929. **ጎመጁ - ጎመጁሽ**
ወደዱሽ፣ ሊያዩሽ ናፈቁ ለማለት...።
ያባት ስም በዝና ቢል ይገጥማል።

930. **ጎበዛየን - ጎበዛየሁ**
ፈጣን፣ ባለሙያ፣ ታታሪ ...።
ያባት ስም ነጋሚ ቢል ይገጥማል።

931. **ጉርፍነሽ – ጉርፌ**
ድንገተኛ ደራሽ ነሽ።
የዘርን ብዛትና ኃይል ያሳያል።
ያባት ስም ፈለገሕይወት ቢል ይገጥማል።

- ጠ -

932. **ጠለላ (ጸለላ)**
መጠለያ፣ መሸሸጊያ፣ እስኪያልፍ ድረስ መቆያ ፣ ከመከራ የምትሰውር ...።

933. **ጠበሴ - ጠበለማርያም (ጸበል)**
መድኃኒቴ ነሽ ለማለት ።
ያባት ስም ፈለቀ ቢል ይገጥማል።

934. **ጠጂቱ** (ኦሮ)
ማር ያለብሽ ማለት ነው።
ያባት ስም ዳዲ ቢል ይገጥማል።
ጠጂ - ጠጄ - ጠጄነሽ (ዐማ)

935. **ጣፋጭ – ጣፈጡ**
የምትወደጅ ፣ የምትፈቀሪ ነሽ ...።
የመራራ ተቃራኒ ።
ያባት ስም ሸንኮሩ ቢል ይገጥማል።

936. **ጣይቱ** (ፀሐይቱ (ግእ.))
በዚህ ስም የሚታወቁ ብርሃን ዘኢትዮጵያ የሚባሉት የዳግማዊ ዐፄ ምኒልክ ባለቤትና በዶጊ የጣሊያን ጦርነት ጊዜ ጦር አዛዥ ከነበሩት አንዷ እቴጌ ጣይቱ ብጡል ነበሩ ።

937. **ጣሊታ** (ሮማ)
ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ጣሊታ ቁሚ ብሎ ከሙታን ያስነሣት የ12 ዓመት ልጅ (ማር.5፥41)።

938. **ጤናለም**
ከኹሉ በላይ ጤና ዓለም ነው።
ብዙ ጊዜ ከበሽታ መራቅንና መዳንን ያመለክታል (ማቴ.9፥12፤ መዝ. 37፥3)።
ጤናነሽ - ጤንነት - ጤናዬ

939. **ጤናዳም**
ጥሩ ሽታ የሚሰጥ ተክል ። በልዩ ልዩ መድኃኒት ላይ የሚጨመር (ሉቃ. 11፥42)

940. **ጥላዬ - ጥላዬነሽ**
የኔ ጥላ ነሽ ...። **ጥላሸወርቅ - ጥላነሽ**
ያባት ስም ደመቀ ቢል ይገጥማል።

941. **ጥልፍነሽ - ጥልፈወርቅ - ጥልፌ**
ውበት ያለው የሚያምር ጥልፍ።
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።

942. **ጥምቀቷ**
የጥምቀት አይነት ልዩ ልዩ ነው። በውሃ እና በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ፤ በስቃይ መጠመቅ፣ መንጻት፣ መለወጥ (ማር. 1፥4)
ያባት ስም ታደሰ ቢል ይገጥማል።

943. **ጥሩነሽ**
በዚህ ስም በረዥም ርቀት የሩጫ ውድድ አገሯን ኢትዮጵያን ያሳወቀች ዘጠኝ የወርቅ ሜዳልያ የተሸለመች ታዋቂ ሯጭ ጥሩነሽ ዲባባ ነች።
ጥሩመቤት - ጥሩመንግሥት
ጥሩማር - ጥሩማዕድ - ጥሩምርት
ጥሩምንጭ - ጥሩሞያ - ጥሩሥራ
ጥሩሠራ - ጥሩሰብል - ጥሩሰው
ጥሩሸዋ - ጥሩመቤት - ጥሩምርት
ጥሩቀለም - ጥሩብርሃን - ጥሩዓለሜ
ጥሩአየ - ጥሩአየሁ - ጥሩዐይን
ጥሩዐይኔ - ጥሩአዳም

944. **ጥሩወርቅ**
በውስጡ ቅልቅል የሌለበት ንጹሕ ወርቅ ማለት ነው።
የከተማይቱ አደባባይ ብርጭቆ የሚመስል ጥሩ ወርቅ ነበረች (ራእ. 21፥18-21)።
በዚህ ስም ይጠሩ ከነበሩት አንዷ የዐፄ ቴዎድሮስ ኹለተኛ ባለቤት ጥሩወርቅ ውቤ ነበሩ።
ሌላዋ ውብ መልከ መልካም ኢትዮጵያዊቷ ጥሩ ወርቅ በረደድ ነች።
ጥሩገበያ - ጥሩፀሐይ - ጥሩወይን
ጥሩውሃ - ጥሩዘውድ - ጥሩዘር
ጥሩድንቅ - ጥሩዬ ሲቆላመጥ

945. **ጥሬብር**
ያልተነካች፣ የልተጉላላች ...።
ያባት ስም ዋጋው ቢል ይገጥማል።

946. **ጥበበ**
ማስተዋልና ዘዴ ማንኛውም ነገር ለማግኘት የመመርመር ችሎታ ያላቸው ጥበበኞች ይባላሉ ። የጥበብ ሰዎች የተባሉት የተወለደውን ጌታ ኢየሱስን ለማየት ከምሥራቅ ወደ ቤተልሔም ተጉዘው ነበር (ማቴ. 2፥1 ፤ ዘጸ. 31፥2 ፤ ሕዝ. 27፥8)።
ጥበብ - ጥበብነሽ - ጥበቧ - ጥበቤ

947. **ጥንቅሼ - ጥንቅሽ**
የማትጠገቢ ጣፋጭ ሸንኮራዬ ነሽ ...።
የዘንጋዳ፣ የማሽላ አገዳ የምትጣፍጥ።
ያባት ስም ጣፈጠ ቢል ይገጥማል።

948. **ጥንፍየለሽ**
ለቍንጅናሽ ፣ ለሙያሽ ወሰን የለሽ …።
ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ከወይዘሮ ማለፊያ ከወለዷቸው ሴት ልጆች አንዷ ጥንፍየ ለሽ በመባል ይታወቁ ነበር።

949. **ጥጋብነሽ**
ቁንጅናን፣ ውበትን ያመለክታል።
ታይታ የማትጠገብ፤ ሠርክ ዐዲስ።
ያባት ስም **ወዳጄ** ቢል ይገጥማል።
ጥጋብ - ጥጋቧ - ጥጋቤ

950. **ጦቢያ** (ዕብ) **ጦቢት**
ወንድም ሴትም ይጠራበታል።
በንጉሥ ስልምናሶር ዘመን ወደ አሶር በም ርኮ ከተወሰዱ በኋላ እግዚአብሔር በመል አኩ ሩፋኤል አማካኝነት ረድቷቸው ከች ግር የወጡ (መጽ. ጦቢ. 1፥2 ፤ 12፥15)።

- ጨ -

951. **ጨረቃ**
ውበት ያላት የምታምር።
ጨረቃ በሌሊት የምታበራ (ዘፍ. 1፥16)።
ያባት ስም **ጥሩአየሁ** ቢል ይገጥማል።

952. **ጨሙት** (ጉራ)
የቤት ቁንጮ ማለት ነው።

953. **ጨዋነሽ**
ቁጥብ፣ ድምጿ የማይሰማ …።
ያባት ስም **ደሳለኝ** ቢል ይገጥማል።

954. **ጨፌወርቅ**
ያባት ስም **ሀብቱ** ቢል ይገጥማል።

955. **ጫሊ - ጫልቱ** (ኦሮ.)
የበላይ፣ በለጠች ፣ በለጡ ፣ ብሎጭ ማለት ነው።

- ጸ -

956. **ጸሎተ** (ግእ)
መለመን ፣ መሳል ነው።
የንባብ ጸሎት፣ የዜማ ጸሎት …።
ሰው ከእግዚአብሔር የሚገናኘው በጸሎት ነው፤ ጸሎት መጽናኛ ነው፤ ጸሎት ብዙ ኃይል አለው (1ሳሙ. 12፥23 ፤ 1ኛ ጴጥ. 3፥12 ፤ ያዕ. 5፥17)።
የተወለደች ልጅ በጸሎት ከኾነ በጸሎቱ አገኘኹሽ ለማለት … ።
ያባት ስም **ኢሳይያስ** ቢል ይገጥማል።

957. **ጸደቀች** (ግእ) - **ጸደቀችወርቅ**
ጸድቀ ካለው ግስ የወጣ ነው።
ኾቀኛ ኾነች፣ ታመነች ማለት ነው።
ያባት ስም **ፍቅረሥላሴ** ቢል ይገጥማል።

958. **ጸደይ**
ከክረምት ቀጥሎ ከመስከረም 25 ጀምሮ የሚለወጠው ወቅት ጸደይ ይባላል። ልም ላሜ የሚታይበት የወራጅ ውሃ የሚጠራበ ት፤ አበቦች የሚያብቡበት (ዘካ. 10፥11)
ያባት ስም **አበባው** ቢል ይገጥማል።

959. **ጸዳለ - ጸዳለች - ጸዳሉ**
የብርሃን ወጋጋን ጮራ ነፀብራቅ፤ የፍርድ ና የጽድቅ ምሳሌ ነው። ወጸዳሉኒ ከመ ብርሃን ውእቱ። ትርጉም ፤ ጸዳሉም እንደ ብርሃን ነው (ዕን. 3፥4፤ ኢሳ. 59፥9 ፤ አሞ.5፥20)።
ጸዳለ ማርያም ክርስትና ስም።

960. **ጸዳሽ - ጽዱነሽ (ጥዱነሽ)**
ንጹሕ ሐንሽ፣ ምንም ያልተቀላቀለብሽ።
ያባት ስም **አበባው** ቢል ይገጥማል።

961. **ጸጋ** (ጠጋ)
ምሕረት፣ በጎነት ያለ ብድራትና ያለ ዋጋ የሚደረግ ስጦታ ዕድል (ቲቶ 2፥11 ፤ ሉቃ. 1፥30)።
ጸጋነሽ - ጸጋአየሁ - ጸጋነሽ - ጸጋሽ
ጸጋዓለም - ጸጋለበስ - ጸጋሰጠኝ
ጸጋኪሮስ - ጸጋወይን - ጸጋይ
ክርስትና ስም ተመልከቱ።
ጸጋ ሕይወት - ጸጋ ማርያም
ጸጋ ሥላሴ - ጸጋ ብርሃን - ጸጋ አምላክ

962. **ጸጥታ**
ሰላም፣ ዝምታ፣ እረፍት …።
ያባት ስም **ጥሩነህ** ቢል ይገጥማል።

963. **ጸድቃን — ጸዲቁ - ጸድቃኔ**
በሕግ የጸኑት፤ በሕግ የምትኖር ፤ አካኼዳቸውን ከእግዚአብሔር ጋር ያደ ረጉ (ማቴ 25፥ 46 ፤ ሮሜ. 5፥19)።

964. **ጼናታም** (ግእ)
ጤና አዳም ማለት ነው። ጥሩ ሽታ የሚ ሰጥ ተክል ። በልዩ ልዩ መድኃኒት ላይ የሚጨመር (ሉቃ. 11፥42)

965. **ጽላተ - ጽላት**
ማደሪያ፤ የአምላክ ማደሪያ።
በላዩ ስመ አምላክና ዐሠርቱ ቃላት ባጭር ቃል የሚጣፉበት ። መሥዋዕት የሚሠዋበት፤ (2ቆሮ. 3፥3፤ ዘጸ. 31፥18)።
በዚህ ስም ሲጠሩበት የሰማል።
ያባት ስም **ሙሴ** ቢል ይገጥማል።
ጽላተ ኪዳን ክርስትና ስም

966. **ጽዮን** (ዕብ.)
መጠጊያዬ …። እናቴ ማርያም …።
ኢየሩሳሌም ከተሠራችባቸው ተራራዎች አንዱ ሲኾን ትርጉሙ መጠጊያ ማለት ነው። ድንግል ማርያም እማኖዊት ጽዮን ትባላለች ታቦተ ጽዮንም በዚህ ስም ትጠራለች (መዝ. 125፥1)።

967. **ጽጌ**
ሽታው ደስ የሚል አበባ።
ወከመ ጽጌ ገዳም ከማሁ ይፈሪ ። ትር ጉም፤ እንደ ዱር አበባ እንዲሁ ያብባል (መዝ. 92፥15፤ መኃ.2፥12 ፤ ኢሳ. 35፥1)።
ጽጌ አስተርአየ በውስተ ምድርነ።
ትርጉም አበቦች በምድር ላይ ተገለጡ።
እመቤታችን **ቅድስት ድንግል ማርያም** በጽጌ (አበባ) ትመሰላለች።
ጽጌ ሃይማኖት - ጽጌረዳ - ሽታው ልብ የሚማርክ እንጨቱ እሾክ ያለው ቀይ፣ ነጭ፣ ሮዝ … አበባ ነው።
ጽጌ ወይን (የወይን አበባ)
ጽጌ ድንግል ክርስትና ስም።

- ፀ -

968. **ፀሐይ** (ጠሐይ)
ቀንና ሌሊት ጊዜያትና አቅጣጫዎች የሚ ታወቁትና የሚለዩት በፀሐይ ነው (ዘፍ. 1፥14)።
ፀሐይቱ - ፀሐዬ - ፀሐይነሽ

969. **ፀእዳ** (ግእ)
ነጭ ፣ የጸዳች ማለት ነው።
እትየ ፀእዳ ወቀይሕ። ትርጉም፤ ፍቅሬ ነጭና ቀይ ነው (መኃ. 4፥3)።

970. **ጼዴንያ - ፀደንያ**
ቅድስት ድንግል ማርያም በሥዲ አድራ ተአምራት ያደረገችበት ማርታ ትኖርበት

የነበረ ቦታ ነው ። መስከረም 10 ቀን ይከበራል (ታአ. ግር.)።

- ፈ -

971. **ፈለቀች – ፈለቁ**
መነጨች፣ ወጣች፣ አንጸባረቀች፣ በራች
ያባት ስም ጥበቡ ቢል ይገጥማል።

972. **ፈለገብርሃን**
የብርሃን ምንጭ፣ የብርሃን ወንዝ ማለት ነው። **ፈለገጥበብ** -
ፈለገ ሕይወት ክርስትና ስም ተመልከች።

973. **ፈለጉሽ**
ይሹሻል፣ ይፈልጉሻል ...።
ያባት ስም እንድነት ቢል ይገጥማል።

974. **ፈረደች**
ዳኝነት ሰጠች ...።
ያባት ስም ግሩም ቢል ይገጥማል።

975. **ፈሰሰወርቅ - ፍሳሴ - ፈሰሰች**
ያባት ስም በለው ቢል ይገጥማል።

976. **ፈቃዱ**
በስዋ ፍላጎት ...።
ያባት ስም እንተነህ ቢል ይገጥማል።
ፈቃደእምላክ - ፈቀደች - ፈቃድ

977. **ፈትለወርቅ – ፈትለ - ፈትሏ**
ፈተለ ገመደ ካለው ግስ የወጣ ነው።
ያባት ስም ብሥራት ቢል ይገጥማል።

978. **ፈጠነች – ፈጠኑ - ፈጣን**
በመሄድ፣ በመናገር፣ ቸኩለች፣ ቀለጠፈች
ታላቋን ተከትላ ተወለደች።
ያባት ስም ንጋቴ ቢል ይገጥማል።

979. **ፋሲካ** (ግሪ)
ፍሥሐ፣ ተሻገረ ይኾናል። ፓሳህ ዐለፈ ማለት ነው (ዘጸ. 12፥1)። ከትንሣኤ ጀምሮ እስከ ዳግም ትንሣኤ ፋሲካ ይባላል። የደስታ ሳምንት ነው።

980. **ፋና – ፋናዬ**
ፏ ብላ የምትታይ ጭለማን የምታርቅ።
ወይም ደግሞ እንደ ፋና የበራች ቀንዲል።
መብራቴ፣ ብርሃንን የምትሰጥ ማለት ነው።
ስለጽዮን ዝም አልልም፤ ስለኢየሩሳሌም ጸጥ አልልም ፤ ጽድቋ እንደ ጸዳል ማዳንዋም እንደ ሚበራ ፋና እስኪወጣ ድረስ (ኢሳ. 62፥1 ፤ ዮሐ. 18፥3)

981. **ፋኖሴ**
መብራቴ፣ ብርሃኔ ፣ እንደ ፋኖስ የምታበሪ፣ ብርሃንን ገላጯ፣ ውብ ቀንዲ ...።
በውስጡ ዘይት የሚጨመርበት እሳቱ በፈትሉ በር ዘይቱን እየመጠጠ ብርሃንን የሚሰጥ መብራት ነው።

982. **ፋንታዬ - ፋንቱ - ፋንታይቱ**
የኔ ድርሻዬ፣ ዕድሌ ...።
ያባት ስም ይበቃል ቢል ይገጥማል።
ፋንታሽ - ፋንታነሽ - ፋንቱ

983. **ፋጡማ** (ዐረ. ጉራ.)
በዚህ ስም የምትታወቀው ባለም የማራቶን ሩጫ ውድድር በአሸናፊነት እንደ አበበ ቢቂላ የመጀመሪያዋ ሴት ኢትዮጵያዊት ፋጡማ ሮባ ነች ። ያገሯ ባንዲራ በአትላንታ ኦሎምፒክ ከፍ እንዲል አስደርጋለች ።

984. **ፋጡት** (ጉራ) ምርጤ ማለት ነው።

985. **ፌቤን**
በክንክራኦስ ባለች ቤተ ክርስቲያን ዐሥራት በኩራቷን እያወጣች አገልጋይ የነበረች የቅዱስ ጳውሎስ የስብከተ ወንጌል ረዳት ከነበሩት አንዷ ሴት ነች። እሷም ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች መልእክት ይዛ የኼደች ናት (ሮሜ 16፥1)።

986. **ፍሬሕይወት - ፍሬ - ፍሬያት**
የሕይወት ፍሬ ማለት ነው።
መልካም በገነት ውስጥ ያለች (ዘፍ. 3፥7)።
ፍሬሰላም - ፍሬኹኝ - ፍሬገነት
ፍሬሠናይት - ፍሬነሽ - ፍሬወርቅ -
ፍሬወይን - ፍሬወይኒ - ፍሬዘር -
ፍሬዘውድ -
ክርስትና ስም ተመልከች።
ፍሬ ማርያም - ፍሬ ድንግል
ፍሬ ኢየሱስ - ፍሬ እግዚእ

987. **ፍርኦሴ**
ፍርኦስኦስ ያለች ፤ የተምነሸነሸች ፤ ደስ የምትል ማለት ነው።
ፍርኦስ - ፍርኦሽ - ፍርኖ - ፍርኖስ

988. **ፍርዳወቀች**
ዳኝነትን ፣ መገላገልን ቻለች ...።
ያባት ስም ዳኛቸው ቢል ይገጥማል።

989. **ፍሥሐ** (ግእ)
ፍሥሐዬ ፣ ደስታዬ ማለት ነው።
ፍሥሐነሽ - ፍሥሐ-ጽዮን
ፍሥሐ ጽዮን ክርስትና ስም ተመልከች።

990. **ፍቅሬ - ፍቅር**
የኔ ፍቅር ማለት ነው።
ፍቅር የእግዚአብሔር ባሕርይ ነው። የክርስትና ሃይማኖት መሠረት ነው ። ሰው ከሰው ጋራ ሰው ከእግዚአብሔር ጋራ እንዲተባበር ፍቅር ያስፈልጋል (1ዮሐ. 4፥8 ፤ ማቴ. 22፥37- 39፤ ሮሜ. 8፥31-39)።
ያባት ስም እንደገና ቢል ይገጥማል።
ፍቅረዐዲስ - ፍቅረዓለም - ፍቅርዬ
ፍቅረሕይወት - ፍቅርተ - ፍቅሬ
ፍቅረሰላም - ፍቅረፀሐይ - ፍቅራይ

991. **ፍትሕ** (ግእ) - **ፍተዓለም**
ፈትሐ ከሚለው ግስ የመጣ ነው።
ዳኝነትን አየች፤ ፈረደች ...።
ያባት ስም ዳኛቸው ቢል ይገጥማል።

992. **ፍቱንወርቅ**
የነጠረ ፣ የተፈተነ ወርቅ ፤ ፍቱን መድኃኒት እንደ ማለት ።
ያባት ስም ይልሃል ቢል ይገጥማል።

993. **ፍትፍቴ**
ምግቤ ማለት ቢኾን፣ ውበትን፣ ቁንጅናን ያመለክታል።
ያባት ስም ጣፈጠ ቢል ይገጥማል።

994. **ፍኖት** (ግእ)
መንገድ ማለት ነው። **ፍኖተሰላም** ቢል የሰላም መንገድ ። **ፍኖተጽዮን**

995. **ፍጹም**
የበቃ ነውር የሌለባት ፤ ሙሉ የኾነ ጉድለት የሌለባት (ዘዳ 25፥15 ፤ 16፤ ዕብ.5፥14፤ ያዕ.1፥4)። **ፍጹመብርሃን -**
ፍጹማዊት - ፍጹምነሽ - ፍጹምወርቅ

ሴ

ምዕራፍ ፱

የክርስትና ስሞች (ስመ ጥምቀት)

የክርስትና ስም መነሻው ቅዱስ መጽሐፍ ነው። የብዙኃን አባት የተባለው አብርሃም ይታወቅ የነበረ አብራም ተብሎ ነበር። በኋላ ግን ስምህ አብራም ሳይኾን አብርሃም ይባላል ተብሎ በእግዚአብሔር ተሰየመለት። ይህም ማለት የብዙኃን አባት (የሕዝቦች አባት) የሚል ስም ነው ። ቃል ኪዳኑንም በግዝ ረት አደረገለት፤ ተባረከም (ዘፍ.17፥5 ፤ ሉቃ.1፥59)። በዐዲስ ኪዳን ግን ቃል ኪዳኑ በጥምቀት አደረገ (ሮሜ. 6፥1-11)።

አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት የክርስትና ስም መሰየም የሚገባው በታ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ትዛዝ መሠረት መኾን አለበት የሚሉ አሉ።

> እንግዲህ ኺዱና አሕዛብን ኹሉ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ያዘዝኳችኹን ኹሉ እንዲጠብቁ አድርጉ (ማቴ 28፥19)።

አንዳንድ ሊቃውንት ደግሞ ጥምቀተ ጸሎቱ የሚከናወነው በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ስለኾነ በመላእክት በቅዱሳን በጻድቃን ስም መሰየም ጉዳት የለውም ይላሉ ። ምክንያቱም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ይህንን በተመለከተ በመዋዕለ ትምህርቱ ትዛዝ ሰቷል ።

> እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ያገኛል። ጻድቅን በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል (ማቴ. 10፥40)።

እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል በማለት በተናገረው ቃል ኪዳን የገባላቸው መላእክት ፣ ጻድቃን ፣ ሰማዕታት ፣ ... በስማቸው ጽላት ተቀርጾላቸው ፤ ቤተክርስቲያን ታንጾላቸው ኦ አምላከ ቅዱስ እገሌ ይባላሉ።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ እስከ ዛሬ ድረስ ሲሰየም የኖረው በዚህ አይነት መንገድ ነው። ይህም በጥናት ቀርቧል።

በዐፄ ልብነ ድንግል ዘመን (1500 – 1533 ዓ. ም) ግራኝ መሐመድ ኢትዮጵያን የእስላም አገር ለማድረግ ክርስቲያንን በጨፈጨፈበት፤ አብያተ ክርስቲያናትን በሚያቃጥልበት ዘመን የነበሩት ክርስቲያኖች በስመ ጥምቀታ

ቸውና በቅዱሳን ስሞች ይጠሩ ነበር። ዋናው የጦርነቱም መነሻ አንዱ ምክን ያት ይህ የክርስትና ስም መጠሪያ ስለነበረ ነው ። ለምሳሌ የዐፄ ልብነ ድን ግል ልጆች ሰበነ ጊዮርጊስ፣ ወለተ ቅዱሳን፣ አመተ ጊዮርጊስ፣ ያዕቆብ፣ ታያ ድራ፣ ወለተ ማርያም ፣ ገላውዴዎስ፣ ሚናስ ፣ ፊቂጦር በመባል በስመ ጥም ቀታቸውና በቅዱሳን ስሞች ይጠሩ ነበር። የራሳቸው የንጉሡ ስም ልብነ ድን ግል (ዕጣነ ድንግል) ተብለው ይጠሩ ነበር። ይህም የሚያሳየው የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስትያን እምነት በአማንያኑ ዘንድ በጣም ጠንካራና ጠበቅ ያለ በት ዘመን እንደ ነበረ ነው ። የግራኝ ወታደሮችም ማኅተበ ክርስትናቸውን በመበጠስ፤ ስመ ጥምቀታቸውን እንዲለውጡ ሲያስገድዱ አልለውጥም ያሉ ትን ብዙ ክርስቲያኖች የተጨፈጨፉበት ዘመን ነበር ። ጦርነቱ ከ15 ዓመት በኋላ ሲያበቃ እጨጌ ዕንባቆም ባዘጋጁት መጽሐፈ ቄደር ጸሎት እየተደረገ የንሥሓ ጥምቀት እንዲጠመቁ፤ ጠበል እየተረጩ ስመ ጥምቀታቸውን ወደ ቀድሞው እንዲመለስ ተደረገ።

በጎንደር ዘመን መንግሥት ዐፄ ሱስንዮስ ልጁ ዐፄ ፋሲለደስ ኢትዮ ጵያን በሚያስተዳድሩበት ዘመን ከካቶሊክ እምነት ጋር አለመግባባት ነበረ። ያብዛኛው ሕዝብ መጠሪያ የጥምቀተ ወይም የክርስትና ስማቸው እንደ ነበረና በኦርቶዶክስ ተዋሕዶና በካቶሊክ ፍኩክር የነበረበት ጊዜ እንደነበረ ታሪክ ይመሰክራል።

የዐፄ ፋሲል ስም የግሪክ ቋንቋ ሲኾን የንጉሥ ልጅ ማለት ነው። በተለያየ ጊዜ ያገቧቸው ሚስቶቻቸው አመተ ድንግል እና እኅተ ክርስቶስ ይባሉ ነበር። ልጆቻቸው ወንጌላዊት ፣ መለኮታዊት፣ ገሊላዊት እና ዮሐንስ ይባሉ ነበር። መንግሥቱን የወረሱት ዮሐንስ ሲኾኑ ጸሎተኛ ፣ ይቅርባይ ስለ ነበሩ ጻድቁ ዮሐንስ ይባላሉ።

አኹን ባለንበት ዘመን በተመሳሳይ የፕሮቴስታንት አማንያን ይልቁ ንም የጴንጠቆስጤ አማንያን በኢትዮጵያ በመስፋፋታቸው ምክንያት በክርስ ትና በኢትዮጵያውያን ስሞች መጠራት ቀርቶ ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በተ ጠቀሱ ስሞች ላይ ብቻ ትግል በማድረግ ኹሉም በፍርሐት እና በሽቅድም ድም ወደዚያው ያተኰረ ይመስላል።

(ሀ) የሚያከራክሩ የክርስትና ስሞች

ከላይ እንደተገለጸው ሊቃውንተ ቤተክርስቲያን የሚያከራክሯቸው ነጥቦች አሉ ፤ የመልአክትን ወይም የቅዱሳንን ስም ወስዶ ያለቅጽል መጥራት ባለ ቤትነትን እንደመቀማት ወይም እንደ መውሰድ ይኾናል በማለት ሊቃውንተ

ቤተክርስቲያን ይናገራሉ። በአንዳንድ ሊቃውንት ዘንድ ያለ ቅጽል የተሰየሙ የክርስትና ስሞች አሉ ።

ስመ ክርስትና ሲሰየም በፈጣሪ፣ በስመ ቅዱሳን፣ በስመ መላእክት፤ በስመ ሰማዕታት ስም ቅጽል ተጨምሮበት ነው ። ያለቅጽል በቁሙ ስምን ብቻ መጥራት የኦርቶዶክሳውያን ባህል አይደለም። በቀጥታ ሚካኤል ፣ (ማይክል)፣ ገብርኤል፣ ጊዮርጊስ (ጆርጅ)፣ ማርያም (ሜሪ) ሌሎችም በነጠላ መጥራት የምዕራባውያን (የፕሮቴስታንት) ባህል ነው። ሚካኤል ተብለው የሚጠሩ ብዙዎች አሉ። በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ንጉሥ ሚካኤል አሊ አንዱ ናቸው። የክርስትና አባታቸውም የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት ዐፄ ዮሐንስ ነበሩ ይህንን ተከትሎ ሊኾን ይችላል ብዙ ሰዎች ሚካኤል የሚለውን በመጠሪያ ስምነትም ሲጠሩበት ይሰማል ። ገብርኤል ተብሎ ሲጠራ ግን ብዙ አይሰማም። በነጠላው ያለቅጽል ሚካኤል ፣ ገብርኤል ተብለው የሚሰየሙት ጳጳሳት ብቻ ናቸው ።

መሐልየ መሐልይ ዘሰሎሞን ወይም ከመዝሙር ኹሉ የሚበልጠው የሰሎሞን መዝሙር (መሐ. ዘሰ. 1፥1) በምሳሌነት የተሞላ ነው። በምሳሌነት የተነገረው ስለእመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ነው። ዐፀደ ወይን ፣ እምሳለ ወርቅ ፣ አስካለ ወይን (የወይን ፍሬ) በማለት ያነሳል ። እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በጽጌ፣ አበባ ትመሰላለች። ምእመናንም ጽጌ፣ ጽዮን፣ አስካለ ፣ ዐፀደ ወይን ተብለው ይጠራሉ። ብዙዎች ምእመናን ሲጠሩበትም ኖረዋል።

ቅድስት ድንግል ማርያም የሚለው ስሟ ግን የባሕርይ ስሟ ነው። የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት ወላዲተ አምላክ ነች። ይህም የባሕርይ ስም ስለኾነ ቅጽል በመጨመር ካልኾነ ሊወረሰና ሊጠሩበት አይገባም።

የክርስትናን ስም ሲጠሩበት ትርጉም የሚሰጥና አንደበትን ወይም አፍን ያዝ የማያደርግ በቅዱሳን መጻሕፍት መሠረት ምስጢር ሊገለጽ የሚችል ቅጽል ተጨምሮበት መሰየም አለበት።

ለምሳሌ መንበረ ፀሐይ ተብሎ ስም አይጠራም። ስመ መካን (የቦታ ስም) የእንጦጦ ማርያም የደብር መጠሪያ ስም ስለኾነ ለክርስትና የመጠሪያ ስም አይኾንም ። ሌላም መንበረ ጸባዖት ተብሎ አይሰየምም ። እንዲሁም ደግሞ ስመ ሀገር የክርስትና ስም ሊኾን አይገባም። ወለተ እስራኤል፣ ወለተ ኢትዮጵያ ፣ ወለተ ቍስቋም ተብሎ አይሰየምም።

መንበረ ማርያም ተብሎ ሊሰየም ግን ይችላል ። ሲጠሩት ስሜት የሚሰጥ፤ ምስጢርና ትርጉም ያለው ሊኾን ይገባል።

የመጠሪያ ስም ወላጆች መጠሪያ ስም ከሰየሙ በኋላ ከአርባና ከሰማኒያ ቀን ወይም በማንኛውም ጊዜ ለሚጠመቅ ከእግዚአብሔር ልጅነትን ለማረጋገጥ የተለየ የስም ስያሜ ይደረጋል። ካህኑና የክርስትና አባት ወይም እናት እንዲሁም ወላጆች ከተቻለ ተነጋግረው መርጠው ልጃቸው በስለት የተገኘ(ች) ከኾነ ስመ ክርስትና (የመጽሐፍ ስም) በመረጡት ቅዱስ ስም ይህ ይኹንልን ማለት ይችላሉ። የክርስትና ስም ከተሰየመ በኋላ ስምክ ይኩን... እገሌ ... እያለ የሚያውጀው ካህኑ ነው ።

የሕይወት መጽሐፍ ወይም የመጽሐፍ ስም፤ በእግዚአብሔር ዘንድ የተመዘገበ ነው (ዘጸ.32፥32 ፤ ዳን.12፥1 ፤ ሉቃ.10፥20 ፤ ፊል.4፥3፤ ራእ.3፥5 ፤ 20፥12 ፤ 21፥27)።

የክርስትና አባትና እናት መኾን ከዝምድና ሐረግ ገብቶ ይቆጠራል። ቅዱስ ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ እና ለቲቶ የመንፈስ ቅዱስ አባታቸው እነሱ ደግሞ ፍጹም ልጆቹ ነበሩ (2ኛ. ጢሞ. 2፥1) ።

ወላጆችም ይህንን ኀላፊነት የሚረከብ ሰው ልጁ ሳይወለድ በፅንስ ሳለ ይመርጣሉ ። ወይም በተዘዋዋሪው ዝምድናውን ወዳጅነቱን የፈለገ ቤተሰብ አስቀድሞ ክርስትናውን ለማንሳት እና ቤተ ዘመድ ለመኾን ዝምድናውን እንፈልገዋለን በማለት ቤተሰቡን መለመንና ፍቃዳቸውን መጠየቅም የተለመደ ነው። ወይም ባልና ሚስት ተመካክረው ምርጫ ያደርጋሉ ።

ወላጆች (ባልና ሚስት) ከወለዱ በኋላ ወንድ ወይም ሴት መኾኑን ካረጋገጡ ለመረጡት ሰው ክርስትናውን ይሰጣሉ ።

ክርስትናው የተሰጣቸው ሰዎችም ዝምድናውና ኀላፊነቱ የጋራ መኾኑን በመረዳት አክብረው በደስታ በመቀበል ሕፃኑ ሲጠመቅ ጣት በመያዝ ከልጄ አለየውም፤ እንደ ልጄ አድርጌ እጠብቀዋለኹ ፤ ሃይማኖቴን አስተምረዋለኹ በማለት ቃል ኪዳን በእግዚአብሔር ፊት ይገባሉ። ሕፃኑ ከተጠመቀ በኋላ በገዙለት ዐዲስ እና ንጹሕ ፎጣ ጠቅለው ከካህኑ ተቀብለው ያቅፋሉ። ዝምድናውም ከሥጋዊ ዝምድና የበለጠ የሚኾን እንጂ አይተናነስም። በክርስትና ቤተሰብ የተሳሰረ በጋብቻም፣ በሌላ ነገር እንደ ሥጋዊ ዝምድና ዘር ይቆጠርለታል። በዚህ ዝምድና የተሳሰሩ ኹሉ ከሥጋዊ ዝምድና የበለጠ ስለኾነ መጥፎ ነገር አይተሳሰቡም።

የክርስትና አባትና እናት (አበልጅ) ከዝምድናው ባሻገር ዋና ዓላማው

ለሃይማኖቱ ኀላፊ በመኾን ሕፃኑ በሃይማኖት በእምነት እንዲያድግ ለማስ ተማር ኀላፊነትን ለመውሰድም ነው ። በዓመታዊ በዓላት ጊዜ ለልጁ ብሎ ዐዲስ ልብስ መግዛት ፤ ልዩ ልዩ ስጦታ መስጠት፤ ማፍቀር የአበ ልጅ ተግባር ነው። ልጆችም የክርስትና አባት ወይም እናት የሚያመጡላቸውን ፤ የሚያደርጉላቸውን በናፍቆትና በጉጉት ይጠብቃሉ። ይህ ሥርዐት ከቀድሞ ጀምሮ የክርስትና ወላጆች ሲያስተምሯቸው ስለ መልካም አስተዳደጋቸው ሲጠነቀቁላቸው፤ ባጠቃላይ ስለኑሯቸው ኹሉ ሲያስቡላቸው ይኖሩ ነበር።

የክርስትና አባትና እናት ክርስትና ያነሱትን ልጃቸውን በኑዛዜ ጊዜም እንኳን ከልጆቻቸው አይለዩዋቸውም ። ምክንያቱም በእግዚአብሔር አገልጋዩ ካህን ቄስ ፊት ቃል ኪዳን ሲገባ ሕፃኑን ሲረከብ ፤ ከበኲር ልጅህ እንዳትለይ ፣አስተምር፣ ዳር፣ ኳል ስለተባለ እሱም ቃል ኪዳን ስለገባ ይህንን ይፈጽማል ማለት ነው። ሕፃኑም ካደገ በኋላ የክርስትና አባቱን ልክ እንደ አባቱ አድርጎ ያከብራል፤ ትዛዙንም ይሰማል ። ይህ ከቀድሞ ጀምሮ ሲኖር ሲተካ እዚህ ደርሷል ማለት ነው።

በሌላ መልኩ ወላጆች በስለት የተወለደ ከኾነ ወይም ደግሞ ራሳቸው ሕፃኑን በሃይማኖት ለማሳደግ ኀላፊ ኾነው ለታቦት ይሰጥልኝ በታቦቱ ስም ይነሳልኝ ይላሉ። ይህም ማለት ቤተ ክርስቲያን እና ወላጆች ኀላፊነቱን ይወስዳሉ ማለት ነው ። ነገር ግን ከዚህ ይልቅ ወላጆች የክርስትና አባትና እናትን ቢመርጡ ዝምድናም ማጠንከር እንዲሁም ልጆችን በማሳደግ መረዳዳትም ቢኖር ጠቀሜታ ይኖረዋል ።

የክርስትና ስም ቅጽሉ ከስሙ ተነጥሎም መጠሪያ ይኾናል ። ለምሳሌ ገብረ እግዚአብሔር የተባለው ሰው በአጭሩ ገብሬ ፤ ሀብተ ማርያም የተባለው ደግሞ ሀብቴ ተብሎ ሊጠራ ይችላል ማለት ነው ።

እሥራ ኹለቱንም ወራት ከመስከረም ወር አንስቶ የወር በዐላት እና የዓመት በዐላት አሉ። በዚህ ጊዜ የተወለደ ወይም የሚጠመቅ ልጅ ዕለቱን በተመለከተ በማያያዝ ስም ይሰየምለታል ማለት ነው ። ስለዚህም በታሪክ ኢትዮጵያውያን ሲጠሩበት የኖሩት ስሞች ተሰብስበው ቀርበዋል ።

(ሐ) የወንዶች የክርስትና ስሞች

- ፩ -

ልደታ ማርያም ፣ ኤልያስ ፣ ዮሐንስ ፣ ራጉኤል

በመስከረም ፩ ዓውደ ዓመት
ራጉኤል፤ ሐዋርያው በርቶሎሜዎስ፤ ኤልያስ። ግንቦት ፩ ቅድስት ድንግል ማርያም ልደት ።

- ፪ -

ልደተ ዮሐንስ መጥምቅ፤ ታዴዎስ

መስከረም ፪ መጥምቁ ዮሐንስ አንገቱ የተሰየፈበት፤ በታኅሣሥ ፪ በሰንክሳር እንደተገለጸው ሠለስቱ ደቂቅ ከእሳት የዳኑበት፤ እንዲሁም ሐዋርያ ታዴዎስ ይከበራል።

መጥምቀ መለኮት
መጥምቁ ዮሐንስ

- ፫ -

በዐታ ለማርያም ፣ ፋኑኤል መልአክ ፣ ዜና ማርቆስ

እበው ቤተከ ምስለ መባዕየ ።
ወእሁብ ብፅዐትየ ዘነበብኩ በአፉየ ።
ትርጉም፤ ከመባ ጋር ወደ ቤትህ እገባለኹ። በመከራዬ ጊዜ በአፌ የተናገርኹትን ። ከንፈሮቼም ያሉትን ስእለቴን (መዝ. 95፥13)።
ታኅሣሥ ፫ በዐታ ለማርያም ፤ ፋኑኤል አብሮ ይከበራል ።

ብፅዐተ ማርያም
ስብሐተ ፋኑኤል

- ፬ -

ዮሐንስ ወንጌላዊ (ወልደ ነጐድጓድ)

ወተመዪጦ ጴጥሮስ ርእዮ ለዝኩ ረድእ ዘያፈቅሮ እግዚእ ኢየሱስ እንዘ ይተልዎ፤ ወውእቱ ረድእ ፤ ትርጉም ፤ ጴጥሮስም መለስ ብሎ ያን ጌታ ኢየሱስ ይወደው የነበረውን ደቀ መዝሙር ሲከተለው አየ (ዮሐ. 21፥20፤ 13፥23)።

ጥር ፬ ሐዋርያው ዮሐንስ ወልደ ነጐድጓድ ፤ ታኅሣሥ ፬ ሐዋርያው እንድርያስ ይከበራል ።

ብርሃነ ዮሐንስ – መዝገበ ዮሐንስ
ተስፋ ዮሐንስ – ተክለ ዮሐንስ
አርአያ ዮሐንስ

ክፍለ ዮሐንስ
ብፁዕ አቡነ ጴጥሮስ ሳልሣዊ 1921 -1993 ዓ.ም. የነበሩት ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ክፍለ ዮሐንስ በመባል ይታወቁ ነበር። የወሎ ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ ነበሩ።

ወልደ ዮሐንስ
መልአከ ብርሃናት ወልደ ዮሐንስ በቦሩ ሜዳ ከሦስት ልደት ባዮች ጋር ይከራከሩት ከነበሩት አንዱ በስመ ጥምቀታቸው ወልደ ዮሐንስ በመባል ይታወቃሉ ።

ዐምደ ዮሐንስ

ዐርከ ዮሐንስ
እጨጌ ዐርከ ዮሐንስ ዘሰጋ (1814 - 1815 ዓ.ም.) በስም ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ወ.ክ

ዐስበ ዮሐንስ
ብፁዕ አቡነ ኤልያስ ቀዳማዊ (1933 -1991 ዓ.ም.) የነበሩት ከጵጵስና በፊት ዐስበ ዮሐንስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቁ ነበር ። የምዕራብ ሀረርጌ እንዲኹም የወለጋ ሀገረ ስብከትሊቀ ሊቀ ጳጳስ ነበሩ።

ዘዮሐንስ – ገብረ ዮሐንስ

ሐዋርያት

ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ ንዑ ትልዉኒ ፤ ወእሬስየክሙ ትኩኑ መሠግራነ ሰብእ።
ትርጉም ፤ ጌታ ኢየሱስ ኑ ተከተሉኝ ፤ ሰውንም የምታጠምዱ እንድትኾኑ አደርጋችኋለሁ አላቸው (ማቴ.4፥19 ፤ ማር.1፥16 ፤ ሉቃ.5፥1)።

በኵረ ሐዋርያት

ተክለ ሐዋርያት
አቡነ ተክለ ሐዋርያት በ14ኛው መቶክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ተስፋ ሐዋርያት
አቡነ ተስፋ ሐዋርያት በ14ኛው መቶክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ክፍለ ሐዋርያት

ወልደ ሐዋርያት
እጨጌ ወልደ ሐዋርያት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር (1695 -? ዓ.ም)

ዐርከ ሐዋርያት – ዜና ሐዋርያት

- ፭ -

ጴጥሮስ ወጳውሎስ
ገብረ መንፈስ ቅዱስ

መጋቢት፭ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ (አቦ) ያረፉበት ዕለት ነው።
ሐምሌ ፭ ጴጥሮስ ወጳውሎስ፤ ሰማዕት የኾኑበት፤

ሠርፀ ጴጥሮስ
በቀዳማዊ ዳዊት (1374 ዓ.ም.) ዘመን በደብረ ወርቅ ቅድስት ማርያም የገዳሙን ሥርዓት ያጸኑትና የቀረቀሩ አባ ሠርጸ ጴጥሮስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ገብረ መንፈስ ቅዱስ

ገብረ አብ ፣ ገብረ ወልድ ፣ ገብረ መንፈስ ቅዱስ እንደሚባለው ኹሉ በስመ ጥምቀት ገብረ መንፈስ ቅዱስ መጠሪያ ኾናቸው።

ገብረ መንፈስ ቅዱስ
የመንፈስ ቅዱስ አገልጋይ ማለት ነው።
በዚስም የተጠሩት አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ በኢትዮጵያ ምድር በዙ ዘመን ቢጸልዩ ኖረው መጋቢት 5 ቀን 1374 ዓ.ም. ዐረፉ።

ብፁዕ አቡነ ሳዊሮስ (1868 -1925 ዓ.ም.) የነበሩት ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ገብረ መንፈስ ቅዱስ በመባል ይታወቁ ነበር ። ማኅደረ ስብሐት ልደታን ያሠሩ ናቸው።

መዓዛ ሕይወት - ማኅደረ ሕይወት
በረከተ ሕይወት - ብርሃነ ሕይወት

ገብረ ሕይወት – ወልደ ሕይወት
ዘመንፈስ ቅዱስ – ዘመንፈስ
የማነ ሕይወት – ፈለገ ሕይወት

- ፮ -

ኢየሱስና ቍስቋም ማርያም

ወአመ ተፈጸመ ሰሙን ዕለት ወወበድዎ ለሕፃን ከመ ይግዝርዎ ፤ ወሰመይዎ ስሞ ኢየሱስ በከመ ሰመዮ መልአክ እምቅድመ ትፅንሶ
ትርጉም ፤ ስምንት ቀን በተፈጸመ ጊዜም ሕፃኑን ሊገዝሩት ወሰዱት ሳትፀንሰው መልአኩ እንዳወጣለትም ስሙን ኢየሱስ አሉት (ሉቃ .2፥21 ፤ ም.1፥31 ፤ ማቴ. 1፥28)።
ጥር ፮ ቀን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተወለደ በስምንተኛው ቀን ግዝረት።
ኅዳር ፮ ቅድስት ድንግል ማርያም በግብፅ ተሰዳ ደብረ ቍስቋም የገባችበት ዕለት ነው።

ሀብተ ኢየሱስ (ሀብተየስ)
መርሐ ኢየሱስ

ሠምረ ኢየሱስ
በ16 ኛው ምእት መጀመሪያ በገሙ ጎፋ ብርብር ማርያም የነበሩ ካህን ሰምረ ኢየሱስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ።

በረከተ ኢየሱስ – ብርሃነ ኢየሱስ

ተስፋ ኢየሱስ
በስማቸው እና በስመ መንግሥታቸው ይኩኖ አምላክ (በ1263 -1277 ዓ.ም) ተብለው የሚታወቁት ኢትዮጵያዊ ንጉሥ የክርስትና ስማቸው ተስፋ ኢየሱስ ይባል ነበር ።

ተክለ ኢየሱስ (ተክለየስ)
ነገደ ኢየሱስ – ኀይለ ኢየሱስ

ንዋየ ኢየሱስ
አቡነ ንዋየ ኢየሱስ በ15ኛው ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

አምኃ ኢየሱስ (አምኃየስ)
ዐሥራተ ኢየሱስ

ዐምደ ኢየሱስ
በዚህ ስም 1425 ዓ. ም. የኢትዮጵያ ንጉሥ የነበሩት ዐፄ ዐምደ ኢየሱስ ተጠርተውበታል ።

ወልደ ኢየሱስ (ወልደየስ)
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ክፍል ኀላፊ የነበሩት አለቃ አያሌው ታምሩ በጥምቀተ ክርስትና ስማቸው ወልደ ኢየሱስ ይባሉ ነበር።

ክፍለ ኢየሱስ
የራስ ሚካኤልና የወይዘሮ ሰኂን ልጅልጅ ኢያሱ በስመ ጥምቀታቸው ክፍለ ኢየሱስ በመባል ይታወቁ ነበር።
ዘኢየሱስ

ገብረ ኢየሱስ
እጨጌ ገብረ ኢየሱስ ዘናበጋ በስም ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።
ፍቅረ ኢየሱስ – ፍሬ ኢየሱስ

- ፯ -

በዓለ ሥላሴና ጽንሰታ ለማርያም

በቀትርም ጊዜ አብርሃም በድንኳኑ ደጃፍ ተቀምጦ ሳለ እግዚአብሔር በመምሬ ያድባር ዛፍ ተገለጠለት (ዘፍ. 18፥1) ።

ሐምሌ ፯ እምላክ ለአብርሃም እግዚአብሔር እምላክ በአንድነት በሦስትነት የተገለጸበት ዕለት ነው ።
ነሐሴ ፯ ቅድስት ድንግል ማርያም የተፀነሰችበት ዕለት ነው።

ሀብተ ሥላሴ — መብዐ ሥላሴ
መዐዛ ሥላሴ

መዝገበ ሥላሴ
ብፁዕ አቡነ ጎርጎርዮስ ካልአይ (1932-1982 ዓ.ም.) ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው መዝገበ ሥላሴ በመባል ይታወቁ ነበር ።

ማኅተመ ሥላሴ — ምክረ ሥላሴ

ሣህለ ሥላሴ
የንጉሥ ኀይለ መለኮት አባት ንጉሠ ሸዋ ሣህለ ሥላሴ ይባሉ ነበር።

ስርጐ ሥላሴ — በረከተ ሥላሴ
ብርሃነ ሥላሴ — ተስፋ ሥላሴ
ተክሥተ ሥላሴ

ተክለ ሥላሴ
በዚህ ስም የካቶሊኮችን እና የዐፄ ሱስንዮስን ታሪክ የጻፉ ተክለ ሥላሴ ጢኖ ተጠርተውበታል (ያረፉበት ዘመን 1630 ዓ.ም. ነው)።

ኀይለ ሥላሴ
በዚህ ስም የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት የነበሩት የመጠሪያ ስማቸው ተፈሪ ፤ዐፄ ኃይለ ሥላሴ ተጠርተውበታል። የተወለዱበትም ሐምሌ16 ቀን 1884 ዓ.ም. ነበር።

ኅሩየ ሥላሴ — እምኃ ሥላሴ

አርአያ ሥላሴ
የዐፄ ዮሐንስ እናት የወይዘሮ ሥላስ ወንድም ራስ አርአያ ሥላሴ በዚህ ስም ይጠሩና ይታወቁ ነበር።
የአፄ ዮሐንስም ልጅ ራስ አርዓያ ሥላሴ ዮሐንስ ተብለው ይጠሩ ነበር

አእምሮ ሥላሴ — አካለ ሥላሴ
ወልደ ሥላሴ — ውሂበ ሥላሴ

ዐምደ ሥላሴ
በዐፄ ሱስንዮስ ዘመን 1590 ዓ.ም. ማኅበረ ሥላሴ ገዳምን የመሠረቱ ሰው በስመ ጥምቀታቸው አባ ዐምደ ሥላሴ ተብለው ይጠሩ ነበር።

ዐሥራተ ሥላሴ — ዕንቁ ሥላሴ
ዜና ሥላሴ — ዘሥላሴ

ገብረ ሥላሴ
እጨጌ ገብረ ሥላሴ ዘኀርፎ በስም ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ጥበበ ሥላሴ — ፈቃደ ሥላሴ
ፍቅረ ሥላሴ — ፍሬ ሰብሐት

<u>ልደተ ሐናና ዕረፍተ ኢያቄም</u>
መሠረታቲሃ ውስተ አድባር ቅዱሳን።
ትርጉም ፤ መሠረቶቹ በተቀደሱ ተራሮች ናቸው (መዝ. 86፥1)።

በትረ ሐና — ወልደ ሐና
ጽጌ ሐና

ገብረ ሐና
የዐፄ ኃይለ ሥላሴ የቀድሞ ባለሥልጣናት ከነበሩት አንዱ አባ ገብረ ሐና በዓለም መጠሪያ ስማቸው ጂማ ይባሉ ነበር።

ስምና ወርቅ ንግግር በመናገር ጠቢብ የነበሩት አለቃ ገብረ ሐና ገብረ ማርያም በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር

- ፰ -

ልደተ ስምዖንና አባ ኪሮስ

ወሀሎ አሐዱ ብእሲ በኢየሩሳሌም ዘስሙ ስምዖን ፤ ወውእቱ ጻድቅ ወየዋህ፤ ወይሴፎ ይርአይ ፍስሓሆሙ ለእስራኤል ፤ መንፈስ ቅዱስ ላእሌሁ ።
ትርጉም ፤ በኢየሩሳሌም ስሙ ስምዖን የሚባል አንድ ሰው ነበር ፤ እሱም ጻድቅ ደግ ሰው ነበር ። የእስራኤልን ደስታቸውን ሊያይ ተስፋ ያደርግ ነበር ። መንፈስ ቅዱስም ያደረበት ነበር (ሉቃ. 2፥22)።

የካቲት ፰ ጌታ ከተወለደ ፵ ቀናት ሲኾነው ወደ ቤተ መቅደስ ሲወሰድ ይጠባበቀው የነበረው አረጋዊ ስምዖን
ሰኔ ፰ በግብፅ ስደት ላይ ሳሉ ከበለስ ድንጋይ ጠበል ያፈለቀበት ዕለት ነው
መጋቢት ፰ ሐዋርያው ማትያስ ። ኅዳር ፰ አፍኒንና (ሊቃነ መላእክት) ዐርባዕቱ እንስሳ የሚከበሩበት ነው።

- ፱ -

የቅዱሳንና የሰማዕታት፣ ሐዋርያው ቅዱስ ቶማስ የክብር ቀን ነው።

- ፲ -

በዐለ መስቀል ብርሃን
(መስቀለ ኢየሱስ)

አነ ውእቱ ብርሃኑ ለዓለም ፤ ዘተለወኒ ኢየሐውር ውስተ ጽልመት ፤ አላ ይረክብ ብርሃነ ሕይወት

እኔ የዓለም ብርሃን ነኝ የሚከተለኝም ኹሉ የሕይወት ብርሃን ይኾንለታል (ዮሐ. 8፥12)።

መስከረም ፲ በዐፄ ዳዊት ግማደ መስቀል ወደ ኢትዮጵያ የገባበት ቀን ፤ ጼዴንያ በምትባለ ሀገር በማርታ ቤት ቅዱስ ሉቃስ የሣላት ሥዕለ ቅድስት ድንግል ማርያም ተአምራት የታየበት
ቀን ነው። የካቲት ፲ ሐዋርያው ያዕቆብ ወልደ ኤልፍዮስ ። ሐምሌ ፲ ሐዋርያው ናትናኤል ይከበራል።

ሐዋዘ ብርሃን — ምጣሐተ ብርሃን

ሠረቀ ብርሃን
የደብረ ሐይቅ እስጢፋኖስ ዓቃቤ ሰዓት ሠረቀ ብርሃን (1365 -1404 ዓ.ም.)በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ተክሥተ ብርሃን
አቡነ ተክሥተ ብርሃን በ14ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

ተክለ ብርሃን

ተወልደ ብርሃን
ብፁዕ አቡነ ፊልጾስ ካልአይ ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ተወልደ ብርሃን በመባል ይታወቁ ነበር።

ነገደ ብርሃን — አንቀጸ ብርሃን
ዐምደ ብርሃን

አክሊለ ብርሃን
በዚህ ስም የሚታወቁ መርሐ ልቡና የተባለውን መጽሐፍ የጻፉ አክሊለ ብርሃን ወልደ ቂርቆስ ናቸው።

ወልደ ብርሃን

ወ.ከ

ዘፈረ ብርሃን
ወደ ግብጽ ኼደው ጵጵስና ከተሾሙት አ ምስቱ ጳጳሳት አንዱ የነበሩት አቡነ ያዕቆብ ዘፈረ ብርሃን በመባል በስመ ጥምቀ ታቸው ይጠሩ ነበር።

የማነ ብርሃን
የትግሬ እጨጌ የነበሩት የማነ ብርሃንበመ ባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

- ፲፩ -

ጥምቀተ ክርስቶስ፣ ቅድስት ሐና፣ ቅዱስ ያሬድ

አሜሃ መጽአ እግዚእ ኢየሱስ እምገሊላ ውስ ተ ዮርዳኖስ ፤ ከመ ይጠመቅ እም ዮሐንስ።
ትርጉም ፤ በዚያን ጊዜ ጌታ ኢየሱስ ከዮሐንስ ሊጠመቅ ከገሊላ ወደ ዮርዳኖስ መጣ (ማቴ.3፥3፤ ማር.1፥9፤ ሉቃ.3፥21 ፤ ዮሐ.1፥31)።

ጥር ፲፩ ቀን መጥምቀ መለኮት የተባለው የዘካርያስና የኤልሳቤጥ ልጅ ጌታችን ኢየ ሱስ ክርስቶስን ያጠመቀበት ዕለት ነው።

መጥምቀ መለኮት – ብርሃነ መለኮት

ተጠምቀ መድኅን
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም አበምኔት ኾነው የተሾሙ በስመ ጥምቀታቸው አባ ተጠምቀ መድኅን ተብ ለው ይጠሩ ነበር (1474 - ?ዓ.ም.)።

ኀይለ መለኮት
የመለኮት ኀይል ማለት ነው።
የዐፄ ምኒልክ አባት ፤ የንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ልጅ ፤ የሸዋው ንጉሥ ኃይለ መለ ኮት በመባል ተጠርተውበታል፤

(ሕዳር 1 ቀን 1848 ዓ.ም. የረፍታቸው መታሰቢያ ቀን ነው።)

ወረደ ቃል — ወረደ ወልድ

- ፲፪ -

ቅዱስ ሚካኤል

የእግዚአብሔር ሰራዊት አለቃ ኾኘ አኹን መ ጥቻለሁ አለ። ኢያሱም ወደ ምድር በግንባሩ ተደፍቶ ሰገደ ።
(ኢያ.5፥14 ፤ ዳን.10፥13፤ ይሁ. 9፤ ራእ.12፥7)

ኅዳር ፲፪ ቅዱስ ሚካኤል እስራኤላውያ ንን የረዳ። ለኢያሱ የተገለጸበት እየመራ ወደ ቃል ኪዳኗ አገር ያስገባበት ቀን ነው ። ቅዱስ ሚካኤል በየወሩም ተአ ምር ሰርቷል።
ጥር ፲፪ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በገ ሊላ ቃና ውሃውን ወደ ወይን የለወጠበት የመጀመሪያ ተአምራቱን ያደረገበት ነው።
ጥቅምት ፲፪ ሐዋርያው ማቴዎስ ነው

ሀብተ ሚካኤል – መዝገበ ሚካኤል
ሠምረ ሚካኤል – ሠርጸ ሚካኤል
ሣህለ ሚካኤል – ሥዑል ሚካኤል
ሰርጐ ሚካኤል – ሰበሐተ ሚካኤል
በጸሎተ ሚካኤል

ተሰፋ ሚካኤል
ለቤተክርስቲያን ጠቀሜታ የሰጡትን ቅዱሳ ት መጽሐፍትን በማተሚያ ቤታቸው ሲያ ትሙ የኖሩት ቀኛዝማች ተሰፋ ገብረ ሥላሴ ስመ ጥምቀታቸው ተሰፋ ሚካ ኤል ይባል ነበር።

ተክለ ሚካኤል – ነገደ ሚካኤል

ኀይለ ሚካኤል
ብፁዕ አቡነ ሚካኤል ቀዳማዊ የጣሊያ ንን ወረራ በመቃወም እንኳን ሕዝቡ ምድሪቱ እንዳትገዛላችሁ ብለው ያወገዙ ናቸው ። ኅዳር 21 ቀን 1928 ዓ. ም በሰ ማዕትነት ዐረፉ ። ስመ ጥምቀታቸው ኃይለ ሚካኤል በመባል ይታወቃል ።

ዐምደ ሚካኤል – ዐሥራተ ሚካኤል

ክንፈ ሚካኤል
ንግሥት ምንትዋብ (ከምልምል ኢያሱ) የተወለደ የልጅ ልጅ ክንፈ ሚካኤል በመ ባል በስመ ጥምቀቱ ይታወቅ ነበር።

ወልደ ሚካኤል
ዐፄ ዮሐንስ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ ተብለው በአክሱም ጽዮን በአቡነ አትናቴ ዎስ ቅብዓ መንግሥት ተቀብተው የነገሡ ንጉሥ ናቸው። ስመ ጥምቀታቸው ወልደ ሚካኤል ነበር።
በኢየሩሳሌም ታላቁን የገዳም ቦታ ደብረ ገነት ኪዳነ ምሕረትን ለማሳነጽ የጀመሩ ናቸው።

ዘሚካኤል
ጥቅምት ፲፬ ኢትዮጵያ ከገቡት ከዘጠኙ ቅዱሳን አንዱ አቡነ አረጋዊ ዘሚካኤል ይባሉ ነበር ።

ፀምረ ሚካኤል
ብፁዕ አቡነ ሳዊሮስ ካልአይ 1885 -1959 ዓ.ም. የነበሩት ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ገብረ ሚካኤል በመባል ይታ ወቁ ነበር። የጋሞ ጎፋ ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ ነበሩ።

- ፲፫ -

እግዚአብሔር አብ

(በዓለ እግዚአብሔር ፤ ባለ እግዚሐር)

መጽአ ደመና ብሩህ ወጸለሎሙ ወናሁ መጽአ ቃል እምውስተ ደመና ዘይብል ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ዘአፈቅር ዘቦቱ ሠመርኩ ወሎቱ ስምዕዎ።
ትርጉም ፤ ደመናም መጥቶ ጋረዳቸው ፤ የም ወደው ልጄ ይህ ነው እርሱን ስሙት የሚል ድምጽ መጣ (ማቴ. 17፥1 ፤ ማር. 9፥7 ፤ ሉቃ. 9፥28)።
ነሐሴ ፲፫ በደብረ ታቦር (በታቦር ተራራ) ላይ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያት ብርሃነ መለኮቱን የገለጸበት ዕለት ነው።

መሠረተ አብ – መንግሥተ አብ
መዝራእተ አብ

ሠምረ አብ
አቡነ ሠምረ አብ በ14ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታ ቸው ይጠሩ ነበር።

ሥምረተ አብ – ስብሐት ለአብ
በረከተ አብ – ተክለ አብ
ነአኩቶ ለአብ – ነጸረ አብ

ገብረ አብ
ብፁዕ አቡነ ፊልጶስ ቀዳማዊ (1888 - 1974 ዓ.ም.) የኢየሩሳሌም ሊቀጳጳስ ነበሩ ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ገብረ አብ በመባል ይታወቁ ነበር።

ገብረ እግዚአብሔር
በሊቀጵጵስና ስማቸው ብፁዕ አቡነ መርቆ ሬዎስ ካልአይ (1888 - 1968 ዓ.ም.) በቀ ድሞ ስማቸው በስመ ጥምቀታቸው አባ ገብረ እግዚአብሔር ተብለው ይጠሩ ነበር

ወ.ክ

ገብረ ዋሕድ - የማነ አብ

ጸጋ ዘአብ
የጻድቁ የአቡነ ተክለ ሃይማኖት አባት **ጸጋ ዘአብ** በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

- ፲፬ -

አረጋዊና ገብረ ክርስቶስ

ወዘተወክፈ ጻድቀ በስመ ጻድቅ ዐሰበ ጻድቅ ይነሥእ። ትርጉም ፣ እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፣ ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ያገኛል። ጻድቅን በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል (ማቴ. 10፥40 ፣ 18፥5 ፣ ሉቃ. 10፥16 ፣ ዮሐ. 13)።

ጥቅምት ፲፬ ኢትዮጵያ ከገቡት ከዘጠኙ ቅዱሳን አንዱ አቡነ አረጋዊ (ዘሚካኤል) የሚከብሩበት ዕለት ። እንዲሁም ደግሞ የንጉሥ ቴዎዶስዮስ ልጅ ጻድቁ ገብረ ክርስቶስ የሚከበሩበት ዕለት ነው።

መዝገበ አረጋዊ (አረጋይ)
ሠርጸ አረጋዊ - ተክለ አረጋዊ

ወልደ አረጋዊ (አረጋይ)
በዚህ ስም የአውሮፓው ሊቀ ጳጳስ የነበሩት ብፁዕ አቡነ ዮሐንስ ከመባላቸው በፊት ተጠርተውበታል። **አባ አረጋዊ** ተብለው በመጀመሪያ በእንግሊዝ አገር በለንደን ከተማ ደብረ ጽዮንን ያቋቋሙ አባት ናቸው።
መስከረም 1 ቀን 1932 ዓ. ም. ከተሾሙት ሊቃነ ጳጳሳት አንዱ ብፁዕ አቡነ ቄርሎስ በስመ ጥምቀታቸው መምህር **ወልደ አረጋይ** ተብለው ይጠሩ ነበር።

ዘአረጋዊ
ከዘጠኙ ቅዱሳን አንዱ አቡነ አረጋዊ ዘሚካኤል ተብለው በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ ።
ገብረ አረጋዊ

- ፲፭ -

እስጢፋኖስና ቂርቆስ ወኢየሉጣ

ወአሕለፍከነ ማዕከለ እሳት ወማይ።
ወአውፃእከነ ውስተ ዕረፍት።
ትርጉም ፣ በእሳትና በውሃ መካከል አለፍን።
ወደ ዕረፍት አመጣኸን (መዝ. 65፥12)።

አክሊለ ሰማዕት - ወልደ ቂርቆስ
አክሊለ እስጢፋኖስ - ፍቅረ ሰማዕት

ወልደ ሰማዕት
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም በአበምኔት ኾነው የተሾሙ **መምህር ወልደ ሰማዕት** በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ። ከዐፄ ዮሐንስ በተላከው ወርቅ ደብረ ገነት ኪዳነ ምሕረትን በኢየሩሳሌም አሰርተዋል።

- ፲፮ -

ኪዳነ ምሕረት

እሰመ ትቤ ለዓለም እሐንጽ ምሕረተ።
በሰማይ ጸንዐ ጽድቀከ ። ኪዳነ ተካየድኩ ምስለ ኅሩያንየ።
ትርጉም ፣ ምሕረትህ ለዘላለም ይመሠረታል ብለሃልና። እውነትህም በሰማይ ይጸናል።
ከመረጥኩት ጋር ቃል ኪዳኔን አደረግሁ (መዝ. 88፥2)።
ነሐሴ ፲፮ የቅድስት ድንግል ማርያም ሥጋ ትንሣኤና ዕርገት። የካቲት ፲፮ ቅድስት ማርያም ልጇ ኢየሱስ ክርስቶስ ስሟን ለጠራ፣ መታሰቢያዋን ያዘከረ ፣ ቃል ኪዳኑን የሰጠበት እሷም የአማላጅነት ሥልጣን የተቀበለችበት ዕለት ነው።

መዝገበ ኪዳን - ምሕረተ ኪዳን
ሠምረ ኪዳን - ተስፋ ኪዳን
ተክለ ኪዳን

ኪዳነ ማርያም
ብፁዕ አቡነ ያዕቆብ ሣልሳይ (1938 - 1991 ዓ.ም.) በደቡብ ኦሞ ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ ነበሩ። ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው **ኪዳነ ማርያም** በመባል ይታወቁ ነበር።

ኪዳነ ቃል

ኪዳነ ወልድ
የመጽሐፈ ሰዋስው ወግስ መዝገበ ቃላት ደራሲ አለቃ **ኪዳነ ወልድ** ክፍሌ ቤተ **ተክለሃይማኖት** (1837 ዓ.ም. ተወለዱ) በስመ ጥምቀታቸው **ኪዳነ ወልድ** በመባል ይታወቁ ነበር።

ገብረ ኪዳን
መስከረም 1 ቀን 1932 ዓ. ም. ከተሾሙት አንዱ የኾኑት ብፁዕ አቡነ ገብርኤል የጎንደር ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ መምህር ገብረ ኪዳን በመባል ይታወቁ ነበር።

ወልደ ኪዳን - ፍቅረ ኪዳን

- ፲፯ -

በዓለ መስቀልና ቅ. እስጢፋኖስ

መስከረም ፲፯ ጠፍቶ የነበረውን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት መስቀል ንግሥት እሌኒ አስፈልጋ ያስገኘችበት ቀን ጥቅምት ፲፯ ሰማዕቱ ቅዱስ እስጢፋኖስ፣ ሚያዚያ ፲፯ ሐዋርያው ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ ይከበራል።

መስቀል ዕበያ — በትረ መስቀል

ብርሃነ መስቀል
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም አበምኔት ኾነው የተሾሙ በስመ ጥምቀታቸው **አባ ብርሃነ መስቀል** ተብለው ይጠሩ ነበር (1574 - ? ዓ.ም)።

ተስፋ መስቀል
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም አበምኔት (1915-1919 ዓ.ም) ኾነው የተሾሙ በዓለም ስማቸው ይርዳው የሚባሉ በስመ ጥምቀታቸው **አባ ተስፋ መስቀል** ተብለው ይጠሩ ነበር።

ኀይለ መስቀል
ብፁዕ አቡነ ማቴዎስ ካልአይ (1919- 1996 ዓ.ም.)የኢየሩሳሌም ሊቀጳጳስ ነበሩ። ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ሊቀ ሊቃውንት **ኀይለ መስቀል** በመባል ይታወቁ ነበር።

ወልደ መስቀል
የብላቴ ጌታ ማኅተመ ሥላሴ አባት ጸሐፊ ትእዛዝ **ወልደ መስቀል** ታሪኩ በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

ዐምደ መስቀል

ገብረ መስቀል
ብፁዕ አቡነ ዮሐንስ ካልአይ የነበሩት ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ገብረ **መስቀል** በመባል ይታወቁ ነበርየትግራይ ሀገረ ስብከት ሊቀጳጳስ ነበሩ። (1887 - 1983 ዓ.ም.)

የዐፄ ካሌብ ኹለተኛ ልጅ **ዐፄ** ገብረ **መስቀል** በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር::

ወ.ክ

በዚህ ዘመን ቅዱስ ያሬድ የተነሳበት ድጓ የተደረሰበት ጊዜ ነበር ፤ ኢትዮጵያን ከ527 እስከ 572 ዓ.ም. በንግሥና መርተዋል ።

- ፲፰ -

ፊልጶስ ሐዋርያና

ዝርወተ ዐፅመ ለቅዱስ ጊዮርጊስ

ወአጽዐንከ ሰብአ ዲበ አርእስቲነ።
አኅለፍከነ ማእከለ እሳት ወማይ ። ወአውጻእከነ ውስተ ዕረፍት።
ትርጉም ፤ በራሳችን ላይ ሰውን አስረገጥኸን። በእሳትና በውሃ መካከል አለፍን ። ወደ ዕረፍትም አወጣኸን። (መዝ. 65፥12)
ኅዳር ሐዋርያው **ፊልጶስ** ይከበራል ።
ሐምሌ ያዕቆብ የጌታ ወንድም ፤

ዐፅመ ጊዮርጊስ

- ፲፱ -

ቅዱስ ገብርኤል

አነ ውእቱ ገብርኤል ዘእቀውም ቅድመ እግዚአብሔር ፤
ትርጉም ፤ እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝ (ሉቃ. 1፥19)።

ሀብተ ገብርኤል – መዝገበ ገብርኤል
ሞገሴተ ገብርኤል – ሥነ ገብርኤል
ስብሐተ ገብርኤል - ብርሃነ ገብርኤል
ብሥራተ ገብርኤል
ተአምረ ገብርኤል
ኀይለ ገብርኤል – አምኃ ገብርኤል

ክንፈ ገብርኤል
የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ አባል ሊቀ ካህናት ክንፈ ገብርኤል አልታዬ በስመ ጥምቀታቸው ይጠራሉ።

ወልደ ገብርኤል – ውሂበ ገብርኤል
ዐምደ ገብርኤል - ዐሥራተ ገብርኤል
ዜና ገብርኤል – ዘገብርኤል
ዘመልአክ

- ፳ -

ሕንጸታ

ደብረ ጽዮን ዘአፍቀረ ፤ ሐነጸ መቅደሶ በአርያም። ወሣረራ ውስተ ምድር ዘለዓለም።
ትርጉም ፤ የወደደውን የጽዮንን ተራራ ። መቅደሱን እንደ አርያም ሠራ። ለዘላለም በምድር ውስጥ መሠረታት (መዝ. 77፥69)።

ሰኔ ፳ ቀን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስና ሐዋርያት በማርያም ስም የተቀደሰውን ቤተ ክርስቲያን የሠሩበት ዕለት ነው። ሕንጸታ ሰኔ ፳፩ ቀን የመጀመሪያው ቤተ ክርስቲያን የተቀደሰበት ዕለት የሚከበርበት ነው።

- ፳፩ -

ቅድስት ድንግል ማርያም

ናሁ እምይእዜሰ ያስተበፅዑኒ ኵሉ ትውልድ
ትርጉም ፤ እነሆ ከዛሬ ጀምሮ ትውልድ ኹሉ ያመሰግኑኛል (ሉቃ. 1፥48 ፤ 11፥27) ።

ጥር ፳፩ አስተርእዮ ፤ ቅድስት ድንግል ማርያም ያረፈችበት ዕለት ነው። መስከረምና ኅዳር ዕረፍቷን ለማስታወስ ይከበራል ። በኅዳር ወር የታቦተ ጽዮን በዐል ። ታኅሣሥ፣ የካቲት፣ መጋቢት ፣ ሚያዚያ፣ ግንቦት፤ ሐምሌ ዕረፍቷን ለማስታወስ ይከበራል ። ከግንቦት ፳፩ ቀን እስከ ፳፮ ግብፅ ሀገር በደብረ ምጥማቅ ብርሃን ወርዶ ስለነበር በዓል ይደረግላታል ሐምሌ ፳፩ ቀን ዑራኤል (ሊቃነ መላእክት) ይከበራል።

ሀብተ ማርያም
በጵጵስና ስማቸው አቡነ መልከ ጼዴቅ ቀዳማዊ ከጵጵስና በፊት ሊቀ ሥልጣናት ሀብተ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ላእከ ማርያም

ሣህለ ማርያም
እጼ ምኒልክ ነሐሴ 12 ቀን 1836 ዓ. ም. ሰሜን ሸዋ አንጎለላ ተወለዱ ፤ በእርባ ቀናቸው አንጎለላ ኪዳነ ምሕረት ሣህለ ማርያም በሚል ስመ ጥምቀተ ክርስትና ተሰጣቸው ።

ሥነ ማርያም – ሰበነ ማርያም
ቀጸላ ማርያም – በትረ ማርያም

በእደ ማርያም
የዐፄ ዘርአ ያዕቆብ የመጀመሪያ ልጃቸው (1416 –1471 ዓ.ም.) በስመ ጥምቀታቸው በእደ ማርያም ተብለው ይጠሩ ነበር። የነገሡበት ዕለት ጳጉሜ4 ቀን 1460 ዓ.ም. ነበር።

ቤተ ማርያም – ተበፋ ማርያም
ተአምረ ማርያም

ተክለ ማርያም
ብፁዕ አቡነ አቡነ ያዕቆብ ክልአይ (1917 –1996 ዓ.ም.) ወደ ኤርትራ በመኼድ ፓትርያርክ ኾነው ነበር። ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ተክለ ማርያም በመባል ይታወቁ ነበር።

ኀይለ ማርያም
ብፁዕ አቡነ ጴጥሮስ ቀዳማዊ ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ኀይለ ማርያም በመባል ይታወቁ ነበር። የጣሊያንን ወረራ ስላወገዙ ከዐርበኞች ጋር በግራዚያኒ ትዕዛዝ በመገደላቸው ሰማዕት ኾነው አልፈዋል ። ሐውልትም ቆሞላቸዋል።

ኀሩየ ማርያም

ንዋየ ማርያም
ስመ መንግሥቱ ወድም ረዓድ (1364 – 1374 ዓ.ም.) የነበረው የኢትዮጵያ ንጉሥ ዐፄ ንዋየ ማርያም በስመ ጥምቀታቸው ተጠርተዋል ።

አምኃ ማርያም – አክሊለ ማርያም
ኪዳነ ማርያም – ክፍለ ማርያም

ወልደ ማርያም
ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ ፓትርያርክ ፤ ከጵጵስና በፊት በመጠሪያ ስማቸው መልአከ ሲባሉ ፤ በስመ ጥምቀታቸው ወልደ ማርያም በመባል ይታወቁ ነበር ።

ውሂበ ማርያም

ዐምደ ማርያም
የዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የልጅ ልጅ የበእደ ማርያም ወንድ ልጅ ዐምደ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀቱ ይጠራ ነበር።

ዐሥራተ ማርያም – ዘማርያም
ዘፈረ ማርያም – ዜና ማርያም

ገብረ ማርያም
ብፁዕ አቡነ ዮሴፍ ቀዳማይ (1911 - 1991 ዓ.ም.) የአርሲ፣ የመተከል የደንቢዶሎ ከዚያም የኢየሩሳሌምና የድሬዳዋ ሊቀ ጳጳስ ነበሩ ። ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ገብረ ማርያም በመባል ይታወቁ ነበር።

ገብረ ማርያም
እጨጌ ገብረ ማርያም ዘጎንጅ በስም ጥም ቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ፍቅረ ማርያም – ፍሬ ማርያም

ድንግል

ወናሁ ድንግል ትፀንስ ወትወልድ ወልደ ወይሰመይ ስሙ ዐማኑኤል ።
ትርጉም ፤ እነሆ ድንግል ትፀንሳለች ልጅም ትወልዳለች ስሙም ዐማኑኤል ይባላል (ኢሳ. 7፥14 ፤ ማቴ.1፥23 ፤ ሉቃ. 1፥31)።

ልብነ ድንግል
ትርጉሙ የድንግል መዐዛ ያለው የዕጣን አይነት ማለት ሲኾን (1500 –1533 ዓ.ም.) በነገሡ በዓመቱ ፳ኛው ሺ ገባ ተባለ ። ከግራኝ መሐመድ ጋር ተዋጉ።

መኰብበ ድንግል

መዝሙረ ድንግል
አቡነ መዝሙረ ድንግል በ15ኛው ክፍለዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ሠመረ ድንግል

ሠርጸ ድንግል
በዚህ ስም የኢትዮጵያ ንጉሥ የነበሩት በስመ መንግሥታቸው መለከ ሰገድ (1555- 1589 ዓ.ም. ነገሡ) የሚባሉት በስመ ጥምቀታቸው ሠርጸ ድንግል ተብለው ይጠሩ ነበር።

ሰበነ ድንግል
ደብረ አበቦ በኋላ ዘመን ደብረ ሊባኖስ ተብሎ ገዳም ሲገደም አበምኔት ከነበሩት አንዱ አባ ሰበነ ድንግል በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ሣህለ ድንግል
በዚህ ስመ ሣህለ ድንግል በመባል የሚጠሩ ብዙ ነገሥታት በኢትዮጵያ ነግሠዋል ከነዚያም ውስጥ አንዱ 1825 –1832 ዓ.ም የነገሡት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ የነበር።

በትረ ድንግል ..... በኵረ ድንግል
ብርሃነ ድንግል ... ተስፋ ድንግል
ተክለ ድንግል ..... አርከ ድንግል
እምኃ ድንግል .... ዐጽቀ ድንግል
ዜና ድንግል ..... ዘድንግል

ጽጌ ድንግል
ጥቅምት 27 ቀን በቅድስናቸው ታስበው የሚውሉት ፤ በዐል የሚደረግላቸው አባ ጽጌ ድንግል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ። እኚህ ሰው የማኅሌተ ጽጌ ደራሲ የነበሩ ናቸው።

ፀምረ ድንግል — ፍቅረ ድንግል
ፍሬ ድንግል

ጽዮን

እስመ ኀረያ እግዚአብሔር ለጽዮን።
ወአብደራ ከመ ትኩኖ ማኅደር። ዛቲ ይእቲ ምዕራፍየ ለዓለም።
ትርጉም ፤ እግዚአብሔር ጽዮንን መርጧታልና ማደሪያው ትኾነው ዘንድ ወዷታልና፤ እንዲህ ብሎ– ይህች ለዘላለም ማረፊያዬ ናት (መዝ.131፥(132) ፥13)።

ሀብተ ጽዮን – መብዐ ጽዮን
መዝገበ ጽዮን

በትረ ጽዮን
የዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የልጅ ልጅ የበእደ ማርያም ወንድ ልጅ በትረ ጽዮንበመባል በስመ ጥምቀቱ ይጠራ ነበር።

ተስፋ ጽዮን

ተክለ ጽዮን
አቡነ ተክለ ጽዮን በ15ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

በኵረ ጽዮን – እምኃ ጽዮን
አብርሃ ጽዮን

ዐምደ ጽዮን
ስመ መንግሥቱ ገብረ መስቀል የነበርየኢትዮጵያ ንጉሥ በስመ ጥምቀቱ ዐምደ ጽዮን ተጠርቶበታል (1370- 1336 ዓ.ም)።

ዕጓለ ጽዮን
የጽዮን ልጅ ማለት ነው ። በዚህ ስም 1793 - 1810 ዓ.ም. የነገሡት የኢትዮጵያ ንጉሥ ተጠርተውበታል።

ዘርዐ ጽዮን — ዜና ጽዮን
ገብረ ጽዮን

ግርማ ጽዮን
ብፁዕ አቡነ አትናቴዎስ ቀዳማይ (1878 - 1953 ዓ.ም.)። የኤርትራ ሊቀጳጳስ የነበሩና፤ ማኅበረ ሐዋርያትን ያቋቋሙ ናቸው ከጵጵስና በፊት በስመጥምቀታቸው ግርማ ጽዮን በመባል ይታወቁ ነበር።

ፍሥሓ ጽዮን
የጻድቁ የአቡነ ተክለ ሃይማኖት ስመጥምቀታቸው ፍሥሓ ጽዮን ነው ።

- ፳፪ -

ደቅስዮስ፣ ብሥራተ ገብርኤል፣ ቅዱስ ዑራኤል

መልአኩም ወደ እሷ መጥቶ ጸጋን የተመላሽ ሆይ ደስ ይበልሽ ፤ እግዚአብሔር ካንቺ ጋር ነው፤ ከሴቶች ተለይተሽ የተባረክሽ ነሽ አላት (ሉቃ. 1፥28 ፤ዮሐ. 1፥16)።

ጥቅምት ፳፪ ቅዱስ ሉቃስ ይከበራል ታኅሣሥ ፳፪ የጥልጥልያ ጳጳስ አባ ደቅስዮስ በዐሏን ያወጀበት ፤ ታምራቷን የሰበሰበበት ዕለት የሚከበርበት ቀን ነው።

ስብሐተ ዑራኤል – ወልደ ዑራኤል
ብሥራተ ገብርኤል – ዘገብርኤል

- ፳፫ -

ቅዱስ ጊዮርጊስ

የፈሰሰውን የባሮችኽን ደም በቀል። የበረኞቹ ጩኸት ወደ ፊትኽ ይግባ (መዝ 78 (79)፥10)።
ትርጉም ፤ ሚያዝያ ፳፫ ቅዱስ ጊዮርጊስ በሰማዕትነት ያረፈበት፤ ሰማዕት የኾነበት ዕለት ነው።

ሀብተ ጊዮርጊስ
በዚህ ስም የኢትዮጵያ የጦር መሪ ፊታውራሪ ሀብተ ጊዮርጊስ ዲነግዴ ተጠርተውበታል ። ያረፉበትም ታኅሣሥ 3 ቀን 1919 ዓ. ም. ነው።

ሠምረ ጊዮርጊስ

ሰበነ ጊዮርጊስ
ከዐፄ ልብነ ድንግል ልጆች አንዱ ሰበነ ጊዮርጊስ በመባል በስመ ጥምቀቱ ይጠራ ነበር ።

ቀጸላ ጊዮርጊስ

በትረ ጊዮርጊስ
የዐፄ ሠርጸ ድንግል ባለቤት እቴጌ ማርያም ሥና ያሳደገቻቸው አንዱ አባ በትረ ጊዮርጊስ ኹለተኛው አባ በትረ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር

ተሰፋ ጊዮርጊስ
እጨጌ ተሰፋ ጊዮርጊስ ዘወደ (1774 ዓ.ም) በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

ተአምረ ጊዮርጊስ

ተክለ ጊዮርጊስ
ብፁዕ አቡነ ገብርኤል ቀዳማዊ (1889 - 1971 ዓ.ም.) ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው ተክለ ጊዮርጊስ በመባል ይታወቁ ነበር ።

ኀይለ ጊዮርጊስ — አሰበ ጊዮርጊስ
አክሊለ ጊዮርጊስ

አፅመ ጊዮርጊስ
የኢያሱ አድያም ሰገድ ልጅ ዐፄ ባካፋ ስመ ጥምቀታቸው አፅመ ጊዮርጊስ ነበር።

ክፍለ ጊዮርጊስ
እምኀበ መምህር ዐቢይ ክፍለ ጊዮርጊስ ወእምኀበ ረድኡ ንዑስ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ ወልደ አባ ተክሌ ። ያለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ ረዳት የነበሩ መምህር ክፍለ ጊዮርጊስ ተብለው ይጠሩ ነበር።

ዐምደ ጊዮርጊስ

ዕቍበ ጊዮርጊስ
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቅ የነበሩት ምገስ ዕቁበ ጊዮርጊስ የሚባሉት የአባታቸው ስም ዕቍበ ጊያርጊስ ተብሎ በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ወልደ ጊዮርጊስ
የዐፄ ምኒልክ የአክስት ልጅ የንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ልጅ የኾኑት ልዕልት አያሁሉሽም ልጃቸው ንጉሥ ወልደ ጊዮርጊስ አቦዬ በመባል በስመ ጥምቀት ይጠሩ ነበር ።

ውሂበ ጊዮርጊስ
ዘጊዮርጊስ — ዜና ጊዮርጊስ

ገብረ ጊዮርጊስ
ጥር 6 ቀን 1943 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳስ ኾነው የተሾሙት፤ በኋላም ፓትርያርክ የነበሩት ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ የቀድሞ ስማቸው በስመ ጥምቀታቸው እጨጌ ገብረ ጊዮርጊስ ይባሉ ነበር።

ገድለ ጊዮርጊስ — ፍቅረ ጊዮርጊስ
ፍሥሓ ጊዮርጊስ

- ፳፬ -

አቡነ ተክለ ሃይማኖት፣ ፳ወ፬ቱ ካህናተ ሰማይ፣ ቅድስት ክርስቶስ ሠምራ ስደተ ግብፅ

ዘኪያክሙ ተወክፈ ኪያየ ተወክፈ፤ ወዘኪያየ ተወክፎ ለዘፈነወኒ ። ዘተወክፈ ነቢየ በስመ ነቢይ ይነሥእ ፤ ወዘተወክፈ ጻድቀ በስመ ጻድቅ ዐስበ ጻድቅ ይነሥእ።
ትርጕም፤
እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ያገኛል። ጻድቅን በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል (ማቴ. 10፥40 ፤ 18፥5 ፤ ሉቃ. 10፥16 ፤ ዮሐ. 13፥20)።

በኅዳር ፳፬ ቀን 24ቱ ካህናተ ሰማይ የሚከበሩበት ዕለት ነው።
ታኅሣሥ ፳፬ ጻድቁ አቡነ ተክለ ሃይማኖት የተወለዱበት ፤ ነሐሴ ያረፉበት ዕለት ነው ።
በግንቦት ፳፬ ቅድስት ድንግል ማርያም ሄሮድስ ልጇን እንዳይገሉባት ከሰሎሜና ከዮሴፍ ጋራ ወደ ግብፅ የተሰደደችበት፤ የገባችበት ዕለት ነው ።

ወልደ ተክለ ሃይማኖት
ተክለ ሃይማኖት
ንዋየ ተክለ ሃይማኖት

ጻድቃን

ዝክረ ጻድቅ ለዓለም ይሄሉ ፤
የጻድቅ መታሰቢያ ለዘላለም ይኖራል።
ከክፉ ነገር አይፈራም።
በእግዚአብሔር ለመታመን ልቡ የጸና ነው (መዝ. 111(112)፥6)።

ስብሐተ ጻድቃን

ተክለ ጻድቅ
የኢትዮጵያ ታሪክ ተመራማሪ የነበሩት አቶ ተክለ ጻድቅ መኩሪያ የተወለዱበትም ዘመን መስከረም 1 ቀን 1906 ዓ.ም. ሲኾን በስመጥምቀታቸው ተጠርተውበታል

ወልደ ጻድቅ
የብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ አባታቸው ደብተራ ወልደ ጻድቅ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር

ዐስበ ጻድቅ — ገብረ ጻድቅ
ፍቅረ ጻድቅ

ቅዱሳን

ፈቃድየ ኵሉ በምድር ባሉት ቅዱሳንና ከቡራን ላይ ነው (መዝ. 15፥3) ።

መዐዛ ቅዱሳን	...	**መዝገበ ቅዱሳን**
ሥነ ቅዱሳን	....	**ቃለ ቅዱሳን**
ስብሐተ ቅዱሳ	.....	**በኵረ ቅዱሳን**
ብርሃነ ቅዱሳን	....	**አጽቀ ቅዱሳን**
ዐስበ ቅዱሳን	....	**ዜና ቅዱሳን**
ገድለ ቅዱሳን	....	**ፍቅረ ቅዱሳን**

- ፳፭ -

መርቆሬዎስ ሰማዕት

ግንቦት ፳፭ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በሕፃንነቱ ዘንጎችን ተክሎ ዛፎች ያደረገበት ዕለት ነው ።

- ፳፮ -

ቶማስ ሐዋርያ፣ ቅዱስ ዮሴፍ

ግንቦት ፳፮ ሐዋርያው ቶማስ የዕረፍቱ መታሰቢያ ቀን ነው ።

- ፳፯ -

መድኃኒዓለም

እግዚአብሔርሰ ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም ፤
ትርጕም ፤ እግዚአብሔር ከዓለም አስቀድሞ ንጉሥ ነው፤
በምድርም መካከል መድኀኒትን አደረገ።
አንተ ባሕርን በኀይልክ አጸናካት (መዝ.73(74)፥12)።
መጋቢት ፳፯ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤

መድኀኒዓለም የተሰቀለበት (ጥንተ ስቅለት) ነው ። ጥር ፳፪ ሱርያል (ሲቃነ መላእክት) ይከበራል።

ሠርጸ መድኅን — ተወልደ መድኅን
ገብረ መድኅን

ክርስቶስ

ከመ ኢይንግሩ ለመኑሂ ከመ ውእቱ ክርስቶስ
ትርጉም፤ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደኾነ ለማንም ለማን እንዳይናገሩ አዘዛቸው (ማቴ.16፥21)።

ማኅደረ ክርስቶስ - ልሳነ ክርስቶስ
ሕላዌ ክርስቶስ — ሕንጸ ክርስቶስ

መልከዓ ክርስቶስ
አቡነ መልከአ ክርስቶስ በ15ኛው ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

መርሐ ክርስቶስ
ብፁዕ አቡነ መርሐ ክርስቶስ የመቀሌ ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ እንዱኹም የሊቃውንት ጉባኤ ዋና ሰብሳቢም ነበሩ። የጵጵስና ስማቸው ስመ ጥምቀታቸው የነበረ ሲኾን የመጠሪያ ስማቸው ያሬድ ገርማይ ነበር ።

መርዓዌ ክርስቶስ — መብዓ ክርስቶስ

መዝሙረ ክርስቶስ
አቡነ መዝሙረ ክርስቶስ በ15ኛው ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

መዝራእተ ክርስቶስ
አቡነ መዝራእተ ክርስቶስ በ15ኛው ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ማኅተመ ክርስቶስ

ሠምረ ክርስቶስ
አቡነ ሠምረ ክርስቶስ በ14ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩ አበምኔት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ሠርጸ ክርስቶስ — ሥዕለ ክርስቶስ

ሰፋኒ ክርስቶስ
እጨጌ ሰፋኒ ክርስቶስ በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር (1683 ዓ.ም- ኅዳር)።

ተንሥአ ክርስቶስ — ተላዌ ክርስቶስ
ተሰፋ ክርስቶስ — ተወልደ ክርስቶስ
ቃለ ክርስቶስ — ብርሃነ ክርስቶስ

ንዋየ ክርስቶስ
ዐፄ ንዋየ ክርስቶስ ስመ መንግሥታቸው ሰይፈ አርዕድ ይባላል፤ በዚህ የክርስትና ስም ይጠሩና ይታወቁ ነበር።

ኃይለ ክርስቶስ
በአንኮበር የመስጫ ማርያምን ገዳም የመሰረቱ አባ ኃይለ ክርስቶስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ።

ኀረየ ክርስቶስ — አባለ ክርስቶስ
አካለ ክርስቶስ — አምኃ ክርስቶስ
እስትንፋሰ ክርስቶስ - እኅወ ክርስቶስ
እደ ክርስቶስ — ወልድ ክርስቶስ

ዘክርስቶስ
የደንከላ እጨጌ ዘክርስቶስ (1660 ዓ.ም) በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር

የማነ ክርስቶስ

ገብረ ክርስቶስ
ዐፄ ላሊበላ ስመ መንግሥታቸው በጥምቀት ስማቸው ገብረ ክርስቶስ በማለት ተጠርተውበታል ።

እንዲሁም ደግሞ የንጉሥ ቴዎዶሮስ ልጅ ጸድቁ ገብረ ክርስቶስ የሚጠራው በስመ ጥምቀቱ ነው። በዐረብኛ ሲተረጎም አብደል መሢሕ ይኾናል።

ግርማ ክርስቶስ

ጸጋ ክርስቶስ
እጨጌ ጸጋ ክርስቶስ ዘቤተልሔም በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።
ፍቅረ ክርስቶስ — ፍሥሓ ክርስቶስ

አልፋ

አነ ውእቱ አልፋ ወኦ።
አልፋና ኦሜጋ እኔ ነኝ (ራእ.1፥8 ፤22፥13)።

ተክለ አልፋ

- ፳፰ -

ዐማኑኤል

ወናሁ ድንግል ትፀንስ ወትወልድ ወልደ ወይሰመይ ስሙ ዐማኑኤል ።
ትርጉም ፤ እነሆ ድንግል ትጸንሳለች ልጅም ትወልዳለች ስሙም ዐማኑኤል ይባላል (ኢሳ. 7፥14 ፤ ማቴ. 1፥23 ፤ ሉቃ.1፥31)።

ታኅሣሥ ፳፱ ቀን ገና ይባላል (ልደት) በዘመነ ዮሐንስ ታኅሣሥ ፳፱ ቀን መዋሉ ቀርቶ በዚህ ቀን ይውላል ።

ብርሃነ ዐማኑኤል — ወልደ ዐማኑኤል
ዘዐማኑኤል — ገብረ ዐማኑኤል

ሰንበት

መጽአ ላእሌየ መንፈስ በዕለተ ሰንበት እሑድ ወሰማእኩ ቃለ ዐቢየ (ራእ.1፥10)
ገብረ ሰንበት

ወልደ ሰንበት
የታወቁት ያቋቋም መምህር የነበሩት አለቃ ወልደ ሰንበት በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

አምላክ

እኔ እግዚአብሔር አምላክህ ነኝ።
(ዘጸ. 20፥1)
መዝገበ አምላክ — ብርሃነ አምላክ
ወልደ አምላክ — ዘአምላክ
ገብረ አምላክ — ፈቃደ አምላክ

- ፳፱ -

በዐለ ወልድ (ትስብእት)

ወይም በዐለ እግዚእ

ወወለደት ወልደ ዘበኵራ ወአሰረቶ መንኮብያቲሁ ፤ ወጠብለለቶ በአፅርቅት ፤ ወአስከበቶ ውስተ ጎል ፤ እስመ አልቦሙ መካን ውስተ ማኅደሮሙ።
ትርጉም ፤ የበኩር ልጇንም ወለደችው አውራ ጣቱንም አሰረችው ፤ በጨርቅም ጠቀለለችው፤ በበረትም አስተኛችው ፤ በማደሪያቸው ቦታ አልነበራቸውምና (ሉቃ. 2፥7)።

የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ልደት በዓል ። በሰግር ዓመት በዘመነ ዮሐንስ ታኅሣሥ ፳፰ ይኾናል። መጋቢት ፳፱ ደግሞ ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታን የፀነሰችበት ዕለት ነው ።

ሀብተ ወልድ — ማኅተመ ወልድ
ቃለ ወልድ — ገብረ ወልድ
ተክለ ወልድ

አካለ ወልድ
በዚህ ስም ኢትዮጵያዊው የነገረ መለኮት ሊቅ መምህር አካለ ወልድ በመባል ሊታወቁ ። ያረፉበት ዘመን ኅዳር 9 ቀን 1912 ዓ.ም. ነው።

ተወልደ መድኅን
እጨጌ ተወልደ መድኅን ዘአዘዞ በስም ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

ተወልደ ብርሃን
ጥቅምት18 ቀን 1983 ዓ.ም. የመላው የኢትዮጵያ ገዳማት ኢጲስ ቆጶስ ተብለው የተሾሙት ብፁዕ አቡነ ፊልጶስ በቀድሞ ስማቸው ይታወቁ የነበሩት አባ ተወልደ ብርሃን በሚል ስመ ጥምቀታቸው ነበር።

ማኅተመ እግዚእ - ቃለ እግዚእ
በረከተ እግዚእ - ወረደ እግዚእ
ዐቢየ እግዚእ - ዕቍበ እግዚእ
ዘርዐ እግዚእ - ዘመድኅን
ያፍቅረነ እግዚእ - ገብረ እግዚእ
ጥበበ ወልድ

ፈቀደ እግዚእ
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም አበምኔት (1895 - 1898 ዓ.ም) በስመ ጥምቀታቸው አባ ፈቀደ እግዚእ ተብለው ይጠሩ ነበር። የተሾሙትም በዐፄ ምኒልክ ዘመነ መንግሥት ነበረ።

ፍቁረ ወልድ

- ሑ -

ሐዋርያው ቅ. ማርቆስ
ወእስከ አጽናፈ ዓለም በጽሐ ነቢቦሙ።
ትርጉም ፤ ቃላቸው እስከ ዓለም ዳርቻ ወጣ (መዝ. 18፥3)
ወልድ ማርቆስ

ዜና ማርቆስ
በዐፄ ይኩኖ አምላክ ዘመን ይኖሩ የነበሩት የምሪት መምህር በስመ ጥምቀታቸው አቡነ ዜና ማርቆስ በመባል ይታወቃሉ።

ትንሣኤ
ወአውሥአ እግዚእ ኢየሱስ ወይቤሎሙ ንሥትዎ ለዝንቱ ቤተ መቅደስ ወበሠሉስ ዕለት አነሥኦ ።
ትርጉም ፤ ጌታ ኢየሱስም ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት በሦስተኛውም ቀን አነሣዋለኹ ብሎ መለሰላቸው ፤ ቤት ስለ ተባለው ሥጋው ነገራቸው (ዮሐ. 2፥19 ፤ 20፥1 ፤ ማቴ 26፥ 61)።

ብርሃነ ትንሣኤ - ትንሣኤ ክርስቶስ
ትንሣኤ ኢየሱስ

ወልደ ትንሣኤ
ብፁዕ አቡነ ዲዮስቆሮስ ቀዳማይ (1911- 1989 ዓ.ም.) ከጵጵስና በፊት በስመ ጥምቀታቸው **ወልደ ትንሣኤ** በመባል ይታወቁ ነበር። ሀብተ ፈውስ ተሰጥቷቸው በወሊሶ ብዙ ህመምተኞችን እያጠመቁ ፈውሰዋል።

ዘፈረ ብርሃን — ገብረ ትንሣኤ

በዕርገት
ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ ዓለም ሥራውን ጨርሶ ወደ ሰማይ ዐረገ (የሐ. ሥራ1፥6 ፤ ሉቃ. 24፥50)።

ዕርገተ ቃል - ዕርገተ እግዚእ
ዕርገተ ኢየሱስ - ዕርገተ መድኅን

ቃል
ቀዳሚሁ ቃል ውእቱ ወውእቱ ቃል ኀበ እግዚአብሔር ውእቱ፤ ወእግዚአብሔር ውእቱ ቃል
ትርጉም ፤ ያ ቃል ቀዳማዊ ነው ፤ ያ ቃል በእግዚአብሔር አብ ዘንድ ነበረ ፤ ያ ቃል እግዚአብሔር ነው (ዮሐ.1፥1 ፤ 17፥5 ፤ ዘፍ.1፥1 ፤ 1ኛዮሐ. 1)።

ልዑለ ቃል - መዝገበ ቃል
ወረደ ቃል - ብርሃነ ቃል
ኀይለ ልዑል - ነቢየ ልዑል (ዮሐንስ)

ጳጉሜ ፫
ሩፋኤል
ከከበሩ ከመላእክት አንዱ ሩፋኤል ነው (መጽ. ሄኖ. 6፥3)።

በብሐተ ሩፋኤል - ኀይለ ሩፋኤል
ወልደ ሩፋኤል

ከዚህ በላይ ያሉት የክርስትና ስም እንዱሁም የመጠሪያ ስም ኾነው ያገለግላሉ ። ከበድ ያሉትን እና ትርጉም የሚያስፈልጋቸውን የግእዝ ቅጽል ትርጉም ችም በመጠሪያ ስም ተተርጕሟል ።

ማሳሰቢያ፦

በግእዝ ወለተ ማርያም የሚለው ቅጽል በትግርኛ ባህል በአንዳንድ ቦታ ለተ ማርያም ይላሉ። በዚህ ጽሑፍ ግን በግእዙ በመሠረታዊው ቋንቋ ተጽፏል ። እንዲህ አይነቱ ስሕተት በቋንቋ የተለመደ ነው። ለምሳሌ፡- በግእዝ ገብረ እግዚአብሔር የሚለውን በዐማርኛም ገበረእግዚያር፤ ገብረ መድኅን ከማለት ገብረመድኅን ማለት የተለመደ ነው ። ስለዚህ ኹሉም በግእዙ መንገድ ተስተካክለው ቀርበዋል ። በዚህ ውስጥ ያልተካተቱ የክርስትና ስሞች አሉ ይህ ግን ለመነሻነት ቀርቧል።

ወ.ከ

(መ) የሴቶች የክርስትና ስሞች

- ፩ -

ልደታ ማርያም ፣ ኤልያስ ፣ ዮሐንስ ፣ ራጉኤል

በመስከረም ፩ ዓውደ ዓመት (ዕንቁጣጣሽ) ፣ ራጉኤል ፤ ሐዋርያው በርቶሎሜዎስ ። በታኅሣሥ ፩ቀን ኤልያስ ። ግንቦት ፩ ቅ. ድንግል ማርያም ልደት።

ወለተ ኤልያስ – ወለተ ራጉኤል
ወለተ ዮሐንስ

- ፪ -

ልደተ ዮሐንስ መጥምቅ ታዴዎስ ሐዋርያ

አማን አማን እብለከ ከመ ዘነአምር ንነግር፤
ትርጉም ፤ እውነት እውነት እልሀለሁ የምናውቀውን እንድንናገር ባየነውም እንድንመሰክር፤ ምስክርነታችንን ግን አትቀበሉትም (ዮሐ.3፥11 ፤ 8፥17)።

መስከረም ፪ መጥምቁ ዮሐንስ አንገቱ የተሰየፈበት፤ በታሕሣሥ ፪ በሰንክሳር እንደተገለጸው ሠለስቱ ደቂቅ ከእሳት የዳኑበት ፤ ሐምሌ፪ ሐዋርያ ታዴዎስ ይከበራል።

እኅተ ታዴዎስ – ወለተ ታዴዎስ
ወለተ ዮሐንስ

- ፫ -

በዐታ ለማርያም ፣ ፋኑኤል መልአክ ፣ ዜና ማርቆስ

እበው ቤተከ ምስለ መባዕየ ።
ወእሁብ ብፅዐትየ ዘነበብኩ በአፉየ ። ዘአቤ በከናፍርየ አመ ምንዳቤየ።
ትርጉም ፤ ከመባ ጋር ወደ ቤትህ እገባለሁ። በመከራዬ ጊዜ በአፌ የተናገርኩትን ። ከንፈሮቼም ያሉትን ስእለቴን (መዝ. 95፥13)

ታኅሣሥ ፫ ቅድስት ድንግል ማርያም በሦስት ዓመቷ ቤተ መቅደስ የገባችበት ዕለት (በዐታ ለማርያም) ። ፋኑኤል መልአክም ይከበራል ።

ብፅዓተ ማርያም – ወለተ ፋኑኤል

- ፬ -

ዮሐንስ ወንጌላዊ(ወልደ ነጎድጓድ)

ወተመይጦ ጴጥሮስ ርእዮ ለዝኩ ረድእ ዘያፈቅሮ እግዚእ ኢየሱስ እንዘ ይተልዎ፤ ወውእቱ ረድእ ፤
ትርጉም ፤ ጴጥሮስም መለስ ብሎ ያን ጌታ ኢየሱስ ይወደው የነበረውን ደቀ መዝሙር ሲከተለው አየ (ዮሐ. 21፥20 ፤ 13፥23)።

ታሕሣሥ ፬ ሐዋርያው እንድርያስ ይከበራል። ጥር ፬ ሐዋርያው ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ ይከበራል ።

መዓዛ ዮሐንስ – መንበረ ዮሐንስ
መርዓተ ዮሐንስ - ሥርጉተ ዮሐንስ
እሰከለ ዮሐንስ – እኅተ ዮሐንስ
ዐፀደ ዮሐንስ – ዕፀ ዮሐንስ
ወለተ ዮሐንስ – ፍቅርተ ዮሐንስ

ሐዋርያት

ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ ንዑ ትልዉኒ፤ ወእሬስየክሙ ትኩኑ መሠግራነ ሰብእ።
ትርጉም ፤ ጌታ ኢየሱስ ኑ ተከተሉኝ ፤ ሰውንም የምታጠምዱ እንድትኾኑ አደርጋችኋለሁ አላቸው (ማቴ. 4፥19 ፤ ማር. 1፥16 ፤ ሉቃ. 5፥1)።

መንበረ ሐዋርያት
እሰከለ ሐዋርያት– እኅተ ሐዋርያት
ወለተ ሐዋርያት – ዐፀደ ሐዋርያት
ዜና ሐዋርያት – ፍቅርተ ሐዋርያት

- ፭ -

ጴጥሮስ ወጳውሎስ፣ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ።

መጋቢት፭ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ (አቦ) ያረፉበት ዕለት ነው። ሐምሌ ፭ ጴጥሮስ ወጳውሎስ፤ በዚህ ቀን የአቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ መታሰቢያ በዐል ይከበራል።

እኅተ ጴጥሮስ

ወለተ ጴጥሮስ

በ1609 ዓ. ም. በዐፄ ሱስንዮስ ዘመነ መንግሥት ንጉሡን በመኮትለካቸው የተቃወሙ ። በሃይማኖት ብጥብጥ የተነሳ ዘጌ ገዳም የገቡ (እመምኔት) ወለተ ጴጥሮስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቁ ነበር።

ወለተ ጳውሎስ – ፍቅርተ ጴጥሮስ
ፍቅርተ ጳውሎስ

ገብረ መንፈስ ቅዱስ

መዓዛ ሕይወት
ማኅደረ ሕይወት – ብርሃነ ሕይወት

ወለተ ሕይወት

በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎቹን በመሥራት ከቀኑት ቤቶች አንዷ እማሆይ ወለተ ሕይወት በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቁ ነበር

መዓዛ ሕይወት - ምሥራቀ ሕይወት
ሥርጉተ ሕይወት – እኅተ ሕይወት
ዕፀ ሕይወት – ፍቅርተ ሕይወት

- ፮ -

ኢየሱስና ቍስቋም ማርያም

ወእመ ተፈጸመ ሰሙን ዕለት ።
ትርጉም ፤ ስምንት ቀን በተፈጸመ ጊዜም ሕፃኑን ሊገዝሩት ወሰዱት ሳትፀንሰው መልአኩ እንዳወጣለትም ስሙን ኢየሱስ አሉት (ሉቃ .2፥21 ፤ ም.1፥31 ፤ ማቴ. 1፥28)።

ጥር ፮ ቀን ጌታ ኢየሱስ በተወለደ በስምንተኛው ቀን ግዝረት ። ኅዳር ፮ ቅድስት ድንግል ማርያም በግብፅ ተሰድዳ ደብረ ቁስቋም የገባችበት ዕለት ነው።

ሐመረ ኢየሱስ - መርዐተ ኢየሱስ
በረከተ ኢየሱስ – ብርሃነ ኢየሱስ
ኖኅተ ኢየሱስ – አመተ ኢየሱስ
ዓሥራተ ኢየሱስ – ዘኢየሱስ
ወለተ ኢየሱስ – ፍሬ ኢየሱስ
ነገደ ኢየሱስ – ፍቅርተ ኢየሱስ

- ፯ -

በዓለ ሥላሴና ጽንሰታ ለማርያም

በቀትርም ጊዜ አብርሃም በድንኳኑ ደጃፍ ተቀምጦ ሳለ እግዚአብሔር በመምሬ ያድባር ዛፍ ተገለጠለት (ዘፍ. 18፥1)።

ሐምሌ ፯ አምላክ ለአብርሃም እግዚአ ብሔር በሦስትነት (በሥላሴ) የተገለጸበት ዕለት ነው። ነሐሴ ፯ ቅድ ስት ድንግል ማርያም የተፀነሰችበት ዕለት ነው።

ኅይመተ ሥላሴ

ኂሩተ ሥላሴ
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵ ያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪ ያ ጎጆዎቹን በመሥራት ከቀኑት ሴቶች አንዷ እማሆይ ኂሩተሥላሴ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቁ ነበር።

መዐዛ ሥላሴ – መርዓተ ሥላሴ
ምዕራፈ ሥላሴ – ማኅደረ ሥላሴ
ሜላተ ሥላሴ – ምሕረተ ሥላሴ
ምስጢረ ሥላሴ – ሣህለ ሥላሴ
ሰርጐተ ሥላሴ – ሠዊተ ሥላሴ
በረከተ ሥላሴ – ብርሃን ሥላሴ

ትርሢተ ሥላሴ
ቀደምት ከኾኑት የሰበታ ቤተ ደናግል መነኮሳይት እማሆይ ትርሢት እዓለ በስመ ጥምቀታቸው ትርሢተ ሥላሴ በመባል ይጠራሉ። በእንግሊዝ አገር የርእሰ አድባራት ለንደን ደብረ ጽዮን ቅድስት ማርያም አገልጋይ ናቸው።

ዜና ሥላሴ
ኆኅተ ሥላሴ – አስካለ ሥላሴ
ዓሥራተ ሥላሴ – ዕንቆ ሥላሴ
ወለተ ሥላሴ – ዘሥላሴ

ጥበበ ሥላሴ
የዐፄ ዮሐንስ አራተኛ ባለቤት ጥበበ ሥላሴ ተብለው በስመ ጥምቀታቸው ይ ጠሩ ነበር ።

ጸጋ ሥላሴ – ፍቅርተ ሥላሴ

ልደተ ሐናና ዕረፍተ ኢያቄም
መሠረታቲሃ ውስተ አድባር ቅዱሳን።
ትርጉም፤ መሠረቶቹ በተቀደሱ ተራሮች ናቸው (መዝ.86፥1)።

ወለተ ሐና – ጽጌ ሐና
ፍቅርተ ሐና

- ፰ -

ልደተ ስምዖንና አባ ኪሮስ

ወሀሉ አሐዱ ብእሲ በኢየሩሳሌም ዘስሙ ስምዖን ፤ ወውእቱ ጻድቅ ወየዋህ፤ ወይሴፎ ይርአይ ፍስሐሆሙ ለእስራኤል ፤ መንፈስ ቅዱስ ላእሌሁ ።
ትርጉም ፤ በኢየሩሳሌም ስሙ ስምዖን የሚ ባል አንድ ሰው ነበር፤ እርሱም ጻድቅ ደግ ሰው ነበር። የእስራኤልን ደስታቸውን ሊያይ ተስፋ ያደርግ ነበር። መንፈስ ቅዱስም ያደ ረበት ነበር (ሉቃ. 2፥22)።

የካቲት ፰ ጌታ ከተወለደ ፵ ቀናትቢኾ ነው በቤተ መቅደስ ይጠባበቀው የነበ ረው አረጋዊ ስምዖን የታቀፈበት፤ ሰኔ ፰ በግብፅ ስደት ላይ ባሉ ከዐለት ድንጋይ ጠበል ያፈለቀበት፤ መጋቢት ፰ ሐዋርያው ማትያስ፤ ኅዳ ር ፰ አፍኒን (ሊቀ መላእክት) እና ዐር ባእቱ እንስሳ የሚከበሩበት ቀን ነው።

- ፱ -

የቅዱሳንና የሰማዕታት ፤ ሐዋር ያው ቅዱስ ቶማስ

የፈሰሰውን የባሮችኽን ደም በቀል ። የስረ ኞቹ ጩኸት ወደ ፊትኽ ይግባ (መዝ 78 (79)፥ 10) ።

- ፲ -

በዐለ መስቀል ብርሃን (መስቀለ ኢየሱስ)

አነ ውእቱ ብርሃኑ ለዓለም ።
ትርጉም፤ እኔ የዓለም ብርሃን ነኝ ፤ የሚከ ተለኝም ኹሉ የሕይወት ብርሃን ይኾንለታል (ዮሐ. 8፥12)።

መስከረም ፲ በዐፄ ዳዊት ግማደ መስቀ ል ወደ ኢትዮጵያ የገባበት ። ጼዴንያ በምትባል ሀገር በማርታ ቤት ቅዱስ ሉቃስ የሳላት ሥዕለ ቅድስት ድንግል ማርያም ተአምራት የታየበት ቀን ነው። የካቲት ፲ ሐዋርያው ያዕቆብ ወልደ ኤልፍዮስ፤ ሐምሌ ፲ ሐዋርያው ናትና ኤል ይከበራል።

ወለተ ብርሃን – ማኅደረ ብርሃን
ሞጣኅተ ብርሃን – ኆኅተ ብርሃን
ተቋመ ብርሃን – እንቀጸ ብርሃን

- ፲፩ -

ጥምቀተ ክርስቶስ፣ ቅድስት ሐና፣ ቅዱስ ያሬድ

ባሕርኒ ርእየት ወጕየት ። ወዮርዳኖስኒ ገብአ ድኅሬሁ ። አድባር አንፈርዐጹ ከመ ሐራጊት። ትርጉም ፤ ባሕር አየች ሸሸች ም። ዮርዳኖስም ወደ ኋላው ተመለሰ። ተራ ሮች እንደ ኮርማዎች ዘለሉ ። (መዝ. 13(14)፥3)።

ጥር ፲፩ ቀን መጥምቀ መለኮት የተባ ለው የዘካርያስና የኤልሳቤጥ ልጅ ጌታ ኢየሱስን ያጠመቀበት ዕለት።

ብርሃን መለኮት - ትርሢተ መለኮት
ፍቅርተ መለኮት – ፍሬ መለኮት
አስካለ መለኮት

- ፲፪ -

ቅዱስ ሚካኤል

የእግዚአብሔር ሠራዊት አለቃ ኾኜ አኹን መጥቻለሁ አለ። ኢያሱም ወደ ምድር በግ ንባሩ ተደፍቶ ሰገደ (መጽ. ኢያ.5፥14፤ ዳን. 10፥13፤ 12፥1 ፤ ይሁ. 9 ፤ ራእ. 12፥7)።

ሕዳር ፲፪ ቅዱስ ሚካኤል እስራኤላው ያንን የረዳበት። ለኢያሱ የተገለጸበት ዕለት ነው (መጽ. ኢያ. 5)። እስራኤላውያንን እየመራ ወደ ቃል ኪዳኗ አገር ያስገባበት ቀን ነው። ቅዱ ስ ሚካኤል በየወሩም ታምር ሰርቷል። ጥር ፲፪ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በቃና ዘገሊላ ውሃውን ወደ ወይን የለ ወጠበት የመጀመሪያ ተአምራቱን ያደረ ገበት፤ ጥቅምት ፲፪ ሐዋርያው ማቴዎስ

ኂሩተ ሚካኤል - ሰርጐተ ሚካኤል
ትርሢተ ሚካኤል
አመተ ሚካኤል – እኅተ ሚካኤል

ወለተ ሚካኤል
የዐፄ ምኒልክ ባለቤት እቴጌ ጣይቱ (ብርሃነ ዓለም) ስመ ጥምቀታቸው ወለተ ሚካኤል ነው ።

ዐሥራተ ሚካኤል – ዘሚካኤል
ፍሬ ሚካኤል – ፍቅርተ ሚካኤል

- ፲፫ -

እግዚአብሔር አብ

(በዓለ እግዚአብሔር ፤ ባለ እግዚሐር)
መጽአ ደመና ብሩህ ወጸለሎሙ ።
ትርጉም ፤ ደመናም መጥቶ ጋረዳቸው፤ የምወደው ልጄ ይህ ነው እርሱን ስሙት

የሚል ድምጽ መጣ (ማቴ. 17፥1 ፤ ማር. 9፥7 ፤ ሉቃ. 9፥28)።

ነሐሴ ፲፫ በደብረ ታቦር ላይ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ለሐዋርያት ብርሃነ መለኮቱን፤ የገለጸበት ዕለት ነው።

መሠረተ አብ — ማኅደረ አብ
ሥምረተ አብ — ሰላመ አብ
ኂሩተ አብ — ወለተ አብ
ፍቅርተ አብ — ጸጋ ዘአብ
ወለተ እግዚአብሔር

- ፲፬ -

አቡነ አረጋዊና ገብረ ክርስቶስ

ዘኪያክሙ ተወክፈ ኪያየ ተወክፈ ፤ ወዘኪያየ ተወክፎ ለዘፈነወኒ ። ዘተወክፈ ነቢየ በስመ ነቢይ ይነሥእ ፤ ወዘተወክፈ ጻድቀ በስመ ጻድቅ ዐሰበ ጻድቅ ይነሥእ።
ትርጉም ፤ እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ያገኛል። ጻድቅን በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል (ማቴ. 10፥40 ፤ 18፥5 ፤ ሉቃ. 10፥16 ፤ ዮሐ. 13፥20)።
ጥቅምት ፲፬ ኢትዮጵያ ከገቡት ከዘጠኙ ቅዱሳን አንዱ አቡነ አረጋዊ (ዘሚካኤል) የሚከብሩበት ዕለት። እንዲሁም ደግሞ የንጉሥ ቴዎዶስዮስ ልጅ ጻድቁ ገብረ ክርስቶስ የሚከበሩበት ዕለት ነው።

ወለተ አረጋዊ
እኅተ አረጋዊ — ፍቅርተ አረጋዊ

- ፲፭ -

ቅ. እስጢፋኖስና ቅ. ቂርቆስ ወኢየሉጣ

ወእሕለፍክነ ማዕከለ እሳት ወማይ። ወአውፃእከነ ውስተ ዕረፍት።
ትርጉም፤ በእሳትና በውሃ መካከል አለፍን። ወደ ዕረፍት አመጣኸን (መዝ. 65፥12)።

አክሊለ ሰማዕት
አክሊለ እስጢፋኖስ
ወለተ ሰማዕት — ወለተ ቂርቆስ
ፍቅርተ ሰማዕት — መንበረ ሰማዕት

- ፲፮ -

ኪዳነ ምሕረት

እስመ ትቤ ለዓለም አሐንጽ ምሕረተ። በሰማይ ጸንዐ ጽድቅከ ። ኪዳነ ተካየድኩ ምስለ ኅሩያንየ።
ትርጉም፤ ምሕረትህ ለዘላለም ይመሠረታል ብለሃልና። እውነትህም በሰማይ ይጸናል። ከመረጥኋት ጋር ቃል ኪዳኔን አደረግሁ። (መዝ. 88፥2)።
ነሐሴ የቅድስት ድንግል ማርያም ሥጋ ትንሣኤና ዕርገት። የካቲት ቅድስት ማርያም ልጇ ኢየሱስ ክርስቶስ ስሟን ለጠራ፤ መታሰቢያዋን ያዘከረ ቃል ኪዳኑን የሰጠበት፤ እሷም የአማላጅነት ሥልጣን የተቀበለችበት ዕለት ነው።

ሐመረ ድንግል — መርዐተ ድንግል
ምሕረተ አብ — ምሕረተ ኪዳን
ምሕረተ ድንግል — ሥምረተ ኪዳን
ትርሢተ ኪዳን — ትርሢተ ወልድ
ኪዳነ ቃል

ወለተ ኪዳን
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎችን በመሥራት ከቀኑት ሴቶች አንዷ እማሆይ ወለተ ኪዳን በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ።

ጽላተ ኪዳን — ፍቅርተ ኪዳን

- ፲፯ -

በዓለ መስቀልና ቅ. እስጢፋኖስ

ወወሀብኮሙ ትእምርተ ለእለ ይፈርሁከ ፤ ከመ ያምስጡ እምገጸ ቀስት ። ወይድኀኑ ፍቁራኒከ።
ትርጉም ፤ ከቀስት ፊት ያመልጡ ዘንድ ። ለሚፈሩህ ምልክትን ሰጠኻቸው። ወዳጆችኽም እንዲድኑ (መዝ. 59(60)፥4)።

መስከረም ፲፯ ጠፍቶ የነበረውን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት ፤ መስቀል ንግሥት እሌኒ አስፈልጋ ያስገኘችበት ቀን።
ጥቅምት ፲፯ ሰማዕቱ ቅዱስ እስጢፋኖስ።
ሚያዚያ ፲፯ ሐዋርያው ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ ይከበራል።

መስቀል ክብራ
የዐፄ ላሊበላ ባለቤት መስቀል ክብራ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

ማኅደረ መስቀል — ብርሃነ መስቀል
ኂሩተ መስቀል — ወለተ መስቀል
ኖኅተ መስቀል

- ፲፰ -

ፊልጶስ ሐዋርያና ዝርወተ ዐፅሙ ለጊዮርጊስ

እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ያገኛል ጻድቅን በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል። (ማቴ.10፥40 ፤ 18፥5፤ ሉቃ. 10፥16 ፤ ዮሐ. 13፥20)።

ኅዳር ፲፰ ሐዋርያው ፊልጶስ።
ሐምሌ ፲፰ ያዕቆብ (የኢየሩሳሌም ሊቀጳጳስ የጌታ ወንድም)።

ወለተ ሐዋርያት- ፍቅርተ ሐዋርያት

- ፲፱ -

ቅዱስ ገብርኤል

አነ ውእቱ ገብርኤል ዘእቀውም ቅድመ እግዚአብሔር ፤
ትርጉም ፤ እኔ በእግዚአብሔር ፊት የምቆመው ገብርኤል ነኝ (ሉቃ. 1፥19)።

ታኅሣሥ ፲፱ ቀን መጋቢት ፳፱ ቀን ቅዱስ ገብርኤል ቅድስት ድንግል ማርያምን ያበሠረበትና ሠለስቱ ደቂቅን ከእሳት ያወጣበት ዕለት ።

ኂሩተ ገብርኤል
ስርጉተ ገብርኤል
ሥኂን ገብርኤል
ብርሃነ ገብርኤል
ተአምረ ገብርኤል
ትርሢተ ገብርኤል
እኅተ ገብርኤል

ወለተ ገብርኤል
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎችን በመሥራት ከቀኑት ሴቶች አንዷ እማሆይ ወለተ ገብርኤል በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቁ ነበር።

ዐሥራተ ገብርኤል

ዐፀደ ገብርኤል
የሰበታ ቤተደናግል መሥራች ከኾኑት መነኰሳይት እማሆይ ዐፀደ በስመ

ጥምቀታቸው ዐፀደ ገብርኤል በመባል ይጠራሉ ። በሚኖሩበት በእንግሊዝ አገር የርእሰ አድባራት ለንደን ደብረ ጽዮን ቅድስት ማርያምን መሥራች ከኾኑት አንዷ ናቸው።

ዕሴተ ገብርኤል – ዕፀ ገብርኤል
ዘገብርኤል – ዜና ገብርኤል
ጸወነ ገብርኤል - ፍቅርተ ገብርኤል

መልአክ

የእግዚአብሔር መልአክ በሚፈሩት ሰዎች ዙሪያ ይሠፍራል፤
ትርጕም፤ ያድናቸውማል እግዚአብሔር ቸር እንደ ኾነቅመሉ እዩም (መዝ. 33(34)፥7)።
እኅተ መልአክ – ፍቅርተ መልአክ

- ፳ -

ሕንጸታ

ሰኔ ፳ ቀን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እና ሐዋርያት በማርያም ስም የተቀደሰውን ቤተ ክርስቲያን የሠሩበት ዕለት ነው። (ሕንጸታ) ሰኔ ፳፩ ቀን ፤ የመጀመሪያው ቤተ ክርስቲያን የተቀደሰበት ዕለት የሚከበርበት ነው።

- ፳፩ -

በዓለ ቅ. ድ. ማርያም

ጥር ፳፩ አስተርእዮ ቅ. ድንግል ማርያም ያረፈችበት። መስከረምና ኅዳር ዕረፍቷን ለማስታወስ ይከበራል ። በኅዳር ወር የታቦተ ጽዮን በዐል ይከበራል ። ታኅሣሥ፣ የካቲት፣ መጋቢት፣ ሚያዚያ ግንቦት፤ ሐምሌ ዕረፍቷን ለማስታወስ ይከበራል። ከግንቦት ፳፩ ቀን እስከ ፳፭ ግብፅ ሀገር በደብረ ምጥማቅ ብርሃን ወርዶ ስለነበር ታላቅ በዓል ይደረግላታል ። ሐምሌ ፳፩ ቀን ዑራ ኤል (ሊቀ መላእክት) ይከበራል።

መቅደሰ ማርያም
መንበረ ማርያም
መዐዛ ማርያም – ማርያም ሠምራ
ማኅደረ ማርያም – ምልዕተ ጸጋ

ሣህለ ማርያም
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎቹን በመሥራት ከቀኑት ቤቶች አንዷ እማሆይ ሣህለ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ

ሥርጉተ ማርያም - ሥኂነ ማርያም
ሰበነ ማርያም – ቀጸላ ማርያም
ትርሢተ ማርያም
ትቀድሰን ማርያም
ትዕራብ ማርያም

አመተ ማርያም
በአድአ ወረዳ ጎዴቲ ገብርኤል ከመሠረቱትና የሙጋድ እንጨት፣ መገበሪያ በማቅረብ ካቀኑት አንዷ በዓለም ስማቸው ወይዘሮ ግምጃ በሩ ፤ አመተ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።
ሌላዋ፦ የዋልድባ ገዳምን የመሠረቱት አባ ሳሙኤል እናታቸው አመተ ማርያም ይባሉ ነበር ።

አሣዕነ ማርያም

አስካለ ማርያም
የማርያም ፍሬ ማለት ነው። በዚህ ስም የዐፄ ምኒልክ ልጅ ንግሥት

ንግሥታት ዘውዲቱ የተጠሩበት ነው ከ20 በላይ ቤተ ክርስቲያን አሠርተዋል። ለሴቶች ማዋለጃ የንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱ ሆስፒታል ያቋቋሙ ናቸው።
የምዕራብ ወለጋ ገዢ የነበሩት ደጃዝማች ጆቴ ቱሉ ልጅ ፤ የልጅ ኢያሱ ባለቤት አስካለ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

እኅተ ማርያም
የንጉሥ ሣህለ ሥላሴ ልጅ ተናኘወርቅ ሴት ልጅ እኅተ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩነበር ። ወንድማቸው የዐፄ ኃይለ ሥላሴ አባት ራስ መኰንን ናቸው።

ወለተ ማርያም
የዐፄ ልብነ ድንግል እናት ንግሥት ወለተ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር (ሰን. ግን.3 ገጽ 236)።

ዐሥራተ ማርያም – ዐፀደ ማርያም

ዕሴተ ማርያም
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎቹን በመሥራት ካቀኑት ሴቶች አንዷ እማሆይ ዕሴተ ማርያም በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ።

ዜና ማርያም
ዝክረ ማርያም
የዓቢ ክብራ ለማርያም
ጽጌ ማርያም
ጸዳለ ማርያም
ፍቅርተ ማርያም

ድንግል

ሐመልማለ ድንግል
ሐመረ ድንግል – መብዐ ድንግል
መዓዛ ድንግል - መዝሙረ ድንግል
ማኅደረ ድንግል – ኆኅተ ድንግል
ሜላተ ድንግል -(ነጭ የሐር ግምጃ)
ሰላመ ድንግል – ሰበነ ድንግል
ሰብለ ድንግል – ሰዋሰወ ድንግል
ሰኂነ ድንግል – ብርሃነ ድንግል

አመተ ድንግል
የዐፄ ናዖድ ሴት ልጅ የዐጼ ልብነ ድንግል እኅት አመተ ድንግል በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

አሣዕነ ድንግል – እኅተ ድንግል
ዕሴተ ድንግል – ዕማነ ድንግል
ዐጽቀ ድንግል – ዕፀ ድንግል
ዘድንግል

ጽዮን

ሐመረ ጽዮን – ማኅደረ ጽዮን
ሜላተ ጽዮን – ሥኂነ ጽዮን
ተስፋ ጽዮን – ትፍስሕተ ጽዮን

አመተ ጽዮን
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎቹን በመሥራት ካቀኑት ሴቶች አንዷ እማሆይ አመተጽዮን በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ።

አብርሃ ጽዮን – እኅተ ጽዮን
ወለተ ጽዮን – ዘርዐ ጽዮን
ፍሰሐ ጽዮን – ፍቅርተ ጽዮን

ዑራኤል

ይትዐየን መልአክ እግዚአብሔር አውዶሙ።
ትርጉም ፤ የእግዚአብሔር መልአክ በሚፈሩት ሰዎች ዙሪያ ይሠፍራል ፤ የአድናቸውማል ። እግዚአብሔር ቸር እንደ ኾነ ቅመሱ እዩም (መዝ. 33(34)፥7)።

ወለተ ዑራኤል

- ፳፪ -

ደቅስዮስ፣ ብሥራተ ገብርኤል ቅ. ዑራኤል

ወቦአ መልአክ ኀቤሃ ወይቤላ ተፈሥሒ ፍስሕት ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአብሔር ምስሌኪ ቡርክት አንቲ እምአንስት ።
ትርጉም ፤ መልአኩም ወደ እሷ መጥቶ ጸጋን የተመላሽ ሆይ ደስ ይበልሽ፤ እግዚአብሔር ካንቺጋር ነው ፤ ከሴቶች ተለይተሽ የተባረክሽ ነሽ አላት (ሉቃ. 1፥28 ፤ ዮሐ. 1፥16)።

ጥቅምት ፳፪ ቅዱስ ሉቃስ ይከበራል።
ታኅሣሥ ፳፪ የጥልጥልያ ጳጳስ አባ ደቅስዮስ በዐልዋን ያወጀበት ተአምራቷን የሰበሰበበት ዕለት የሚከበርበት ቀን ነው።

ብሥራተ ገብርኤል – ዘገብርኤል

- ፳፫ -

በዓለ ቅ. ጊዮርጊስ

የፈሰሰውን የባሮችኽን ደም በቀል ። የስረኞቹ ጩኸት ወደ ፊትኽ ይግባ (መዝ. 78 (79) ፥ 10)።
ሚያዚያ ቅ. ጊዮርጊስ ሰማዕት የኾነበት ዕለት ነው ።

መቅደሰ ጊዮርጊስ
ማኅደረ ጊዮርጊስ
ሜላተ ጊዮርጊስ - ሰርጉተ ጊዮርጊስ

ሰበነ ጊዮርጊስ
የዐፄ ልብነ ድንግል አምስተኛ ሴት ልጅ ሰበነ ጊዮርጊስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

ሥኂነ ጊዮርጊስ – ቀጸላ ጊዮርጊስ

እመተ ጊዮርጊስ
የዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የልጅ ልጅ የበእደ ማርያም ሴት ልጅ እመተ ጊዮርጊስ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።

አሣዕነ ጊዮርጊስ – እኅተ ጊዮርጊስ
ዐሥራተ ጊዮርጊስ
ዕሴተ ጊዮርጊስ
ወለተ ጊዮርጊስ - ፍቅርተ ጊዮርጊስ
ዘጊዮርጊስ – ዜና ጊዮርጊስ

- ፳፬ -

አቡነ ተክለ ሃይማኖት ፤ ፳ወ፬ቱ ካህናተ ሰማይ ቅድስት ክርስቶስ ሠምራ ፤ ስደተ ግብፅ

ወዘተወክፈ ጻድቀ በስመ ጻድቅ ዐስበ ጻድቅ ይነሥእ።
ትርጉም ፤ እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል፤ ነቢይን በነቢይ ስም የሚቀበል የነቢይን ዋጋ ያገኛል ጻድቅን በጻድቅ ስም የሚቀበል የጻድቁን ዋጋ ይወስዳል (ማቴ. 10፥40 ፤ 18፥5 ፤ ሉቃ.10፥16 ፤ ዮሐ. 13፥20) ።

በኅዳር ፳፬ ቀን ፳፬ቱ ካህናተ ሰማይ የሚከበሩበት፤ ታኅሣ ፳፬ ጻድቁ ተክለ ሃይማኖት የተወለዱበት፤ ነሐሴ ፳፬ ያረፉበት ፤ በግንቦት ፳፬ ቅድስት ድንግል ማርያም ሄሮድስ ልጇን እንዳይገ

ልባት ፤ ከሰሎሜና ከዮሴፍ ጋር ወደ ግብፅ የተሰደደችበት ዕለት ነው ።

ወለተ ተክለ ሃይማኖት
የዐፄ ባካፋ ሴት ልጅ ወለተ ተክለሃይማኖት በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር ።
በኢየሩሳሌም ዴር ሡልጣን የኢትዮጵያ ገዳም ከ1838 ዓ.ም. ጀምሮ የመኖሪያ ጎጆዎቹን በመሥራት ካቀኑት ሴቶች አንዷ እማሆይ ወለተተክለ ሃይማኖት በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይታወቁ ነበር።

መዐዛ ተክለ ሃይማኖት
ሥኂነ ተክለ ሃይማኖት
እኅተ ተክለ ሃይማኖት
ፍቅርተ ተክለ ሃይማኖት
ትርሢተ ተክለ ሃይማኖት

ጽድቃን

የጻድቅ መታሰቢያ ለዘላለም ይኖራል።
ከክፉ ነገር አይፈራም ። በእግዚአብሔር ለመታመን ልቡ የጸና ነው (መዝ. 111 (112) ፥6)።

ሰርጉተ ጻድቅ – ጌሩተ ጻድቅ
አስካለ ጻድቅ – እኅተ ጻድቅ
ወለተ ጻድቃን – ዕሴተ ጻድቅ
ፍቅርተ ጻድቅ – ጸሎተ ቅዱሳን

ቅዱሳን

አሰመ ኢትፈቅዳ ለሠናይትየ። ለቅዱሳን እለ ውስተ ምድር።
ተሰብሐ ኩሉ ሥምረትከ በላእሌሆሙ።
ትርጉም ፤ ፈቃድህ ኹሉ በምድር ባሉት ቅዱሳንና ከቡራን ላይ ነው (መዝ. 15፥3) ።

መዐዛ ቅዱሳን – መቅደሰ ቅዱሳን
ማኅደረ ቅዱሳን – ሣህለ ቅዱሳን

አስካለ ቅዱሳን – እኅተ ቅዱሳን

ወለተ ቅዱሳን
የቅዱሳን አገልጋይ ማለት ነው። በዚህ ስም የንጉሥ ልብነ ድንግል ስድስተኛ ሴት ልጅ ወለተ ቅዱሳን ተብለው ተጠርተዋል። ያረፉበት ዘመን (1550 ዓ.ም. በግራኝ ጦርነት ጊዜ ነው።)

ዘቅዱሳን – ዜና ቅዱሳን

- ፳፭ -

በዓለ ቅ. መርቆሬዎስ ሰማዕት

የፈሰሰውን የባሮችኽን ደም በቀል ። የስረኞቹ ጩኸት ወደ ፊትኽ ይግባ (መዝ. 78 (79) ፥10)።
ግንቦት ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በሕጻንነቱ ዘንጎችን ተክሎ ዛፎች ያደረገበት እለት ነው ።

ወለተ መርቆሬዎስ

- ፳፮ -

ቅ. ቶማስ ሐዋርያ ፤ ቅ. ዮሴፍ

የፈሰሰውን የባሮችኽን ደም በቀል ። የስረኞቹ ጩኸት ወደ ፊትኽ ይግባ (መዝ 78 (79) ፥10)።
ግንቦት ሐዋርያው ቶማስ የዕረፍቱ መታሰቢያ ቀን ነው ።

- ፳፯ -

መድኃኔዓለም

እግዚአብሔርሰ ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም፤ ወገብረ መድኀኒተ በማእከለ ምድር
ትርጉም ፤ እግዚአብሔር ከዓለም አስቀድሞ ንጉሥ ነው ። በምድርም መካከል

ሴ.ክ

መድኅኒትን አደረገ ። አንተ ባሕርን በኅይልክ አጸናኸት (መዝ.73(74)፥12)።

መጋቢት ፳፯ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መድኃኒዓለም የተሰቀለበ ፤ (ጥንተ ስቅለት) ነው። ጥር ፳፯ ሱርያል (ሊቃነ መላእክት) ይከበራል።

ወለተ መድኅን – መርዐተ መድኅን
ስርጉተ መድኅን – እስክለ መድኅን
እኅተ መድኅን – ፍቅርተ መድኅን

ክርስቶስ

ኢየሱስ ክርስቶስ እንደኾነ ለማንም ለማን እንዳይናገሩ አዘዛቸው (ማቴ. 16፥21)።

መርዐተ ክርስቶስ - መዓዛ ክርስቶስ
መቅደስ ክርስቶስ- ማኅደረ ክርስቶስ
ምዕራፈ ክርስቶስ - ወለተ ክርስቶስ
ስርጉተ ክርስቶስ

እኅተ ክርስቶስ
በ1609 ዓ. ም. በዐፄ ሱስንዮስ ዘመነ መንግሥት ንጉሡን በመኮትለካቸው የተቃወሙ ። በስመ ጥምቀታቸው ይታወቃሉ።

ብርሃነ ክርስቶስ – አመተ ክርስቶስ
አስካለ ክርስቶስ

ክርስቶስ ሠምራ
ቅድስት ክርስቶስ ሠምራ በዚህ ስም ትታወቃለች (ስን.መስ. 24)።

ዘክርስቶስ – ጸጋ ክርስቶስ
ፍቅርተ ክርስቶስ

- ፳፫ -

ዐማኑኤል

ወናሁ ድንግል ትፀንስ ወትወልድ ወልደ ወይሰመይ ስሙ ዐማኑኤል
ትርጉም ፤ እነሆ ድንግል ትጸንሳለች ልጅም ትወልዳለች ስሙም ዐማኑኤል ይባላል (ኢሳ. 7፥14 ፤ ማቴ. 1፥23 ፤ ሉቃ. 1፥31)።

ታኅሣሥ ፳፰ ቀን ገና (ልደት) በዘመነ ዮሐንስ ታኅሣሥ ፳፱ ቀን መዋሉ ቀርቶ ፤ በዚህ ቀን ይውላል።

ስርጉተ አማኑኤል
ትርሢተ አማኑኤል
እኅተ አማኑኤል
ወለተ አማኑኤል
ፍቅርተ አማኑኤል

ሰንበት

መጽአ ሳእሌየ መንፈስ በዕለተ ሰንበት እሑድ ወሰማእኩ ቃለ ዐቢየ (ራእ.1፥10)።

ወለተ ሰንበት - ሰንበት ኀይላ
ኂሩተ ሰንበት

አምላክ

እኔ እግዚአብሔር አምላክህ ነኝ። (ዘጸ. 20፥1)

ማኅደረ አምላክ – ብርሃነ አምላክ
ኂሩተ አምላክ – ዕሴተ አምላክ
ውዳሴ አምላክ – ዘአምላክ
ዜና አምላክ – ፍቅርተ አምላክ

- ፳፬ -

በዐለ ወልድ (ትስብእት) ወይም በዐለ እግዚእ

ወወለደት ወልደ ዘበኵራ ወአሰረቶ መንኮብ ያቲሁ፤ ወጠብለለቶ በአዕርቅት፤ ወአስከበቶ ውስተ ጎል ፤
ትርጉም ፤ የበኵር ልጇንም ወለደችው አውራ ጣቱንም አሰረችው ፤ በጨርቅም ጠቀለለችው ፤ በበረትም አስተኛችው (ሉቃ. 2፥7)።
የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት፤ በስግር ዓመት በዘመነ ዮሐንስ ታኅሣሥ ፳፰ ይኾናል ። መጋቢት ፳፱ ደግሞ ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታን የፀነሰችበት ዕለት ነው ።

ማኅደረ ወልድ – ትርሢተ ወልድ
ኂሩተ ወልድ – አስካለ ወልድ
እኅተ ወልድ – ወለተ ወልድ
ፍቅርተ ወልድ

እግዚእ ኅረያ
የጻድቁ አቡነ ተክለሃይማኖት እናት እግዚእ ኅረያ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

እግዚእ ክብራ

አመተ መሢሕ
የዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የልጅ ልጅ የበእደ ማርያም ሴት ልጅ አመተ መሢሕ በመባል በስመ ጥምቀታቸው ይጠሩ ነበር።

- ፴ -

ቅ. ማርቆስ ሐዋርያው

ወእስከ አጽናፈ ዓለም በጽሐ ነቢቦሙ።
ትርጉም ፤ ቃላቸው እስከ ዓለም ዳርቻ ወጣ (መዝ. 18፥3)።

አስካለ ማርቆስ – እኅተ ማርቆስ
ወለተ ማርቆስ – ፍቅርተ ማርቆስ

በትንሣኤ

ወተንሥአ እግዚአብሔር ከመ ዘንቃህ እምንዋም። ትርጉም ፤ እግዚአብሔር ከእንቅልፍ እንደሚነቃ ተነሣ (መዝ. 76፥65)።

ወለተ ትንሣኤ – ብርሃነ ትንሣኤ
ትንሣኤ ብርሃን– ትንሣኤ ኢየሱስ
ትንሣኤ ክርስቶስ – የማነ ብርሃን
እንቀጸ ብርሃን

ቃል

ዐርገ እግዚአብሔር በይባቤ ።
ትርጉም፤ እግዚአብሔር በመለከት ድምጽ ዐረገ (መዝ. 46፥5)።

ማኅደረ ቃል – ብርሃነ ቃል
አመተ ልዑል – እኅተ ቃል
ዕርገተ ኢየሱስ

ጳጉሜ ፫ ሩፋኤል

ከከበሩ ከመላእክት አንዱ ሩፋኤል ነው። (መጽ. ሄኖ. 6፥3)።

እኅተ ሩፋኤል – አስካለ ሩፋኤል

ወለተ ሩፋኤል
ደጃዝማች ኅይሉ እሸቴ (1674- 1699 ዓ.ም.) የዐፄ ኢያሱ አድያም ሰገድ የልጃቸው ልጅ የኾኑት እናታቸው በስመ ጥምቀታቸው ወለተ ሩፋኤል ተብለው ይጠሩ ነበር።

ሴ.ክ

በዚህ ውስጥ ያልተጠቃለሉ የክርስትና ስሞች ሊኖሩ ይችላሉ ። በጥናት ተሰማሚ ናቸው የተባሉት እንዲሁም ብዙ ጊዜ የሚሰሙትን ለማቅረብ ተሞክሯል።

ምዕራፍ ፲

የማዕርግ ስሞች (ስመ ተቀብዖ)

የማዕረግ ስሞች እነዚህም፦ ያክብሮት ፣ የሙያ፣ የሥልጣን፣ የክህነት የቤተ መንግሥት፣ የወታደር ስሞች ፤ ከመጠሪያ ስሞች ኋላ እየገቡ ዋናውን ስም ያደምቁታል ፤ አንዳንዴም ብቻቸውን መጠሪያ በመኾን ያገለግላሉ ።

(ሀ) ጳጳሳት ቅብዐ ክህነት ሲቀቡ የሚሰየሙት ስሞች

ጳጳስ ቃሉ በግሪክ ቋንቋ ሲኾን ትርጉም ጠባቂ (እረኛ)፣ ተቆጣጣሪ የሃይማኖት መሪ ማለት ነው። መነኰሳት ከሚኖሩበት ገዳም ወይም ደብር በምግባራቸው ፣ በጸሎታቸው፣ በዕውቀታቸው ለዚህ ማዕረግ ተመርጠው ሲበቁ ፤ ዐዲስ የሐዋርያነት የብፅዕና ስም ይሰጣቸዋል ።

በጠባቂነት የነበሩትን አባቶች ሐዋርያትን ከዚያም ተላዊ ሐዋርያት ኾነው ያለፉትን አባቶች ፤ የቅዱሳንን ፤ ያለፉ አባቶች ስም ይወርሳሉ ። ውርርሱም ቀዳማዊ ፤ ዳግማዊ ፤ ሣልሳዊ እየተባለ ይቀጥላል እንጂ አይቋረጥም ማለት ነው ።

ቅዱስ ጴጥሮስ ሊቀ ሐወርያት ተብሎ ከመጠራቱ በፊት ስምዖን ነበር ። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ግን የጠባቂነት ማዕረግ ሰጥቶት ጴጥሮስ ብዬሀለሁ ብሎታል። ከዚያም አንተ ብፁዕ ነኽ አለው ። ጳጳሳት ሲመረጡ የቀድሞው የመጠሪያ ስማቸውን ይቀየራል ። በምትኩም የሐዋርያት ስም ወይም የሐዋርያት ተከታይ የነበሩ አባቶች ስም የቅዱሳን ስም ይሰጣቸዋል ማለት ነው።

ይህም የብፅዕና ሥልጣን የተለየ ንፁሕ ፤ መንፈሳዊ የታመነ ፤ ሠራውና ልቡናው የቀና ፤ ቸር ፣ ብእሴ እግዚአብሔር የኾነ የበጎች ጠባቂ ይኾናል (ዮሐ. 1፥42 ፤ ማር. 16፥18)። ብፁዕ የመባል ትርጉሙም፤ ክቡር፣ ምስጉን፣ ምሩቅ፣ በክቡር እና በቅዱስ መካከል ያለ ማለት ነው።

እንደዚሁም ከጠባቂዎች ሊቃነ ጳጳሳት መካከል የጴጥሮስን ቦታ የሚይዝ የአባቶች አባት ማለትም በትረ-ያርክ ይመረጣል (በግሪክ ፓትሪአርኽ) ይህም ማለት ሊቀ ጳጳስ የሲኖዶሱ መሪ ቀዳሚ የሚኾን ከንቱ ውዳሴ የሌለበት ደግ አባት ፣ ኀዳጌ በቀል የሌለበት (ይቅር የሚል) ማለት ነው ። በዚህ መሠረት የሊቃነ ጳጳሳት ጉባኤ ሲኖዶስ ዐዲስ ጳጳሳት ስም እየሰየመ ይመርጣል (ሰንክሳር መጋ 13፥ ታኅሣ. 1)።

<u>ለምሳሌ፦</u>
ሐምሌ 18 ቀን 1940 ዓ. ም. ሲመተ ጵጵስና የተፈጸመላቸው እምስቱ የኢትዮጵያ ጳጳሳት።

■ **አቡነ ባስልዮስ**
የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ ናቸው። ሊቀ ጳጳስ ከመኾናቸው በፊት የመጀመሪያ የመጠሪያ ስማቸው ። እጨጌ ገብረ ጊዮርጊስ ነበር ።

■ **አቡነ ሚካኤል**
የመጀመሪያ ስማቸው መምህር ገሪማ ወልደ ኪዳን በመባል ይታወቁ ነበር።

■ **አቡነ ቴዎፍሎስ**
መጠሪያ ስማቸው ሊቀ ሥልጣናት መልእክቱ ወልደ ማርያም በመባል ይታወቁ ነበር።

■ **አቡነ ያዕቆብ**
መምህር ዘፈረ ብርሃን ገብረ ጻድቅ ይባሉ ነበር ።

■ **አቡነ ጢሞቴዎስ**
የመጠሪያ ስማቸው ጌታኹን ወልደ ሐዋርያት (መምህር) ይባሉ ነበር ።

■ **እጨጌ የሚለው ስም ታሪክ።**
ከጻድቁ አቡነ ተክለ ሃይማኖት ጀምሮ የቤተ ክርስቲያን ማንኛውንም አስተዳደር የሚመራ በደብረ ሊባኖስ በአቡነ ተክለሃይማኖት መንበር የሚቀመጥ ነው። አቡነ ተክለ ሃይማኖት በወላሞ ሞተሌሚ የሚባለውን ንጉሥ አስተምረው ከአረመኔነት ወደ ክርስትና መለሱት። ከዚህ በኋላ እጨጌ አሏቸው። በወላሞ ቋንቋ ጨጋ ማለት በጣም የከበረ ሰው ማለት ነው። ከዚያ ተያይዞ የመጣ ሥርዓት የደብረ ሊባኖስ ገዳም እጨጌ እየተባለ በአስተዳደሩ ኹሉ ተጠሪ ፣ ተጠያቂ ኾኖ ኖረ ።

ማ

(ለ) ሥልጣነ ክህነት እና ያስተዳደር የማዕርግ ስሞች

(፩) የደብር አለቆች የማዕርግ ስም

ቀደም ባሉ ዘመናት ለታላላቅ ደብር የሚሾሙት አለቆች በነገሥታቱ ትዛዝ ጭምር በማዕርግ ይሾሙ ነበር።

- ንቡረ እድ — የአክሱም እና የዐዲስ ዓለም አለቃ።
- ጸባቴ — የደብረ ሊባኖስ የገዳሙ አስተዳዳሪ ያገሩ ተጠሪ ምስለኔ ነው።
- ሊቀ ሊቃውንት — የበአታ ገዳም አለቃ ። የአለቆች አለቃ ።
- ሊቀ ሥልጣናት — መንበረ ጸባዖት ቅድስት ሥላሴ አለቃ።
- ሊቀ ካህናት — የካህናት አለቃ ፤ ሹም።
- መልአከ ብርሃን — የደብረ ብርሃን ቅ. ሥላሴ አለቃ ።
- መልአከ ሰላም — የእስጢፋኖስ አለቃ ።
- መልአከ ገነት — የገነተ ጽጌ ቅዱስ ጊዮርጊስ አለቃ።
- መልአከ ፀሓይ — እንጦጦ መንበረ ፀሓይ ቅድስት ማርያም አለቃ።
- አለቃ — መሪ ፣ አስተዳዳሪ ማለት ነው።
- መምህር — አስተማሪ አለቃ ማለት ነው።

ደብሩ ኹሉ የራሱ መጠሪያ ስላለው ለመግቢያ ያህል ለምሳሌነት ይህ የተገለጠው በቂ ነው ።

(፪) በደብር የክህነት አገልግሎት የማዕርግ ስሞች

- **መምሬ**

ሕግ ጠብቆ የሚኖር፤ የምእመናን መሪ፣ አስታዋሽ፣ አስተማሪ፣ ዘካሪ፣ የንስሐ አባት፣ ቀድሶ የሚያቆርብ፣ እምዋ ጠምጥሞ ጎላ ብሎ የሚታይ፤ ግርማ ሞገስ የተሞላ። የጸዋትወ ዜማ መምህር ሌሎችም ዕውቀቶች ሊኖሩት ይችላል።

- **ቀሲስ (ግእ) ቄስ (ዐማ)**

ተዘከረኒ ኦ እቡየ ቀሲስ ፤ (ቅዳ) ቀሰ አገለገለ ከሚለው ግስ የመጣ ነው ። ከመምሬ ጋር ተመሳሳይ ነው።

- **ቄስ ገበዝ (ጎበዝ)**

ብርቱ የቤተ ክርስቲያን ጠባቂ ፤ የሰሞነኞች አለቃ ፤ ምስጢር ዕቃ ጠባቂ ፤ የመንበር ቁልፍ በእጁ የኾነ ። ባለ አደራ ታማኝ ።

- **ሊቀ ዲያቆናት**

ከሰባቱ ዲያቆናት አንዱ እስጢፋኖስ ሊቀ ዲያቆን የዲያቆናት አለቃ ኾኖ ተሾሞ ነበር። በዚያ መሠረት የዲያቆናት አለቃ ታማኝ ፣ ንፁሕ፣ ግብረገብ ፣ ትጉህ ለሃይማኖቱ ቀናኢ የኾነ (የሐ. ሥራ. 6፥5)።

- **ዲያቆን**

ለተልእኮ የሚፋጠን የቄስ ረዳት የምእመናን አገልጋይ።

(፫) የአብነት ትምህርት ቤት መምህራን የማዕርግ ስሞች።

- መጋቤ ምስጢር — የቅኔ መምህር።
- መጋቤ መዝሙር — የዝማሬ መዋሥዕት ያቋቋም መምህር።
- መጋቤ ብሉይ — የብሉይ ኪዳን መምህር።
- መጋቤ መምህራን — የሊቃውንት መጻሕፍት መምህር።
- መጋቤ ምክር — የመጽሐፍተ መነኰሳት መምህር።
- መጋቤ ስብሐት — የምዕራፍ እና የጾመ ድጓ መምህር።
- መጋቤ ላእከን — የፊደል ንባብ መምህር።

(፬) የሊቅነት ፣ የመዘምርነት የማዕርግ ስሞች።

- **ሊቄ (የኔ ሊቅ)**

ይህ ማዕርግ በጥንት ዘመን በነገሥታቱ ይሰጥ እንደነበር ይነገራል። የዐራቱን ጉባኤያት የሐዲስ እና የብሉይ፣ ፍትሐ ነገሥት፣ መጽሐፈ መነኰሳት መዝሙረ ዳዊት ሊቅ።

- ሊቀ ማዕምራን — አጠቃላይ ዕውቀት ያለው።
- ሊቀ ጉባኤ — የብሉይ የሐዲስ መምህራን አለቃ ።
- ሊቀ ጠበብት — የጠቢባን በላይ ፣
- ሊቀ መዘምር — የመዘምራኑ አለቃ ወይም ሊቀጠበብት።

አጠቃላይ ዕውቀት ያለው ፤ የደጓ ያቋቋም ፣ የቅኔ፣ የቅዳሴ፣ የትርጓሜ መምህር የኾነ። በነዚህ በአንዱ የሰለጠነ።

- **ርዕሰ ደብር**

የደብሩ ራስ በግራ በኩል የሚቆም ፤ የደብሩ የጸዋትወ ዜማ ሊቅ መምህር።

- **መሪ ጌታ**

ያቋቋም የጽዋትወ ዜማ ይትበሀልን ጠብቆ የማሕሌትን ሥርዓት የሚያስከብር።

■ **ቀኝ ጌታ**

በቀኝ በኩል የሚቆም የጸዋትወ ዜማ ሊቅ። በቀኝ ያለውን የዜማ ስልት የማሕሌቱን ሥርዓት የሚጠብቅ።

■ **ግራ ጌታ**

በግራ በኩል የሚቆም የጸዋትወ ዜማ ሊቅ። በግራ ያለውን የዜማ ስልት የማሕሌቱን ሥርዓት የሚጠብቅ።

■ **ደብተራ** በቤተመንግሥት በድንኳን የሚያገለግሉ ነገሥታት ስለ ቤተክርስቲያን የሚያከራክሯቸው ሊቃውንት ናቸው። ትርጉሙም ድንኳን ማለት ነው (ካህናተ ደብተራ)

■ **አጋፋሪ** ሥርዓት አስጠባቂ ፤ የካህናት አስተባባሪ።

■ **መጨኔ** ከአጋፋሪ ቀጥሎ ተጠያቂ አስተባባሪ።

■ **ዐቃቢት** ጠባቂት፤ ተመልካች- የቁርባኑን መገበሪያ የምታዘጋጅ። (1ጢሞ. 5፥9)

(፩) የመነኰሳት ገዳማውያን የማዕርግ ስሞች።

■ **ቆሞስ** ምንኩስና ሰጭ፣ ታቦት ባራኪ።

■ **አበ ምኔት** አባት ፤ መነኩሴ (አስተዳዳሪ) ባለገዳም።

■ **እመምኔት** የመነኩሳይያት አለቃ ፤ እናት (አስተዳዳሪ)።

■ **አኀው** ወንድሞች በገዳም የሚኖሩ የመነኰሳት ማኅበር።

■ **አኃት** እኅቶች መነኰሳይያት ማኅበር።

■ **ሊቀ ምርፋቅ** ስለ ገዳሙ ጉዳይ የሚሰበስብ አለቃ

■ **ሊቀ ረድ** በገዳም መነኰሳት የሚረዱ መነኰሳት ሹም።

■ **ሊቀ መጣኒ** መጋቢ ፣ የመጋቢዎች አለቃ።

(ሐ) ነገሥታት ቅብዐ መንግሥት ሲቀቡ የሚሰየሙት ስሞች

ነቢይና ካህን የነበረው ሳሙኤልን ሕዝቡን ይመሩ ዘንድ የንግሥና ቅብዐት እንዲቀባ እግዚአብሔር አዘዘው። በዚህ ትዛዝ ሳዖልን ቅብዐ መንግሥት ቀብቶ ንጉሥ አደረገው (1ኛ ሳሙ. 10፥1) ።

ከዚያም በሳዖል ምትክ እንደ ገና ዳዊትን ቀባው (2ኛሳሙ. 1-24)። ከዚህ በወረደው ንግሥና መሠረት የኢትዮጵያ ነገሥታት እስከ ዐፄ ገብረ መስቀል ዘመነ መንግሥት ድረስ (515 ዓ.ም) ሥርዓተ ንግሣቸው ሳባ እና የንጉሥ ሰሎሞን ልጅ ቀዳማዊ ምኒሊክ ከኢየሩሳሌም ባመጡት በዚህ የንግሥና ሥርዓት መሠረት ይካኼድ ነበር።

ዐፄ ገብረ መስቀል በአክሱም ሲነግሡ የኦሪቱን ሥርዓት ለውጠው በክርስትና ሥርዓት እንዲኾን አደረጉ። ሕዝቡም ፣ ወጣቶች (ሕፃናት) የዘንባባ ዝንጣፊ ይዘው ፤ ካህናቱ (ቀሳውስቱ) መስቀልና ጽና ይዘው፤ ከዳዊት "ቡሩክ ዘይመጽእ በስመ እግዚአብሔር" ትርጉም በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ ቡሩክ ነው። (መዝ. 117(118)፥3) በማለት እየዘመሩ ስለ ንግሥና ስለ ክህነት የሚናገረውን ቃል ከኦሪትም ከነቢያትም ከሐዲስም እይመረጡ በልዩ ልዩ መንገድ በድግምት በዜማ እያዜሙ ይጸልዩ ነበር ።

የንጉሡ ዙፋን ከቅኔ ማሕሌት ይዘረጋል ፥ ዙሪያውን አበባ ይነሰነሳል። በዙፋኑ ላይ አበባ ምንጣፍ ተነጥፎ በዚያ ላይ ይቀመጥል። የወርቅ የብር ሳህን ባንዱ ወተት ፥ ባንዱ ጠጅ፥ ባንደኛው ወይን አምጥተው የንጉሡን ራስ ይቀቡታል ። የዮርዳኖስንም ጠበል ይረጩታል። የራሱን ጠጉር ቆርጠው ቀሳውስትና ዲያቆናት ከጥና ጋራ ወስደው ሦስት ጊዜ ታቦቱን ይዞሩና መልሰው አምጥተው የነገሥታት መማጸኛ ደንጊያ በሚባለው ላይ ያስቀምጡና በላዩ ከጽናው ውስጥ ያለውን የሳት ፍህም አፍስሰው ንጉሡን እግዚአብሔር አይለይህ ። እግዝእትነ ማርያም ትርዳህ ፤ ሺ ዓመት ያንግሥህ፤ ብለው አማጽነው ይመርቁታል። ከዚያ እምቢልታ ነጋሪት መመታት ይቀልጣል። ንጉሡ ወደ ቤተ መቅደስ ገብቶ ስለ መንግሥቱ ወደ እግዚአብሔር ይማጽናል ይጸልያል።

ዛሬም በአክሱም በዐፄ ፋሲል ባሳነጹት ሕንጸ ቤተ ክርስቲያን ፊት ለፊት የሚታዩ ዐሥራ ኹለት የደንጊያ ወንበሮች ስድስቱን በቀኝ ስድስቱን በግራው አድርጎ በመካከል ይቆማል ። ጳጳስ ፣ ቀሳውስት ፣ ካህናት ፣ ዲያቆናት እፊቱ እየመጡ ሺ ዓመት ያንግሥህ ይሉታል።

ታላላቆች፣ ሹማምንት፣ ሰራዊት በየወገናቸው ይቀበሉታል ። ደናግል ሴቶች የቀይ ሐር መጋረጃ በቀኝና በግራ ይዘው መንገዱን ይዘጉበታል ። ከልጃገረዶቹ አንዷ፡ቱ "መኑ ውእቱ ዝንቱ" ትርጉም "አንተ ማነህ!" (መዝ. 23፥10) ብላ ትጠይቀዋለች ። እሱም "ንጉሥ ነኝ" ይላታል ፤ አይደለህም ትልና እንደ ገና አንተ ማነህ ! ብላ ስትጠይቀው "ንጉሥ ነኝ" ይላታል ፤ ጥያቄውና መልሱ ኹለት ጊዜ ከተደጋገመ በኋላ በሦስተኛው አንተ ማነህ ! ስትለው ሰይፉን መዞ የሐሩን መጋረጃ ይቆርጠውና "የጽዮን ንጉሥ እኔ ነኝ" ይላታል። በዚህ ጊዜ የጽዮን ንጉሥ እውነት በእውነት (አማን በአማን) ስትለው ሕዝቡም እርሷን ተከትለው "የጽዮን ንጉሥ አማን በአማን መንግሥተ — ዘለዓለም።.... ይሉታል ። ይህ ሥርዓት ዐፄ ገብረ መስቀል በዘመናቸው የደነገጉት ነው ይባላል ።

<u>ዐፄ ዘርዐ ያዕቆብ</u> አሻሽለው ያወጡትና በዐፄ ኢያሱ (ስመ መንግሥታቸው አድያም ሰገድ) ዘመነ መንግሥት ታደሰ የሚባለው ቅብዓ ቅዱስን ሌላም ወግና ሥርዓት ይጨምራል ዐሥራ ስባት ቅመም የተቀመመ በሎሚ ውሃ የተለወሰ ቅብዐ

ቅዱስ (እፍዋተ መንግሥት) እንዲሁም ከወደ ምሥራቅ ከሚፈስ ውሃ አምጥተው ሰባት ዕጣን ጨምሮ ሰባት መነኰሳት መዝሙረ ዳዊት (መዝ 23) ከነቢያት እንዲሁም መሕልየ ሰሎሞንን ውዳሴ ማርያም ፤ አንቀጸ ብርሃን ፤ መልክአ ተክለ ሃይማኖት እየደገሙ ሰባት ሱባኤ ገብተው ይጸልያሉ ።

ሲነግሥም "ንዑስ አነ እም አኃውየ" ትርጉም "ከወንድሞቼ ይልቅ ትንሽ ነበርኩ" ከሚለው ጀምሮ "ወቀብዐኒ ቅብዐ ቅዱሰ" ትርጉም "ቅብዐ መንግሥትን ቀብቶ አነገሠኝ" እስከሚለው (መዝ.150 ፥1-4) በግእዙ ይደገማል ።

ካህናቱም ተቀብለው "ተከአወ ሞገስ እምከናፍሪከ" ትርጉም "ሞገስ ከከንፈሮችህ ፈሰሰ" ይሉና "ቅንት ሰይፈከ ኀያል ውስተ ሐቌከ" ትርጉም "ሰይፍኽን በወገብህ ታጠቅ" (መዝ. 44(45)፥3) እያሉ ባለወርቅ ሰገባ ሰይፍ ያስታጥቁታል።

ከዚያም "እርትዕ ተሠራሕ ወንገሥ" ትርጉም "አቅና ተከናወን ንገሥም" (ቁ. 3) ይሉና ወደ ቤተ መቅደስ ይገባሉ ። ከዚያም ጳጳሱ ቅብዓ መንግሥት የተቀመመውን ሜሮን በራሱ ላይ ያፈሱበታትል ። ስመ መንግሥት የሚኾን ስም እየተመረጠው ይቀርባል ። ዐዲሱ ስመ መንግሥቱ ይኩን ስምከ እገሌ ..... ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ ሥዩመ እግዚአብሔር ይሉታል።

የወርቅ ዘንግ ያስጨብጡታል ፤ የወርቅ ዘውድ ይደፋለታል ፥ በወርቅ ዙፋን ላይ ይቀመጣል ። ካህናቱ መንበርከ እግዚኦ ለዓለም ፤ ከርቤ ወቀንአት የሚለው ላይ ሲደርሱ (ቁ.6) ያቆማሉ ። ከዚያም ዲያቆኑ ወዐልዐልኩ ኅሩይየ እምሕዝብየ ይልና ምስባክ ይሰብካል።

ንቡረ እዱ (አለቃው) ከሉቃስ ወንጌል ብእሲ ክቡር ትርጉም "አንድ የከበረ ሰው መንግሥት ይዞ ሊመለስ ወደ ሩቅ አገር ኼደ" (ሉቃ. 19፥12) የሚለውን ያነባል ፤ ጳጳሱ "በእንተዝ ቀብዐከ እግዚአብሔር አምላክከ" ትርጉም "እግዚአብሔር አምላክህ የደስታ ዘይት ቀባህ" (መዝ.44(45)፥7) እያለ ይቀባዋል።

ይህም ዓይነቱ ሥርዓት ቤት ልጅ ስትዳር የዳቦ ስም እንደሚሰየምላት ኹሉ የንጉሡም በዚሁ ዓይነት ከብዙዎቹ ስሞች ተመርጦ ዕጣ ይወጣና ስመ መንግሥቱ ተሰጥቶት ይነግሣል ማለት ነው።
በዚህ ዓይነት ሲሰየም ኖሯል። በምሳሌነትም ከዚህ በታች ቀርበዋል።

መጠሪያ ስም	ስመ መንግሥት
ዐፄ ይኩኖ አምላክ	ተስፋ ኢየሱስ (1263-1277 ዓ.ም)
ዐፄ አምደ ጽዮን	ገብረ መስቀል (1307-1336 ዓ.ም)
ዐፄ ንዋየ ማርያም	ውድም አስፈሬ (1364- 1374 ዓ.ም)
ዐፄ ዳዊት	ቆስጠንጢኖስ (1374 -1406 ዓ.ም)
ዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ	ቆስጠንጢኖስ (1426-1460 ዓ.ም)

ዐፄ በእደ ማርያም	ዳዊት (1461 -1471 ዓ.ም)
ዐፄ እስክንድር	ቆስጠንጢኖስ (1471 - 1487 ዓ.ም)
ዐፄ ናዖድ	መርስኤ ሐዘን (1488 - 1500 ዓ.ም)
ዐፄ ልብነ ድንግል	ወናግ ሰገድ (1500 - 1533 ዓ.ም.)
ዐፄ ገላውዴዎስ	አጥናፍ ሰገድ (1533- 1551 ዓ.ም.)
ዐፄ ሚናስ	አድማስ ሰገድ (1551-1555 ዓ.ም.)
ዐፄ ሠርጸ ድንግል	መለክ ሰገድ (1555-1589 ዓ.ም.)
ዐፄ ፋሲል	ዓለም ሰገድ (1624 - 1660 ዓ.ም)
ዐፄ ዮሐንስ	አእላፍ ሰገድ (1660 - 1674 ዓ.ም.)
ዐፄ ኢያሱ	አድያም ሰገድ (1674 -1698 ዓ.ም.)
ዐፄ ተክለ ሃይማኖት	አብራክ ሰገድ (1698 -1700 ዓ.ም.)
ዐፄ ቴዎፍሎስ	አጽራር ሰገድ (1700 -1704 ዓ.ም.)
ዐፄ ዮስጦስ	ፀሐይ ሰገድ (1704 - 1708 ዓ.ም.)
ዐፄ በካፋ	መሢሕ ሰገድ (እስክንድር)(1713 - 23 ዓ.ም.)
ዐፄ ዳዊት	አድባር ሰገድ
ዐፄ ኢያሱ	ብርሃን ሰገድ (1723 -1747 ዓ.ም.)
ዐፄ ኢዮስያስ	አድያም ሰገድ (1747 -1761 ዓ.ም.)
ዐፄ ተክለ ጊዮርጊስ	ፍቅር ሰገድ (1772 - 1777 ዓ. ም.)
ሣህለ ሥላሴ	ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ (1832 -1840 ዓ.ም)
በሻህ ውረድ	ንጉሥ ኃይለ መለኮት (1840-1848 ዓ.ም)
ደጃዝማች ካሣ	ዐፄ ቴዎድሮስ (1848 -1860 ዓ.ም.)
ወግሹም ጎበዜ	ዐፄ ተክለ ጊዮርጊስ (1860 -1864 ዓ.ም)
በዝብዝ ካሣ	ዐፄ ዮሐንስ (1864 -1888 ዓ.ም.)
ምኒልክ	ዐፄ ምኒልክ (1881 -1906 ዓ.ም)
ልጅ ኢያሱ	ክፍለ ያዕቆብ (1906 -1909 ዓ.ም.)
አስካለ ማርያም	ንግሥት ዘውዲቱ (1909-1922 ዓ.ም.)
ደጃች ተፈሪ	ዐፄ ኃይለ ሥላሴ (1922-1967 ዓ.ም.)

(፭) አባ – የሚለው የማዕርግ እና የመጠሪያ ስም

አባ ከመጠሪያ ስም ጋር ተጨምሮ የሚነገር የክብር ተቀጽላ ነው ። በሃይማኖት መነኩሴ የኾነ በአባትነት የሚታይ አባ እገሌ ወይም ባጭሩ አባ በመባል ይጠራል ።

- አባ ጊዮርጊስ የጸሎት መጻሕፍትን የደረሱ (1417 ዓ. ም.)
- አባ ባሕርይ መዝሙረ ክርስቶስንና የኦሮሞን ታሪክ የጻፉ።(1528 ዓ.ም.)

በኹለተኛ ደረጃ ደግሞ አባ የሚለው ቅጽል በባህል ረገድ የመጀመሪያ ልጅ በኲር (አንጋፋ) ሲወለድ አባት የኾነው አባ እገሌ ወይም የእገሌ አባት እየተባለ ይጠራበታል። በተለይም በኦሮምኛ ባህል በመጀመሪያ ልጅ መጠራት የተለመደ ነው ። ሴት ልጅም ብትኾን ወንድ ልጅ የመጀመሪያ ከኾነ በልጁ ስም ይጠራል። ለምሳሌ <u>ሙሉ</u> ከኾነች <u>አባ ሙሉ</u> ። ይጠራል ማለት ነው ። እንዲሁም ደግሞ አባ ወራ ፤ የቤት ጌታ ፤ ባለቤት አሳዳሪ ማለት ነው ።
የጅማ ባለአባቶች አባ በሚለው ቅጽል ስም ይጠራሉ

- አባ ጅፋር - የጅፋር አባት

አባ ጅፋር በዐፄ ምኒልክ ዘመን የጅማ ባላባት ነበሩ ። የአባ ጀቢር ልጅ አባ ቢያ በአዲስ አበባ ዩኒበርሲቲ የሕግ ምሩቅ የኾኑ የኦርቶዶክስ ክርስትና አማኝ ነዋሪነታቸው በአሜሪካ ነው ።

- አባ ቢያ – ያገር አባት ፤ ዋና የአገር ተጠሪ አስተዳዳሪ ማለት ነው።
- አባ ገዲ
- አባ ዱላ
- አባ ገዳ

ሦስተኛው አባ ግን የኢትዮጵያውያን ነገሥታት፤ አርበኞች ፤ በፈረስ ጉግሥ ጫወታ ፈረሳቸው የሚጠራበት ስም አባ በማለት ቅጽል ተሰጥቷቸው ይጠሩበታል። ይህ የንጉሥ ጨዋታ ብዙ ጊዜ ይታይ የነበረው ከልደት ጊዜ ጀምሮ ባለው ጊዜ ውስጥ ነበር ። ለዚህ ለጥምቀት በዓል እና ለአስተርዮ እንደ ገና ጨዋታ ግጥሚያ ይኖር ነበር ። ጨዋታው ከግብ እስከ ግብ በመጋለብ ለጠላት ሳይገኝ መቅደም ። ከኋላው እየሮጠ በሽመል ሲሰበቅበት በጋሻው መከላከል ነበር ።
የኢትዮጵያ ሕዝብ የፈረስ ግልቢያ ወይም የጉግሥ ልምድ ስለነበረው ለጦርነት ጊዜ ይረዳው ነበር። በፈረስ ግልቢያ ችሎታውና ኀይሉ ተማምኖ ጣሊያንን ድል ማድረግ ችሏል። <u>ለምሳሌ ፦</u>

- አባ ዲና ንጉሥ ሣህለ ሥላሴ
- አባ ዳምጠው ንጉሥ ኀይለ መለኮት
- አባ ታጠቅ ዐፄ ቴዎድሮስ
- አባ በዝብዝ ዐፄ ዮሐንስ
- አባ ዳኘው ዐፄ ምኒልክ ነበሩ

- አባ ጠቅል ዐፄ ኀይለ ሥላሴ ነበሩ

ዐርበኞች

- አባ ጉራቻ ደጃዝማች ወልደሚካኤል ጉዲሳ
- አባ ይትረፍ ራስ አባተ
- አባ ነጋ ራስ ዐሉላ ምርጫው
- አባ መቻል ሪታውራሪ ሀብተ ጊዮርጊስ ዲነግዴ
- አባ ነፍሶ ደጃች ባልቻ ፤ ለነፍሳቸው ይመጸውቱ ነበር።

(፪) ነገሥታት ማዕርግ ሲሰጡ የሚሰይሙት ስሞች።

ይህ የሹመት ስም ከጥንት ጀምሮ የነበረ ነው። በቅርብ ዓመታት ወዲህ የፊውዳሎች ስም ነው እየተባለ ይኰነናል ። ነገር ግን በቅዱስ መጽሐፍ እንደ ተገለጸው የንግሥት ህንደኬ በጅሮንድ እንደነበረ ይታወቃል (የሐ. ሥራ.8፥26)።

- ዐፄ

የማይወቀስ የማይከሰስ የሕዝብ አባት (ንጉሠ ነገሥት) ሥልጣኑን የሚያገኘው የዳዊት ወንበር የተባለው ላይ ተቀምጦ ከተጠመቀ በኋላ ነው።

- መርዕድ (ግእ) (መርድ)

ደባትሪሁ ዘነድ ወሠረገላሁ መርዕድ።
ትርጕም ፤ የሚያነቀጠቅጥ ጽምጹ የሚያስፈራ (ዕዝ. ሉቃ 1፥19)።
የከበሬታ ስም ከንጉሥ በታች ከራሶች በላይ አልጋ ወራሽ የሚጠራበ ነው።

- ልዑል

ተለዓለ ከፍ ብፍ ያለ ማለት ሲኾን። ከፍተኛ ማዕረግ ነው።

- ልዕልት ከፍ ከፍ ያለች የንጉሣውያን ቤተሰብ ሴት ልጅ።
- ራስ የበላይ ጦር አለቃ (ጀነራል) ማለት ነው።
- ቢቶደድ ጠቅላይ ሚኒስትር። (በልዩ ኹኔታ የተወደደ)
- አፈ ንጉሥ የፍርድ ሚኒስትር።
- ጸሐፌ ትእዛዝ የጽሕፈት ሚኒስቲር።
- አዛዥ የግቢ ሚኒስትር ።
- በጅሮንድ የገንዘብ ሚኒስትር።

(በጆሮ ወእድ – በጆሮና በእጅ?) ምስጢርን በጆሮ ነጋሪና የግምጃ ቤትን ቁልፍ አዛዥ ነው ። ለሴት ንግሥት በጆሮ ወንድ የሚኾነው ጃንደረባ ነው።

- ነጋድራስ የንግድ ሚኒስትር (ነጋ ድረስ?)።
- ከንቲባ የከተማ መዘጋጃ ቤት ሹም (ካንት ይባዕ?)።

- ብላቴን ጌታ — በሚኒስትርነት ለሠሩ የመጨረሻው ማረግ።
- ሊቀ መኳስ — ንጉሥ ሲነግሥና ግብር በግራና በቀኝ የሚቆም።
- ብላታ — ለሥራ ክፍል ኀላፊዎች የሚሰጥ ሹመት።
- ልጅ — የመኳንንት ልጆች መጠሪያ ስም።
- መስፍን — የነገሥታት ዘር የሌለው በጋብቻ የተዋሐደ አገረ ገዢ።
- ራስ — የመጨረሻ የዐርበኞች ማዕረግ (ዠነራል)።
- ደጃዝማች — ኋላ ላለ ተከላካይ ደጀን ጦር መሪ (ኰለኔል)።
- ፊት አውራሪ — ቀድሞ የሚጓዝ።
- ቀኝ አዝማች — በቀኝ ለሚዘምተው ለሚጓዘው ጦር አለቃ።
- ግራ ዝማች — በግራ በኩል ለሚዘምተው ጦር አለቃ።
- መኰንን — የሺ አለቃ፣ መቶ አለቃ ወይም ሃምሳ አለቃ።
- ባላምባራስ — (በዐለ ርእስ ዐምባ) ኹለት ሻንበል አዛዥ ።

(፫) ማንኛውም ሰው የሚጠራበት የክብር ስም።

- ክቡር

የክብር ስም ቅጽል። ፈረንጆቹ ሠር ይሉታል (ሢራ. 44፥1 ፤ ሕዝ. 26፥17)።

- አቶ

የማንኛውም ሰው የክብር መጠሪያ ስም ነው፤ አቶ ማለት አንተ ካለው ቅጽል የወጣ ነው። (አ—አባት ፥ ቶ—ቤት)።

- እመቤት

የቤት የክብር መጠሪያ ስም - የቤተሰብ እናት። የቤት ንግሥት ፤ ተጠሪ። (2ኛ ቆሮ. 11፥3)።

- ወይዘሪት — ያላገባች ሴት የክብር መጠሪያ ስም።
- ወይዘሮ — ያገባች ሴት የክብር መጠሪያ ስም።

በዚህ የሹመትና የማዕረግ አሰጣጥ ሥነ-ሥርዓትን ደረጃውን ለመተርጐም ተሞክሯል። በአጠቃላይ ስለ ኢትዮጵያውያን የመጠሪያ ስም፣ የክርስትና ስም፣ የማዕረግ ስሞችን ሌሎችንም ተጠቃሎ ቀርቧል ። በጎደለው በመሙላት፤ የተገደፈውን በማስተካከል እንዲጠቀሙበት አሳስባለሁ ።

አስጀምሮ ላስፈጸመን ለልዑል እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባው።
አሜን !!!

ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ

ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ
ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
ቨ	ቩ	ቪ	ቫ	ቬ	ቭ	ቮ
ዸ	ዹ	ዺ	ዻ	ዼ	ዽ	ዾ
ጘ	ጙ	ጚ	ጛ	ጜ	ጝ	ጞ
ቐ	ቑ	ቒ	ቓ	ቔ	ቕ	ቖ

፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	
20	30	40	50	60	70	80	90	100	

ሏ ሟ ሯ ሷ ሿ ቧ ቷ ቿ ኗ ኟ ኧ ዟ ዧ ዷ ጧ ጯ ጿ ፏ ጇ ቧ

አ ቡ ጊ ዳ ሄ ው ዞ	ጸ ቁ ሪ ሣ ቴ ች ጭ
በ ጉ ዲ ሃ ዌ ዝ ዦ	ቀ ሩ ሢ ታ ቼ ኅ ጾ
ገ ዱ ሂ ዋ ዜ ዥ ኾ	ረ ሡ ቲ ቻ ኄ ጵ ፆ
ደ ሁ ዊ ዛ ዤ ሕ ጦ	ሠ ቱ ቺ ኃ ጴ ፅ ፖ
ሀ ዉ ዚ ዣ ሔ ጥ ጮ	ተ ቹ ኂ ጳ ፄ ፐ ጆ
ወ ዙ ዢ ሓ ዜ ጪ ዮ	ቸ ኁ ጲ ፃ ፔ ጅ ኦ
ዘ ዡ ሒ ጣ ጬ ይ ኮ	ኀ ጱ ፂ ፓ ጄ እ ቦ
ዠ ሑ ጢ ጫ ዬ ክ ኮ	ጰ ፁ ፒ ጃ ኤ ብ ጎ
ሐ ጡ ጪ ያ ኬ ኽ ሎ	ፀ ፑ ጂ ኣ ቤ ግ ዶ
ጠ ጬ ዩ ካ ኼ ል ሞ	ፐ ጁ ኢ ባ ጌ ድ ሆ
ጩ ዩ ኪ ኻ ሌ ም ኖ	ጀ ኡ ቢ ጋ ዴ ህ ዎ
የ ኩ ኺ ላ ሜ ን ኞ	
ከ ኹ ሊ ማ ኔ ኝ ሶ	ኰ ኵ ኲ ኳ ኴ
ኸ ሉ ሚ ና ኜ ስ ሾ	ጐ ጕ ጒ ጓ ጔ
ለ ሙ ኒ ኛ ሴ ሽ ፆ	ቈ ቍ ቊ ቋ ቌ
መ ኑ ኚ ሳ ሼ ዕ ፎ	ኈ ኍ ኊ ኋ ኌ
ነ ኙ ሲ ሻ ዔ ፍ ጸ	ቘ ቝ ቚ ቛ ቜ
ኘ ሱ ሺ ዓ ፌ ጽ ቆ	
ሰ ሹ ዒ ፋ ጼ ቅ ሮ	
ሸ ዑ ፊ ጻ ቄ ር ሦ	
ዐ ፉ ጺ ቃ ሬ ሥ ቶ	
ፈ ጹ ቂ ራ ሤ ት ቾ	

ዋቢ መጽሐፍት

- ሀብተ ማርያም ወርቅነህ (ሊቀ ሥልጣናት) (አቡነ መልከ ጼዴቅ) ማኅበራዊ ኑሮ በኢትዮጵያ ። ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት። ዐዲስ አበባ ።
- ለይኩን ብርሃኑ [ዶክተር] የግእዝ መማሪያ ዋሽንግተን ዲሲ ጥር 1998 ዓ. ም.።
- ሐዲስ ኪዳን በሊቃውንት ጉባኤ የተዘጋጀ ዐዲስ አበባ 1975 ዓ. ም.።
- መዝሙረ ዳዊት ትንሣኤ የመጻሕፍት ማሳተሚያ ድርጅት።
- መጽሐፈ ሰንከሳር በግእዝና ዐማርኛ ኹለቱንም ያመቱን። ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት ዐዲስ አበባ 1993 ዓ. ም. ።
- መጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ዐዲስ አበባ 1972 ዓ.ም. ።
- መጽሐፍ ቅዱስ ፤ የብሉይና የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት 1980 ዓ.ም. ።
- መርሻ አለከልኝ {ዲያቆን} ዜና ጳጳሳት ኢትዮጵያውያን ማኅበረ ቅዱሳን ዐዲስ አበባ 1997 ዓ. ም. ።
- ማቴዎስ {አባ ማቴዎስ ሊቀጳጳስ}ደብረ ሥልጣን በኢየሩሳሌም የኢትዮጵያ ገዳማት ታሪክ ማስታወሻ 1988 ዓ.ም. ።
- ተሰማ ሀብተ ሚካኤል ፤ ከሳቴ ብርሃን ተሰማ ዐማርኛ መዝገበ ቃላት ዐዲስ አበባ 1951 ዓ. ም.
- ተክለ ጻድቅ መኩሪያ ከዐፄ ይኩኖ አምላክ እስከ ዐፄ ልብነ ድንግል ዐዲስ አበባ ታሕሣሥ 1 ቀን 1966 ዓ. ም. ።
- ተክለ ጻድቅ መኩሪያ ዐፄ ምኒልክ እና የኢትዮጵያ አንድነት 1983 ዓ. ም.።
- አማከለ ገበየሁ ቅድስት አገር በኢየሩሳሌም ታሪካዊ ቦታዎች ኢየሩሳሌም 1992 .ዓ.ም።
- ኤልያስ አያልነኽ ዐዲስ ዓለማየሁ በሐያሲያን እይታ 1997 ዓ.ም።
- ከፍያለው መራሒ {ቀሲስ} ሴቶች በኢትዮጵያ ዐዲስ አበባ ሰኔ 21 ቀን 1988 ዓ.ም።
- ኪዳነወልድ ክፍሌ መጽሐፈ ሰዋስው ወግስ መዝገበ ቃላት ሐዲስ ዐዲስ አበባ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት 1948 ዓ.ም.።
- ዳንኤል ክብረት {ዲያቆን} የቤተ ክርስቲያን መረጃዎች 1999 ዓ. ም. ዐዲስ አበባ ማኅበረ ቅዱሳን።
- የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትናንትናና ዛሬ ዐዲስ አበባ ንግድ ማተሚያ ድርጅት መስከረም 1990 ዓ.ም. ።
- የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን የስልክ ቍጥር ማውጫ ዐዲስ አበባ 1999 ዓ. ም. ።
- ደስታ ተክለ ወልድ [አለቃ] ዐዲስ ያማርኛ መዝገበ ቃላት ዐዲስ አበባ 1962 ዓ. ም.
- ጌታቸው ኀይሌ [ፕሮፌሰር] ባሕረ ሐሳብ የዘመን ቈጠራ ቅርሳችን ከታሪክ ማስታወሻ ጋር ኮሌጂቢል ሚኒሶታ 1993 ዓ. ም. ።
- ፋንታኹን እንግዳ ታሪካዊ መዝገበ-ሰብ ከጥንት እስከ ዛሬ ዐዲስ አበባ 2000 ዓ. ም.።
- መለከት መጽሔት ዲቅስዮስ ሽብሩ {ዲያቆን } (አዘጋጅ) አምስተኛ ዓመት ነሐሴ 1989 ዓ. ም።

መልአከ ብርሃን ብርሃኑ ብሥራት

በአጠቃላይ ይዘቱ በጣም ጥሩ ነው። ሐሳቡም ከዚህ በፊት ያልተዳሰሰና በዚህ ርዕስ መጽሐፍ ያልተዘጋጀ ስለኾነ ዝግጅቱ የተዋጣለት ነው።

ኾኖም መጽሐፉ ብዙ ወራትና ዓመታትን መስዋዕትነት ያስከፈለ መኾኑ የታወቀ ቢኾንም ለመጭውም ኾነ ለአለው ትውልድ ፈር ቀዳጅ መመራመሪያ መንገዱን እንደሚከፍት ጥርጥር የለውም። ዕውቀት በዶማ እንደሚቆፈር ጎሮ በበሬ እንደሚታረስ ማሳ ሳይኾን ከአንዱ ጭንቅላት ወደ ሌላው ጭንቅላት የሚተላለፍ የብርሃን ፋና ነው። ስለዚህ አንዱ ከሌላው አይቶና ሰምቶ የሚገበየው ሀብት ስለኾነ በጸሐፊው መልአከ ብርሃን ብርሃኑ ብሥራት የተዘጋጀው መጽሐፍ ጠቃሚነቱ የጎላ ከመኾኑም ለሀገርም ኾነ ለወገንም ለትምህርት ቤት ማስተማሪያ ስለሚጠቅም ጸሐፊው የመጀመሪያ መጽሐፋቸው የመጨረሻ እንደማይኾን ባለሙሉ ተስፋ በመኾን ሌላም አዘጋጅተው እንዲያቀርቡልን ብርታቱንና ጽናቱን እንዲሰጣቸው ያምላክ ፈቃድ ይኹን።

አባ ማቴዎስ
የቅዱስ ሲኖዶስ ዋና ጸሐፊና
የዋግ ሕምራ ሀገረ ስብከት ሊቀ ጳጳስ

ብዙ ወላጆች ለልጆቻቸው ስም ለማውጣት ሲጨነቁ ማየት የተለመደ ኹኔታ ቢኾንም ከዘመዶቻቸው የራቁ ወጣት ወላጆች ደግሞ ጭንቀታቸው የበዛ ነው። ለዚህም አንዱ ምክንያት በኢትዮጵያና በኢትዮጵያውያን ስለ ስም አወጣጥና ትርጉም የሚገልጽ ጽሑፍ እምብዛም ባለመኖሩ ነው።
ይህ በመልአከ ብርሃን ብርሃኑ ብሥራት የተዘጋጀው መጽሐፍ በዚህ ረገድ በአገራችን ፈር ቀዳጅና ወቅታዊ ሲኾን፤ በየትኛውም የዓለም ክፍል ለሚገኙ ኢትዮጵያውያን የሚያስፈልጋቸው ነው ብዬ አምናለሁ። መጽሐፉ ከያዛቸው የስሞች ዝርዝር በተጨማሪ የስያሜዎቹ አከፋፈልና ትርጉም እጅግ ጠቃሚ ኾኖ አግኝቼዋለሁ። በመኾኑም በዘርፉ ምርምር ለሚያደርጉ ሰዎችም ጥሩ መረጃ ሰጪ የሚኾን መጽሐፍ ነው።

ሰሙ ምትኩ (ዶ/ር)
አ.አ ዩኒቨርስቲ ረዳት ፕሮፌሰር

ቀድሞ የወጣ
- ኑሮና ክርስትና በአሜሪካ

ወደፊት የሚወጡ
- ፍኖተ ኦርቶዶክስ ዘተዋሕዶ
- ኑሮና ክርስትና በብሪታንያ

ኤች ዋይ ማተሚያ ቤት
+ 251-11-553 90 95

ዋጋ 25 ብር
£ 10 $ 15